

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Identita a lokalita
(vnímání mladou generací)**

Iveta Minářiková

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Mináříková Iveta

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Identita a lokalita (vnímání mladou generací)

Anglický název

Identity and locality (as perceived by young generation)

Cíle práce

Obecným cílem diplomové práce Identita a lokalita (vnímání mladou generací) je zjistit, jak je vnímána identita z hlediska prostoru mladou generací ve městě (Příbrami) a na venkově (Hvoždanech) a na základě učiněných zjištění pak dále komparovat, zda v takto vymezeném vnímání identity existuje u sledovaných skupin mladých lidí (žijících na venkově a ve městě) rozdíl. Teoretická část diplomové práce (jako předpoklad zpracování části empirické), vychází z prostudování teoretické literatury, odborných zdrojů, pramenů, kronik, materiálů a dokumentů vztahujících se ke sledované problematice tak, aby bylo vymezeno základní pojmosloví vztahující se ke sledované problematice. Propojení mezi teoretickou a empirickou částí práce tvoří komparace dostupných sociologických studií, zaměřených na vnímání identity z hlediska prostorového vymezení (na úrovni evropské, národní a regionální). Následuje vlastní kvalitativní šetření o vnímání identity z hlediska prostoru současnou mladou generací v obci Hvoždany a ve městě Příbram, které je uvedeno popisem sledovaných lokalit (Hvoždany a Příbram), čerpajícím především z místních pramenů (knihy o zájmové oblasti, brožurky a zpravodaje). Empirický výzkum je (v souladu s kvalitativním laděním práce) řešený pomocí techniky dotazování, konkrétně polostandardizovaným rozhovorem a poskytuje data prostřednictvím odpovědí na otázky „Zda a jak vnímají mladí lidé svou identitu“, „Považují se spíše za Čechy či Evropany?“. Dotazovanými jsou mladí lidé ve věku od 18 do 30 let, pocházející z obce Hvoždany a města Příbram. Práce s daty, získanými kvalitativním terénním šetřením, je založena na kvalitativní analýze dat pomocí metody grounded theory. Data byla zpracována, analyzována, vyhodnocena a interpretována.

Metodika

Viz výše, cíl práce.

Harmonogram zpracování

04/2012 - 06/2012 Vypracování kapitol Úvod, Cíl a metodika práce (udělení 1. zápočtu)

07/2012 - 09/2012 Zpracování teoretického zázemí práce

10/2012 - 11/2012 Návrh, příprava a uskutečnění terénního šetření (udělení 2. zápočtu)

12/2012 - 01/2013 Zpracování, analýza a interpretace získaných dat

02/2013 - 02/2013 Syntéza teoretických východisek a empirických zjištění v závěrech práce

03/2013 - 03/2013 Dokončení formálních úprav a odevzdání práce (udělení 3. zápočtu)

Rozsah textové části

60 - 80 stran textu

Klíčová slova

identita, region, lokalita, regionální identita, národní identita, evropská identita, město, venkov, češství, evropanství, rozhovor, zakotvená teorie, mladí lidé, Hvoždany, Příbram

Doporučené zdroje informací

BAČOVÁ, V. Identita v sociální psychologii. In VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. Sociální psychologie. Praha: Grada, 2008.
BERGER, P. L., LUCKMANN, T. Sociální konstrukce reality. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999.
DOPITA, M. Evropská a národní identita. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008.
DRULÁK, P. National and European identities in EU enlargement: views from Central and Eastern Europe. Prague: Institute of International Relations, 2001.
KELLER, J. Dějiny klasické sociologie. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004.
KOLEKTIV AUTORŮ. Hvoždany 1352 – 2002. Obecní úřad Hvoždany 2002.
PATOČKA, J., HEŘMANOVÁ, E. Lokální a regionální kultura v České republice. Praha: ASPI, 2008.
STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie. 1. vyd. Brno: Albert; Podané ruce, 1999.
SZALÓ, C. Sociologie formování sociálních identit. Nosál. In NOSÁL, I., SZALÓ, C. Mozaika v re-konstrukci: formování sociálních identit v současné střední Evropě. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2003.
ROUBAL, O. Problematika lidské identity v perspektivě zkoumání sociálního potenciálu územních společenství. In ZICH, F., ROUBAL, O., KUNZ, V., RYTINA, J. Sociální potenciál regionu. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2006.

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Pojem identita a jeho teoretické ukotvení
4. Identita a lokalita
5. Komparace sociologických studií o identitě z hlediska prostoru
6. Empirické šetření o rozdílech ve vnímání identity z hlediska prostoru současnou mladou generací v obci Hvoždany a městě Příbram
7. Závěr
8. Seznam použitých zdrojů
9. Přílohy

Vedoucí práce

Kocmánková Menšíková Lucie, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2014

prof. Ing. PhDr. Věra Majerová, CSc.
Vedoucí katedry

Ing. Martin Pelíkán, Ph.D.
Děkan fakulty

V Praze dne 27.2.2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Identita a lokalita (vnímání mladou generací)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2014

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí diplomové práce Ing. Lucii Kocmánkové Menšíkové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a za věnovaný čas. Mé poděkování patří také všem dotazovaným mladým lidem za ochotu a spolupráci při získávání potřebných informací.

Identita a lokalita (vnímání mladou generací)

Identity and locality (as perceived by young generation)

Souhrn

Tato diplomová práce se zabývá teritoriální identitou mladých lidí. Konkrétně se zaměřuje na vnímání identity z hlediska tří teritoriálních úrovní. Zkoumá identitu regionální, národní a evropskou. Teoretická část práce se věnuje vymezení pojmu identita a s ním souvisejícím teoriím a přístupům z oblasti psychologie a sociologie. Následně předkládá vymezení identity v jednotlivých teritoriálních úrovních.

Empirická část práce nejprve komparací sociologických studií o identitě z hlediska prostoru, seznamuje s dosavadními publikovanými skutečnostmi. Následuje vlastní zpracování empirického šetření o rozdílech ve vnímání identity z hlediska prostoru současnou mladou generací v obci Hvožd'any a městě Příbram. Výzkum probíhal v uvedených lokalitách za účasti 12 mladých lidí ve věku od 18 do 30 let na základě kvalitativního sběru dat, konkrétně za použití polostandardizovaného rozhovoru. Výsledná analýza je zpracována pomocí zakotvené teorie, neboli grounded theory. Výstupem empirické části je zjištění, že vnímání teritoriální identity je založeno na citových vazbách a mezilidských vztazích, na pocitu hrdosti k danému území, související s kulturou a historií a nakonec na obecné spokojenosti v dané lokalitě. Na základě výzkumu lze dojít k závěru, že vybraní mladí lidé se ztotožňují nejvíce se svým městem/obcí a ve stejné míře s Českou republikou. Nejméně se identifikují s evropským prostorem.

Klíčová slova: Identita, region, lokalita, regionální identita, národní identita, evropská identita, město, venkov, češství, evropanství, rozhovor, zakotvená teorie, mladí lidé, Hvožd'any, Příbram.

Summary

This thesis deals with the territorial identity of young people. Specifically, it focuses on the perception of identity in terms of three territorial levels. It explores the identity of regional, national and European. The theoretical part deals with the definition of identity and the related theories and approaches in psychology and sociology. Afterwards, the study presents the definition of identity in different territorial levels.

The empirical part introduces the existing published facts by comparison of the sociological study of identity in terms of space followed by the empirical investigation of the differences in the perception of identity in terms of space the current young generation in the village Hvožd'any and in Příbram. The research was conducted in those areas with the participation of 12 young people aged 18 to 30 years based on qualitative data collection, specifically for the use of semi-standardized interview. The final analysis uses the analytical procedure called grounded theory. The outcome of the empirical part is the finding that the perception of territorial identity is based on emotional ties and interpersonal relationships, the sense of pride of the territory, related to culture and history, and finally it is based on the general satisfaction with living in particular area. Based on the research it can be concluded that the selected young people identify most with their city/village and to the same extent with the Czech Republic but at least with the European space.

Keywords: Identity, region, locality, regional identity, national identity, european identity, town, countryside, czechness, europeanism, interview, grounded theory, young people, Hvožd'any, Příbram.

OBSAH:

1	Úvod	8
2	Cíl práce a metodika	9
TEORETICKÁ ČÁST		12
3	Pojem identita a jeho teoretické ukotvení	12
3.2	Teorie a zkoumání identity pomocí psychologie a sociologie	15
3.2.1	Teorie ego identity	15
3.2.2	Teorie identity v symbolickém interakcionismu	16
3.2.3	Teorie sociální identity a entolingvistická teorie identity	19
3.2.4	Postmoderní přístupy k identitě v psychologii	20
4	Identita a lokalita	22
4.1	Regionální identita	25
4.1.1	Vymezení pojmu region	25
4.1.2	Regionální identita	29
4.2	Národní identita	31
4.2.1	Vymezení pojmů národ, nacionalismus	31
4.2.2	Národní identita	34
4.2.3	Česká národní identita	36
4.3	Evropská identita	38
4.3.1	Evropa v čase a prostoru	38
4.3.2	Evropská identita	40
EMPIRICKÁ ČÁST		44
5	Komparace sociologických studií o identitě z hlediska prostoru	44
5.1	Regionální identita v sociologických studiích	44
5.2	Národní identita v sociologických studiích	47
5.3	Evropská identita v sociologických studiích	51
6	Empirické šetření o rozdílech ve vnímání identity z hlediska prostoru současnou mladou generací v obci Hvožd'any a městě Příbram	54
6.1	Výzkumné lokality	54
6.2	Průběh sběru dat	58
6.3	Analýza výsledků výzkumu	59
6.3.1	Otevřené kódování	61
6.3.2	Axiální kódování	85
6.3.3	Selektivní kódování	90
6.4	Souhrn empirické části	92
6.4.1	Vnímání identity na regionální úrovni	92
6.4.2	Vnímání identity na národní úrovni	95
6.4.3	Vnímání identity na evropské úrovni	98
7	Závěr	100
8	Seznam použitých zdrojů	104
9	Přílohy	109
	Příloha č. 1 - Výzkumné otázky polostandardizovaného rozhovoru	109
	Příloha č. 2 - Záznamové archy a přepisy rozhovorů	110
	Příloha č. 3 – Souhrnný seznam sloučených pojmů a kategorií	148

1 Úvod

Název diplomové práce Identita a lokalita napovídá, že ústředním tématem je právě fenomén územní identity. S termínem identita je možné se setkat v mnoha různých souvislostech a významech. Každý si však pod tímto pojmem může představit něco jiného. Právě proto, že samotný význam slova není zcela jednoznačný a jasný. I z pohledu vědních disciplín dostává identita poněkud jiný rozměr. Filosofie identitu vnímá z hlediska své vlastní podstaty, psychologie rozebírá identitu jedince v procesu socializace a utváření osobnosti, sociální psychologie řeší problém ztráty identity v teorii davu a politologové ji spojují s jakýmsi evropanstvím v důsledku vytvoření Evropské unie (Roubal, SOCIOweb, 9_2003).

Tato práce zachycuje identitu ve vztahu k prostoru. Prostor je zde prezentován jako lokalita od užšího pojetí, regionu, přes stát, v kontextu češství, až po širší vyjádření kontinentu a to ve smyslu již výše zmíněného evropanství. Identitu ovšem nelze zkoumat pouze z hlediska prostoru, neboť je ovlivňována mnoha dalšími aspekty, které právě regionální, národní i evropskou identitu utvářejí. Danými aspekty jsou především jazyk, tradice, společná historie a kultura. Historie je neodmyslitelně úzce spjata s vývojem identity. Ať už se jednalo v případě našeho národa o vlastenecké snahy v době Národního obrození, konec Habsburské monarchie, válečná období, či nastolený komunistický režim a následnou postkomunistickou transformaci společnosti. Ve všech etapách našich dějin identita vznikala, zanikala, nebo se měnila. Tento vývojový proces se dotýkal všech úrovní prostoru, jak je zde chápán, a to regionů, území dnešní České republiky i celé Evropy. Jak uvádí Ondřej Roubal ve svém článku „Když se řekne identita...“, tak právě souvislost politické, kulturní, sociální situace a „stupně“ vývoje lidského společenství má za následek vznik komplikovaných struktur identity člověka (Roubal, SOCIOweb, 15-16_2003).

Co si ale pod samotným pojmem identita představují? Vnímají svoji identitu v souvislosti s prostorem ve kterém žijí? S jakou úrovní lokality se nejvíce ztotožňují? Nejen na tyto otázky se bude snažit předkládaná diplomová práce odpovědět. Praktická část navíc poskytne pohled mladých lidí na problematiku identity ve vztahu k prostoru, ve kterém žijí. Tento prostor bude vnímán konkrétně z pohledu lokality obce Hvožd'any a města Příbram, České republiky a evropského kontinentu.

2 Cíl práce a metodika

Diplomová práce na téma Identita a lokalita si klade za hlavní cíl studium problematiky identity a jejího vnímání z hlediska prostoru. Cílem je tedy zjistit, jaká jsou teoretická východiska pro identitu regionální, národní a evropskou. Na základě tohoto studia pak v empirické části přinést konkrétní kvalitativní šetření o vnímání regionální, národní a evropské identity současnou mladou generací na venkově a ve městě. Pro toto šetření je vybrána obec Hvožd'any a město Příbram ve Středočeském kraji. Empirický výzkum řešený pomocí techniky dotazování, konkrétně polostandardizovaným rozhovorem, poskytuje odpovědi na otázky „Zda a jak vnímají mladí lidé svou identitu?“, „Považují se spíše za Čechy či Evropany?“. Tyto a další otázky by měly být hlavním vodítkem k nastínění zkoumané problematiky.

Práce je členěna do jednotlivých kapitol, které se věnují dílčím tématům. První kapitola teoretické části se zabývá základními pojmy. Obecně vysvětlený pojem identita je následně doplněn o vybrané sociologické a psychologické teorie identity. Druhá kapitola navazuje konkrétnějším vymezením identity v kontextu regionu, národa, tedy ČR a Evropy. Empirická část práce nejprve představuje dosavadní sociologické studie se zaměřením na jednotlivé úrovně lokality, tak jak je výše definováno. Následující kapitola je již vlastním kvalitativním šetřením o vnímání identity z hlediska prostoru současnou mladou generací v obci Hvožd'any a městě Příbrami.

Teoretická část práce je založena na studiu odborné literatury, odborných článků, sociologických slovníků a odborných internetových portálů, jakým je kupříkladu SOCIOweb. Pro popis zkoumaných lokalit (Hvožd'any a Příbram) je čerpáno především z místních pramenů, jako jsou knihy o oblasti, brožurky a zpravodaje.

Empirická část práce vychází z kvalitativního sběru dat, konkrétně použité techniky polostandardizovaného rozhovoru s vybranými dotazovanými. Pro získání relevantních dat jsou vybráni mladí lidé ve věku od 18 do 30 let. Tito dotazovaní pocházející z obce Hvožd'any a města Příbram jsou vybráni v poměrném zastoupení 6 účastníků výzkumu na každou obec. Výsledná analýza získaných dat je založena na rozboru pomocí kvalitativní metody grounded theory. Tato část práce si klade za hlavní cíl zjistit jaké jsou postoje mladé generace k identitě vztahující se k prostoru, ve kterém žijí.

Pro vlastní empirické šetření byl zvolen kvalitativní přístup především z důvodu toho, že dosavadní výzkumy na toto téma byly založené především na kvantitativních metodách. Snahou práce je tedy přispět k rozšíření problematiky využitím kvalitativních metod, které zaručují nový, hlubší náhled a dokreslí tak již realizované kvantitativní výzkumy přinášející generalizovaný obraz populace.

Kvalitativní výzkum je obecně založen na sběru primárních dat a následném pátrání po zákonitostech, které získaná data obsahují. Teprve na jejich základě je možné formulovat nové teorie či hypotézy, které lze v průběhu výzkumu doplňovat a měnit. Naopak je tomu ve výzkumu kvantitativním, kde se hypotézy vytvářejí na základě teorie a následným sběrem dat a jejich vyhodnocováním jsou stanovené hypotézy ověřovány.

Vybraný kvalitativní způsob sběru dat má své výhody i nevýhody. Předností je zejména získávání podrobných výpovědí dotazovaných, které poskytují hlubší proniknutí do zkoumaného problému. To je však možné pouze v případě malého počtu zkoumaných případů, kdy je větší prostor pro detailnější zkoumání vlastností proměnných. Naopak kvantitativní sběr dat zkoumá velké množství případů a jen velmi málo jejich vlastností. Z toho vyplývá, že kvalitativní výzkum se svou silnou redukcí počtu sledovaných jedinců je méně vhodným nástrojem pro zobecnění získaných poznatků na celou populaci (Hendl, 2008, s. 47). Na základě kvalitativního přístupu také nelze dosáhnout vysokého stupně reliability neboli spolehlivosti. Při opakovaném výzkumu nelze dosáhnout stejných výsledků. Nicméně nízká úroveň standardizace zajišťuje vysokou validitu, tedy platnost.

Vybranou technikou pro získávání informací o zkoumaném jevu je semistandardizovaný, neboli polostandardizovaný rozhovor. Vyznačuje se nastíněnou osnovou připravených otázek a poměrně velkou flexibilitou v průběhu získávání dat. Nejedná se tedy o formu dotazování s pevně danou strukturou ani o spontánní vedení rozhovoru. Semistandardizovaný rozhovor lze na základě odpovědí dotazovaných doplňovat tzv. sondami, neboli vybídnutími k upřesnění a pokračování v odpovědích. To umožňuje lépe pochopit pocity a postoje dotazovaných (Hendl, 2008, s. 170).

Celý výzkum je pojat jako zakotvená teorie neboli grounded theory. Cílem této metody kvalitativního výzkumu je vytvořit teorii. „*Nezačínáme teorii, kterou bychom následně ověřovali. Spíše začínáme zkoumanou oblastí a necháváme, ať se vynoří to, co je v této oblasti významné*“ (Strauss, Corbinová, 1999, s. 14). Zakotvená teorie vychází z daného výzkumného problému, který se prostřednictvím výzkumné otázky zužuje.

Výzkumnou otázku je potřeba formulovat co nejobecněji, aby vytvořila dostatek prostoru k prozkoumání jevu. Až v průběhu sběru a analýzy dat je otázka přeformulována tak, aby se její rozpětí zužovalo. Celý proces sběru a analýzy dat je založen na hledání pojmů, jež se zkoumaným jevem souvisejí a následném odhalování vztahů mezi nimi. Zdrojem informací jsou zpravidla vyprávění respondentů, na jejichž základě je důležité pochopit, jak respondent vnímá to, o čem vypráví. Pro analýzu takového textu (vyprávění) je vhodné využít nástroje kódování různých typů, otevřené, axiální, selektivní. Cílem zakotvené teorie je upřesnění podmínek, za nichž se zkoumaný jev vyskytuje, popis interakcí, jenž se k němu váží a popis výsledků a následků, které následují (Strauss, Corbinová, 1999, s. 14-15).

Diplomová práce se svým zaměřením na problematiku identity v rámci tří teritoriálních identit, regionální, národní a evropské, má přispět k odhalení a porozumění postojů a názorů mladých lidí na tento fenomén a nastínit tak obraz jedné z mnoha částí současné české společnosti.

TEORETICKÁ ČÁST

3 Pojem identita a jeho teoretické ukotvení

„Porozumět si neznamena přizpůsobit se jedni druhým, ale pochopit navzájem svou identitu.“

Václav Havel

Pojem identita z latinského slova *identicus*, neboli totožný, stejný, lze obecně definovat jako vnitřní psychologii života a jednání. Identita představuje ovšem mnoho významových variant. V rámci psychologie osobnosti lze hovořit o vnímání identity, tedy vědomí trvalé totožnosti a prvek vědomí, jakési vlastní já. Vývojová psychologie se zabývá hledáním identity jako součásti adolescence a otázkami „Čím vlastně jsem?“ „Jsem už dospělý?“ Vypělá osoba s bohatými zkušenostmi a zralými názory utváří svou vlastní identitu. „Být tím, čím člověk opravdu je, tedy sám sebou“ je forma hledání identity v rámci humanistické psychologie, jež je založena na snaze po seberealizaci. Sociologie pracuje s otázkou „Do jaké míry je člověk autentický ve svých rolích, resp. falešný v autoprezentaci“ (Linhart, Vodáková, Klener, 1996, s. 414-415).

Sociologický slovník definuje identitu jako „*hluboký pocit vlastní totožnosti založený na prožívání vlastní komunity. ...Identita zahrnuje i hodnoty, kterým jedinec věří a na nichž zakládá smysl svého života*“ (Jandourek, 2001, s.104). Dále Sociologický slovník hovoří o „*prožívání příslušnosti k větším nebo menším společenským celkům*“ (Jandourek, 2001, s. 104). Identitě také připisuje určité složky. Jednak dané, jakými jsou pohlaví, věk, barva kůže atp. a jednak získané. Mezi získanými složkami neboli alternativami se jedinec může rozhodovat. Jsou jimi náboženská a politická příslušnost, kariéra či životní partner (Jandourek, 2001, s. 104).

Autoři knihy Sociální konstrukce reality popisují identitu jako klíčový prvek subjektivní reality¹, jež je utvářena sociálními procesy. Sociální procesy jsou dány sociální strukturou a podílejí se na postupném formování a udržování identity. „*Společnosti mají své dějiny, v jejichž průběhu vznikají určité identity. Tyto dějiny jsou však vytvářeny lidmi s určitou identitou*“ (Berger, Luckman, 1999). Dle historických sociálních struktur je možné rozpoznat různé typy identit, jež jsou pozorovatelné v každodenním životě. Identita

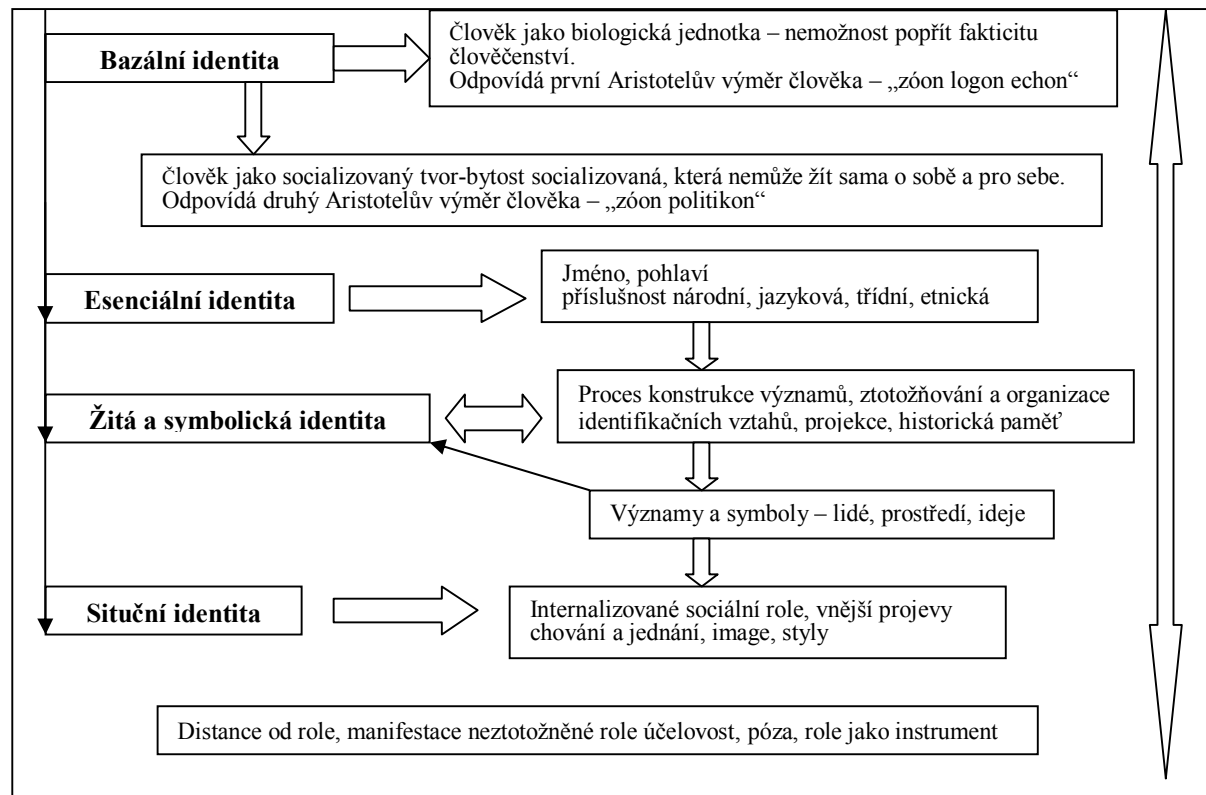
¹ Mezi subjektivní a objektivní realitou existuje symetrický vztah. Člověk subjektivně přijímá identitu (ve smyslu subjektivní reality) a sociální svět (ve smyslu objektivní reality).

je výsledkem dialektického vztahu jedince a společnosti, kdežto typy identit jsou především sociálními produkty (Berger, Luckman, 1999).

Profesor Krejčí hovoří o identitě jako „o poznání sebe sama v jiných, o zjištění shody s jinými názory a cíli, se způsobem a hodnotami života jiných, o relativnosti diferenciací mezi lidmi, o mezích odlišnosti a nestejnosti struktur osob, národů, států, ras a světadílů“ (Krejčí, 1993, s. 16). Identita dle profesora Krejčího obsahuje několik komponentů. Jedná se komponent historický, ten souvisí se vztahem k minulosti, dalším komponentem je sociální svět, jenž utváří lidskou identitu jako stavbu určitého řádu. Posledním je projekce úmyslů a cílů, ta má formulovat budoucnost a volbu kritérií pro současnost, ve které si identitu vytváříme (Krejčí, 1993, s. 17).

Pojem identity je možné také vyjádřit následujícím schématem, které uvádí Ondřej Roubal ve své kapitole Problematika lidské identity v perspektivě zkoumání sociálního potenciálu územních společenství. Schéma znázorňuje koncept pojmu identita, kde rozlišuje základní roviny identity, bazální, esenciální, žité a symbolické a situační, se svými určujícími podmínkami a zdroji.

Schéma č. 1: Identita - koncept pojmu

Zdroj: Roubal, 2006, s. 32

Bazální identita vzniká narozením a zaniká smrtí jedince. Představuje neměnnou, stabilní podstatu ostatních identit a je charakteristická „*fakticitou, daností a nutností existence jako člověka – člověka jako biologického druhu, geneticky, anatomicky a fyziologicky disponovaného jedince vyskytující se ho v určitém čase a prostoru*“ (Roubal, 2006, s. 32-33). Bazální identita znamená „být něčím“, odpovídá na otázku „čím jsem“ (člověkem, zvířetem...?). Ovšem k rozvoji dalších identit je zapotřebí procesu socializace, při níž se z individua stává individualita, tedy potřeba „být někým“ a „někam patřit“. (Roubal, 2006, s. 33).

Esenciální identita představuje konkrétní individuální či skupinové vědomí. Jedná se o konkrétní osobní dispozice jako je místo narození, věk, pohlaví jedince, etnická či náboženská příslušnost. Esenciální identita současně pracuje s vědomím difference k ostatním, těm druhým, jež se odlišují a nesdílejí společný základ. Tím může docházet ke vzniku mnoha předsudků a stigmatizaci jedinců i skupin (Roubal, 2006, s. 33).

Vztahová identita je pravděpodobně obsahově nejbohatší a nejsložitější zdroj analýz pro sociologické poznání. V rámci této identity je možné zkoumat okolnosti a procesy tvořící plurality identifikačních vztahů, různorodé způsoby zvýznamňování a organizace vztahů. Jednotlivci se mohou vztahovat k církvi, politické autoritě či manželce, avšak tyto vztahy nemusí představovat hlubší součást vnitřního světa, úplného ztotožnění či smyslu života. Naše identita je na těchto vztazích nezávislá. Dalo by se říci, že esenciální identita ve své podstatě ovlivňuje naše myšlení, formuje vědomí a osobnost. Směřuje naše chování. Rozdíl u každého jedince je v míře ztotožnění se s církví, politickou autoritou, manželkou. Ztotožnění, neboli identifikace, je „*proces hledání významů a vztahů, osvojování idejí, hodnot, názorů a jiných mentálních kategorií a kvalit či materiálních objektů*“ (Roubal, 2006, s. 33). Identita je tak tvořena strukturou identifikačních vztahů, významu a důležitosti.

Na závěr nelze opomenout zmínit vztah identity a sociálních rolí. Identitu člověka nelze ztotožňovat s určitou sociální rolí ani obsahově ani významově. Jak uvádí O. Roubal dle M. Castellse sociální role jsou „*definovány institucionálními normami a organizací společnosti. Jejich relativní váha na vliv lidského chování je ... určena zejména vzájemným vyjednáváním mezi aktéry a těmito institucemi a organizacemi. Identity jsou potom zdroje významů pro aktéry samotné a jimi samotnými konstruované v procesu individualizace*“

(Roubal, 2006, s. 34). Takto je možné identifikovat složku identity označovanou jako situační.

3.2 Teorie a zkoumání identity pomocí psychologie a sociologie

3.2.1 Teorie ego identity

Termín identita poprvé pravděpodobně použil Sigmund Freud, nicméně jako první rozpracoval identitu psychoanalytik Erik H. Erikson. Podle nějž identitu tvoří spojení identifikací z dětství, identifikací současných a základních životních závazků. Erikson rozlišuje self identitu na self a ego. Self identita je součástí organizace sebevnímání. Složka self identity plní několik funkcí. Adaptační, ochrannou a regulační v souvislosti s pozitivním vnímáním sebe sama. Současně díky konkrétnímu způsobu vnímání sebe sama ovlivňuje své sebepojetí, které je rozhodující pro dané chování jedince vůči druhým. Ego identitu pak definuje jako psychologický mechanismus, jenž umožňuje „*narůstání jistoty, že vlastní schopnost udržet vnitřní stejnost a kontinuitu... ...se rovná schopnosti udržet vlastní smysl stejnosti a kontinuity pro jiné*“ (Erikson, 1968 in Bačová, 2008, s. 115). Tato složka může být považována za stabilizační prvek osobnosti. Teorie ego identity je zaměřena na osobní identitu.

Eriksonova teorie formování ego identity je tvořena čtyřmi aspekty. Jsou jimi krize identity, institucionalizované moratorium, boj mezi egem a superegem o dominanci v osobnosti, stupně hodnotové orientace (Bačová, 2008, s. 115).

- 1) Ke krizi identity dochází na počátku dospívání, kdy je výsledkem buďto dosažení ego identity nebo konfuze, tedy jakési zmatení identity. V každém vývojovém stupni dochází k napětí mezi těmito dvěma identitami. Jedná se o tápání, hledání, které je nazýváno právě krizí identity.
- 2) Institucionalizované moratorium. V době adolescence umožňuje společnost jedinci vytvořit si vlastní životaschopnou identitu. Toho má docílit experimentováním s hodnotami a zkoušením si role dospělého.
- 3) Boj mezi egem a superegem o dominanci v osobnosti. Krize identity je tím obtížnější, čím je boj mezi egem a superegem složitější.
- 4) Stupně hodnotové orientace.
 - premorální stadium je dáno naprostou vírou v authority, zejména u dětí,

- ideologické stadium je charakteristické pro období dospívání, v němž se jedinec pokouší přizpůsobit různé, v mnoha případech protikladné zdroje autority a snaží se adaptovat na rozšiřující se sociální prostředí. Jedinec se rozhoduje, kterou „pravdu“ přijme za svou a povede jeho další životní kroky,
- etické stadium nastává v období dospělosti, kdy si jedinec uvědomuje, vlastní odpovědnost za své činy a současně je do určité míry odpovědný za celé lidstvo (Bačová, 2008, s. 115-116).

3.2.2 Teorie identity v symbolickém interakcionismu

Základní myšlenkou symbolického interakcionismu je „*konstrukce představ o světě i osobě samých v průběhu interakcí s druhými lidmi*“ (Keller, 1997, s. 118). Za zakladatele symbolického interakcionismu je považován George Herbert Mead, i když je někdy také označován za představitele sociálního behaviorismu. Hlavním tématem Meadovy práce je pojem sociálního Já (Self). Věnuje se především analýze procesu, v němž se Self vytváří. Jedná se o interakci s druhými lidmi, během níž dochází k výměně gest a slov, tedy neverbálních a verbálních symbolů. Výměnou symbolů je možné sledovat reakce adresáta a porovnávat s původním záměrem vysílatele. V případě, že je reakce shodná se záměrem, došlo ke vzájemnému přenosu do pozice druhého, neboli partneri v komunikaci si velmi dobře rozumí (Keller, 1997, s. 116-117). Mead v souvislosti s identitou přišel s pojmy „vnitřní Já (I) a vnější Já (Me)“ využívaných k popisu procesu nabývání základních nezbytných dovedností života (Bauman, 2000, s. 31). Mead vidí člověka jako osobnost vybavenou Self a vědomím. Pokud člověk má Self a vědomí, má dle Meada vědomí sebe sama a je „*schopen pohlédnout na sebe jako na objekt*“, odrážet a plánovat své vlastní jednání a volit si mezi možnostmi. Mimo to vlastnit Self a vědomí, umožňuje člověku být „*schopen pohlédnout na druhé jako na objekty*“ (Kubátová, 2009, s. 152). Díky tomu umí přijmout roli druhého a sebe si představit v roli toho druhého a porozumět tak sociálním situacím. Uvnitř Self se vyskytuje již zmíněné vnější Já (Me), tedy postoje sociální skupiny a vnitřní Já (I), ta je jedinečnou individuální složkou. Složka I je tvořivým a aktivním činitelem, jenž participuje na interpretaci a jednání nositele daného Self. Reaguje tedy na podněty přicházející ze sociálního prostředí. Nereaguje ovšem libovolně, nýbrž prostřednictvím postojů skupiny či společnosti. Skrze Me. I se vytváří v procesu socializace a sociálního učení člověka, kdy na základě svých sociálních zkušeností

nereaguje na přicházející situace instinktivně jako tomu je u zvířat. Ta část Self, označována jako Me dává Self jednotu a relativní stálost. Me není mechanickou reakcí na podněty, jedná se spíše o morální závazek pro určitý způsob chování, jež je očekáváno komunitou. Představuje sociální kontrolu stanovující limity chování. Me je tedy tvořena postoji společnosti a sociálních skupin, jež se souhrnně označují jako generalizovaní druzí. Sociální postoje sociálních skupin nebo společnosti jsou relativně stálé, v podstatě se přetvářejí podle toho, jak jednotlivá individua jednají a tvořivě (svou složkou I) reagují na podněty přicházející ze sociálního prostředí. Mead považuje Me v Self za nejdůležitější, neboť sociální postoje sociální skupiny a společnosti jsou pro rozvoj Self člověka zásadní (Kubátová, 2009, s. 153).

Na základě klasické sociologické koncepce (G. H. Mead, C. H. Cooley) je možné na individuální identitu nahlížet ze dvou hledisek. Jednak z hlediska pocitu vlastní totožnosti, jenž je založený na sebeprožívání, tedy na pocitu svébytnosti či jedinečnosti. Představuje jakési vnitřní přesvědčení „*o tom, kdo jsem, kam patřím, jaké hodnoty uznávám, čemu věřím, čím se liším od druhých a možná i jaký je smysl mého života, tj. kam směřuji*“ (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 121-122). Druhým hlediskem je vnitřní přesvědčení o sounáležitosti s některými ze sociálních útvarů, ať už se skupinami sociálními či prostorovými.

Kritikem Meadovy myšlenky o silné roli skupiny při utváření osobnosti člověka byl symbolický interakcionista Herbert Blumer. Blumer kladl větší důraz na složku I v Self. Blumer vyzdvihoval proměnlivost situací v sociálních skupinách a společnosti mnohem důrazněji (Kubátová, 2009, s. 154).

Symbolický interakcionismus výrazně ovlivnil také německý sociolog, filosof a teoretik kultury Georg Simmel. Hledání sebeidentity pojímá Simmel v nekonečném hledání smyslu a jednoty k sobě. Jestliže jedinec touží po jednotě a upíná se sám na sebe než na vnější svět. „*V každém jednotlivém kontextu jsme jaksi „ne na svém místě“: naše skutečná osobnost, již cítíme, se nachází kdesi mimo kontext právě probíhající interakce. Pouze v osobním kontextu s jeho neohraničeností, partikulárností, důrazem na kvalitu vztahu a vzájemnou náklonností, která jej prostupuje, nám zbývá naděje, že skutečně najdeme, co hledáme*“ (Bauman, 2000, s. 99-100).

Zcela jiný pohled na budování identity v rámci symbolického interakcionismu přináší Erving Goffman. Oproti Williamu Thomasovi či Herbertu Meadovi, kteří

představují způsoby, jimiž si „člověk pracně buduje svou vlastní identitu v průběhu opakovaných interakcí s druhými“ (Keller, 1997, s. 119), hovoří Goffman o způsobech, jichž lidé při těchto setkáváních využívají k zakrytí své skutečné totožnosti a ukazují falešný idealizovaný obraz sebe sama (Keller, 1997, s. 119). Erving Goffman definuje individuální nebo také osobní identitu tak, že „odkazuje k vnitřní integritě jedince a k důstojné provázanosti rolí (postav) a jedince jako účinkujícího“ (Kubátová, 2009, s. 176). Jedinec se jednak přizpůsobuje pravidlům, současně se snaží vyjádřit svou nezávislost vytvořením vlastního světa (Kubátová, 2009, s. 175-176).

Erving Goffman jako představitel dramaturgického interakcionismu se také věnuje otázce vyjadřování schopností lidí, jež ovlivňují jiné právě z hlediska dramaturgie. Člověk hodnotí situace a své chování zakládá na dojmu o jiných. „Přesvědčivost prezentace ovlivňuje, které vlastnosti přisoudí jiní lidé dané osobě (a do jisté míry i „herec“ sám sobě)“ (Bačová, 2008, s. 119).

Sheldon Stryker spolu s dalšími představiteli symbolického interakcionismu označoval self jako hierarchickou soustavu internalizovaných rolí. „Jedinec má tolik soc. „já“, kolik je skupin, na jejichž mínění mu záleží“ (Jandourek, 2001, s. 104). Role pak definoval jako identity. Jak je uvedeno v kapitole Identita v sociální psychologii, Stryker hovoří o identitě jako o „mnohoaspektovém (multifaceted) a mnohvrstevném (multilayered) hierarchickém uspořádání identit“ (Bačová, 2008, s. 117), které dále člení dle motivačních a afektivních vlastností na výrazné (salience) a významné (prominence) identity.

Výrazné identity ovlivňují lidské rovnovážné konání a představují části psychologického ztvárnění, které jsou vyjadřovány rutinně. Stryker definuje výraznost identity jako pravděpodobnost jejího vyvolání v nejrůznějších situacích. Dalo by se říci, že výrazné identity mají nízký práh vyvolání.²

Významnost identity individua je dána rozsahem, v němž obraz sebe sama v roli odpovídá ideálnímu já³ (Bačová, 2008, s. 117).

² Např.: výrazná identita matky vede k tomu, že ukazuje fotky dětí i v situaci, kdy se to vůbec nehodí či lidem, které to vůbec nezajímá.

³ Např. „...ženy, které se poprvé staly matkami, se liší v tom, nakolik zakládají své hodnocení na faktu, že se staly matkami. Jejich osobní vklad do role matky (tj. významnost identity) lze v tomto případě měřit např. emocionálními reakcemi na to, zda jsou vnímány jako „dobré“ nebo „špatné“ matky“ (Bačová, 2008, s. 117).

Stryker pracoval také se spojením mezi identitou a chováním v roli (výběrem role). Identita je chováním v roli ovlivňována a naopak. Uvědomováním si vlastního chování v různých situacích přispívá k zodpovězení si otázek, kdo a čím jsem.

Teorie identity v sociálním interakcionismu není zaměřena jen na charakteristiky jedince, ale také na „*zvnitřnění sociálních kategorií*“, tudíž se tyto teorie vztahují spíše k sociální identitě osoby (Bačová, 2008, s. 117).

3.2.3 Teorie sociální identity a entolingvistická teorie identity

Teorie sociální identity (TSI) se zabývá identitou z pohledu sebepojetí. To je složeno z personální a sociální identity. Personální identita je mínění jedince o svých vlastnostech, dovednostech a schopnostech. Sociální identitu definuje H. Tajfel ve své knize *Human groups and social categories* jako „*aspekt sebepojmu jedince odvozený od poznání svého členství v sociální skupině spolu s hodnotou a emocionálním významem spojeným s tímto členstvím*“ (H. Tajfel, 1981 in Bačová, 2008, s. 117).

Teorie sociální identity se zaměřuje hlavně na udržení pozitivní sociální identity neboli vysokého skupinového sebehodnocení. V podstatě se jedná o snižování hodnocení členů jiných skupin ve prospěch skupiny své vlastní, jenž by tak získala lepší postavení ve společnosti. V případě neúspěchu následuje odchod nebo distancování se od skupiny. Teorie sociální identity také vysvětluje předsudky a diskriminaci členů jiných skupin a to tím, že se jedná o snahu o udržení si pozitivní sebeobrany, tedy pozitivní sociální identity.

Součástí teorie sociální identity je teorie sebekategorizace. Tento termín byl zaveden J. C. Turnerem. Samotná kategorizace slouží k vytváření rozdílů mezi skupinami a podporuje soudržnost uvnitř vlastní skupiny. Pomocí sebekategorizace se sociální identita integruje s meziskupinovými a vnitroskupinovými procesy (Turner, 1987 in Bačová, 2008, s. 118).

Berger a Luckman ve své knize *The Social Construction of Reality* rozvíjejí princip, podle něhož sebe-identita i sociální identita osoby je součástí prvků utvářející sociální realitu a nepředstavují pouhé rysy biologických, ekonomických či politických procesů (Szaló, 2003, s. 13).

Entolingvistická teorie, jenž vychází z koncepce Tajfela, je dle autorů (Howard Giles) založena na komparaci členů skupiny či společenství s jinými skupinami na základě

jazyka. Kvůli potřebě pozitivní sociální identity, tedy vyššímu sebehodnocení, mohou se příslušníci entolingvistické skupiny chtít stát členy v dominantnější skupině. Což v důsledku povede k používání jazyka dominantní skupiny a postupnou kulturní a jazykovou asimilaci. V případě, že by se většina členů entolingvistické skupiny snažila stát členy dominantní skupiny, mohlo by dojít k zániku skupiny jako kolektivu jazykově odlišném, neboť by ztratila svou jazykovou základnu. Proto byl vytvořen seznam faktorů skupinové entolingvistické vitality, což je „*schopnost skupiny přežít jako odlišná a aktivní kolektivní entita v prostředí více skupin*“ (Bačová, 2008, s. 118). Seznam měl nejprve tři skupiny faktorů:

1. *statusové (ekonomická, politická a lingvistická prestiž)*
2. *demografická síla (počet, koncentrace, přírůstek, imigrace atd.)*
3. *institucionální podpora a faktory kontroly (reprezentace skupinového jazyka v médiích, vládní instituce, vzdělávání atd.)* (Bačová, 2008, s. 118)

K objasnění souvislosti mezi příslušností ke skupině, identitou a jazykem došlo k rozšíření o další faktory, konkrétně o vnímané skupinové hranice a vícenásobná skupinová členství. Pokud jsou meziskupinové hranice vnímány jako pevné, nepropustné je i entolingvistická identifikace výraznější. „*Čím méně je sociálních kategorií (skupin), se kterými se jedinci mohou identifikovat, tím silnější je jejich entolingvistická identifikace s jednou skupinou*“ (Bačová, 2008, s. 119).

3.2.4 Postmoderní přístupy k identitě v psychologii

Nový pohled na identitu přinášejí postmoderní teorie v sociálních vědách. Jsou jimi sociální konstruktivismus, etogenika, narativní psychologie, diskursivní psychologie, psychologický poststrukturalismus aj. Vystupují jako alternativa tradičních teorií. Jiným způsobem nahlízejí nová témata a narušují základní předpoklady, na nichž moderní věda spočívá. Postmoderní myšlení je charakteristické heterogeností a pluralitou (Bačová 2008, s. 122).

Postmoderní přístupy k identitě v psychologii mají dle Viery Bačové společné rysy.

1. Důraz na situační, místní, dílčí souvislosti identity, závislost na historii a kultuře,
2. centrem zkoumání je vnější svět, jehož je jedinec součástí (zvolit si identitu je dáno hlavně bytím ve světě s jinými lidmi),
3. identita je stanovována hodnotami a jejich interpretací,

4. identita zahrnuje vztahy k jiným lidem (vztahy osoby jsou vzájemně lokálně propojené sítě, identity se tak prolínají a splývají),
5. identitu tvoří řada rolí jedince, role jsou navrstvené na sebe a v průběhu každodenního života se neustále mění a střídají, identita je tak v současnosti vícenásobná,
6. identita není daná, je neustále tvořena a přetvářena,
7. multiperspektivní nazírání na identitu (nahlížení různými úhly a způsoby na dění a místo účastníků v něm),
8. identita se utváří pomocí jazyka, jenž v podstatě vytváří realitu nahlíženou z jisté perspektivy,
9. v průběhu vytváření identity je důležitá užitečnost, praktické zájmy a praktické poznání (Bačová, 2008, s. 123).

Součástí postmoderního života je přirozený přechod mezi realitou a simulovanou, virtuální realitou. Dochází k potírání rozdílnosti mezi těmito realitami, neboť život jedince je charakteristický přijímáním mnohonásobných rolí a přechodných vztahů. Identita není fenoménem statickým ani esenciálním, neustále vytváří a znovu potvrzuje své hranice (Bačová, 2008, s. 123).

Tématem postmoderny a jejím nejvýraznějším a nejznámějším současným komentátorem je sociolog Zygmunt Bauman. V mnoha svých pracích se zabýval problémem identit (sebeidentity) a identifikace. Jednou z Baumanových je, že všichni žijeme „*v hustých neproniknutelných sítích neosobních vztahů, hrubého a emocionálně chladného světa, který může u mnohých z nás zapříčinit negativní pocity nad obecnou lhostejností neosobního světa*“ (Roubal, 2003, s. 15-16). Během svého života, ale i v každodenních situacích plní každý jedinec mnoho sociálních rolí a Bauman předpokládá přítomnost pouze malé části našeho já u všech žitých rolí. Člověk se musí přizpůsobit situaci, v jaké se nachází a nemůže použít celé své já, neboť v dané chvíli může být nevhodné. „*Člověk je potom jakousi kolekcí rolí, které plní s různými lidmi na různých místech v jistém čase*“ (Roubal, 2003, s. 15-16).

4 Identita a lokalita

Lokalitu nebo také konkrétní místo, oblast či území je vhodné vymezit s ohledem na zaměření této práce. Identita ve vztahu k lokalitě bude zkoumána na úrovni regionu, státu (národa) a Evropy jako poměrně nové společenské uspořádání kontinentu. Každá z těchto úrovní má však jinou intenzitu vnímání z pohledu jedince. Proto můžeme identitu rozlišit ve dvou úrovních a to na úroveň osobní identity a identity kolektivní.

Identita každého jedince je utvářena jak vrozenými složkami jakými jsou pohlaví, jméno, věk atp., tak i prvky volitelnými neboli alternativními, což mohou být náboženská či politická příslušnost, zvolený partner, zvolená kariéra či upřednostňované kulturní hodnoty a normy (kulturní identita) (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 122).

Individuální, či osobní identity bývají ve vztahu k obývanému nebo známému prostoru hierarchicky uspořádané. To znamená, že každý jedinec vyjadřuje jinou intenzitu vztahu k lokálnímu, regionálnímu, státnímu, středoevropskému či evropskému geografickému prostoru. Odlišně tedy bude jedinec pociťovat vazby ke své městské čtvrti, svému městu, okresu, kraji, státu a kontinentu (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 122).

Principy individuální identity, nebo také možnosti, jimiž lidé využívají místo k utvoření vlastní identity.

- 1) Hlavním principem je odlišení sebe samých od ostatních na základě místa, v němž žijeme.
- 2) Definování sebe sama probíhá díky vědomí kontinuity vlastního života, který žijeme dlouho na stejném místě.
- 3) Princip „sebeúcty“, kdy je pociťována pýcha na místo, v němž jedinec žije.
- 4) Princip „sebeúčinnosti“, kdy je identita spojována s místem, které svými kvalitami může život určitým způsobem usnadňovat (Chromý, 2002, s. 167).

Skupinová, kolektivní identita není ničím jiným než vnitřní identifikací s určitou sociální skupinou, sdružením, politickou stranou, případně s velkými sociálními skupinami jako je národ, či instituce typu státu. Skupinová identita se pak projevuje *„nejen jako vědomí příslušnosti a začleněnosti do dané skupiny, ale i jako interaktivně vzniklá, společně sdílená představa členů této skupiny o jejích podstatných identifikačních rysech“* (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 123).

Kolektivní identita také plní mnoho funkcí, z nichž za hlavní bývá považována funkce integrační, která je tvůrcem ducha solidarity a pocitu sounáležitosti mezi členy komunity. K primárním kritériím vytváření kolektivní identity lze vzít v úvahu tyto rysy:

- a) *dochází k sebe-vnímání prostřednictvím specifických kulturních rysů*
- b) *společné vědomí je posilováno aktivními strategiemi inkluze nebo exkluze na základě pocíťování „my“ a „oni“*
- c) *proces budování kolektivní identity pokračuje v čase a zahrnuje kolektivní paměť i amnézii*
- d) *proces budování identity probíhá ve specifickém prostoru, který v sobě nese význam pro sebe-definující skupinu* (Melucci, cit. Plavšak in Drulák, 2001, s. 79).

Jak se domnívá profesor Jaroslav Krejčí, *„Bez jasné personální a kolektivní identity není možno stanovit smysl života, osobní, kolektivní, národní a státní cíle“* (Krejčí, 1993, s. 16). Identitu pojímá jako vyjádření vztahu k sobě samému a vztahu k jiným, což má být i cílem identity (Krejčí, 1993, s. 16).

Konstrukci kolektivní identity se věnovali také profesor Shmuel Noah Eisenstadt a profesor Bernard Giesen, kteří vytvořili obecný model analýzy kolektivní identity.

1. *Kolektivní identita není přirozeně vytvářená, nýbrž sociálně konstruovaná.* Jedná se o výsledek interakcí, jež jsou sociálně modelovány a strukturovány. Příslušnost ke kolektivní identitě a podílení se na ní je dána symbolickou konstrukcí a definicí atributů podobnosti příslušníků v kontrastu k cizosti, rozdílnosti a odlišnosti druhých.
2. *Kolektivní identita produkuje sociální konstrukce hranic.* Hranice oddělují a odlišují skutečné procesy interakce a sociálních vztahů a vytvářejí linii mezi uvnitř a vně, mezi cizinci a bližními, kulturou a přírodou, civilizací a barbarstvím... S vytvářením hranic souvisí i proces zahrnování a vylučování, v sociologii označováno jako „in-groups“ a „out-groups“, který vytváří rozdíly mezi členy a nečleny, neboli ukazuje cizince jako protiklad členům komunity.
3. *Konstruování hranic a vymezení sfér předpokládá symbolické kódy rozlišování.* Ty umožňují rozpoznat v neustále se měnícím světě to, co se odlišuje. Základní kódy rozlišování jsou konstruovány na podkladě prostorové (nahore x dole, uvnitř x vně), časové (minulost x budoucnost) a reflexivní (centrum x periferie, posvátný x profánní) dimenze kódování. Mezi kódy existuje trichotomická struktura, která vkládá jakousi

oddělující sféru „mezi“, tedy konkrétně na střed (zde), přítomnost (yní) a subjekt (já), jež jsou východiskem zkoumání světa, vzájemné působení s jinými, paměti minulosti a plánování budoucnosti.

4. *Konstrukce hranic a solidarity* není pouze symbolickou záležitostí, souvisí s dělbou práce, s kontrolou prostředků a se sociální diferenciací. Společnosti se mohou od sebe odlišovat způsoby distribuování prostředků, povahou veřejných statků, rozdělováním oprávnění (hierarchický x rovnostářský způsob) mezi různé skupiny uvnitř společnosti a ve způsobilosti podporovat zájmy a ambice konkrétních podskupin v kolektivitě.
5. *Prvním ideálním typem kolektivní identity je prvobytnost*. V rámci konstruování a upevňování hranice mezi uvnitř a vně se zaměřuje na pohlaví, generaci, příbuzenství a etnicitu. Prvobytné typy kolektivní identity předpokládají neodstranitelné a obtížně překročitelné hranice. Překročení hranice by mohlo být ohrožením členů kolektivity. Avšak v některých případech je omezené překročení hranice nezbytné. V případě vyloučení příslušníků komunity, jako obrana před vnitřní krizí, či v zájmu přijetí nových členů.
6. *Druhým hlavním kódem konstrukce kolektivní identity je kód „občanský“*. Ten je stavěn na základě obeznámenosti s pravidly chování, obvyklou sociální praxí a tradicemi, jež vymezují a definují hranice kolektivity. V občanských kódech jsou podstatou kolektivní identity komunity běžné postupy, tradice, institucionální a kolektivní mechanismy.
7. *Třetí typ kódu spojuje konstitutivní hranici mezi „námi a jimi“*. Tento způsob konstruování kolektivní identity lze ve specifickém smyslu označit za kulturní. Jedná se o určitý vztah kolektivního subjektu k Posvátnu. Křehké sociální hranice jsou kompenzovány kolektivitou související s neměnnou a věčnou sférou posvátného a vznešeného (Bůh, Rozum, Racionalita, Pokrok). Hranice mezi uvnitř a vně lze překročit komunikací a vzděláním, k čemuž je v podstatě vybízen každý (Eisenstadt, Giesen in Hroch, 2003, s. 361-374).

Vztah jedinců i skupin k území, vlastnímu regionu, je přirozeným projevem každého jedince. Základem formování územní identity jsou především podmínky sociální, ekonomické, vývojové, typické pro daný prostor. Zásadní vliv na formování územní identity mohou mít také přírodní podmínky a krajina, v souvislosti se soužitím člověka s přírodou. *„Územní identitou lze rozumět onu nezaměnitelnost, jednotu a shodnost,*

a především pak harmonii v chování souboru obyvatel daného území v konkrétním momentu (čase)“ (Chromý, 2003, s. 173).

4.1 Regionální identita

4.1.1 Vymezení pojmu region

Region obecně představuje krajinný celek různého řádu. Region je možné také chápat jako proces, jenž započal, reprodukuje se a následně se transformuje v individuální a institucionální zkušenosti. Region je důležitý ve spojitosti s prostorem a ve společnosti probíhajících procesů ve stejném čase. Region ve smyslu strukturalizačního procesu ve společnosti má kolektivní rozměr, který představuje institucionální zkušenosti a historii daného regionu. Nicméně všechny symboly a významy regionu jsou vytvářeny na základě individuálních životních situací a historií, jež jsou neodmyslitelnou součástí prostorové struktury společnosti (Chromý, 2003, s. 164).

Region představuje území členící se na oblasti či místa a to dle určených hledisek. Jednou z možností členění území je potřeba vykonávání státní správy, resp. samosprávy. *„Administrativní členění jednotlivých zemí vychází zpravidla z historicky vzniklých celků, které měly původ ve fyzickogeografickém utváření krajiny, nebo v etnické či kulturní struktuře obyvatelstva“* (Linhart, Vodáková, Klener, 1996, s. 916). Dnes se území České republiky člení na obce, jež představují nejnižší územní jednotku, kraje jako územní jednotky vyššího stupně a nejvyšší územní jednotkou je země, která jako administrativní jednotka vznikla již v době habsburské monarchie (Linhart, Vodáková, Klener, 1996, s. 916). Administrativní celky, ať už jsou vytvořené za jakýmkoli účelem, pokud trvají dostatečně dlouho, stávají se součástí *„širšího povědomí obyvatelstva a formují jeho představy o členění daného teritoria a vlastního bydliště“* (Linhart, Vodáková, Klener, 1996, s. 916), mohou mít tedy částečně vliv na identifikaci obyvatel s územím.

Obec lze ze sociologického hlediska vymezit jako územní společenství, v němž probíhá vzájemné působení a interakce místních obyvatel a institucí, kteří současně dosahují hospodářských, sociálních a kulturních cílů (Linhart, Vodáková, Klener, 1996, s. 699). Obdobně na obec nahlíží Jiří Musil ve svém příspěvku v Malém sociologickém slovníku. Obec zde popisuje jako *„složitý sociální systém podmíněný hmotným prostředím, místem, obyvatelstvem, kulturou a časem a vytvářený sociálními institucemi, jako je hospodářství, třída, správa, rodina, náboženství, výchova, masové komunikace“* (Malý

sociologický slovník, 1970, s. 252). Obec je možné chápat také jako proces, v němž probíhá neustálá výměna členů, diferenciací sociálního postavení, rozdělování moci a prestiže, rozdělování zboží a služeb, sociální mobilita a integrace různých složek, které samotnou obec vytvářejí (Malý sociologický slovník, 1970, s. 252).

Obecně jsou jako obec označována jak města, tak i vesnice, bez ohledu na velikost. Obec⁴ je dána vlastním územím, obyvatelstvem, právní subjektivitou, vlastním majetkem a hospodařením dle vlastního rozpočtu (ČSÚ, 2012). Současný systém členění obcí vychází ze 6 typů. Jsou jimi hlavní město, statutární města, města (ostatní), městyse, obce (ostatní neměstské obce) a vojenské újezdy (Maříková in Majerová, 2009, s. 22).

Sociologický slovník pojímá město jako *„označení lidského sídla s vysokou hustotou obyvatel a komunikací, rozvinutou dělbu práce a poskytováním služeb uspokojujících převážnou většinu potřeb obyvatel a s vysokou mírou kulturní a hmotné směny“* (Jandourek, 2001, s. 155). Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. v § 3 definuje město takto: *„Obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády“* (Zákony ČR).

Velký sociologický slovník nahlíží město jako mikrokosmy společnosti, jež se vyznačují několika hledisky. Z hlediska hmotného a morfologického reprezentují město budovy, hustota obyvatel, prostorové uspořádání objektů a lidí. Druhým je funkční a institucionální hledisko, kam lze zařadit hospodářské, politické a sociální aktivity obyvatel, pravidla či právo. Dalším je sociologické a psychologické hledisko, jež se zaměřuje na typy sociálních vztahů či způsob života a posledním je sémiotické hledisko pracující s prostorem a jeho artefakty jako se *„soustavu znaků, které nesou informace, návody a pokyny a vyjadřují tak kulturní obsahy a orientace daného města a společnosti“* (Linhart, Vodáková, Klener, 1996, s. 609). Analýzou jednotlivých složek se zabývají vědní obory jako je sociologie města, sociální ekologie, demografie, sociální geografie (hmotná a morfologická stránka), sociologie bydlení (funkční a institucionální stránka), etnografie

⁴ Obce se územně člení pro statistické účely a pro potřeby mezinárodního srovnání, a to na úrovně označované zkratkou NUTS. Toto označení se dělí dle velikosti území. Největší území představuje v našem případě celá Česká republika, označována jako NUTS 1, jedná se o správní jednotku, kde žije od 3 milionů do 7 milionů obyvatel. Další úrovní NUT 2 jsou oblasti, v případě ČR se jedná o 8 regionů soudržnosti (Praha, Střední Čechy, Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava, Moravskoslesko). Počet obyvatel na této úrovni je dán mezi 800 000 až 3 miliony. Oblasti se 150 000 až 800 000 obyvateli spadající pod NUTS 3 označují kraje. V ČR je v současné době 14 krajů. Další úrovní jsou správní jednotky NUT 4, u nás odpovídající okresům, jichž je 77, ovšem ty jako administrativní jednotka byly zrušeny k 1.1.2002. Místo označení NUTS 4 se využívá nové označení LAU 1, stejně tak NUTS 5 je nahrazeno LAU 2 ztotožněné s obcemi (Český statistický úřad, 2013).

velkého města, kulturní antropologie, studium městské sociální patologie (sociologicko-psychologický přístup). Poslední sémiotická složka není v sociologii podrobněji rozvinuta, zabývá se jí spíše psychologie architektury a prostředí či ekologická psychologie. Všechny uvedené složky „*tvoří těsně propojené a vzájemně se ovlivňující části každé komunity*“ (Linhart, Vodáková, Klener, 1996, s. 609).

Prostor mimo městské osídlení představuje venkov, který je typický nižší hustotou obyvatel, žijících zejména na vesnicích spojených se „*zvýšenou závislostí na přírodě, tradičnějším životním stylem, vyšší soc. kontrolou, menší soc. heterogenitou, sníženou profesní nabídkou*“ (Jandourek, 2001, s. 155). Venkov je možné vymezit dle různých hledisek, územního, demografického či urbanistického. Z územního hlediska je možné venkov dále rozdělit na venkovský prostor a venkovský region. Venkovský prostor představuje obvykle vesnice a krajinu v jejich okolí, nebo také souhrn katastrů venkovských obcí. Stejně tak lze venkovský prostor chápat jako veškeré území mimo městský prostor. Venkovský region je jednotkou sloužící pro statistické účely. Nejčastěji se využívá v EU pro hodnocení regionů dle podílu obyvatelstva žijícího ve venkovských obcích, vymezených danou maximální hustotou obyvatel (tj. počtem obyvatel na 1 km²) (Maříková in Majerová, 2005, s. 39). Z demografického hlediska je venkov dán nízkým počtem a hustotou obyvatel, z urbanistického pak specifickým typem zástavby a z pohledu sociologie kupříkladu jiným způsobem života (Maříková in Majerová, 2005, s. 39). Velký sociologický slovník hovoří o venkově v sociologickém kontextu jako o specifickém typu komunity, jakési rurální komunity, jenž je protikladem ke komunitě urbánní, a to zejména „*vyšší mírou vzájemné sociální závislosti, menší variabilitou profesních možností, menší sociální diferenciací a také zúženým prostorem sociální mobility, silnější vazbou na tradici a slabší inklinací k soc. změně a posledně silnější determinací přírodního prostředí*“ (Linhart, Vodáková, Klener, 1996, s. 1380). V současnosti je možné uvedené znaky na venkově identifikovat, nicméně sílí tendence k jejich oslabování a potírání rozdílů mezi městem a venkovem. Hlavními vědními obory zabývajícími se výzkumem venkova jsou sociologie venkova a sociologie zemědělství, jež doplňují i sociologie způsobu života a sociologie rekreace (Linhart, Vodáková, Klener, 1996, s. 1380).

Vztah města a venkova prošel v rámci sociologických teorií určitým vývojem. První teorií vztahu města a venkova byl dichotomický koncept z přelomu 19. a 20. století, jenž byl spojován především s dílem F. Tönniese „*Gemeinschaft und Gesellschaft*“.

Tönnies ve svém díle staví do protikladu dva odlišné typy sociálních systémů, pospolitost (Gemeinschaft) a společnost (Gesellschaft), představující formy lidského sdružování. Pro pospolitost jako sociální útvar je charakteristický pocit vzájemnosti a kolektivity, důležitá jsou přátelství, autority a příbuzenství, lidová kultura, tradice a zvyky. Charakteristická je pro venkov. Naopak společnost, jíž je možné ztotožnit s městem, je sociálním útvarem nespojující lidi, každý jedná sám za sebe na základě konkurence vůči druhým. Lidé se sdružují v účelově racionálně vytvářených skupinách, kde prosazují své individuální zájmy (Keller, 2004, s. 162-164). Protikladné vnímání města a venkova, kdy venkov je výrazně upřednostňován a město je chápáno jako „urbánní zlo“, přetrvalo do přelomu 50. a 60. let.

V 60. a zejména v 70. letech převládá koncept kontinuum město – venkov, jenž vychází z díla amerických sociologů P. A. Sorokina a C. C. Zimmermanna „Principles of Rural – Urban Sociology“ (1929). Tento koncept založený na odlišnostech města a venkova vychází jednak z demografických a geografických ukazatelů, akcentuje ale také vzdělání, zaměstnání, volný čas a další socio-ekonomické a socio-kulturní velikostní či strukturální charakteristiky. Tento přístup vnímá město a venkov stále jako dvě protikladné entity, nicméně v opačných preferencích. Město je zde upřednostňováno před venkovem, který je „opožděný ve vývoji“ a městu se může vyrovnat pouze vytvořením ekonomické, technické a občanské infrastruktury. Pokud venkov docílí stejné infrastruktury, předpokládá se jeho asimilace městem. To bude doprovázeno propojením městské kultury a vzorců chování. Venkov v konečném důsledku bude vytvářen, organizován a řízen jako město. Koncept je tak považován za „urbanocentrický“, či dokonce za „vulgární urbanizaci“, jenž se opírá o probíhající společenské změny⁵, tedy modernizaci (urbanizace a industrializace) a o naději ve společenský a technický pokrok (Hudečková, 2002, s. 99-100).

Posledním uváděným konceptem, rozvíjeným od 70. let 20. století, je konvergence a divergence města s venkovem. Oproti výše uvedeným přístupům nechápe město a venkov jako diferencované kategorie, nýbrž jako rovnoprávné partnery, kteří se vzájemně prolínají a ovlivňují, přičemž ponechává městu dominující postavení, tzv.

⁵ Základním procesem přeměny venkovské společnosti z tradiční na moderní je proces urbanizace. Z hlediska geograficko-demografického docházelo ke zvyšování počtu městského obyvatelstva a z hlediska socio-kulturního rostl počet jedinců vyznávající městský způsob života (urbanismus), ať už ve městě či na venkově. Urbanizace ovlivnila venkovskou společnost ve všech oblastech života (hospodářskou, kulturní, politicko-občanskou oblast) (Hudečková, Lošťák, 2002, s. 101-104).

dominantní kulturou. Současně koncept znovu vyzdvihuje hodnoty rurální kultury, jež urbánní postrádá a lidé i ve vysoce technizované pozdně moderní společnosti po ni touží. Tento koncept založený na prolínání protějšků usiluje o nové uchopení soužití v souvislosti s „dominancí“ (konvergence) a „protikladu“ (divergence) (Hudečková, 2002, s. 100).

Regionalisté pro vymezení současného venkova a města staví obě územní společenství vedle či proti sobě a pracují s jejich odlišnými rysy. Pro analýzu rozdílnosti jsou stanoveny čtyři faktory, mezi něž patří fyzický prostor, tedy venkov jako geograficko-demografický celek, dále čas jako sociální jev, který je pro venkovskou společnost typický svou cykličností, oproti lineárnímu vnímání ve městě. Venkovské společenství se svými subkulturními rysy je nadále spjato s přírodou a pevným normativním řádem, věří v lokální záležitosti a obává se změn. Posledním rozlišujícím faktorem je sociální struktura. Členové jedné venkovské komunity mohou vytvářet pravé skupiny s neformálním skupinovým životem a slabou sociální mobilitou. Venkovská komunita vzhledem ke své geografické blízkosti může být považována za sociální agregát, stejně jako za sociální kategorii, a to díky trvalému životu na venkově. Podle regionalistických či ruralistických studií jsou uvedené faktory platné i v 21. století. (Hudečková, Lošťák, Ševčíková, 2006, s. 39-40).

4.1.2. Regionální identita

Identita regionální, či lokální je charakteristická tím, že vyjadřuje sílu vztahu k obci či regionu a projevuje se ochotou podílet se na jeho rozvoji. Vymezit tento pojem je důležité pomocí faktorů, jako místní tradice a zvyky, vztah k obci či místu a míra patriotismu⁶. Tyto vztahy lze spatřit v míře zapojení do dění v obci a angažovaností na fungování místní samosprávy a podpory rozvoje obce (Maříková in Majerová, 2003, s. 191).

Regionální identita úzce souvisí s pojmem skupinová mentalita. Skupinovou mentalitou jsou chápány „skupinové stereotypy v myšlení, vnímání a jednání lidí, resp. relativně stabilní charakteristiky skupinových hodnotových orientací, preferencí, vzorců a strategií chování, kdy součástí mentalit je i specifické vnímání sebe sama“ (Patočka,

⁶ Patriotismus jak jej definuje Velký sociologický slovník: „obecně znamená oddanost pospolitosti, k níž člověk náleží. Projevy tzv. lokálního patriotismu jsou mnohem staršího data než moderní nacionalismus; v rozvinuté podobě existovaly již v antice, kde tvořily součást pocitu kulturní identity. Od 18. st. získává patriotismus nový význam, který překračuje pouhou svázanost s rodným krajem. Vlast (patrie) označuje ideál svobodné země, o jejíchž osudech rozhodují samotní občané. Pocit vlastenectví se kryje s pocitem svobody, práv, ale i štěstí z toho, že člověk náleží do určité pospolitosti“ (Linhart, Vodáková, Klener, 1996, s. 760).

Heřmanová, 2003, s. 121). Skupinové mentality jsou odvozovány od společných životních zkušeností členů dané skupiny a současně mohou být obměňovány i interpretací zprostředkovaných životních zkušeností jiných skupin, což může mít vliv na proměnu mentality společnosti jako celku (Patočka, Heřmanová, 2003, s. 121).

Regionální identity lze obecně pojmut jako teritoriálně, politicky, kulturně, ekonomicky, administrativně či historicky vymezené identity. Jejich hlavním předpokladem je svázání s určitým prostorem (Šindlářová, 2002, s. 266). Takovýto životní prostor jedince či skupiny představuje jeden z důležitých identifikačních znaků, neboť informuje okolí o našem způsobu života, postojích a hodnotách (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 122). Teoretikové moderní a postmoderní společnosti (Giddens, Beck) rozlišují tradiční společnost, v níž je tradice a identita území dána a společnost současnou, která nabízí možnost volby, výběru identity. (Šindlářová, 2002, s. 266).

Regionální identita je specifickou formou identity, již lze charakterizovat jako vnitřní pocit příslušnosti k danému územnímu společenství i k samotnému území. Pocit ztotožnění či identifikace s daným regionem je procesem, jenž může být posilován, či oslabován řadou faktorů. Pozitivně na proces vytváření identity mají vliv faktory jako je dlouhodobost a kontinuita života v daném regionu. Stejně důležitá je i existence případně neexistence „*historicky významného objektu či kulturní památky, lidové (nebo i uznávané moderní) architektury, svázanost místa se slavnými rodáky, existence historicky významného objektu či kulturní památky, lidové, existence tradic, harmonické životní prostředí a fungující infrastruktura, generační zakořeněnost umocňovaná a „doložená“ jmény na místním hřbitově, jedinečnost a svébytnost prostředí apod.*“ (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 112-123). Regionální identita může být tedy v určité lokalitě sdílená, jako pocit příslušnosti a odlišnosti od ostatních lidí. Pocit sounáležitosti a blízkosti s příslušníky daného regionálního společenství vytváří identitu na principu skupinových autostereotypů, tedy vědomí „my“ a „oni“. Hovoříme pak o pocitu lokální hrdosti, s čímž souvisí pojem lokální patriotismus, který je výsledkem silně vyvinuté lokální, regionální identity. Takováto identita může nabývat pozitivního zkrslení vlastního regionu. Stejně tak může vyústit v negativní slovní hodnocení území ve smyslu „*je to tu konec světa*“, „*zapomenutý kraj*“, „*díra*“, „*tady dávají lišky dobrou noc*“ apod.“ (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 123). Pocit individuální i skupinové regionální identity, utvářené především během dětství, se může projevat tak, že se lidé i přes dlouhodobější

pobyt mimo rodný region či město stále označují za jeho příslušníky a poměrně často se vracejí zpět domů „*a říkají „na víkend, na svátky jedu domů“*“, „*pochovaný chci být doma“ apod.*“ (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 123). Důvodem těchto pocitů a chování lidí mohou být vzpomínky na dětství, vztah ke krajině a přátelské a rodinné vazby, stejně jako odlišný způsob života, tj. poměrně rozdílná regionální mentalita. (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 123).

Územní identitu je možné vnímat jednak ve vztahu k prostoru, tedy různě rozsáhlým celkům, ale také z pohledu odlišně chápané a vymezované hranici a v historicko-geografickém smyslu atd. Mezi kulturní regiony jsou řazeny Chodsko, Slovácko nebo Valašsko, jinou rovinou jsou administrativně-správní regiony či regiony vymezené na základě analogicko historického vývoje a společných historických událostí (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 123-124). V této souvislosti P. Chromý hovoří o regionech s tzv. „ztracenou identitou“. Ze svého výzkumu rozděluje tyto regiony na ty, které vznikaly na základě národnostního uvědomění v 19. století, jako jsou Podblanicko a Podřipsko, jenž postupně svou „ideovou funkci“ pozbyly, tedy i značnou část své identity. Druhou skupinu tvoří regiony, jenž poválečným odsunem obyvatelstva přišli jak o regionální identitu, tak o její nositele (Chromý, 2003, s. 172).

4.2 Národní identita

4.2.1 Vymezení pojmů národ, nacionalismus

Národ, pojem, jenž vznikl již ve středověku a byl kontinuálně předáván až do novověku, je termínem nesnadno definovatelným. Společným kořenem byla latinská *natio* (zrození), avšak překlady do různých jazyků v odlišných politických a sociálních podmínkách způsobily poněkud rozdílný význam. V 18. století byli anglickým slovem *nation* označováni všichni obyvatelé žijící pod stejnou vládou, panovníkem a řídící se totožnými zákony. Francouzský výklad pojmu byl zprvu obdobný, nicméně postupně byla charakteristika doplněna o společný jazyk. Oproti tomu německá jazyková verze spojovala *Nation* hlavně s kulturou a jazykem, popřípadě i se společnou minulostí (Hroch 2009, s. 16).

Za počátek vzniku evropských národů je považováno období Francouzské revoluce. Revoluce s hesly rovnost, svornost, bratrství byla převratnou událostí zejména pro etablování moderních národů založených na občanském principu. Ve Francii našel tzv.

třetí stav svoji společnou identitu v tom, že byl „citoyen francais“ (francouzský občan). Tento proces připravený politikou francouzských králů, jejímž cílem bylo vytvořit společnost složenou z poddaných, se však nezdařil a proti královské moci se poddaní vzbouřili a vzali vládu do svých rukou. Nejednalo se tedy o etnická, ale o politická kritéria, která sehrála důležitou úlohu. Jazyk se stal významným faktorem při tvoření identity, ačkoli byl jen důsledkem, a nikoli důvodem národní příslušnosti⁷ (Karlsson, 1998, s. 65). Představa národa byla od té doby spojována s pospolitostí státních občanů hovořících stejným jazykem. Nicméně jen důraz na jazykovou stránku definici pojmu národ zcela nevystihoval, podobně jako vůli upřednostňující koncepce Ernesta Renana⁸, jenž tvrdí, že *„národ je každodenním plebiscitem, stejně jako existence jednotlivců je neustálým potvrzováním života“* (Rosůlek, Cabada, cit. Renan, 2002, s. 26).

V Německu vznikla myšlenka národa na zcela jiných principech. Až do počátku 19. století neměli Němci svoji státnost. V 18. století se začala formovat měšťanská společnost, která stavěla vlastní německou kulturu do protikladu zejména k francouzskému jazyku a literatuře, jenž stále převládal na panovnických dvorech a mezi šlechtou. Vzdělanější vrstvy německé společnosti se stále více ohrazovaly vůči vlivu francouzské kultury. Klíčovými pojmy se stala hesla národní duch, národní hrdost, národní charakter a národní povědomí. Za hlavního představitele německého pojetí národa je považován Johann Gottfried von Herder, jenž tento národní a kulturní patriotismus formuloval.⁹ Němečtí romantici postupně přebrali Herderovu nacionalistickou doktrínu a přeměnili ji na myšlenku o organické podstatě národa. Přicházeli s názorem, že subjektem dějin není jednotlivec, ale národ, který pokládali za objektivní a přirozený. Každý národ měl vlastní život a členové daného národa měli objektivně prokazatelné mentální rysy, jimiž se

⁷ V době Francouzské revoluce nebyl základním pojmem Francouz, v etnologicko-kulturním pojetí, ale citoyen, tedy občan. Když vůdci revoluce vedli debaty o tom, zda i Židé mohou získat francouzské občanství, nebylo důležité, zda mohli tvořit součást francouzského kulturního společenství, nýbrž zda se mohli stát součástí politické společnosti tvořenou Francouzi (Karlsson, 1998, s. 65).

⁸ Ernest Renan v roce 1882 se ve slavné přednášce na Sorbonnské univerzitě zabýval právě tématem národa. Renan hovořil o národu jako o duši, o duchovním principu. Tuto duši, duchovní princip tvoří jednak minulost, jako společné vlastnictví bohatého dědictví vzpomínek, tak přítomnost, tady jakási shoda a touha žít společně a zhodnocovat ono přijaté nedělitelné dědictví. Národ nahlíží jako výsledek dlouhé minulosti, minulých snah, obětí a oddanosti. Za nejlegitimnější považuje kult předků, kteří *„nás učinili tím, čím jsme. Heroická minulost, velikáni, sláva, toť sociální kapitál, v němž koření národní idea. ...vykonat společně velké věci a chtít je konat ještě nadále, to je zásadní podmínka pro to, být národem“* (Renan in Profant, 2008, s. 124).

⁹ Herder považoval každý národ za živý organismus s vlastním charakterem. Zastával rovnost jednotlivých národů. Duch každého národa (Volksgeist) nachází svoje vyjádření v kulturních projevech, kde nejdůležitějším faktorem je řeč národa. Herder považuje za důležité pro jednotlivé národy, aby měly dobrý kulturní základ, jako jazyk, dějiny, lidové pověsti, obyčeje, neboť jen tak mohou přispět k vývoji lidské civilizace (Karlsson, 1998, s. 67).

odlišovali od jiných národů. Tyto odlišnosti byly dány jiným jazykem, obyčejí, tradicemi a náboženstvím. Stejně jako Herder považovali jazyk za tmelící prvek.¹⁰

Vyhraňováním se vůči všemu francouzskému vznikala nová identita, jež nebyla oproti Francii založena na politickém principu, nýbrž představovala nový kulturní národ. K probuzení německého národa se začala využívat kulturní kritéria, která se postupně politizovala, a německý národ se začal definovat podle etnicko-kulturních znaků. Herderův otevřený nacionalismus byl vytlačen uzavřeným uctíváním národa založeného na etnologických znacích, tedy na rase, jazyku, krvi, dějinách a národních snahách (Karlsson, 1998, s. 67).

Ernest Gellner navrhuje dvě definice národa, kulturní a voluntaristickou. První, kulturní definice říká: *„Dva lidé patří ke stejnému národu, když a jedině když sdílejí stejnou kulturu, při čemž kultura znamená soubor myšlenek a znaků a představ a způsobů chování a dorozumívání“* (Gellner, 1993, s. 18). Druhá voluntaristická: *„Dva lidé patří ke stejnému národu, když a jedině když uznají jeden druhého za náležejícího ke stejnému národu“* (Gellner, 1993, s. 18). Jinak řečeno člověk vytváří národy. Národy jsou produkty lidského přesvědčení, loajality a solidarity. Již samotná kategorie osob se stává národem v případě, že členové této kategorie závazně uznávají určitá vzájemná práva a povinnosti vůči sobě na základě společného členství. Obě uvedené definice vyzdvihují jeden důležitý prvek pro porozumění nacionalismu. Nicméně sám autor obě definice prezentuje jako provizorní. Prvky vůle a kultura, ač jsou důležité a vhodné, nepovažuje za dostatečné pro konstrukci teorie národnosti. Za určitých okolností tedy mohou být národy určeny na základě vůle i kultury, ale důležité je i jejich sblížení s politickými jednotkami. Své úvahy o definování národa tak Gellner rozšiřuje o pojem nacionalismus. Nacionalismus je pak ten, jež plodí národy nikoli obráceně. (Gellner, 1993 s. 18, s. 64).

S termínem národ je spojován a z něho odvozován pojem nacionalismus. To přináší potíže s jeho zcela odlišným původem. Vznikl jako novotvar během druhé poloviny 20. století. Označoval politický či myšlenkový postoj, který se stal hodnotově zatíženým nástrojem politického zápasu. Zmatek nastává i v souvislosti s jinou interpretací nacionalismu s ohledem na chápání termínu národ v jazykové tradici národů. Proto je anglický nationalism spojován se státem, tedy s bojem o státnost a v německé terminologii,

¹⁰ Ten byl v Německu v době Francouzské revoluce více než potřebný. Mnohé změny, které se udály, jako rozpad Svaté říše římské národa německého, velké ztráty území Pruska, okupace Napoleonem, to vše posilovalo pocit soudržnosti mezi obyvateli německých států (Karlsson, 1998, s. 67).

kde byl původně spojován s kulturou a jazykem, si teprve hledá své místo a je předmětem rozdílných interpretací. Termín nacionalismus je také dáván do souvislosti s negativními projevy existence národů a bojů ve jménu národa (Hroch 2009, s. 17).

4.2.2 Národní identita

Pojem národní identita se začal významněji užívat po roce 1990, kdy Anthony Smith vydal svou monografii *National Identity* a současně mnoho dalších autorů se začalo tímto tématem zabývat. Národní identita dle Smithe představuje složité konstrukce složené z několika vzájemně propojených částí. Představuje etnické, kulturní, teritoriální, ekonomické a právně-politické prvky. Vytvářejí pouta solidarity mezi členy společnosti sjednocené sdílenými vzpomínkami, mýty a tradicemi (Smith, 1991, s. 15). Národní identita není jen variantou skupinové identity, nýbrž je tvořena také osobní a sociální identitou. Výše uvedené identity vyjadřují, jak se jedinec prezentuje v sociální interakci a jak jej přijímají ostatní. Nejdůležitější funkcí národní identity dle A. Smithe je poskytování návodu k určení místa jedince ve světě tím, že definuje jeho příslušnost ke kolektivní osobnosti (Hroch, cit. Smith 1993, 2009, s. 38). V současnosti se národní identita považuje za jednu z nejvýznamnějších kolektivních identit. Určuje, kým jsme. Bývá nadřazena nad identitou věkovou, třídní, náboženskou a jinými, a to od doby, „*co tradiční sociální skupiny a instituce jako příbuzenská, vesnická či náboženská komunita ztrácejí na významu a rozpadají se*“ (Vlachová, Řeháková, 2004, s. 490).

Identita národa je podle J. Brodského souborem vnímání sebe sama, sdílených vzpomínek a zkušeností, historie, tradic a geografické a kulturní predispozice národa. Obvykle se národní identita definuje ve vztahu k jiným národům a to svou rozdílností, odlišností. Je vytvářena jako protiklad k jiným, kteří jsou vnímáni jako „Ti druzí“, tedy na principu „my“ versus „oni“ (Brodský in Druhák, 2001, s. 21). To potvrzuje i profesor Krejčí, který říká, že národní identita „*se rodí z negativních vztahů k cizím národům a ze sdílení společného nepřátelství vůči těmto národům*“ (Krejčí, 1993, s. 17). Bedřich Loewenstein považuje strach z cizího, sklon k vytváření uzavřených skupin a agresivní reagování na „vetřelce“ za sklony vrozené, nikoli za univerzální či naučené. „*Strach z neznámého stojí tak mezi našimi vlohami vedle zvědavosti ústící v náklonnost a navazování kontaktů; ohraničování vedle otvírání skupin; nedůvěra a podezíravost vedle posvátného pohostinství, až po vytváření rituálního příbuzenství*“ (Loewenstein, 1997,

s. 65). Loewenstein dle Ulricha Kattmanna shrnuje tuto problematiku tím, že „*násilí není důsledkem genetických zákonů, nýbrž kulturní stigmatizace, plynoucí z nedostatečně důvěrné znalosti lidí odlišného původu, jazyka, obyčejů, jídelních návyků atd. a z nejistoty v kontaktu s nimi*“ (Loewenstein, 1997, s. 66). Rozlišení na „my“ versus „oni“, resp. obraz sebe sama a obraz cizího (neboli druhí, ti jimž jsou upírány morální kvality a jsou zbaveni konkrétních lidských vlastností) jsou protikladné pojmové dvojice, jako světlo a tma, které umožňují členit prostor lidské zkušenosti a tím i jednat (Loewenstein, 1997, s. 66-68).

Národní identita je definována na základě národní historie a dědictví. Předpokladem silné národní identity je smysl pro loajalitu a pocit sounáležitosti k určitému národu. Jinými slovy jsme to, co (nebo kde) jsme, protože to či ono se událo v naší minulosti a přestože dějiny národa zahrnují mnoho historických událostí, národní vědomí je konstruováno jako výběr těch událostí, které jsou považovány za významné (Brodský in Druhák, 2001, s. 21).

Národní identita dle profesora Krejčího spočívá v jednotném území, společném jazyku, ve společných sociálních a hospodářských institucích, vládě, víře, dějinném původu, stejných hodnotách, hrdosti na úspěchy a smutku nad neúspěchy v dějinách a společné víře v růst národa v budoucnosti (Krejčí, 1993, s. 17). Miroslav Hroch doplňuje k tvorbě národní identity národní minulost, s níž spojuje i národní mýty a tradice. Základním stavebním kamenem národa je mýtus o společném původu. Společný původ českého obyvatelstva zaznamenal již na přelomu 11. a 12. století český kronikář Kosmas, kde vypráví o příchodu Čechů na horu Říp, vedených svým stařešinou. Pozdější verze mýtu přidala příběh dvou bratrů Čechovi a Lechovi. Vedle společného mýtu je významnou složkou mytologie také představa „zlatého věku“, k němuž se nostalgicky vzhlíželo jako k době slávy, z níž bylo možné čerpat inspiraci a útěchu (Hroch, 2009, s. 77).

V moderní společnosti je možné pro národní identitu stanovit tři úrovně, a to individuální – sociálně psychologickou, politicko – systémovou a ideologickou. V prvním případě se jedná o zvláštní formu skupinové identity, která vytváří pocit vzájemné sounáležitosti členů skupiny. Tento pocit je dán užíváním stejného jazyka, vztahem k danému teritoriu, společnou historií, stejnou interpretací klíčových dějinných událostí či udržováním stejných zvyků. Druhá politicko-systémová rovina chápe národ jako občanskou společnost. Národní identita je pak síla, která udržuje národní stát v celku. Národní stát představuje v moderní společnosti soubor institucí umožňujících vládnutí na

daném vymezeném území a stejně tak vytváření podmínek pro sociální stát. Zaujímá společný postoj v otázkách daného státu, předpokládá společnou solidaritu, které je však možné dosáhnout právě ve společnosti se silnou národní identitou. Silná národní identita je pak zárukou silné občanské společnosti. Poslední rovinou je ideologická stránka národní identity, s níž se úzce pojí nacionalismus, tedy s hlubokým pocitem zvláštního historického poslání národa, teritoriálního zakotvení a kulturní jedinečnosti (Vlachová, Řeháková, 2004, s. 490).

Pojem národní identita má svoji důležitou roli v národotvorných procesech, a to zejména kvůli mravně neutrálnímu vnímání, oproti například nacionalismu (Hroch, 2009, s. 38).

4.2.3 Česká národní identita

Koncepce českého národa, jako společenství sdílející stejný jazyk a kulturu, krystalizovala během národního obrození devatenáctého století. Češi nicméně považují toto společenství za přirozenou entitu, která existovala od "úsvitu dějin". Češi někdy popisují svoji historii s odkazem na období temna, počínající v roce 1620 a znovu se vyskytující v letech 1938, 1948 a 1968. Z těchto období česká identita údajně získala vlastnosti jako je poraženectví, nedostatek sebevědomí, vnitřní konflikt mezi tím co člověk cítí, že je správné a rozumem, který vybízí k opatrnosti, pocit opuštění, tendence nechat věci nedokončené a vzdávat se naděje (Brodský in Druhák, 2001, s. 22).

První úvahy o české národní identitě spadají do období 19. století, do doby národního obrození, pro něž je příznačné vytváření české národní identity vyhraňováním se vůči Němcům, s nimiž Češi sdíleli geografický, politický a ekonomický prostor v rámci Rakousko-uherské říše (Holý, 2010, s. 13). V počátečních snahách o charakteristiku české povahy na přelomu 18. a 19. století byly především snahy očistit české jméno od nelichotivých vlastností, jako lenost, hloupost, zlomyslnost, flegmaticnost, kterými byl český národ označován. Zejména české časopisy první poloviny 19. století se zasazovaly o pozitivní obraz o českém národě. Psali o Čechách, jenž mají výbornou paměť, dobře se učí cizím jazykům, jsou talentovaní k pokroku ve vědách a jsou pracovití, stálí, vytrvalí, stateční a vždy veselí mysli. (Krejčí, 1989, s. 48). Přesto kritické úvahy, jako motivy k odstranění vad, o povaze českého národa, je možné najít u osobností, jakými byli Josef

Jungmann, František Palacký, Karel Havlíček Borovský či první československý prezident Tomáš G. Masaryk.

Josef Jungmann jako první kritizuje „odrodilství“ Čechů a vyzdvihuje mravní význam vlastenectví. Požadoval „spojit lásku k vlasti s láskou k ostatnímu světu, neboť pravé světoobčanství má smysl jen ve spojení s láskou k vlasti a k rodnému jazyku. Kritiku směřoval nejen k vnějším, ale i k vnitřním nepřítelům české národnosti a požadoval, aby všichni Češi pomohli vzkřísit svůj národ. František Palacký rozebíral vady českého národa, které přičítal poněmčování a nápravu viděl ve vyhranění se vůči germanizaci a v rozumné mravní vzdělanosti národa. Karel Havlíček Borovský svoji kritiku zaměřoval na pojetí vlastenectví. Národnost nevnímal pouze z jazykového hlediska, ale jako jev mnohostranný. Zastával názor, že vlastenectví je nutné podrobit veřejné kritice jako základního nástroje pokroku. Zasazoval se o překonání povrchního vlastenectví (kdy soudil, že jediným opravdovým nepřítelem české národnosti jsou sami Češi), o vzdělání lidu, popularizaci vědy a mravní opravdovost, což má Čechům garantovat dobrý národní charakter (Krejčí, 1989, s. 48-51). Havlíček nejprve jako zastánce panslavismu se po návratu z Ruska stal jeho horlivým odpůrcem a v době „jara národů“ 1848 formuloval svůj maximální program občanské iniciativy¹¹ (Rosůlek, Cabada, 2002, s. 64). Masaryk souhlasí s Palackým v kritice českých národních vad, kde vidí slabý národní cit, málo energické vlastenectví, dále zaujímá kritický postoj k trpnosti, netvořivosti českého národa a jeho slabou energii vůle (Krejčí, 1989, s. 128).

České úsilí o národní suverenitu vyvrcholilo vznikem Československé republiky v roce 1918. Československo se stalo mnohonárodnostním státem, kde vedle Čechů a Slováků žila mimo jiných početná německá menšina. Přes mnohonárodnost Československa se Češi s novým státem plně identifikovali. Představoval pro ně obnovení české státnosti po třísetleté vládě Habsburků. V té době T. G. Masaryka hovoří o češství, vycházejícím ze vzájemnosti národů, ta není dána jen politicky, ale také kulturně. Říká, že *„český národní charakter není možný, není-li český národ schopen prožít kulturní vývoj mnoha kultur. Národnost bez všekulturnosti není možná. Komponenty češství tvoří*

¹¹ Maximální program občanské iniciativy vyšel 19. 3. 1848 v Pražských novinách a obsahoval 4 body.

- „odtržení zemí koruny české od Německého spolku a jejich zakotvení v Rakousku

- dosazení úplné administrativní samostatnosti českých zemí se samostatnou ústavou a zastupitelskými orgány

- prosazení a respektování naprosté národnostní rovnoprávnosti ve všech oblastech veřejného života

- odstranění středověké stavovské reprezentace a vytvoření orgánů, v nichž by odpovídajícím způsobem bylo zastoupeno mínění všech vrstev obyvatelstva“ (Rosůlek, Cabada cit. Pražské noviny, 2002, s. 64).

individualita člověka, národnost, evropanství a také světoobčanství“ (Krejčí cit. T. G. Masaryk, 1989, s. 129). V dnešní době lze toto Masarykovo pojetí přiblížit slovy individualismus, nacionalita, transnacionalita, evropanství, transevropanství a konečně identita s lidským rodem (Krejčí, 1989, s. 129).

Česká národní identita je neodmyslitelně spojena s jazykem, zvyky, tradicemi a kulturou, což jsou atributy, které dělají z kolektivity národ a současně vytvářejí ze země vlast. Pro někoho je vlastní země, v níž lidé používají stejný jazyk, mají stejné tradice a zvyky, pak je taková vlast zemí, ve které žije jeho národ. Národ zůstává pak národem, ať už jeho příslušníci obývají stejné teritorium či nikoliv. Vlast¹² je naopak vnímána jako prostorový aspekt a často se používá ve stejných souvislostech jako domov (Holý, 2010, s. 184).

4.3 Evropská identita

4.3.1 Evropa v čase a prostoru

Původ slova Evropa má několik etymologických i mytologických vysvětlení. Jedna z teorií hovoří o semitském původu, kdy Féniciané označovali oblasti na západě, kde zapadalo slunce slovem ereb, tmavý. V řečtině se Evropa považovala za složeninu sestávající z eury (široký) a op (vidět), mohlo by to znamenat širokoboký, širokozraký. V řecké mytologii se Evropa objevuje jako mýtická princezna v básni o původu řeckých božstev. Ani v biblické mytologii nechybí vysvětlení pojmu Evropa. Podle deváté a desáté Mojžíšovy knihy poslal Noe své tři syny, aby vytvořili a sjednotili národy světa. Nejstarší Sem dostal Asii, druhý Cham získal Afriku a nejmladšímu Jafetovi bylo přiděleno území dnešní Evropy, stal se tak praotcem Evropanů. Tato legenda zůstala v křesťanské tradici až do 9. a 10. století. Různé dynastie a vznešené rodiny, když si nechávaly vytvořit svůj rodokmen, počínaly vždy od Jafeta. Dokonce byla legenda použita jako křesťanský argument podporující politiku apartheidu. „*Chamovým údelom bolo byť otrokom svojich bratov, zatiaľ čo Boh sa uchýlil v príbytkoch Sema a rozšíril územie Jafeta*“ (Karlsson, 1998, s. 14).

¹² Slovo vlast je z etymologického hlediska spojeno se slovem vlastní a vlastnit, tím se odlišuje vlast od jiných zemí. Prostřednictvím metafory matka vlast je „*domácí země konstruována jako život dávající entita; je matkou každému jednotlivému Čechovi a všichni Češi jsou její děti*“ (Holý, 2010, s. 71). Tuto metaforu je možné konkrétně najít ve hře Karla Čapka Matka, kde mezi sebou soupeří o nárocích dvě „matky“ muže, biologické matky a matky vlasti. Jedná se o spor mezi osobní a národní identitou. (Holý, 2010, s. 72).

V průběhu dějin evropského kontinentu od antiky, přes křižácké výpravy, období mořeplaveckých objevů a reformace až do 18. století, kdy na konci století došlo k vnímání Evropy jako kulturního společenství, začal klíčit a šířit se pocit nadřazenosti spočívající v osvícenských myšlenkách, čímž se Evropa stala synonymem k civilizaci.¹³ Po napoleonských válkách v revolučním roce 1848 došlo ke sjednocení Itálie a Německa, ale také k rivalitě mezi národními státy uvnitř Evropy, stejně tak k boji o kolonie. V takové atmosféře byla myšlenka jednotné Evropy a pocitu evropské sounáležitosti odsunuta do pozadí.¹⁴ Na počátku 20. století byla sice Evropa středobodem světa, nicméně až po první světové válce se opět objevila tolik potřebná myšlenka míru a spolupráce, jež už měla globálnější rozměr. V meziválečném období se iniciativy o znovusjednocení Evropy ujal kupříkladu zakladatel pan-evropského hnutí, rakousko-japonský hrabě Richard Coudenhove-Kalergi. Hitler během 2. světové války chtěl vytvořit „Novou Evropu“, šéf propagandy Goebbels tyto plány vysvětlil slovy „Smyslem této války je Evropa“.¹⁵ V období studené války vznikly důležité instituce jako OECD v roce 1947, 1949 NATO, Evropská rada 1949, 1951 Evropské společenství uhlí a oceli, a zároveň se členská základna těchto organizací rozrůstala. Nicméně až po pádu Železné opony v roce 1989 se Evropa stala ve většině politických debatách synonymem Evropského společenství (Karlsson, 1998, s. 13-30). V roce 1992 podepsáním smlouvy o Evropské unii se z Evropského společenství stala Evropská unie.

Evropskou otázkou se hluboce zabýval bývalý český prezident Václav Havel. Ve svém projevu 8. března 1994 v Evropském parlamentu hovořil o Evropě, jež je *„kontinentem sice neobyčejně členitým, rozmanitým a různotvárným - geograficky, národnostně, kulturně, hospodářsky i politicky, zároveň ale všechny její součásti jsou a vždycky byly svým osudem tak hluboce vzájemně provázány, že lze o tomto světadílu právem mluvit jako o jediné - byť složitě strukturované - politické entitě“* (Havel, 1994).

¹³ Kupříkladu podle Voltaira bylo dominující postavení Evropy dáno rozvojem umění a vědy, díky čemuž se národy Evropy mohly vždy po neštěstích a válkách vzchopit (Karlsson, 1998, s. 24).

¹⁴ Kupříkladu pro německého říšského kancléře Otto von Bismarcka byla Evropa pouhým geografickým pojmem bez jakéhokoli politického obsahu (Karlsson, 1998, s. 26).

¹⁵ Nacistická Evropa byla pevností, zmilitarizovaná, uzavřená a nepřátelská, kde myšlenka o jednotě a čistotě se stala snem, za nějž zaplatili Židé cenu nejvyšší (Karlsson, 1998, s. 26).

4.3.2 Evropská identita

Evropská identita existuje, pokud jde o pocit sounáležitosti k Evropě jako kontinentu, díky geografické, historické, sociální a kulturní identifikaci. Identifikaci s Evropou, jenž byla kolébkou civilizace od počátku zaznamenané historie, tedy od starověkého Řecka až po současnost. Evropská identita existuje především kvůli sdíleným evropským zkušenostem, vlivům, dědictví a hodnotám. Římská říše, křesťanství, osvícenství a industrializace jsou považovány za klíčové vlivy. Pokud Evropan z jakékoli země navštíví jiný kontinent, pravděpodobně bude říkat, „My, v Evropě...“, to je na základě identifikace, která se vymezuje vůči Americe nebo Asii, jenž představují jeho nejvýznamnější jiné, vůči nimž Evropská identita definuje své rysy (Brodský in Druhák, 2001, s. 22).

Odlíšný názor na původ Evropské identity vyjádřil I. Karlsson. Ten evropskou identitu se svými základy ve starověku, svobodou myšlení, individualismem, humanismem a demokracií s kolébkou v Aténách a Římě, považuje za poněkud přehnané. Hovoří o tom, že ani řecká ani římská civilizace nemůže být popisována jako evropská. Obě dle Karlssona patří mezi středomořské kultury s centry vlivu v Malé Asii, Africe a na Středním východě. Stejně tak pracuje s myšlenkou křesťanství, které se svými kořeny v judaismu bylo také středomořským, nikoli evropským náboženstvím. Byzantská říše představovala křesťanskou sílu omezující římské nároky na suverenitu, jako se z velké části podílela na post-reformační Evropě. Výsledkem tohoto rozkolu byl rozdílný směr vývoje kultur v Rusku a jihovýchodní Evropě. Jinými slovy nesouhlasí s myšlenkou definování evropské identity na základě kulturního dědictví a historie, stejně tak nevidí její využití jako základ pro evropskou domácí i zahraniční politiku (Karlsson, 1999, s. 63).

V roce 1984 se Evropské společenství rozhodlo zlepšit kontakty s občany a vytvořit jakousi evropskou identitu. V souvislosti s tím byl vytvořen výbor, jehož úkolem bylo vést kampaň A people's Europe. V čele stál italský právník Pietro Andonnino. Kampaň měla vycházet z Římských smluv, kde se hovoří o stále užším spojení národů Evropy a z tzv. Tindemansovy zprávy, kde se v závěru uvádí, že Evropa musí být blízko svým občanům a myšlenka Evropské unie bude skutečná až ve chvíli, kdy ji občané přijmou za vlastní. Výsledkem tohoto výboru bylo vytvoření pro Evropské společenství vlastní zástavy, stejné

se zástavou Evropské rady, tedy s 12 žlutými hvězdami na modrém podkladě¹⁶. O dva roky později při příležitosti vztyčení zástavy zazněla i hymna Společenství. Na návrh výboru jí byla čtvrtá část Beethovenovy 9. symfonie, Óda na radost, která již byla hymnou Evropské rady a měla tak dokládat myšlenku evropské spolupráce. Společenství si tak vlajkou a hymnou vytvořilo atributy národního státu. K hlubšímu pocitu přináležitosti občanů k Evropě byl vytvořen Den Evropy. Slaví se 9. května, kdy v roce 1950 Robert Schuman přednesl projev o mírové spolupráci Evropy, jež vedla k založení Evropského společenství uhlí a oceli. Mezi další snahy Společenství patřila podpora sportu (sponzorovalo zimní olympiádu v Albertville 1992), spolupráce v rámci partnerských měst a každoroční vyhlášení jednoho z evropských měst za Evropské hlavní město kultury. Výbor pro vytvoření evropské identity si uvědomoval důležitost poukazovat na společnou historii a kulturní dědictví, což se odrazilo ve školních osnovách, především se evropská dimenze projevila v literatuře, historii, občanské výchově, zeměpisu, jazycích a hudbě (Karlsson, 1998, s. 128).

Ovšem všechny tyto snahy jsou centralizovanou a shora vytvořenou evropskou identitou, nejedná se o spontánní, historicky danou identifikaci. Evropská identita je tak v současnosti považována, vedle své institucionalizované, politické, ekonomické a občanské rozmanitosti, za identitu Evropské unie. Je to státem vytvořená identita vymezující se na základě sdílené budoucnosti národů, jež jsou členy EU. Jedná se o identitu vytvořenou shora, využívající evropského dědictví, integrující se skrze ekonomické a politické cíle členských zemí EU, zavedení evropského občanství (občanská práva by měla být zdrojem identifikace), společných symbolů jakými jsou vlajka, hymna atp.¹⁷ Koncept suverenity tudíž v tomto případě není legitimní přirozenou existencí identity, ale naopak, identita je legitimizována přijetím daných atributů národního státu na nadnárodní úrovni (Brodský in Druhák, 2001, s. 22). Pro většinu Evropanů znamenají zkušenosti ze společné evropské historie spíše války jedněch proti druhým, než život vedle sebe ve vzájemném míru. Hlavní úlohou tvůrců Evropské unie by tedy měla být snaha dát

¹⁶ Počet 12 hvězd byl zvolen z několika důvodů. Měly představovat nejen dokonalost, ale i rozmanitost, hodiny dne, měsíce roku, znaky zvěrokruhu asociuje biblického Jakuba a jeho syny a kruh, jenž hvězdy tvoří, měl představovat myšlenku Unie (Karlsson, 1998, s. 127).

¹⁷ Symboly pro nás obecně znamenají osvojení prostředí, ujišťují nás, že někam patříme. Představují určitý řád a označenému dodávají význam. Není možné vytvářet sociální vztahy, pokud bychom nedisponovali symbolickým jednáním (Loewenstein, 1997, s. 62).

Evropanům společnou identitu stavějící na politickém sebevědomí a schopnosti konat, tak jak to vyžadují úlohy Evropy v 21. století.

V článku *How to define the European identity today and in the future?* se bývalý švédský ministr zahraničních věcí Ingmar Karlsson zabývá otázkou dosažení jakési základní legitimacy Evropské unie, pokud Evropané přijmou evropskou politickou identitu. To však neznamená, že se lidé přestanou cítit jako Francouzi, Finové nebo Češi, ale pocit společného Evropského osudu přibude k těmto identitám. Pouze dlouhodobý a trpělivý společný vývoj může zajistit základ pro demokratickou Evropu složenou ze svých občanů (Karlsson, 1999, s. 66). Jak zmínil Václav Havel ve svém projevu v Evropském parlamentu *„Evropská unie je založena na velkém souboru civilizačních hodnot, jejichž kořeny jsou nepochybně v antice a v křesťanství a které se po dvě tisíciletí vyvíjely až do té podoby, kterou dnes vnímáme jako základy moderní demokracie, právního státu a občanské společnosti“* (Havel, 1994).

Evropská identita v současnosti není jen prázdným pojmem, nýbrž je zakotvena v dokumentu Evropské unie, v Chartě evropské identity. Její vznik inicioval v roce 1994 prezident Václav Havel, kdy se ve svém projevu vyslovil pro vznik jakési charty evropské identity, jenž by měla definovat ideje, na nichž je EU založena, její smysl a hodnoty, které chce zastávat. *„Základem takové charty by nemohlo být nic jiného, než určitý mravní kodex evropského občana“* (Havel, 1994). Charta by dle Havla měla být srozumitelným politickým dokumentem, z něhož by obyvatelé Evropy pochopili, že Evropská unie není pouhým byrokratickým útvarem, omezující jejich svébytnost, nýbrž že se jedná o „nový typ lidské obce“, jenž svobodu naopak rozšiřuje. Na základě těchto myšlenek byla 28. 10. 1995 na kongresu iniciativy Europa-Union Deutschland v Lübecku přijata Charta evropské identity. Tato Charta, jejíž jednotlivé části pojednávají o Evropě jako společenství osudu, hodnot, života, ekonomickém a sociálním a odpovědnosti, si klade za cíl podněcovat širokou diskusi o těchto otázkách, kterou lze dosáhnout spojení, jenž je blíže svým občanům, zavazující se společnou politikou založenou na solidaritě, důvěryhodnosti a schopnosti dělat své občany pyšnými na to být Evropané (A Charter of european identity, 1995).

Předchozí kapitoly věnované jednotlivých identitám, tedy konkrétně regionální, národní a evropské, slouží jako teoretická východiska pro následující praktickou část diplomové práce. Na základě uvedených historických, kulturních, případně politických souvislostí je vypracováno empirické šetření o rozdílech ve vnímání identity mezi mladými lidmi z vybraných výzkumných lokalit, obce Hvožd'any a města Příbram.

EMPIRICKÁ ČÁST

5 Komparace sociologických studií o identitě z hlediska prostoru

Vědeckých prací zabývajících se identitou je celá řada. Jak bylo uvedeno v předchozích kapitolách je identitě věnována pozornost zejména v rámci vědních disciplín jako je psychologie, filosofie, politologie, etnologie či sociologie. Právě sociologické studie nabízejí rozmanitou škálu zkoumaných identit. Šetření je tak podrobena identita jedince, sociální, sexuální, náboženská, teritoriální, atp. Posledně zmíněná teritoriální identita, tedy ztotožnění či pouto s územím, je předmětem následující komparace vybraných sociologických studií. Čerpáno je především ze studií Sociologického ústavu Akademie věd České republiky, ale neomezuje se pouze na ně. Vybrané studie analyzující teritoriální identitu ve vztahu ke svému městu či regionu, České republice a Evropě, jsou ve většině kvantitativními výzkumy. Přestože vlastní empirické šetření této diplomové práce využívá k získávání potřebných dat kvalitativní výzkumné nástroje, může následující komparace poskytnout jiný náhled na zkoumanou problematiku.

Teritoriální identita je podstatnou složkou územně definovaných identit. V tomto případě regionální, národní a evropské. Nicméně nemůže být jedinou osamocenou složkou zkoumání. K dokreslení obrazu teritoriální identity je nutné zohlednit i další prvky ovlivňující výsledné sebeuvědomění jedince. Mezi takové prvky v rámci sociologických empirických šetření na úrovni národní identity patří národní hrdost, patriotismus a nacionalismus, pocit věrnosti a lásky k národu, vazba k národnímu státu, obraz národa. Většina těchto faktorů je aplikovatelná i na regionální a evropské úrovni, avšak modifikována v kontextu dané lokality.

5.1 Regionální identita v sociologických studiích

Výzkumu lokálních identit se dlouhodobě věnuje Sociologická laboratoř při Katedře humanitních věd České zemědělské univerzity v Praze. V rámci výzkumu venkova vznikla série publikací s názvem Český venkov s podtitulem konkrétního řešeného problému. Především v kapitolách P. Maříkové **Lokální identita**, 2003 a **Život na venkově a vztah k obci**, 2004, se spoluautorem M. Tučkem, je věnován prostor výzkumu lokální identity.

Ve výzkumu z roku 2003 byli badatelé zaměřeni na patriotismus a hrdost obyvatel, který ukázal, že lokální patriotismus na venkově není příliš výrazný. Pouhá polovina respondentů se cítila být lokálními patrioty a současně byla na svoji obec hrdá. Přes 13% dotázaných mělo vztah k jinému místu, než kde právě žili a ostatní se patrioty necítili. Jak ukázal tento výzkum více patriotů je mezi muži než ženami, výrazněji se vyskytuje také u starších lidí (nad 45 let) a naopak mladá generace patriotismus téměř nepocítuje. Co se týče hrdosti na svou obec, hlásilo se k ní téměř 70 % rodáků. Mezi důvody k hrdosti byly zmiňovány okolnosti, „že tu jsou doma“, „mají to zde rádi“ či „jsou tu spokojeni“, „je tu klid“, „obec má své tradice“, někteří dokonce chválili rozvoj obce, její vybavenost či aktivitu v oblasti kulturních akcí. K vyjádření lokální identity bylo dále sledováno vymezení se vůči ostatním (rivalita mezi obyvateli sousedních obcí) nebo naopak míra soudržnosti mezi lidmi v dané lokalitě. Výsledky ukázaly, že v současné době nejsou obce nikterak soudržné, pro soudržnost se vyjádřilo necelých 6% dotázaných. Oproti tomu téměř 30% respondentů zastávalo názor, že v minulosti byli lidé v obci soudržní. V otázce vymezení se, tedy rivality, uvedla čtvrtina dotázaných, že „v jejich obci určitá rivalita existuje a to buď vůči jiné obci či místní části (22,6%), mezi starousedlíky a přistěhovalci (23,9%) či mezi starými a mladými lidmi (24,3%). Větší rivalita je mezi bohatými a chudými (uvedlo 30% respondentů) a menší mezi etnickými a národnostními skupinami (uvedlo 11,5% dotázaných) (Maříková in Majerová, 2003, s. 193-195).

V roce 2004 bylo v otázce patriotismu a hrdosti dosaženo rozdílných výsledků. Důvodem byla změna vybrané věkové skupiny respondentů („junioři“ 18-29, „senioři“ 60-74), formulace otázky, která byla v roce 2003 pro respondenty patrně méně srozumitelná (termín patriotismus nemusel být všem zcela jasný) než v roce 2004, a také to, že byla rozšířena škála možných odpovědí ze dvou na čtyři. Výzkumníci tedy považují srovnání za nemožné. Nicméně docházejí k závěru, že v roce 2004 byl pevný citový vztah k obci „má určitě“ 58,4 % a „spíše“ 34,6 % všech zkoumaných seniorů a v roce 2003 se patriotem cítilo na 62 % osob ve věku 55-65 let. Nicméně závěrem tohoto srovnání dochází výzkumníci k názoru, že oba výsledky vypovídají o silných vazbách a vztazích obyvatel venkova ke svým lokalitám. Nutno však podotknout, že tyto závěry jsou platné pro starší generaci. Další závěr výzkumu se týkal mladých lidí v oblasti mobility. Vyšší potřeba odstěhovat se z obce byla zjištěna u svobodných lidí žijících u rodičů. Nejvíce pak u studentů. Zde se výzkumníci domnívají, že tito lidé budou opouštět venkov ve chvíli své

finanční soběstačnosti, což může vést ke zhoršení vzdělanostní struktury venkovského obyvatelstva (Maříková, Tuček in Majerová, 2005, s 41-47).

Zajímavé výsledky související s identifikací s regionem přinesl výzkum **Regionální a environmentální politika ČR a EU a rozvojové zájmy území Orlicka**, na jehož řešení se s autorkou Z. Vajdovou podílel mimo jiné ústav AV ČR. Ačkoliv se jedná o konkrétně zaměřený výzkum na určitou oblast, lze na něm ukázat tendence venkovských obyvatel vyskytující se v mnoha regionech ČR. V rámci výzkumu byla řešena otázka „*Chcete zůstat natrvalo na Králicku?*“ Odpovědi respondentů byly závislé na věku a úrovni vzdělání. U starších lidí převažoval názor, že ano, tedy, že chtějí zůstat, opačný postoj zastávali studenti a mladí lidé do 24 let, z nichž pouze 7-10 % chtělo zůstat v rodném kraji, a téměř polovina ještě nevěděla. V kategorii respondentů 35-44 let bylo 65 % těch, jenž chtějí zůstat a pouze 5 % nechce. Při porovnání s výzkumem z 90. let, v několika městech ČR o přibližném počtu 10 tisíc obyvatel, je zřejmé, že například ve Velkém Meziříčí, Českém Krumlově a Blatné, bylo kolem 90 % respondentů pro variantu zůstat ve svém městě či regionu. K identifikaci s regionem byla v tomto výzkumu použita výzkumná otázka „*Kde se cítíte nejlépe?*“. Přes 70 % respondentů uvedlo svou obec nebo celý region. Bez ohledu na věk, vzdělání či pohlaví, se respondenti v rozmezí 20 – 30 % cítí doma pouze ve svém domě či bytě. Z uvedených výsledků šetření lze hovořit o různé míře identifikace s regionem. Jaké ale jsou příčiny rozdílnosti je možné nalézt v odpovědích na otevřenou otázku „*Co se vám vybaví, když se řekne Králicko?*“. V případě pozitivních charakteristik byly nejčastěji zmiňovány pojmy jako příroda, domov a dětství, památky, samotné město, sportovní možnosti či školství. Naopak v negativních konotacích se respondenti vyjadřovali ve vztahu k území a společenské situaci. Hovořili pak o oblasti jako o konci světa, díře a zapadákově. Negativně vnímali nezaměstnanost, málo pracovních příležitostí, nerozvinutost oblasti a současně nebyli spokojeni s lokálním společenstvím, kdy se vyjadřovali k lidem jako málo aktivním, falešným a slabé společenské morálce. (Vajdová in Majerová, 2005, s. 147-148).

Shrnutím uvedených šetření lze dojít k závěru, že lokální identita je ovlivňována několika faktory. Mírou patriotismu a hrdosti na svoji obec či město, kdy nejvíce patriotů je mezi staršími muži, kteří ve většině nechtějí opustit svoji obec či město. Naopak mladí lidé, především studenti, tento pocit patriotismu téměř nezažívají a současně převážná většina se chce odstěhovat z rodného kraje. S mírou identifikace každého jedince se svým

rodným městem či regionem souvisí vnímání pozitivních vlivů, které vztah k místu prohlubují, než je tomu v případě vlivů negativních. Díky kladnému vnímání bude i potřeba a snaha odstěhovat se z obce slabší, a v důsledku by se mohla snižovat migrace mladých lidí do měst. Důležitou okolností pro hlubší identifikaci je také to, zda se daný jedinec v obci, městě, regionu narodil či se přistěhoval.

5.2 Národní identita v sociologických studiích

Velké množství publikací bylo vydáno v rámci šetření o národní identitě. Zde uvádím jen některé, vztahující se blíže k tématu vlastního výzkumu této diplomové práce. Realizovaná šetření byla zpracována na základě kvantitativních, ale i kvalitativních nástrojů sběru dat.

Vybrané sociologické studie pracují převážně s daty získanými z mezinárodních výzkumů **ISSP (International Social Survey Programme)**, do kterého bylo zapojeno 23 evropských zemí včetně ČR. Toto kvantitativní šetření pod názvem Národní identita I. bylo realizováno roku 1995 a opakováno v roce 2003 jako Národní identita II. ve 34 evropských zemích. Hlavním cílem bylo na základě empirického sociologického šetření zachytit, *„jak jsou lidmi v jednotlivých zemích vnímány procesy sjednocování Evropy, jak vidí sebe, svůj národ, svoji zemi v konfrontaci s jinými národy a státy, s jakými územními celky, hospodářskými, sociálními a politickými strukturami se identifikují“* (Nedomová, Kostelecký, 1996, s. 5).

První studií vycházející z dat projektu ISSP je **Národní identita a vztah k Evropské unii, Česká republika v západo a středoevropském srovnání**, jímž se zabývala K. Plecítá v roce 2011. Zde uvedená komparace se nejprve věnovala hypotéze o nadřazenosti národní identity nad identitami jinými. Z dostupných dat z roku 2003 vyplynulo, že v ČR je národní identita v pořadí důležitosti až na 8. místě z deseti vyjmenovaných identit. Lidé upřednostňovali identifikaci se zaměstnáním, rodinným statutem, pohlavím, věkem, částí státu, ve které žijí, občanstvím či sociální třídou (Plecítá, 2011, s. 18). Jiného výsledku bylo dosaženo ve studii **Česká národní identita po zániku Československa a před vstupem do Evropské unie** autorek K. Vlachové a B. Řehákové, kde národnostní identita zaujímala páté místo v pořadí. Shodně pak na prvním místě byla identita zaměstnanecká, na druhém rodinná, na třetím identita založená na pohlaví a na

čtvrtém identita věková (Vlachová, Řeháková, 2004, s. 15). Obě studie se však shodují v tom, že národní identita v roce 2003 nepatřila mezi nejdůležitější.

Sociologická studie Česká národní identita po zániku Československa a před vstupem do Evropské unie předkládá analýzu výsledných dat výzkumu ISSP z roku 1995 a 2003. Autorky zde národní identitu chápou jako konstrukt skládající se z několika prvků, z nichž analýze podrobují čtyři z nich. Je to obraz národa, teritoriální identita, národní hrdost a láska k národu.

Při zjišťování obrazu českého národa se nejprve zabývaly otázkou „Vnímají Češi český národ spíše jako kulturní národ – etnonárod a považují za Čechy ty, co mluví česky, žijí po generace na českém území a sdílejí určité zvyky a kulturu od dětství, nebo jako státní národ a za Čechy považují pouze české občany a ty, co respektují politické instituce a zákony?“¹⁸ (Vlachová, Řeháková, 2004, s. 16). V roce 1995 výzkum přináší pohled respondentů na to, kdo je považován za opravdového Čecha. Je jím ten kdo umí mluvit česky, cítí se Čechem /Češkou, respektuje politické instituce a zákony a má české občanství. Oproti tomu v roce 2003 považovali respondenti za nejdůležitější umět mluvit česky, cítit se Čechem/Češkou ale oproti roku 1995 bylo dále upřednostněno české občanství a žítí v České republice většinu života. Za méně důležité pak respondenti označili narození v ČR či být křesťanem (Vlachová, Řeháková, 2004, s. 16-17). K. Plecítá k otázce křesťanství dodává, že v roce 1995 kladla ČR spolu s Norskem a Slovenskem jen malý důraz na to „být křesťanem“. Oproti tomu v roce 2003 došlo ke zvýšení identifikace s touto kategorií. Důvodem nárůstu významu křesťanství ve vztahu k obrazu českého národa může být přeměna České republiky z etnicky homogenní země na zemi se silícím přílivem imigrantů (Plecítá, 2011, s. 27).

Obrazem českého národa se ve své interpretativní studii **Malý český člověk a světlý český národ** vydané na základě výzkumu v České republice v letech 1992-1993 věnoval Ladislav Holý. Z výzkumu stereotypů české národní povahy vyplynulo, že nejčastějšími vlastnostmi, které si Češi přisuzují jsou především negativní pojmy jako závist, konformita, vychytralost, sobectví a lenost. Mezi méně zmiňovanými pozitivními vlastnostmi se objevila pracovitost, zručnost a smysl pro humor. Český člověk je tak dle

¹⁸ Vlachová a Řeháková dle M. Hallera (National Identity and National Pride in Europe. 2000) rozlišují koncepty kulturní a státní národ. Státní národ se zakládá na občanství v dané zemi a respektování politických institucí a zákonů. Kulturní národ si zakládá na tom být narozen v dané zemi, žít zde po většinu života, mluvit jazykem dané země, být křesťanem, mít předky a cítit se příslušníkem národa (Vlachová, Řeháková dle Haller, 2004, s. 16).

Holého osobností ambivalentní. Na jedné straně je „talentovaný, zručný a vynalézavý, na druhé straně však nemá vysoké cíle, je netolerantní k odlišným názorům, postojům a chování“ (Holý, 2001, s. 72-73). Holý tento rozpor českého národa ve vnímání negativních národních autostereotypů a pozitivních národních tradic demokratického a vysoce vzdělaného národa vidí ve způsobu konstrukce národa ve smyslu nacionalistickém. Tedy jako nadindividuální celek, žijící vlastním životem a nikoliv jako kolektiv heterogenní jedinců. (Holý, 2001, s.72-74).

Identifikace s určitým územím¹⁹, neboli teritoriální identita, je podstatnou složkou národní identity. Ze studie Vlachové a Řehákové vyplývá, že v letech 1995 a 2003 byla identifikace respondentů největší s územím České republiky, následovala identifikace s městem, ve kterém žijí a nejméně pak s kontinentem (Evropou) (Vlachová, Řeháková, 2004, s. 20). Teritoriální identitu zahrnuje ve své studii také K. Plecítá, která výsledky srovnává mezi evropskými zeměmi. Pro ČR je možné konstatovat, že se v roce 1995 vyznačovala silnou lokální identitou, silnou identifikací se státem a také s Evropou, ačkoliv s tou nejméně. Obdobné výsledky byly dosaženy v roce 2003, kdy došlo pouze ke zmatelnému vzrůstu identifikace s krajem. Autorka studie Klára Plecítá toto přičítá správním reformám z roku 2000, kdy došlo k vytvoření čtrnácti krajů. Krajská samospráva tak lépe reflektovala potřeby krajů a v důsledku toho se respondenti pravděpodobně více s krajem identifikovali (Plecítá, 2011, s. 24). Ve srovnání s ostatními zkoumanými státy byla Česká republika mezi těmi, jež se silně identifikují s Evropou. Je to dáno tím, že se Češi vždy cítili být Evropany, „*geopolitické uspořádání Evropy po druhé světové je však zařadilo na její východ, se kterým se příliš neidentifikovali. Pád komunismu v roce 1989, demokratizace, návrat k tržnímu hospodářství, vyjednávání o vstupu do NATO a Evropské unie zde pak logicky byly vnímány jako návrat do Evropy*“ (Plecítá, 2011, s. 22).

S teritoriální identitou úzce souvisí i zkoumaný jev jako je mobilita obyvatelstva. Výzkum **Národní identita** A. Nedomové a T. Kosteckého uskutečněný na konci listopadu 1995, jehož garantem byl Sociologický ústav AV ČR, se zabýval mimo jiné ochotou lidí ke stěhování za předpokladu zlepšení pracovních nebo životních podmínek. Výsledky z 1 111 dotazníku ukazují, že v roce 1995, nebyli lidé příliš ochotni měnit místo svého bydliště. Ochotno přestěhovat se do jiné čtvrti nebo vesnice v rámci okresu bylo

¹⁹ Pozitivní spojení s místem, v němž lidé žijí, vytváří harmonický pocit jistoty, zakotvenosti, sounáležitosti a loajality. Naopak negativní spojení vede k egoistickému provincialismu (Nedomová, Kostecký, 1996, s. 12).

pouhých 42 % respondentů. Přestěhovat se do obce v jiném okrese nebylo ochotno na 60 % občanů. Z České republiky by se nerado stěhovalo 79 % respondentů, 62 % tuto variantu dokonce nepřipouštělo. Obdobné postoje byly zastávány v případě opuštění Evropy, kdy za předpokladu zlepšení životních podmínek by nebylo svolných odejít na jiný kontinent více než 80 % respondentů. Tyto výsledky byly ovlivněny několika faktory. Zejména tím, zda respondenti strávili většinu života v místě současného bydliště, zda žili v nějakém časovém horizontu mimo republiku, typ bydlení (v případě vlastního domu se ke stěhování stavěli velmi záporně), rodinný stav, věk. Závěrem lze říci, že ochota ke stěhování se ve větší míře projevuje u mladších lidí, vzdělaných, žijících v nájemném bytě. V případě odchodu do zahraničí je důležitou okolností při rozhodování jazyková vybavenost. (Nedomová, Kostecký, 1996, s. 13).

Komparace roků 1995 a 2003 v otázce národní hrdosti²⁰ ukázala konkrétní oblasti, na které jsou či nejsou respondenti v České republice hrdí. V ČR došlo ke značnému poklesu v procentu dotázaných, jež jsou hrdí na politický vliv ČR ve světě. Ubylo také těch, kteří jsou hrdí na ekonomické výsledky ČR. Poklesu se dočkala i historie a hrdost na fungování demokracie. Téměř beze změny zůstal počet hrdých na umění a literaturu, k mírnému nárůstu došlo v hrdosti na systém sociálního zabezpečení, na výsledky ČR v oblasti vědy a techniky. Zajímavostí vyplývající z výzkumu je, že vzrostl počet hrdých na úspěchy ČR ve sportu a na ozbrojené síly (Vlachová, Řeháková, 2004, s. 23). Výzkum Národní identita z roku 1995 přinesl na základě odpovědí respondentů na otázku „Jak jste hrdý(á) na Českou republiku v oblasti...?“ pomyslný žebříček, kde na prvním místě je předmět, který vzbuzuje nejsilnější pocit hrdosti a na posledním to, o čem lidé nesmyslejší dobře, či nemají dostatek informací, aby byli schopni posoudit případné kvality. Největší míra hrdosti se projevila u historie České republiky (91 %), českého umění a literatury (86 %), sportovních výkonů reprezentantů (71 %), výsledků ČR dosahované v oblasti vědy a techniky (60 %) a u politického vlivu ČR ve světě (51 %). Naopak menší hrdost pociťovali respondenti u dosažených ekonomických výsledků (42%), fungování demokracie (35 %), spravedlivého a rovnoprávného zacházení se všemi skupinami ve společnosti (21 %), ozbrojených sil České republiky (18 %) a u systému sociálního zabezpečení v ČR (18 %). Mezi těmito odpověďmi respondentů nacházejí výzkumníci vzájemné souvislosti. V otázce národní hrdosti jsou lidé hrdí na svou zemi v podstatě ze

²⁰ „Národní hrdost je pozitivní cit, který jedinec cítí ke svému národu. Je sycena u každého národa jeho úspěchy a podkopávána neúspěchy“ (Plecitá, 2011, s. 32).

dvou hlavních důvodů. „Bud' oceňují současné výsledky hospodářského a společenského vývoje (včetně systému sociálního zabezpečení, spravedlivého zacházení se všemi skupinami obyvatel atd.), nebo jsou hrdi na historii a kulturu, vědu a techniku, tedy oblasti, které jsou spíše produktem dlouhodobého vývoje společnosti a více, než k současnosti se obracejí k minulosti“ (Nedomová, Kostecký, 1996, s. 18-20).

5.3 Evropská identita v sociologických studiích

S ohledem na zaměření vlastního empirického šetření této diplomové práce, tedy zacílení na mladé lidi, uvádím zde práci skupiny vědeckých pracovníků z několika evropských zemí s názvem „**Orientace mladých mužů a žen na evropské občanství a evropskou identitu**“. Tento výzkum financovaný Evropskou komisí probíhal v letech 2001-2004 v několika dvojicích evropských měst a regionů, které jsou vzájemně historicky nějak spojeny. Za Českou republiku byla vybrána Praha ve dvojici se slovenskou Bratislavou. Cílem projektu bylo poskytnout informace pro lokální, národní a evropské politiky o tom, co pro mladé lidi znamená „být Evropanem“ a jak vnímají evropské občanství. Vybraní respondenti byli mladí muži a ženy ve věku 18-24 let v celkovém počtu 4 689. Ti byli však ještě rozděleni na reprezentativní vzorek a na „elity“, které se evropské otázce věnují ve svém oboru studia, nebo je jejich zaměstnání na Evropu zaměřené. Data pro tento výzkum byla získávána za pomoci kvantitativních i kvalitativních nástrojů (Macháček, 2004, s. 5).

Výzkum Orientace mladých lidí na občanství a evropskou identitu se zaměřoval na několik oblastí.

1) Kdo jste? Regionální, národní a evropské identity v interakci.

V této oblasti výzkum zjišťoval mimo jiné důležitost evropské, národní a regionální identity pro osobní identitu. Výsledky ukázaly, že mladí lidé za nejdůležitější považují mezilidské vztahy (rodina, přátelé, partner). Evropské občanství, stejně jako národní a regionální identity jsou pak považovány za nejméně důležité jako zdroje osobní identity. Dalším bodem bylo zjištění síly evropské, národní a regionální identifikace, otázka tak zněla „Do jaké míry se respondenti cítí být Evropany, příslušníky svého národa a regionu. Ačkoli dvojice Praha – Bratislava nebyla analyzována v kategorii „region“, protože nebylo možné ji porovnávat s jinými zkoumanými evropskými oblastmi, bylo zjištěno, že národní identita byla v Praze (86,6%) a Bratislavě (85,6%) nejvyšší ze všech zkoumaných oblastí.

V obou případech převažovala i nad evropskou identitou, s níž se ztotožňovalo 62,4% dotázaných v Praze a 57,2% v Bratislavě. To jsou poměrně vysoká čísla oproti výsledku například Velké Británie a Španělska, kde identifikace s Evropou byla mezi 20-30% (Macháček, 2004, s. 9).

Cílem další části této oblasti, zpracované na základě polostrukturovaných rozhovorů s menším počtem dotazovaných, bylo zjistit typy okolností a situací, v nichž se mladí lidé cítí být Evropany. Výsledkem byly následující kategorie situací:

- situace meziskupinového kontaktu

Evropská identita sílí pod vlivem meziskupinových srovnání, které zvýrazňují společné charakteristiky v rámci Evropy a odlišnosti Evropanů vůči jiným sociálním kategoriím. Tento mechanismus se u respondentů vyskytoval v souvislosti se zkušenostmi s formálními stránkami občanství EU, jako je užívání eura či vlastnění pasu EU. Dále v kontextu osobní zkušenosti s cestováním v rámci Evropy i mimo ni, při němž dochází k uvědomování si společných a odlišných kulturních charakteristik, sportovních událostí a přirozeně také k politické konfrontaci (např. EU s USA).

- procesy socializace a vzdělávání

Tato kategorie přispívá k hlubší evropské identitě v závislosti na vyučování evropských dějin, kultury a jazyků. Důležité jsou také rodinné zážitky související s mobilitou a kontakty/sociálními vazbami v rámci Evropy, stejně jako politická orientace rodičů a politická kultura dané země, spolu s typy nacionalismu a internacionalismu.

- konstruování EU jako „imaginárního společenství“ (Macháček, 2004, s. 10).

Další výzkumné otázky se zaměřily na důvody pro a proti identifikaci s Evropou. Identifikace s Evropou byla spojována s automatickými mechanismy (být Evropanem je automatickým důsledkem geografické polohy nebo členství své země v EU), s hrdostí (společná evropská kultura, hodnoty a životní styl či společné politické postoje) a nakonec se respondenti identifikovali na základě osobní zkušenosti (cestování, práce, studium nebo pocit spjatosti, kdy Evropu vnímají jako domov). Mezi důvody, proč se respondenti neidentifikují s Evropou, uváděli odmítání určitých postojů a chování (vyloučení náboženských menšin, historie plná válek a konfliktů, kritika příliš velké moci některých zemí v rámci EU oproti jiným, někteří dokonce evropskou identitu vnímali jako zbytečnou). Posledním uváděným důvodem byla absence osobní zangažovanosti. Několik

respondentů vyjádřilo svůj názor, že pro jejich život nemá Evropa žádný význam, byla pro některé vzdáleným pojmem a pro jiné vůbec neexistovala (Macháček, 2004, s. 10-11).

2) Evropa a „ti druzí“ Mladí lidé, islám a evropská identita

V rámci této oblasti bych jen zmínila část kvalitativního výzkumu hledající odpovědi na otázky „Co to znamená být Evropanem?“ a „Kdo nebo co není evropské?“

V první otázce respondenti zdůrazňovali rozmanitost evropské kultury a shodovali se na tom, že evropské národy spojuje, nebo by je spojovat měla, společná mentalita a vyznávání společných hodnot.

Vytvořit hranice pro něco evropského se v odpovědích mladých lidí různilo. Například dotazovaní z Prahy a Bratislavy se zabývali vztahem Ruska k Evropě oproti tomu ti z Vídně, Manchesteru a Edingburgu definovali Evropu v kontrastu s USA. Shodu našli mladí lidé v pohledu na rozdílnost mezi „evropskými“ hodnotami, kulturou a mentalitou a islámem. Mnozí z nich považovali muslimy za hranici toho, co je ještě možné považovat za evropskou různorodost. Pro většinu dotázaných mladých lidí jsou jednotlivými prvky evropské mentality, životního stylu a kultury právě křesťanské či sekulární postoje, tedy zásadně odlišné od muslimských (Macháček, 2004, s. 29,30).

Následující kapitola je věnována vlastnímu empirickému šetření, provedenému na základě kvalitativního sběru dat, opírající se o zde uvedená sociologická šetření.

6 Empirické šetření o rozdílech ve vnímání identity z hlediska prostoru současnou mladou generací v obci Hvožd'any a městě Příbram

6.1 Výzkumné lokality

Obec Hvožd'any se nachází ve Středočeském kraji, přibližně 90 km jihozápadně od Prahy. Správní území o celkové rozloze 49,4 km² tvoří obce Hvožd'any, Roželov, Vacíkov, Leletice, Mýta a Planiny. Na celém správním území žije přes 800 obyvatel, přičemž v samotných Hvožd'anech pak na 400 lidí.

Hvožd'any jsou součástí svazku obcí mikroregionu Třemšín. Třemšínská vrchovina, jižní část brdského pohoří s nejvyšší horou Třemšín (827 m), je úzce spjata s Hvožd'any nejen historicky. První písemná zmínka o Hvožd'anech se dochovala z rukopisného spisku nazvaného „REGISTRA DECIMARUM PAPULIUM“ neboli „Registra desátků papežských z diecéze pražské“ ze 14. století, udělující povinnost hvožd'anské faře platit papežské desátky ve výši 10 grošů. Je velmi pravděpodobné, že obec Hvožd'any existovala již několik století před tímto dokumentem. Dokladem je mohutná stavba kostela sv. Prokopa a vodní tvrz Hwozdan s rozsáhlým dvorem. Název obce jak by se mohlo zdát, však nepochází z označení tvrze, ale souvisí se zdejší krajinou, tedy hlubokými hvozdy, které celý kraj obklopovaly. Hvožd'any patřily v průběhu dějin několika majitelům a pánům okolních panství. Prvním známým majitelem byl Oldřich z Hvožd'an z konce 14. století. Na počátku století 15. se již hovoří o pánech z Třemšína jako držitelích Hvožd'an.²¹ Od 17. století jsou Hvožd'any v majetku panství Inářského až do zrušení roboty v roce 1848 (Kolektiv autorů, 2002, s. 8, 14).

Počátkem 20. století se Hvožd'any staly typickou chudou zemědělskou obcí, jejíž obživu zajišťoval panský velkostatek. Lidé sloužili u místních sedláků jako kočí či služky.

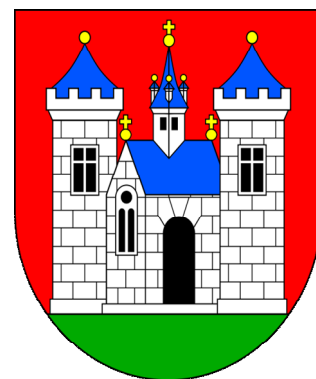
²¹ Obec patřila k hradu Třemšínu a v době 15. století čítala devět gruntů, deset chalup, zájezdní hospodu a pět domků. Prvním pánem z Třemšína byl Beneš. Později se Hvožd'any dostaly do správy Mikuláši z Třemšína zvaného Vepř či Svinda. Po smrti byli páni z Třemšína pohřbeni ve hvožd'anském kostele. Dodnes je zde možné na podlaze najít jejich náhrobní desky spolu s dalšími náhrobními kameny bývalých pánů na hvožd'ansku a ve Starém Smolivci.

Lidé se také živili tradičními řemesly, konkrétně zde bylo několik krejčích, kovářů, truhlářů atp. Významně do života obyvatel zasáhly dvě světové války. Do první muselo narukovat 65 mužů, z nichž 27 válku nepřežilo. Kvůli vysokým dodávkám obilí, brambor a dobytka pro válečné potřeby se obyvatelstvo ocitlo v bídě. O to s větším nadšením vítalo konec války manifestací 28. října 1918 na návsi. Stejně tak druhá světová válka nešťastně zasáhla do života místních. Tragický osud potkal židovskou rodinu Neumanů, odvezenou do koncentračního tábora. Další občané pak byli posíláni na nucené práce do Říše nebo vězení. Konec druhé světové války se zapsal významně do paměti obyvatel, neboť zde procházela demarkační linie mezi americkými a sovětskými armádami. Na této linii došlo k posledním střetům této války (Kolektiv autorů, 2002, s. 22, 23).

Po druhé světové válce se Hvožd'any dočkaly velkého stavebního rozvoje. Jednou z důležitých staveb se stalo zdravotní středisko se 3 ordinacemi. Rekonstrukcí prošla také základní škola, ke které v roce 1960 přibyla nová budova školních dílen a učebna s kabinetem přírodních věd. V roce 1978 byla otevřena v blízkosti základní i mateřská škola a o čtyři roky později mohly děti začít využívat novou tělocvičnu. V 90. letech se obyvatelé dočkali kulturního domu a opomenuty nezůstaly ani volnočasové příležitosti, kdy byla dokončena vodní nádrž, sloužící jako koupaliště. Nové hřiště dostali také fotbalisté. Od roku 1995 je obec držitelem obecního znaku s právem používat obecní prapor, který tvoří tři barevné pruhy (zelená, bílá, žlutá). (Oficiální stránky obce Hvožd'any, 2014).

V současnosti jsou Hvožd'any obcí s fungující základní a mateřskou školou, kterou navštěvují nejen děti z Hvožd'an ale i okolních obcí. Vzhledem k velikosti obce má dobrou občanskou vybavenost. Funguje zde poštovní úřad, vlastní obecní úřad, dva obchody se smíšeným zbožím, knihovna a zdravotní středisko s praktickým, zubním a dětským lékařem. Obyvatelé se sdružují v mnoha spolcích a sdruženích, jakými jsou kupříkladu Sbor dobrovolných hasičů, Včelařský spolek, TJ Sokol či Spolek Beneše z Blíživy, který se podílí na kulturním dění v obci. V roce 2013 bylo založeno občanské sdružení Brdy nad Zlato, které se zasazuje o zamezení průzkumů a následné těžbě zlata na Petráčkově hoře u Vacíkova a dalších lokalitách. Podporuje Sdružení obcí a měst Čechy nad Zlato, které vzniklo již v roce 1996 za účelem chránit životní prostředí v oblastech ohrožených průzkumem ložisek a těžbou zlata. Hvožd'any jsou také součástí mikroregionu Třemšín, který je současně od roku 1997 Přírodním parkem Třemšín. Park je velmi turisticky atraktivní, nabízí mnoho přírodních zajímavostí a kulturních památek.

Druhou zkoumanou lokalitou je středočeské město Příbram. Příbram je okresním městem ležícím ve Středočeském kraji, necelých 60 km jihozápadně od Prahy. Leží na říčce Litavce a nachází se v oblasti pod úpatím Brdy. V současné době zde žije přes 33 tisíc obyvatel.

První zmínka o Příbrami, dnes označovaném hornickém městě, pochází ze 13. století. V té době koupil pražský biskup Ondřej statek nazývaný Příbram a začal zde budovat své panství. Později ve století 14. se majitelem stal první pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic, za jehož působení nabývalo město na významu a rozvoji. Počet městských usedlostí se odhaduje kolem osmdesáti. V této době zde již fungovala škola. Obyvatelstvo bylo převážně české. Pobývalo tu také i dost Němců, kteří se v okolí živili těžbou stříbrné rudy. Nezřídka se stávalo, že docházelo ke konfliktům se stále přicházejícími a odcházejícími horníky a místním usedlým obyvatelstvem. Od počátku 16. století dochází k rychlému rozvoji těžby stříbra v takové míře, že do Příbrami přicházejí i němečtí horníci z Krušných hor a na blízkých Březových horách si zakládají zvláštní osadu. Roku 1525 bylo zavedeno jáchymovské právo s očekáváním, že se město stane významné v oblasti hornictví. To se však nestalo a těžba začala rychle upadat. Nicméně očekávání a naděje přiměly panovníka povýšit roku 1579 Příbram na královské horní město. Město začalo opět prosperovat, avšak pomalu se počestřující obec Březové Hory naopak, zůstávala nepatrnou osadou. Zásadním přelomem byla třicetiletá válka. Výsledek války, násilná rekatolizace, se nevyhnul ani Příbrami, kde se náboženský převrat urychlil díky mariánské kapli Svatá Hora, která se stávala po širokém okolí nejslavnějším poutním místem v Čechách. Pro zchudlé měšťany představoval poutnický ruch hlavní zdroj obživy. Z poválečných útrap městu napomohla úspěšná těžba železa, která představovala značný zdroj příjmů (Oficiální stránky města Příbram, 2014).

Na sklonku 18. století se nebývale úspěšnou stala opět těžba stříbra. Příbram proslula jako nejvýnosnější město v těžbě stříbra v celé habsburské monarchii se sídlem centrálních báňských institucí. Přesto, že většina vytěženého bohatství mířila do Vídně, zůstatek stačil městu aby v polovině 19. století zde mohla fungovat báňská akademie, střední školy, učitelský ústav a gymnázium. Doba této prosperity trvala sto let. Od osmdesátých let 19. století opět začala těžba klesat a lidé přicházeli o zaměstnání. Začali

město opouštět a prosperita 19. století se proměnila už jen ve vzpomínky na slavnou minulost. Přesto zde zůstalo dostatek zajímavých věcí a míst. Proslavené doly začaly lákat turisty, Svatá Hora zůstávala cílem početných poutníků a neopomenutelnou předností bylo množství škol všech stupňů a tím i rušný kulturní život (Oficiální stránky města Příbram, 2014).

Nové časy nastaly v polovině 20. století, kdy počínající uranový věk v pozadí studené války určil Příbrami nový směr a to rozvoj těžby uranu. Obdobně jako v době Rakousko – uherské se i nyní zisky z těžby musely odvádět, tentokrát na východ. Po únoru 1948 byly nedaleko Příbrami vybudovány dva tábory nucených prací známé pod názvy Příbram-Vojna a Příbram-Brody. Město se opětovně zalidňuje a svoji tvář mění ve stínu „stalinistické“ architektury s ponurými fasádami. Šachty a staveniště byly obehnány ostnatými dráty a hlídkovými věžemi, kde ozbrojení dozorcí střežili trestance v jejich otrocké práci. Kulturní úroveň města začala uvadat a z dominanty města Svaté Hory byli roku 1950 odvezeni řádoví správci redemptoristé (Oficiální stránky města Příbram, 2014).

Navzdory nepřízni doby se podařilo díky iniciativě jednotlivců navázat na staré kulturní tradice v hudbě, ve vědě a v regionální práci. Listopad 1989 postavil Příbram na práh nové epochy. Zanikly velké báňské podniky, starobylé doly na stříbro a olovo i na novodobou uranovou rudu (Oficiální stránky města Příbram, 2014).

Dnešní město Příbram je tak městem hornickým, stejně jako poutním. Město žije bohatým kulturním životem. Funguje zde divadlo A. Dvořáka, kino, muzea, galerie a knihovna. Město pořádá hudební festivaly a koncerty. Lidé mají na výběr i ze široké škály sportovního vyžití. Plavání v aquaparku, bruslení na zimním stadionu, lyžování ve ski areálu Padák, či trochu adrenalinu na horolezeckém trenažéru. Pro pasivní sportovce se nabízí návštěva zápasů prvoligového fotbalového týmu 1. FC Příbram. Jak bylo i v historickém ohlédnutí, má Příbram několik úrovní školství, od mateřských škol po gymnázia. Dostupná je i zdravotnická péče v oblastní nemocnici. Příbram a její okolí může sledovat i místní regionální televizní stanici TV Fonka. Město Příbram také spolupracuje s několika zahraničními městy a je členem Svazku obcí Podbrdského regionu registrovaného od roku 1994. Svazek obcí je pracovní a iniciativní skupinou podporující a koordinující práce k obnově a rozvoji regionu. Konkrétně v nejbližší době je v plánu dokončení turistické stezky, vytvoření turistického průvodce obcemi regionu a pořádání pravidelných společenských akcí. Na těchto cílech se dnes společně podílí celkem 16 obcí.

6.2 Průběh sběru dat

Sběr dat pro tuto diplomovou práci probíhal v období listopad – prosinec 2013. Jak již bylo popsáno v kapitole 2 Cíl práce a metodika, byl celý výzkum pojat jako zakotvená teorie a realizován za pomoci polostandardizovaných rozhovorů na základě předem připraveného seznamu otázek (viz příloha č. 1).

Pro výzkum byli vybráni dotazovaní v rozmezí 18-30 let z výše představených lokalit Středočeského kraje. Dalším kritériem pro výběr bylo poměrné zastoupení mužů a žen a dosažené vzdělání, pro případnou komparaci výpovědí, dle těchto kritérií. Jednotlivá interview probíhala v časovém rozmezí 30 minut – 1 hodiny 40 minut. Nejprve byli dotazovaní seznámeni s tématem, kterého se bude rozhovor týkat a následně i s jeho účelem a významem pro tuto práci. Dotazovaní byli vždy předem ujištěni, že jejich výpovědi budou zpracovány i prezentovány anonymně. Vzhledem k časové vytíženosti některých dotazovaných byl v několika případech zvolen způsob vedení rozhovoru prostřednictvím programu pro internetovou komunikaci Skype. Tento způsob vedení rozhovoru měl výhodu především v rychlejší setkání s dotazovanými, a díky video přenosu bylo možné během rozhovoru pozorovat i neverbální projevy dotazovaného, jenž jsou využívány i u osobních rozhovorů k dokreslení získaných výpovědí. Data byla v průběhu rozhovoru zapisována do záznamových archů (viz příloha č. 2) a nahrávána na diktafon, s čímž všichni dotazovaní souhlasili za podmínek dodržení anonymity. Nahrávky byly bezprostředně po setkání doslovně přepsány (viz příloha č. 2) a jednotlivým dotazovaným byla přidělena anonymní označení D1-D12.

Pro přehlednost uvádím následující tabulku, v níž jsou shrnuty základní informace o vybraných dotazovaných a vedených rozhovorech.

Tab. č. 1: Přehled základních informací o vybraných dotazovaných a vedených rozhovorech

Dotazovaný	Hvožd'aný	Příbram	Délka života v obci/měste	Věk	Pohlaví	Vzdělání	Způsob vedení rozhovoru	Délka rozhovoru
D1	✓	-	od narození	25	M	VŠ	videohovor (skype)	1:40
D2	-	✓	2 roky	26	Ž	VŠ	osobně	0:45
D3	-	✓	1 ^{1/2} roku	26	M	SŠ	videohovor (skype)	1:05
D4	✓	-	od narození	25	Ž	SŠ	osobně	0:40
D5	-	✓	od narození	28	Ž	SOU	osobně	1:05
D6	✓	-	od narození	27	Ž	VŠ	osobně	1:15
D7	✓	-	od narození	30	Ž	SŠ	osobně	1:10
D8	-	✓	od narození	25	M	VŠ	osobně	0:40
D9	-	✓	od narození	20	M	SŠ	osobně	0:40
D10	-	✓	od narození	26	Ž	VŠ	osobně	0:45
D11	✓	-	od narození	19	M	SOU	videohovor (skype)	0:30
D12	✓	-	od narození	27	Ž	VŠ	osobně	0:40

Zdroj: Vlastní zpracování dat, 2014.

6.3 Analýza výsledků výzkumu

Téma identity, jak regionální, národní, tak i evropské je podrobováno vědeckému zkoumání převážně na základě kvantitativního sběru dat, jak je patrné z představených studií v páté kapitole Komparace sociologických studií. Pro analýzu této diplomové práce byl vybrán naopak sběr dat pomocí kvalitativních metod, na jejichž základě dochází k hlubšímu náhledu na zkoumanou problematiku. Záměrem tak bylo odhalit a získat detailnější informace o jevu, který je v současné společnosti skloňován v mnoha souvislostech.

Pro vlastní analýzu dat byla vybrána zakotvená teorie, neboli grounded theory, založená na procesu kódování. Tato teorie nabízí tři úrovně kódování. Otevřené, axiální a selektivní, jenž jsou v této části práce postupně aplikovány. Před samotným kódováním jsou předloženy výsledky analýzy vybraných dat, přinášející komparaci úvodních zjištění o vnímání pojmu identita.

Tab. č. 2: Vnímání pojmu identita

Pojem identita	D1 - sounáležitost, součást obce, vlastní pocit, součást osobnosti
	D2 - osobnost, životní postoje a hodnoty
	D3 - osobnost, vliv okolí a známých
	D4 - člověk, chování, názory
	D5 - tvář, podoba člověka
	D6 - pocit začlenění, součást společenství, identifikace s něčím
	D7 - jsem to já, vliv prostředí
	D8 - specifikace člověka, individualizace, vystupování na veřejnosti
	D9 - něco určujícího, sounáležitost s něčím, já sám, virtuální identita, moje podstata
	D10 - jsem já, někam patřit, vliv prostředí, vliv společnosti
	D11 - moje osobnost, není konkrétní představa
	D12 - moje totožnost, vztah k něčemu, vše co jsem já

Zdroj: Vlastní zpracování dat, 2014.

Tabulka č. 2 prezentuje záznamy o obecném vnímání identity, tak jak ji dotazovaní pojmenovávají a chápou. Přestože základním pravidlem pro výzkumníka je nepoužívat odborné termíny v rozhovoru se zkoumanou osobou, byl zde pojem identita použit takto záměrně, za účelem zjištění jak bude interpretován. V případě, že si některý z dotazovaných nebyl významem zcela jist, byl mu posléze vysvětlen.

Každý z dotazovaných měl svoji představu o významu tohoto termínu, nicméně ve většině případů došlo k větší či menší shodě. Jak velká byla tato názorová shoda je shrnuto v následující tabulce č. 3.

Tab. č. 3: Četnost výskytu jednotlivých představ o pojmu identita

SOUNÁLEŽITOST	IIIIII	6x
OSOBNOST	IIIII	5x
VLASNÍ JÁ	IIIII	5x
VLIV OKOLÍ	IIII	4x
ŽIVOTNÍ POSTOJE A HODNOTY	III	3x
CHOVÁNÍ	II	2x
ČLOVĚK	II	2x
IDENTIFIKACE, TOTOŽNOST	II	2x
INDIVIDUALIZACE	I	1x
NEVÍM	I	1x

Zdroj: Vlastní zpracování dat, 2014.

Jak je patrné z tabulky č. 3 nejčastější představa o identitě byla ve spojení se slovem sounáležitost. Dotazovaní svoji identitu v kontextu sounáležitosti spojují především se společenstvím a prostředím, ve kterém žijí a které je utváří. S tím úzce souvisí

i poměrně často zmiňovaný vliv okolí jako ovlivňující faktor vlastního já a vlastní osobnosti. Nermalou měrou je dle dotazovaných identita dána životními postoji a hodnotami, což se odvíjí stále od prostředí a společenství, jehož společenské normy přijímají. Ojedinele byla identita spojována s pojmy jako identifikace a totožnost, pod níž se ukrývala představa o člověku jako tváři či podobě. Pouze v jednom případě dotazovaný uvedl, že o daném pojmu nijak nepřemýšlel, a tudíž o něm nemá konkrétní představu.

Na základě výše zmíněného lze usuzovat, že obecná představa vybraných dotazovaných o pojmu identita je chápána především z hlediska individuálního. Je tedy možné hovořit o identitě osobní, nikoli kolektivní. To potvrzuje i pojetí osobní identity autorů Patočky a Heřmanové, kteří osobní identitu chápou jednak z hlediska pocitu vlastní totožnosti, tedy pocitu jedinečnosti a svébytnosti, a jednak z hlediska vnitřního přesvědčení o sounáležitosti se sociálními či prostorovými skupinami (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 121-122).

6.3.1 Otevřené kódování

„Otevřené kódování je část analýzy, která se zabývá označováním a kategorizací pojmů pomocí pečlivého studia údajů“ (Strauss, Corbinová, 1999, s. 43). Toto kódování tedy posloužilo pro prvotní označení jevů a následné určení a pojmenování kategorií. Doslovné přepisy rozhovorů s dotazovanými tak byly podrobeny rozboru na základě konceptualizace a kategorizace. Hledány byly podobnosti, stejně jako rozdíly v jednotlivých výpovědích dotazovaných, za pomoci kladení si otázek o jednotlivých jevech.

V níže uvedených tabulkách je celkem 27 vypracovaných kategorií²², které jsou rozděleny dle jednotlivých zkoumaných regionálních úrovní. Kategorie pro Hvožďany a Příbram jsou analyzovány odděleně z důvodu porovnání údajů mezi vnímáním identity lidí žijících v malé obci a v „okresním“ městě. Zbývající kategorie pro Českou republiku a Evropu jsou pak zkoumány souhrnně pro obě skupiny dotazovaných.

²² Souhrnný seznam sloučených pojmů a kategorií viz příloha č. 3.

Tab. č. 4: KATEGORIE pro HVOŽĎANY

KATEGORIE - Hvožd'any					
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Individuální životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)	Emocionální bezpečí	Místo pro život	Hrdá vesnice	Venkov pro a proti (životní potřeby a preference)	Život s lidmi a pro lidi

Zdroj: Vlastní zpracování dat, 2014.

Tab. č. 5: KATEGORIE pro PŘÍBRAM

KATEGORIE - Příbram					
VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Individuální životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)	Emocionální bezpečí	Místo pro život	Výjimečné a hrdé město	Město pro a proti (životní potřeby a preference)	Život s lidmi a pro lidi

Zdroj: Vlastní zpracování dat, 2014.

KATEGORIE I. Individuální životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)

KATEGORIE VII. Individuální životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)

Kategorie I. a VII. Individuální životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život) vznikla na základě sloučených pojmů **vlastní prostor pro život-domov** a **obklopující okolí**. Dotazovaní z Hvožd'an naplnili obsahově tuto kategorii obdobnými pojmy jako dotazovaní z Příbrami, tudíž byl název pro obě lokality zvolen shodně.

Pro Hvožd'any vytvořená skupina vlastní prostor pro život-domov vychází zejména ze vztahu dotazovaných k obci. Nazývají ji domovem, přirozeným prostředím, svým vlastním místem. Přirozeně ji považují i za své rodiště. Druhá skupina, nazvaná obklopující okolí, dokresluje vztah k lokalitě. Lidé oceňují zejména místní krajinu a přírodu v níž mohou trávit svůj volný čas.

Hvožd'any:

D1 „No tak je to místo, kde se můžu cítit přirozeně. Je to místo, kde se můžu cejtít sám sebou. ... cítím, že to je místo kam patřím. Cítím, že jsem tam vyrost a ... necítím tam žádné ohrožení, je to prostě místo, který mi je vlastní. Tím, že jsem tam vyrost, tak mi to je místo, který znám, a který, kde se cítím dobře, kde se vlastně nebojím, jako žádný ohrožení tam asi nepotkám. ... považuju Hvožd'any na svůj domov.“

D4 „Moje rodná vesnice, se školou, obchodem, kamarády. Prostě moje rodná vesnice. Je to pro mě domov.“

D7 „Tak Hvožd'any jsou vlastně můj domov, krásná příroda, lidé schopní a ochotní si pomoci.“

D11 „Vybaví se mi malá vesnice, ve který jsem prožil zatím celý svůj život a mám tady rodiče. Mám tady taky spoustu vzpomínek dětství.“

D12 „Tak první co mě asi napadá jsou moji kamarádi, rodina a krásná krajina kolem vesnice. Pak samozřejmě nějaká místa v obci, ke kterým mám nějaký vztah nebo se vážou s mými vzpomínkami.“

Sloučené skupiny pro Příbram byly naplněny i obdobnými pojmy jako u dotazovaných z Hvožďan. Skupina vlastní prostor pro život-domov, jak název napovídá, je vyjádřením vztahu k městu. Příbramští se se svým městem ztotožňují zejména jako se svým domovem a rodištěm. Místem, které dobře znají. Shodují se v pozitivním vnímání okolí města, ve kterém vyzdvihují především přírodu. Někteří oceňují i blízkost Brd, Šumavy a Orlíku, kam rádi jezdí.

Příbram:

D5 „*Hodně silnej, je to fakt pevný pouto. Strašně se mi tam líbí, ráda se tam vracím, i když teda přechodně bydlím v Praze, tak každý víkend tam ráda trávím. Protože tam mám prostě pocit, že jsem svým pánem, jsem volná, jsem prostě doma.*“

D8 „*Ale na druhou stranu mě napadnou Brdy. Příroda je tu moc hezká. Pozičně je Příbram na moc hezkým místě, vid', pan Drda, městečko na dlani...“*“

D9 „*No asi moje rodný město. Určitě to není nejhezčí město, ale díky tomu, že jsem se tu narodil, tak k tomu mám určitý vztah.*“

D10 „*První co se mi vybaví je asi, že Příbram je moje rodný město.*“... má dobrou polohu, je blízko i na přehradu na Orlik a na hory na Šumavu, tak to si myslím, že je dobrý.“

KATEGORIE II. Emocionální bezpečí

KATEGORIE VIII. Emocionální bezpečí

Tyto kategorie vyplynuly v obou zkoumaných lokalitách ze sloučených pojmů **vnitřní jistota** a **citové ukotvení**. Souhrnná označení vycházela z konkrétnějších vyjádření vztahu dotazovaných k danému místu. Vztah byl zjišťován okolnostmi a důvody citových vazeb k obci či k městu a určitým pocitem sounáležitosti.

Dotazovaní z Hvožďan uvedli, že ve své obci se cítí bezpečně a mohou zde být sami sebou. Takto vnímají svůj vztah především ti, kteří zde žijí trvale, naopak ti co zde tráví jen víkendy vnímají Hvožďany spíše už jen jako svoji minulost a vzpomínky na dětství. Svůj současný život již vidí ve městě, do kterého odešli za prací či studiem. Pro všechny shodně však byla důležitá jejich rodina, kterou zde mají a pocit sounáležitosti, považovat se za součást obce a dění v ní.

Hvožďany:

D1 „...díky tomu, že jsem tam vyrost, tak to prostředí znám, a díky tomu, že ho znám, tak to není prostředí, kde bych se jako cítil ohrožený...“

D4 „*Kladný, mám je ráda.*“ (pozn. Hvožďany) *Mám tady rodinu a prožila jsem tu celé své dětství.*“

D6 „*Jako ty vzpomínky mám krásný, ale mě tady už nic, tedy krom rodiny, neláká, kvůli čemu bych tu byla. Ale zatím, zas se to může dost změnit tím, když budeš mít pak děti a takový, ale pro mě momentálně nejsem v takovým životním období, že bych na tý vesnici chtěla žít*“

D7 „*Třeba teď u nás hrozí těžba zlata a všichni se snažíme bojovat za to, aby se nic takového u nás neuskutečnilo, tak v takových situacích se považuju za Hvožďaňáka, protože mám dobrý pocit z toho, že dělám něco pro vesnici.*“

D11 „*Vybaví se mi malá vesnice, ve který jsem prožil zatím celý svůj život a mám tady rodiče. Mám tady taky spoustu vzpomínek dětství.*“

D12 „*Já mám Hvožďany ráda, je to krásná vesnice... mám zde rodinu, kamarády, trávím zde volný čas a mám na každý kousek obce nějakou vzpomínku třeba z dětství. Hlavně při nějakých akcích v obci, třeba při plesech nebo o pouti, kdy sem jezdí hodně lidí z okolních obcí a tak, to sem rád, že jsem součástí obce, která něco takového pořádá a cizí lidi o to mají zájem.*“

Naplnění příbramské kategorie téměř koresponduje s pojmy dotazovaných z Hvožďan. Vnitřní jistoty obyvatel Příbrami se odvíjejí od budoucnosti. Svůj život by nejraději v budoucnu prožili zde, především z důvodu určitého pocitu jistoty a volnosti.

Vzhledem ke znalosti lokality, prožitému dětství a vzpomínkám je pro všechny z dotazovaných Příbram rodným městem, ke kterému cítí pevné pouto a sounáležitost. Pocit sounáležitosti si někteří uvědomují ve chvíli, kdy nejsou v Příbrami, ale v jiném městě v kontaktu s jeho obyvateli.

Příbram:

D5 „*„Hodně silnej, je to fakt pevný pouto. Strašně se mi tady líbí... mám tu prostě pocit, že jsem svým pánem, jsem volná ...“*

D8 „*„Jako kladnej, protože hodně lidí znám z Příbrami, celý život tady žiju.“*

D9 „*„Já mám kladný vztah k Příbrami.“ Kvůli tomu, že jsem se tady narodil, mám tady rodinu, a že jsem tu vyrůstal.“*

D10 „*„Jednoznačně kladný. Je to moje rodné město a mám to tady ráda. Bydlí tady celá moje rodina a všichni mí kamarádi. Chodila jsem tady na základní školu, do hudebky, do sboru a i nyní, když se v Příbrami něco děje, tak se snažím být u toho.“*

Dotazovaní D2 a D3, kteří v Příbrami žijí kratší dobu se vyjádřili tak, že sice necítí silné pouto či hlubší vztah k městu, ale protože zde do budoucna chtějí žít, začíná se jejich vazba k místu stávat pevnější.

D2 „*„Tak můj vztah není zatím ještě tak citový jako jsem měla k předešlému místu, kde jsem bydlela, ale poslední dobou se tam cítím čím dál tím víc lépe. Ale už to považuju za svůj domov. ...mám tady přitele a už tu mám úplně jiný život.“*

D3 „*„Necejtim se úplně jako Příbramák. Zatím to tak nemám no. Když by se mi někdo zeptal, tak jsem pořád z tý mojí vesnice.“*

KATEGORIE III. Místo pro život

KATEGORIE IX. Místo pro život

Souhrnné pojmy jako **dobré životní podmínky** a **občanská vybavenost** daly vzniknout kategorii s názvem Místo pro život stejně pro obě zkoumané lokality. V případě Hvožd'an byla ještě doplněna o sloučené pojmy s názvem **místo na slunci**.

Skupina dobré životní podmínky byla vytvořena z pojmů, které zaznamenaly pohled dotazovaných na obec jako na místo vhodné pro rodinný život. Tento pocit byl podpořen i vyzdvižením práce starostky a dobrého hospodaření obce. S tím úzce souvisí i občanská vybavenost, se kterou jsou někteří spokojeni. V obci se nachází škola, školka, obchod, zdravotní středisko, ale i místa pro trávení volného času, jako hospoda a koupaliště. Dotazovaní také jsou rádi, že žijí v obci, která má svoji historickou kontinuitu a není uměle vytvořeným „satelitem“. Někteří zmínili také výhodnou polohu obce z hlediska sousedství se dvěma dalšími kraji.

Hvožd'any:

D4 „*„Je tu hezká příroda, dobrá dostupnost všech věcí, který potřebuju. Je tady škola, školka, obchod, hřiště, koupaliště, hospody, kde se konají kulturní akce.“ „Jo, tak myslím si, že starostka dělá pro obec maximum. Snaží se v obci rekonstruovat a zvelebovat ji. Školku máme opravenou, fotbalisté mají nové šatny na hřišti. Snaží se i při různých příležitostech jako třeba ty čarodějnice, organizovat něco pro děti. Nebo na dětský den mají děti pestrý program.“*

D6 „*„No jako když vidím, třeba jak se rozrůstají satelity, teda uměle vytvořený vesnice, tak potom je pěkný, že jsem mohla vyrůst ve vsi s nějakou svojí minulostí na kterou navazuje.“*

D7 „*„...úplně přehled o rozpočtu nemám, ale podle toho jak se zastupitelstvo a starostka o obec stará, tak se domnívám, že na tom jsme dobře. Dost se tady poslední dobou rekonstruuje a celkově zkrášluje...“*

D11 „*„Tak Hvožd'any nepovažuju za výjimečný v ničem. Snad jenom oblastí ve které jsou. Leží na jižním okraji Středních Čech, kde sousedí ještě se Západočeským a Jihočeským krajem. Takže je to blížko když chci chci jet na kolo do Třeboně nebo na lyže na Šumavu.“*

V Příbrami v rámci skupiny dobré životní podmínky ocenili dotazovaní konkrétní vlastnosti města. Příbram je dle nich okresní, velké, atraktivní a rozvíjející se město s dobrou polohou blízko Prahy a zároveň s klidným prostředím. Město obecně nabízí lepší občanskou vybavenost oproti venkovu. Příbramští si cení kvalitních vzdělávacích institucí, nemocnic a obchodů. Co se kultury a volného času týče, je zde kino a divadlo, aquapark a nepřeborné množství restaurací a hospod.

Příbram:

D3 „Dostal jsem tady docela dobrý vzdělání si myslím, školy jsou tady dobrý a že to město samoosobě ja takový klidný, rozvíjí se, staraj se o něj... vypadá to tady dobře no.“

D5 „... za posledních několik let se město rozšiřuje, ve smyslu, že vyrostlo spoustu nových domů a bytů, kam se pořád stěhují noví lidé a rodiny. Což chápu tak, že si to místo lidé vybírají proto, že se jim tu líbí a že tu jsou rádi. Jinak se mi vybaví velké město, tedy pro mě je velké. Je tam dostupnost všeho, školy, nemocnice, obchody, divadlo, kino.“

D9 „Ale zase chodím dost do kina, který tu je a občas i do divadla. Jo a ještě po barech třeba hrají místní kapely, ale to je třeba jen v pátek nebo v sobotu. Ale místních kapel tu máme docela dost.“

D10 „Hodně lidí říká, že tady v Příbrami se nic neděje, že je tady nuda, ale já si to nemyslím, protože kdo chce něco dělat, příležitosti je tu dost. Mám právě v Příbrami ráda to, že nabízí hodně možností právě pro volný čas.“

KATEGORIE IV. Hrdá vesnice

KATEGORIE IX. Výjimečné a hrdé město

Kategorie s označením Hrdá vesnice a Výjimečné a hrdé město nemají pro zkoumané lokality zcela stejný charakter. Zatímco ve Hvožd'anech svoji hrdost dotazovaní vnímali spíše obecně ve spojení s územím a lidmi, v Příbrami se již objevovali konkrétní místa, osoby a události.

Hvožd'anští vyjadřovali **hrdost** na zdejší přírodu, prostředí a na sounáležitost s obcí. Dále také na lidi, kteří se snaží obec zvelebovat a dělat pro ni „dobré věci“ a celkově na péči o obec. Pocit hrdosti vycházel také z pocitu výjimečnosti zdejšího okolí. Za **výjimečné** místní považují Brdy s vrchem Třemšínem a svoji historii, která se datuje k první písemné zmínce ze 14.století. Přestože většina dotazovaných měla jasnou představu o své hrdosti k obci, jeden z dotazovaných se vyslovil ve smyslu, že si není vědom ničeho, na co by měl být hrdý.

Hvožd'any:

D1 „... cítím určitou hrdost díky tomu, že žiju v takovémhle prostředí, jaký je mi nějakým způsobem blízký a nemyslím si, že není jako vůbec vošklivý. Cítím hrdost, že žiju v takovémhle kraji, že patřím do toho kraje, že to je to moje místo. Díky tomu, že jsem tam vyrostl a spojuju si s tím i své vzpomínky, tak cítím prostě hrdost na to místo. Takže vazby nejenom k lidem, ale i k tomu místu.“

D4 „Určitě si myslím, že tady je výjimečná příroda. Je tady hodně rybníků, lesů. Vlastně jsme v Mikroregionu Třemšín, tedy v oblasti Brd.

D6 „Nevím no, možná historie. No jako když vidím, třeba jak se rozrůstají satelity, teda uměle vytvořený vesnice, tak potom je pěkný, že jsem mohla vyrůst ve vsi s nějakou svojí minulostí, na kterou navazuje.“

D7 „No asi jak už jsem říkala, především na tu přírodu. A tak nějak obecně na tu obec, takovou jaká je.“

D11 „Bohužel, nevím o ničem, na co bych měl být ve Hvožd'anech hrdý.“

D12 „No asi na Hvožd'any jako celek. Na lidi, kteří tady žijí a pracují pro lepší život a možnosti v obci.“

Příbramští **pocit'ují hrdost a výjimečnost** svého města především z hlediska historie a současného způsobu života. Historii má Příbram bohatou, především co se hornictví týče. Hornictví je v Příbrami patrné na každém kroku, ať už jsou to staré šachty, hornická muzea či hornická bytová zástavba sloužící i dnešním obyvatelům. V současnosti zde funguje i občanské sdružení Cech příbramských horníků a hutníků. Jako historický odkaz jsou zmiňováni slavní rodáci Jan Drda, František Gellner a významné osobnosti působící v kraji Karel Čapek a Antonín Dvořák. Většina dotazovaných si také cení výjimečnosti barokní stavby jakou je poutní místo Svatá Hora. Někteří z dotazovaných jsou rádi za to, že má Příbram své hokejové týmy a prvoligový fotbalový tým. Místní z hlediska života oceňují blízkost do Prahy a současně cenově přijatelné bydlení. Hrdost se v místních probouzí při různých městských oslavách a v případě mediální propagace. Většina dotazovaných se shoduje na tom, že mají k Příbrami kladný vztah zejména proto, že je to jejich rodné město s krásnou přírodou a vedou zde spokojený život. Hrdí jsou také na spoluobčany, kteří jsou městu jakýmkoli způsobem prospěšní a dělají městu dobré jméno.

Příbram:

D2 „Hrdá jsem určitě na Svatou horu, ... tu navštěvuje hodně lidí...“

D3 „Jsem hrdej na střední průmyslovou školu, kterou jsem vystudoval, je to kvalitní škola. Mám dobrou pocit z té tradice, která tu bejvala toho hornictví, to město se v té době někde dostalo.“

D5 „Já bych to asi viděla z osobního hlediska, jsem hrdá, že jsem se tady narodila, jsem hrdá, že celá moje rodina je tam ráda, že nikdo nemáme potřebu se někde stěhovat, že všichni jsme tam spokojeni. Líbí se mi zdejší příroda a že tam v podstatě všechno na co si vzpomenu. ...kousek mám lesy kam ráda chodím a vůbec příroda je tady krásná.“

D8 „...jsem na to docela hrdej na druhou stranu, že jsem Příbramák, protože to je hornický město a já pocházím z hornický rodiny, takže takovej ten patriotismus k té Příbrami tam je no. ... No třeba když se mě někdo zeptá, jestli znám Drdu a tak řeknu jo, ten psal o Příbrami, nebo pana Františka Gellnera, tak jsem taky rád, že to byl člověk, kterej v té Příbrami strávil nějak čas. Pak možná ještě sportovci, protože já jsem hokejista, tak z Příbrami je třeba Patrik Štefan, Štraub co hrál za Zlín, ale i fotbalisti, teďko momentálně Rajtoral co hraje za Plzeň tak je Příbramák, Mácha nebo jak se jmenuje je Příbramák, takže tu je jako kvalitní populace si myslím.“

D9 „...možná na fotbal, to že hrajeme první ligu...“

D10 „Jo asi jsem hrdá na místní zajímavé osobnosti, které se tady buď narodily nebo zde žily, jako byl Jan Drda, František Gellner nebo Antonín Dvořák, který má dokonce nedaleko Příbrami ve Vysoké, kde nějaký čas pobýval, památník. A asi obecně jsem hrdá na lidi, kteří dělají pro Příbram dobrou věc. Pak jsem asi hrdá na to, že se město snaží o to být kulturním městem a že tady funguje hodně spolků, nebo spíš zájmových organizací, od sportu, přes historii, kulturu až třeba k dobrovolným hasičům. Na to jsem hrdá, že tady existuje a funguje nějaká občanská společnost.“

KATEGORIE V. Venkov pro a proti (životní potřeby a preference)

KATEGORIE XI. Město pro a proti (životní potřeby a preference)

Nic není černobílé, a tak i život na venkově a ve městě má své přednosti a nedostatky. Jak potvrzují tyto dvě kategorie odvozené ze sloučených pojmů vycházejících především z preferencí a vnímaných nedostatků.

V. kategorie pro obec Hvožd'any je dána sloučenými pojmy nazvanými **preference venkova, preference města, druhá strana života v obci a změna potřeb a zájmů**. Pro život na venkově hovoří především klidné životní tempo, upřednostňovaný venkovský

způsob života, vhodné místo pro výchovu dětí a přirozená zakořeněnost v obci. Dotazovaní preferující spíše městský způsob života vidí výhody města v zábavě a větších pracovních příležitostech. Preference města byla odůvodněna také odchodem vrstevníků z venkova, omezenými kulturními možnostmi a osobní potřebou života ve městě. Pod souhrnným pojmem druhá stránka života v obci se ukrývají konkrétní pociťované nedostatky. Za nejpalčivější nedostatek většina dotazovaných považuje úbytek mladých lidí, tedy vrstevníků, stejně tak i špatnou dopravní dostupnost do města. Problém někteří chápou i v politické orientaci svých spoluobčanů, kteří ve volbách podporují Komunistickou stranu Čech a Moravy, stejně tak poměrně časté klevetění místních. Změna potřeb a zájmů se týká především dotazovaných, kteří nyní přechodně kvůli studiu či práci žijí ve městě a na venkov jezdí „jen na víkend“. Tito dotazovaní rádi vzpomínají na dětství na venkově, které bylo plné zábavy a dobrodružství, oproti tomu v období puberty se toto otočilo a začali se „tady hrozně nudit“.

Hvožd'any:

D1 „Pravděpodobně ně je to pro mě přirozený prostředí, takže bych tu chtěl zůstat. A samozřejmě tuhle otázku hodně ovlivňuje práce, kterou v tom kraji máš. No asi to hodně souvisí s mojí prací, ... asi bych se snažil vyřešit to, ten problém s tou prací nějak tím dojížděním. A to dojíždění bych třeba bral jakože asi hodinový, maximálně.“ „No ve Hvožd'anech jsem prostě zakořeněnej nějakým způsobem.“

D4 „Kvůli práci, protože ve Hvožd'anech a okolí té práce není tolik a ani taková, jakou bych si představovala.“

D6 „Jako přes léto, na dovolenou, pak třeba s dětma nebo tak, ale natrvalo bych se tam už stěhovat nechtěla. Na mě je tam málo živo, málo rušno, prostě jako... já to mám spojený s nudou...“

D7 „...nemyslím si, že by tu byla nějak zvláštní kultura. Jak jsem říkala, chybí mi tady kino, divadlo a tak. ... Tak podle výsledků voleb jsou tady hodně voliči komunistů. Ale snad je to tím, že tady žije hodně starých lidí.“

D11 „No lidi tady ostatní dost drbou, ale asi jako všude, někdo je dobrý, někdo zlej, tak to bejvá. ... Jo určitě, jak říkám, rád tam zajedu, ale na život už to tam není pro mě. Mám rád město, že tam je všechno. Můžu si vybírat v tom jak se budu bavit, kde budu trávit volno, a to ve Hvožd'anech nejde, je tu jeden krám, jedna hospoda a sem tam nějaký zábava a tím to zvadlo. Jinak tu je hrozná nuda. ... No když jsem byl malej, ... dalo se tady dělat spoustu věcí, pořád sem byl někde v luftě, ale později v pubertě se to změnilo a nelíbilo se mi tady. Protože jsem začal mít jiný potřeby a zájmy. Busy do města tady jezdí zřídkka a tak jsem nemohl jezdit tak často se bavit do města.“

XI. kategorie byla utvořena z obdobných sloučených pojmů jako v případě Hvožd'an. Dotazovaní zde také vyjadřovali potřebu života ve velkém městě, zde však již ve větším, tedy v hlavním městě Praze. Důvodem bylo především více pracovních příležitostí. Další dotazovaní naopak vyjádřili touhu žít nadále v Příbrami i přes veškeré zmíněné nedostatky či problémy, za které považují rozšíření drog, korupce, mafii a nevhlednost bytových domů. Mezi důvody preference života v Příbrami řadí potřebu zůstat s rodinou, přáteli a ve svém domově s možností dojíždění za prací do Prahy. Jeden z dotazovaných naopak vyjádřil přání odstěhovat se do budoucna úplně z města a žít na venkově. Sloučené pojmy pak byly pojmenovány jako **preference velkoměsta-Prahy, preference menšího města-Příbram, preference venkova a druhá stránka života ve městě.**

Příbram:

D3 „Ne tak životní podmínky tady špatný nejsou, ale jak jsem vyrůstal na vesnici, tak bych radši bydlel někde bokem než přímo ve městě. ... Minulej starosta je teďky hejmanem Středočeského kraje, další bejvalej starosta tak toho obvinil za podvod s mandátem ve sněmovně, nějaký trafiky. Takže asi Příbram drží krok, že jsou tu stejný lumpové jako všude, co se týče politiků.“

D5 „Pokud se to zadarí, tak si tam plánuju postavit, nemusí být přímo v Příbrami, ale v jejím blízkém okolí. Myslím si, že to je i dost žádaná lokalita. ... Tak donutilo by mě asi to, že by se celá moje rodina rozhodla se odstěhovat, to by pro mě byl asi velkej důvod a pak by to mohly být existenční důvody. Kdyby se mi nepodařilo sehnat nějaký bydlení přímo tam, tak bych za tím bydlením šla asi i kousek jinam, ale určitě bych chtěla být nablízku.“

D8 „No určitě kvůli práci, protože tady by pro mě nebyla tak perspektivní jako v Praze. Přijdou mi v Praze mnohem zajímavější možnosti z hlediska mojí profese a pak mi v Příbrami asi taky vadí ta korupce. ... Tady je velkej problém drog, je to na úseku Praha-Budějce, jede to přes Příbram, takže jakoby výhodný, proto no. ... Mě se vybaví mafie. Přijde mi, že v Příbrami je silná korumpovatelnost...“

D9 „Tak mám vazby k tomu místu, Příbram se mi na život líbí, mám tady své přátel a svoji přítelkyni Ale je dobrý i to, že Příbram má takovou výhodnou polohu k Praze.“

D10 „Tak já tady teď žiju, koupila jsem si tu s přítelem byt, takže tady asi zůstaneme. Ani jsem nepřemýšlela nikdy, že bych tu neměla žít. Tak nějak to vyplynulo, když jsem tady vyrostla a žijí tady naši, že bych šla někam jinam. ... Tak to ani nevím. Mě tady nic nechybí. Kdybych tady nemohla sehnat bydlení nebo práci, tak bych se a poohlédla jestli bych nesehnala někde jinde, ale primárně bych hledala tady a tady bych taky chtěla žít. Nemám teď potřebu žít někde jinde, tady jsem doma. ... Jak už jsem mluvila o hornictví, jednak určilo Příbrami směr vývoje a jednak její charakter. Ten charakter ve smyslu, že se horníkům tady stavěly bytovky, které zůstaly dodnes a slouží jako byty. Ale popravdě není to úplně inspirativní architektura, je to šedivý a nehezky.“

KATEGORIE V. Život s lidmi a pro lidi

KATEGORIE XI. Život s lidmi a pro lidi

Poslední vytvořené kategorie pro úroveň regionu opět vzájemně obsahově téměř korespondují. Život s lidmi a pro lidi jsou kategorie odrážející shodné souhrnné pojmy označené jako **mezilidské vztahy, lidové slavnosti, občanská společnost, společenský život a volný čas**. Jak ve Hvožd'anech, tak v Příbrami dotazovaní hovořili o konkrétních situacích.

Ve Hvožd'anech lidé v rámci mezilidských vztahů vyzdvihovali soudržnost domorodců a dobré sousedské vztahy. Dokázali ocenit zásluhy a schopnosti svých spoluobčanů, u nichž cítí i určitou míru podpory. Převážně však o vztazích hovoří v souvislosti s přáteli a rodinou. To, že zde převažují dobré mezilidské vztahy a kladný vztah k obci dokládá i založení občanského sdružení Brdy nad zlato, které se zasazuje s podporou občanů o zastavení chystané těžby zlata v této lokalitě.

Jako všude na českém venkově se i zde dodržují tradice a zvyky. Zajímavé společenské události se konají kupříkladu o Vánocích, kdy mimo tradičních zvyků se v obci koná školní Vánoční jarmark, kde děti z místní ZŠ prodávají vlastnoručně vyráběné adventní věnce, vánoční cukroví a mnoho jiného. Děti také zpívají u vánočního stromu koledy. Místní považují Hvožd'any a jejich okolí za ideální pro trávení volného času. Setkávají se a společně se baví na tanečních zábavách a v místních hospodách. Někteří žijící přechodně ve městě upřednostňují trávení víkendů právě ve zdejší přírodě místo městského prostředí.

K výše zmíněným sloučeným pojmům jsou u dotazovaných z Hvožd'an navíc vytvořené pojmy **spolková činnost včera a dnes a za lepší Hvožd'any**. Spolková činnost má dle dotazovaných dlouhou historii. V minulost zde žilo mnoho muzikantů, ochotníků

a sokolů. Dnes se občané sdružují v zájmových spolcích jako jsou myslivci, hasiči, včelaři, či historičtí nadšenci. Sloučený pojem za lepší Hvožd'any je odrazem oceňování činnosti místních, neboť se dotazovaní zmiňovali o tom, že obdivují občany, kteří se zasazují za lepší podmínky a blaho obce. Sami dotazovaní jsou ochotni vystoupit a bránit jméno obce proti jeho hanobení.

Hvožd'any:

D1 „*Dodržujeme hodně tradic... Je to třeba posvícení, kdy se v rodinách pečou posvícenské placky a večer se jde na zábavu, myslivci třeba pořádají poslední leč s tomolou, stejně tak hasiči, takže jsou to takové naše kulturní vyžití. A co se týče obce, tak ta organizuje třeba stavění májky a pro děti pálení čarodějnic a vůbec pro děti je spousta aktivit. Třeba mikulášská, maskarní, na dětský den obec pro děti připravuje zajímavý program. Jinak před Vánocema se rozsvěcí vánoční strom na návsi a u toho zpívají děti ze školního pěveckého sboru koledy.*“

D4 „*Konkrétně teď je to otázka těžby zlata, která se otevřela po změně horního zákona a hrozí nedaleko Hvožd'an opětovný průzkum na Petrůvkově hoře a lidé se obávají těžby. Proto obnovili sdružení, které v 90. letech vzniklo za stejným účelem a snaží se podepisováním peticí a komunikací s politiky těžbu zabránit. Pak si tak nějak uvědomíš, že jsi součástí té obce, a že jsi ten Hvožd'aňák a bojuješ v zájmu té obce.*“

D7 „*Třeba teď u nás hrozí těžba zlata a všichni se snažíme bojovat za to, aby se nic takového u nás neuskutečnilo, tak v takových situacích se považuju za Hvožd'aňáka, protože mám pocit z toho, že dělám něco dobrého pro vesnici. Takže asi v takových situacích kdy cítím nějaké ohrožení té obce, nebo i třeba když by někdo o Hvožd'anech špatně mluvil, tak se hned ozvu. Jsem na to, že jsem z Hvožd'an hrdá.*“

D11 „*....To se teď co jsem v Plzni změnilo a jsem za to rád. A možná mi to i prospělo, že jsem na čas vypadnul, protože teď se do Hvožd'an vracím rád, ale bydlet bych tu znovu už nechtěl. Když tady trávím nějaký čas, třeba o prázdninách nebo o víkendech, tak to beru spíš jako takovou rekreaci.*“

D12 „*Velkou událostí je každoroční Prokopská pouť. ... Mám ráda tu atmosféru, když se sejdou lidé ze vsi i z okolí a můžeme se společně bavit a taky tam potkám lidi, které třeba delší dobu nepotkám, protože se už z Hvožd'an odstěhovali a jezdí sem jen na chalupu nebo tak.. Líbí se, že lidi tak nějak drzej spolu a společně tyhle akce organizují. ... Kdysi, to mi vyprávěla babička, že tady ve vsi bylo spousta hudebníků a i ochotnický spolky. Hrál se tady divadlo a byly tady tři hospody a celkově to tady prý více žilo. Ale je to dobou, dřívě tady žilo i víc lidí, dnes hodně mladých odchází do města. ... A o kulturu se tu hodně zasluhují děti a učitelé ze základky. Ty i pro lidi ze vsi připravují různá divadelní nebo pěvecká představení. V posledních několika letech se pro zájemce čte ze starých hvožd'anských kronik.*“

Příbramští dotazovaní oproti Hvožd'anským vnímají mezilidské vztahy méně pozitivně. Zmiňují především anonymitu a alibismus lidí ve chvíli, kdy mají něco udělat pro jiné. Na druhou stranu někteří své spoluobčany vidí jako soudržné lidi, kteří umí bojovat za stejnou věc a dokáží spolupracovat. Stejně jako Hvožd'aňští dotazovaní spojují mezilidské vztahy nejčastěji s rodinou a známými. Trávení volného času úzce souvisí se společenským životem, který je v Příbrami velmi pestrý. Stejně tak zde funguje mnoho zájmových organizací a spolků, které nejsou oproti dotazovaným z Hvožd'an spojovány jen s minulostí. Ovšem co má v Příbrami svou zajímavou historii je tradice skoku přes kůži. Jedná se o uvádění studentů střední průmyslové školy do hornického cechu.

Příbramské skupiny jsou doplněny ještě o jednu s názvem **účást na veřejném životě**. Ta byla vytvořena podle vztahu dotazovaných k zapojení či nezapojení se v záležitostech města. Mezi dotazovanými se objevily obě skupiny. Ti aktivní se angažují jako dobrovolníci v infocentru nebo uvažují o kandidatuře do zastupitelstva. Někteří přiznávají, že o veřejné dění se začínají zajímat až ve chvíli, kdy se jich záležitost nějak dotýká osobně. Nicméně většina se nijak neangažuje, přesto se o dění ve městě zajímají.

Příbram:

D2 „Podle mýho ty lidi hodně jednájí sami za sebe. Myslim, že lidma, jsou hodně lhostejní, ale já nemyslim, že to je jenom v Příbrami teda. Já si myslim, že těm lidem obecně, jako na vesnici si myslim, že pořád asi maj k sobě blíž, třeba tam co jsem vyrůstala. Tam kdyby se někomu něco stalo, tak si myslim, že má spíš to zastání, než v tom městě.“

D5 „Myslim si, že takové to jádro starousedlíků, tak ty mezi sebou drží, ale zase to je v rámci třeba jednoho paneláku nebo části města. S některýma se potkám a dáme se do řeči a mám si s nima co říct, ale pak je tam spousta těch nových lidí, který člověk ani nezná. Ale to jádro těch starousedlíků je fajn.“

D6 Jako má specifika je tam hodně místních kapel co se mi líbí, jo kultura co se týče muziky a divadelní soubory, jsou tam asi tři nebo čtyři, jako dobrovolnejch souborů, ochotníků. ... Prokopská pout' v červenci na Březových Horách, to je hornická pout'. Jsou tam různý vystoupení, průvody v kostýmech, trhy, dobový scénky a vůbec je to moc pěkná společenská akce. Teď asi tři roky zpátky je festival Ponton rock, který je u obory a vystupujou tam právě místní kapely, tam chodí taky čím dál tím víc lidí. Docela se to ujal. ... To je právě to, jak je to blízko tý Praze, tak tady je určitéj stupeň anonymity, není to takový jako v Praze, ale není to jako malý město, kde je soudržnost určitě větší, ale určitá jo, ale že by se to dalo nazývat soudržností s velkým významem si nemyslim. ...spíš si nikdo nikoho nevnímá, taková ta anonymita a alibismus... já jsem nic neviděl... lhostejnost k problémům ostatních.“

D10 „To je nejstarší hornická tradice a je to vlastně přijímání nových členů do hornického stavu. Tahle tradice vznikla na Vysoké škole báňské v Příbrami, která je vlastně od roku 1945 přesunutá do Ostravy. Proto tuhle tradici v Příbrami udržují členové Cechu příbramských horníků a hutníků ve spolupráci se Střední průmyslovou školou Příbram a pořádají v rámci hornických večerů právě „Skok přes kůži. ... hudební festival Antonína Dvořáka, který se koná tuším už od roku 1969. Není to tedy asi pro každého, ale pro mě to je kulturní zážitek roku a výjimečný je tenhle festival i v tom, že aspoň si myslim, získává na respektu, protože zde vystupují nejen čeští, ale i zahraniční interpreti. ... Hodně lidí říká, že tady v Příbrami se nic neděje, že je tady nuda, ale já si to nemyslim, protože kdo chce něco dělat, příležitosti je tu dost. Mám právě v Příbrami ráda to, že nabízí hodně možnosti právě pro volný čas.“

V rámci zkoumání postojů respondentů v souvislosti s Českou republikou bylo vytvořeno 8 kategorií, které částečně korespondují s kategoriemi regionálními. Podobnost odpovědí lze najít v kategoriích Český životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život), Emocionální ukotvení, Hrdá republika a Nedostatky a preference. Během analýzy došlo ke zjištění, že odpovědi dotazovaných z obce Hvožďany a města Příbram se neliší podle lokality, ale spíše osobními názory a obecným rozhledem. Jedná se spíše o názory jednotlivce neovlivněné lokalitou, ve které žijí. Další analýza je proto prováděna souhrnně pro obě skupiny dotazovaných.

Tab. č. 6: KATEGORIE pro ČESKOU REPUBLIKU

KATEGORIE - Česká republika							
XIII.	XIV.	XV.	XVI.	XVII.	XVIII.	XIX.	XX.
Český životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)	Emocionální ukotvení	Poznávací znamení ČR	Hrdá republika	Nedostatky a preference	Být či nebýt Čechem	"čecháčkové" nebo Češi	Lidé a tradice

Zdroj: Vlastní zpracování dat, 2014

XIII. Český životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)

Kategorie Český životní prostor vychází ze sloučených pojmů **vlastní prostor pro život-domov** a **mít co nabídnout**. Kategorie byla vytvořena na základě výpovědí dotazovaných na otázky týkající se vnímání a vztahu k České republice.

První skupina vlastní prostor pro život-domov je podle názvu odvozena od pojmů, kterými dotazovaní vyjadřují svůj vztah k České republice. Všichni se jednoznačně shodují, že ČR je pro ně především domovem. Dále je označována za „moji republiku“ a rodnou zemi. Někteří svůj vztah také odvíjí od životní úrovně, kdy zmiňují obecnou spokojenost a značné možnosti k trávení volného času, zejména v přírodě. V rámci skupiny mít co nabídnout je prezentován pohled dotazovaných na Českou republiku se zaměřením na historii a přírodu, která láká nejen místní. Dotazovaní zmiňují zejména zajímavou historii, památky a krásnou přírodu, a tím ji považují za turisticky zajímavou pro cizince. Někteří oceňují přírodní krásy obecně, jiní vyzdvihují přednosti konkrétně Šumavy.

D2 „No určité domov a zároveň takovej střed Evropy asi no, že jsme v tom středu a jsme něčím určitě výjimečný. Určitě Českou republiku mám ráda, určitě bych se nechtěla odstěhovat a beru to jako krásný místo, myslím, že tu máme spoustu krásných míst, přírodních krás. Ale určité i co se týče historických míst, jsou tady hodně významný. Ale já mám spíš ten vztah k přírodě. Třeba Šumava, hrozně moc se mi líbí Šumava.“

D4 „Můj vztah je kladný. Naštvaná jsem tady na ten systém, na politiku, která nefunguje, ale na druhou stranu, jsou země, kde je to mnohem horší než u nás, takže si pořád myslím, že jsme na nějaký úrovni, kterou si držíme. Nejsme na tom ani tak špatně, ale ani tak dobře. Takže můj vztah je dán i tím, že se tu mám relativně dobře a dobře se mi tu žije.“

D5 „...Česká republika, srdce Evropy, spoustu kulturního vyžití, spoustu památek, hory, kde se dá trávit dovolená v zimě i v létě a je tady kam se podívat. Není to, že bysme museli vyhledávat zahraničí, protože nemáme v ČR kam se podívat. A znamená ČR něco pro tebe z osobního hlediska? No pro mě to znamená moje rodná země. Místo, kde jsem se narodila, kde žiju a kde s největší pravděpodobností budu žít a zestárnout.“

D6 „Prostě domov. Domov a s tím spojený věci, takže rodina. Ale jinak když se řekne Česká republika, tak vidím tu malou zemi uprostřed Evropy, nějakou historii.“

D8 „Pro mě to je domov, kterej bych neopustil. Přesunout se do jinýho města to jo, ale ven z republiky na stálo, to je pro mě nepředstavitelný. Já mám Čechy rád.“

D9 „Naše republika se mi vybaví, moje republika, kde jako žiju. No a asi se mi vybaví i nějaký vlastenectví. ... No tak, že jsem se tu narodil a patřím sem.“

D10 „Tak první co mě napadne je, že je to moje republika. Moje země, kde jsem se narodila a kam vlastně patřím. Tady je moje rodina a kořeny. Potom mě napadá mapa, jako geografické zobrazení té země, kde jsou hory, řeky, města a k tomu i naši sousedi.“

D11 „Znamená pro mě můj domov, protože jsem se tady narodil a žiju tady. A pak je to vlastně moje republika, ke který mám nějaký vztah.“

D12 „Je to moje republika, ve které jsem se narodila a vlastně je to i můj domov.“

XIV. Emocionální ukotvení

Konkrétnější vyjádření vztahu k České republice pak nabízejí sloučené pojmy této kategorie, tedy **citové ukotvení** a **vnitřní jistoty**.

Citové ukotvení v rámci republiky je v některých bodech stejné jako na regionální úrovni. Dotazovaní vyjadřují pozitivní citový vztah k republice, jako k místu kam patří, kde mají svoji rodinu a kořeny. V několika případech se o ČR objevilo spojení se srdcem Evropy, kde jsou spokojeni se zdejší způsobem života a většina by se nerada z ČR stěhovala. Bylo zjištěno, že ČR je v životech dotazovaných důležitá z hlediska vědomí patřit právě do této republiky, protože pro ně představuje určité jistoty a cítí se zde

přirozeně. Jeden z dotazovaných svůj vztah k ČR ovšem vnímá pouze díky tomu, že se zde narodil, citovým vztahem by to nenazýval.

D1 „No tak hlavně mám k ní citový vztah, protože, tam mám rodinu a přítelkyni, a díky tomu, že jsem teď trochu dál od České republiky, tak to můžu takhle docela dobře vnímat. Znamenaj pro mě hodně ty vztahy. Takže Česká republika pro mě představuje ty lidi, který tam jsou, ale zároveň je to místo, kde jsem se narodil, takže to prostředí. Ale to mi třeba teď tolik nechybí, jako ty vztahy.“

D3 „Citový asi úplně ne, spíš ten svůj vztah mám díky tomu, že jsem se tu narodil a mám tu domov.“

D4 „Tak je to pro mě domov, a znamená pro mě takovou jistotu, to že někam patřím. A tvůj vztah k ČR, jak bys ho vyjádřila? Můj vztah je kladný.“

D5 „No tak asi je to tím, že celej svůj dosavadní život tady žiju a nemůžu říct, že bych byla nespokojená, mně se tady líbí, do zahraničí se ráda podívám na dovolenou, ale líbí se mi místní kultura lidí.“

D6 „Tak asi je to citový vztah, je to země, kde žiju a mám k ní pozitivní vztah, i přesto všechno co se tady děje, nebo co je tady špatný, protože všude je něco. Chci tady žít a mám to tady ráda. ... Kdybych odešla do zahraničí, tak spíš kvůli práci, než kvůli tomu, že se mi tady špatně žije. Ale to je otázka pár let a pak bych se rozhodně chtěla vrátit domů, a domov mám tady.“

D8 „Pro mě znamená domov. Místo, kde jsem ráda, že jsem se narodila a mám to tady ráda. A jak bys vyjádřila tvůj vztah k ČR? No rozhodně je to hodně citový vztah, v pozitivním slova smyslu.“

D9 „Tak jsem ráda, že tady žiju, jsem asi radší, než kdybych žil v Polsku. Myslím si, že mám pozitivní vztah k ČR. ... No hlavně tím, že jsem se tu narodil, mám tady rodinu... asi tě to utváří, když tu chodíš do školy a učíš se o historii ČR, tak z toho máš pozitivní pocit, je to jako tvoje republika.“

XV. Poznávací znamení ČR

Další kategorie vychází z jedné skupiny sloučených pojmů nazvané **symboly**. Symboly dokreslující představu některých ze zkoumaných osob o ČR jsou nejen státní symboly jako státní hymna či vlajka, ale také významné stavby a města, které se nějakým způsobem pojí s historií, nebo jsou jinak významné. Mezi takovými respondenti uvedli Pražský hrad, Národní divadlo, Karlův most a hlavní město Prahu. Objevily se i některé stereotypní představy jako pivo, hokej a hezké holky.

D2 „No tak určitě Praha, tam je spousta historicky významných míst, ať už Hrad nebo Karlův most.“

D7 „Pražský hrad, Národní divadlo a hymna. ... Protože jsem vlastenec a jsou to naše symboly. ... Protože mám republiku ráda a nikdy bych se odsud neodstěhovala. Jsem na ČR pyšná“

D8 „Mně se vybaví kopečky, jako příroda. Ta je tady krásná. A ještě něco kromě té přírody? Hezký holky. To je tak všechno.“

D10 „Tak první co mě napadne je, že je to moje republika. Moje země, kde jsem se narodila a kam vlastně patřím. Tady je moje rodina a kořeny. Potom mě napadá mapa, jako geografické zobrazení té země, kde jsou hory, řeky, města a k tomu i naši sousedi. A při třetím zamýšlení mě napadne takový ten stereotyp Praha, holky, pivo a Jágr.“

XVI. Hrdá republika

Kategorie týkající se hrdosti dotazovaných na Českou republiku byla překvapivě nejobsáhlejší ze všech tří zkoumaných úrovní. Hrdost zde byla rozdělena podle tématicky shodných pojmů. Na základě toho vznikly skupiny sloučených pojmů **hrdost - republika**, **hrdost – sport**, **hrdost – věda**, **hrdost – politika**, **hrdost – současníci**, **hrdost historie**, **hrdost – příroda**, **hrdost – umělci** a **hrdost – Praha**.

D3 „Jinak pro mě osobně to znamená určitý domov, je to země, ve který jsem se narodil, kde jsem pyšnej určitě na hodně věci, který se pořád tady dějou, kdy lidi něco dokážou. Pořád máme úspěchy v hodně odvětvích, ale zase je to všechno o těch politikách, který pak tu zemi, mi přijde, pustošej.“

D7 „... Na kulturu, na památky, přírodu. A pak i na určitý lidi. ... Tak na lidi co udělali něco dobrého pro republiku, pro její jméno. Jsem hrdá na vzdělané lidi, kteří něco třeba ve světě dokázali, a tím nám dělají dobré jméno. Prostě na lidi jako byl Karel IV. nebo Václav Havel.“

D8 „Jsem hrdej na to, že patřím zrovna k těm Čechům. ... Určitě se ztotožňuju tady s tím okolí, prostě s tou zemí celkově, způsobem života, všechno.“

Hrdost – republika vychází z lásky k vlasti, z pocitu nějakého vlastenectví toho, že se dotazovaní cítí být Čechy, jsou hrdí na svoji státní příslušnost, na svůj původ. Někteří kladně hodnotí i dobré postavení ČR v Evropě, její liberálnost a tolerantní a otevřenou společnost.

D1 „*Jo myslím si, ... že jsme relativně liberální zemí. Tolerujeme nějakým způsobem třeba homosexualitu, nebo různý jiný menšiny, že nejsme zase tak úplně radikální. Myslím, že jsme relativně otevřená společnost. Nejsme úplně radikálně nábožensky založená společnost. ... Samozřejmě máme své problémy a máme své menšiny, ale myslím, že jsme nějakým způsobem tolerantnější. A co si myslím, že Češi jsou relativně slušní, když někoho potkáš, tak se ti snaží pomoci. Takže si nějakým způsobem pomáháme a pomáháme i mezinárodně. Lidi jsou naučení, že by si měli pomáhat, a to si myslím, že jsou naše přednosti. Ale vždycky jde pomáhat víc, nejen nám samotným, ale i ostatním státům, lidem, vždycky se na tom dá ještě zapracovat.“*

D7 „*Pražský hrad, Národní divadlo a hymna. A proč tě napadá zrovna tohle? Protože jsem vlastenec a jsou to naše symboly. ... Protože mám republiku ráda a nikdy bych se odsud neodstěhovala. Jsem na ČR pyšná.*

D4 „*Je to stát, ve kterém žiju, ve kterém jsem se narodila a můžu říct, že jsem Čech. Vlastenec. V tom, že mám ráda tu zemi, že se nestydím za to, že jsem z ČR. I když třeba teď za politiku se teda docela stydím.“*

Není výjimkou, že jakási hrdost se u občanů ČR projevuje především v souvislosti se sportovním úspěchem. Ani vybraní dotazovaní na tom nebyli jinak. Největší pocit hrdosti zažívali v roce 1998 při vítězství českých hokejistů v Naganu. Na sportovce jsou hrdí obecně, kupříkladu na tenisty, či plavkyně. Konkrétně jsou dotazovaní hrdí na Jaromíra Jágra a Martinu Sáblíkovou, kteří nejen, že jsou dobří sportovci, ale dělají ČR v zahraničí dobré jméno.

D2 „*Třeba Sáblíková, ta je opravdu hodně dobrá i přesto, že neměla tady na trénování úplně nejlepší podmínky. A že se o ní ví ve světě, že pochází z ČR. Díky ní a díky taky Jádrovi se o ČR ví.“*

D3 „*No jistě, když bude nějaký sportovní úspěch, tak to se hnedka budu hlásit. Vyhráme olympiádu, mistrovství světa, euro nebo cokoli, hnedka jsem pyšnej na to, že jsem Čech a že vím, že kdokoli nejen sportovci, dosáhne nějakých úspěchů, já jsem hrdej, že jsem ze země odkud on pochází.“*

D5 „*No vzhledem k tomu, že jsem od malička sportovec, tak já jsem hrdá na naše sportovce docela dost. Hodně sleduju třeba tenisty. Tenis ten mě hodně baví a líbí se mi, že naši tenisté jsou na špičce toho žebříčku světového, jak v ženských, tak v mužských rolích. To asi jsem hrdá, že to člověk řekne rád, že má osmého tenistu světa v republice. A nebo já jsem strašně hrdá, že z našeho kraje pochází česká plavkyně Jana Pechanová, která už taky získala několik medailí na mistrovství a olympiádách.“*

D8 „*Cením si toho, že na to jak jsme malej stát, tak jsme toho ve světě dokázali hrozně moc. ... vítězství v Naganu v 98, kdy jsme měli nejlepší hokejisty světa. ... no a teď momentálně tak možná Jarda Jágr. Jako zní to divně, jako hokejista, ale dělá skvělou reklamu republice.“*

Poměrně hojně se objevoval pocit hrdosti na českou vědu a medicínu. Medicína je dle dotazovaných na vysoké úrovni, lékaři i vědci jsou odborníci ve svých oborech. Jediným nedostatkem je pak jejich malá finanční podpora ze strany státu. Proto mnoho odborníků odchází do zahraničí, kde se mohou lépe realizovat. Kupříkladu byl zmiňován Bohdan Pomahač, jako vynikající plastický chirurg působící v Americe. Na takového člověka jsou dotazovaní hrdí.

D2 „*No já zase vidím jenom ty sportovce, ale i zároveň si myslím, že můžeme být hrdí na svoje zdravotnictví, protože ono se o tom ani moc neví, ale tady probíhá spousta výzkumů a najdou se určité léky na nemoci a ani se o tom neví, že vlastně pocházejí z ČR. Takže já jsem hrdá na úroveň českého zdravotnictví, akorát se tom moc nemluví.“*

D3 „*Ne to je se všim všudy, ať jsou to vojáci v Afgánistánu, že v Americe Bohdan Pomahač transplantuje obličeje, je to největší frajer co se týče týchle chirurgie. Pak sem rád, že jsem Čech.“*

D6 „*Jak už jsem řekla, lidi jsou tady inteligentní, pracovitý a leccos se tady vymyslelo, dokázalo, že máme být na co pyšný. Ať už to je v medicíně nebo technologie, pořád se něco vyvíjí, ty mozky tady jsou, ale bohužel dochází k jejich odlivu, takže to je smůla. Ale to je zase otázka peněz a to je ten problém jako. Když pak vidíš, že v Americe je nějaký český doktor a na něčem se podílel...“*

D8 „*... Medicína, věda celkově. Naši vědci jsou schopný objevit neuvěřitelný věci, ale když jim to stát nezadotuje, tak to seberou a to know how prodají třeba Němcům, který to zaplatěj a my si to pak od nich kupujem za dvojnásobnou cenu.“*

Velmi často jsou dotazovaní hrdí na historii republiky a historické postavy, jako byl Karel IV., Jan Hus či Jan Ámos Komenský. V rámci historie považují za výjimečnou

Prahu se svými památkami a obecně památná místa v ČR. V této souvislosti byly zmíněny i zámky, které se do dnešní doby zachovaly a stále je o ně dobře pečováno.

D3 „No na všechny lidi co něco dokázali. Vlastně už od Přemyslovců, ve středověku, vlastně Hus, Komenský.... Určitě, byli tady lidé, kteří republiku nebo předtím ještě království povznegli a udělali nějaký jméno. Myslím si, že v každém století se někdo našel, kdo nějak zasáhl do dění v celých Evropě. Což si myslím, že je poměrně významný na tak malou zemi, kterou dneska jsme.“

D4 „Myslím si, že máme bohatou a dlouhou historii, ke které se můžeme obracet a získávat z ní ponaučení a vyvarovat se tak nějakých omylů.“

D5 „... Pak se mi líbí, že máme spoustu těch zámků, že je máme v udržovaném stavu, že to nejsou jenom chátrající budovy, ale že se je snažíme nějakým způsobem udržovat, abychom je mohli turisticky předvádět, nebo jak to říct.“

D8 „Jsem hrdej na minulost, historii celkově, třeba na Karla IV.,...“

D11 „No jak jsem říkal, nejsem žádný úplně vlastenec, ale mám rád, a možná jo, jsem asi hrdej na Prahu, protože se tam sjíždějí turisté z celého světa a to město přitáhne nejen cizince, ale i jejich peníze.“

Možná překvapivě jsou hrdí někteří dotazovaní na politiku. Nicméně ne na tu současnou, ale především na osobnosti politické minulosti. Zmiňován byl T. G. Masaryk, Edvard Beneš a obecně období první republiky, za níž měla republika politickou váhu ve světě. Velmi často byla uváděna osobnost Václava Havla, kterou dotazovaní oceňovali za jeho myšlenky, postoje a chování.

D1 „...já to mám založený hlavně na lidech, který mám rád. Třeba zrovna osoba toho Václava Havla. A kdybych si měl vzpomenout na nějaký další, tak tam určitě jsou, třeba ten pan Halík, nebo Karel Schwarzenberg, ale určitě by jich bylo víc, nebo různý lékaři, chytrý lidi, který stojí za to poslouchat jejich názorům. Takže to mám založený i na tomhle, ale samozřejmě to nemám tak, že bych šel do nějaký velký historie, do nějakého obrození, co třeba bylo v 18. století, toho zase tolik nevím, protože o tom období jsem toho tolik nečet.“

D4 „Jsem hrdá na prezidenta Havla. Protože když si vezmu jakého máme teď prezidenta, každý rozumný člověk musí ocenit Havla za jeho myšlenky, postoje a chování. Havel nám udělal ve světě jméno, současný prezident dělá jen ostudu.“

D8 „Minulost, historie celkově, třeba Karel IV., pak jsem hrdej na pana Beneše, pana Masaryka... Na republiku jako takovou jsem hrdej, co se týče minulosti, ale jako na stát momentálně ČR, tak na ni moc hrdej nejsem, právě kvůli té politický situaci tady.“

D12 „Pokud bych měla být konkrétní a jmenovat někoho na koho jsem hrdá, tak bych řekla na Václava Havla.“

Nejen ale na osobnosti minulosti jsou dotazovaní hrdí. Váží si současníků, kteří posouvají ČR kupředu, dělají ji dobré jméno, kupříkladu tím, že zasahující pozitivně do dění v Evropě, či jsou v zahraničí úspěšní nebo je o nich slyšet z médií. Lidé poctiví, hájící pravdu, ale také chytrí a nadaní, pracovití a obecně schopní. Jak se říká, aby měli „zlaté české ručičky“. Dotazovaní velmi oceňují také ty, kteří jsou empatictí a zapojují se do práce a projektů neziskových organizací, které pomáhají i v zahraničí. Jeden z dotazovaných vyjádřil obdiv také k vojákům sloužícím v Afghánistánu a jiný ocenil práci odpůrců komunismu.

D1 „Když pomáháme třeba postavit školy dětem v Africe, to jsem hrdej, protože si myslím, že se máme relativně dobře, abychom mohli ostatním pomáhat ... Je to tak, když slyším, že někde pomáháme v zahraničí, tak na to jsem hrdej. Buď ať je to součástí nějaký vládní agendy, což ve mně vyvolává větší pocit hrdosti, protože vím, že to vychází z našeho politickýho vedení, že někde pomáháme, což mi přijde výborný. A nebo pak nějaká nezisková organizace, to jsem pak taky rád, ale už to je samozřejmě dílo lidí, který nejsou ve vedení toho státu. ... A na spoustu lidí bych mohl být hrdej, třeba na ty co se postavili komunistickému režimu, protože nevěděli jestli to skončí a že přijde nějaká Sametová revoluce, tak na ty jsem svým způsobem hrdej. Obecně jsem hrdý na lidi, kteří bojují za pravdu.“

D4 „No asi obecně na lidi, který republice neškodí, spíš naopak, jsou úspěšní a dělají jí dobré jméno.“

D12 „Především na mojí rodinu, že to jsou lidi, kterých si mohu vážit a kteří mi dávají dobrý vzor v tom být slušný a poctivý člověk. Kromě rodičů jsem hrdá na všechny Čechy, kteří se nějakým způsobem prosadili ve světě a dokázali velkou a dobrou věc. Jsem hrdá na ty co nejsou podlí a nejdou jen po penězích. Naopak nemohu být hrdá na lidi bez zájmů.“

D8 „Třeba když vidím někoho slavného v televizi, třeba Jardu Jágra, Bohdana Pomahače nebo někdo takovej, tak jsem hrozně rád, že ty Češi se chytají i někde jinde než u nás no, že máme silnej potenciál.“

D10 „Hrdá jsem na spoustu věcí. Jak jsem říkala, jsem hrdá, že jsem se tady mohla narodit, že to je moje země a na lidi, kteří dělají ČR v zahraničí dobré jméno. Nejsou zahledění jen do nějakých ekonomických ukazatelů, ale obohacují společnost nějakými svými myšlenkami, morálními hodnotami nebo jsou kulturním přínosem. Jsem hrdá na naši historii, která je, troufnu si říct, zajímavá a i dnes dost podnětná. Je pravda, že ne vždy byla bezproblémová, ale z chyb se člověk učí a jak se říká, kdo nezná svou minulost je odsouzen ji opakovat.“

Vedle historie jsou dotazovaní velmi hrdí na přírodu v ČR. Konkrétně jmenovaná místa Šumava, Krkonoše, jižní Čechy, jižní Morava, Macocha, Koněpruské jeskyně, považují za krásná místa v ČR nejen k trávení volného času, jako je vodáctví.

D4 „O přírodu se v posledních letech i dost staráme, lidé se naučili recyklovat a chovat se k přírodě šetrně a díky tomu se obnovují přírodní parky, čistí se řeky a tak. A hlavně máme hezký hory, třeba Šumavu. Tam na to jsem docela hrdá.“

D5 „Tak moc se mi líbí naše jeskyně. Macocha nebo Koněpruské jeskyně, ty mi přijdou moc hezký.“

D10 „Je to krásná země, s rozmanitou přírodou. Já osobně mám hrozně ráda jižní Moravu, Krkonoše a Šumavu.“

D11 „Pak jsem hrdý na Šumavu a Jižní Čechy, tam to mám moc rád, jak jsem říkal, jezdím tam na kolo do Třeboně, nebo sjezdět řeku.“

Poslední oblastí, na kterou jsou dotazovaní hrdí, je umění. Zejména hudební skladatelé a spisovatelé. Jmenovitě pociťují hrdost na práci Voskovce a Wericha, Antonína Dvořáka, Bedřicha Smetany, Jana Nerudy či Karla Čapka.

D10 „...Mohu jmenovat Antonína Dvořáka, Bedřicha Smetanu, Ottu Wichterleho, Jana Nerudu, Karla Čapka, Tomáše Garrigue Masaryka, Václava Havla... a mohla bych jich jmenovat mnohem více, tak to jsou osobnosti, které naší zemi posunuli v pozitivním slova smyslu kupředu. A také si myslím, že ČR má přednost ve své geografické poloze. Uprostřed Evropy je, tak dalo by se říct, ve středu evropského dění.“

XVII. Nedostatky a preference

Nejen přednosti a pocit hrdost jsou součástí života lidí v ČR. Dotazovaní se setkávají i s řadou nedostatků v různých oblastech. Proto kategorie Nedostatky a preference vychází ze souhrnných pojmů nazvanými **pociťované nedostatky politické, pociťované nedostatky společenské, pociťované nedostatky ekologické a ekonomické a preference jiných států.**

Nejpalcivějším problémem, který dotazovaní vnímají, je politická situace ve státě. Nespokojení jsou s korupcí, se stále se zvyšujícím státním dluhem, či rozprodáváním majetku. Některým vadí i neschopnost politiků ozvat se v rámci EU a dobře prosazovat české zájmy. Problémy dle některých pramenů i v pozůstatcích komunismu a mentalitě tehdejší doby. Tím bylo myšleno kupříkladu heslo „Kdo nekrade okrádá rodinu“ a celkově nějaký pozůstatek lidské závistivosti a lhaní přičítají respondenti právě této době minulé.

D3 „Tak kromě toho, že jsme takový uťápnutý, že se neumíme ozvat v rámci republiky, ale i Evropský unie. Protože od ní si necháváme hrozně věci diktovat. Třeba teď, když zakázali marmeládu, všechno je to jam, s výrobou Becherovky byl taky nějaký problém, což si myslím, že jsou takový zbytečný byrokratický nesmysly, proti který se neumíme postavit. ... jen sklopíme hlavu. Ale jinak nedostatky jako státu, si myslím, že bysme měli snižovat státní dluh, kterej jehozně velkej, ale těžko říct, jak by se to mělo udělat. Takže ty nedostatky vidím spíš zase v tý politice a správě tohohle státu. ... Češi se za komančů naučili krást, aby něco měli, a pak když se po revoluci věci staly dostupný, tak je nějak nenapadlo přehodnotit to, pořád se tady jenom krade a tuneluje a lidi shromažďujou mamon a vůbec je nezajímá, co se z toho vůbec stane a ta země pak dopadá, tak jak dopadá.“

D5 „Nedostatkem mi přijde to, že spoustu společností, který dávali lidem práci, tak se rozprodává a posílá se za hranice, že se z českých firem stávají zahraniční a to si myslím, že bysme dělat neměli. Ale to dost souvisí i s tou politikou.“

D7 „No především v tý korupci, kdyby tý nebylo, myslím, že by tady hodně věci fungovalo lépe.“

D9 „Sice se o politiku moc nezajímám, ale vnímám, že politická situace není úplně taková jaká by měla být. Asi by se o ten stát měli politici starat líp a tolik nekrást, myslím, že korupce je náš velkej problém.“

D10 „Mluvim o politikách. Víím, že nikde není politika průzračně čistá, ale u nás, bohužel je taková situace, že lidi začínají na politiku rezignovat. A v případě, že se do politiky dostane někdo, kdo by přeci jen měl nějaké morální zásady, které by rád prosazoval, tak ho ten systém semele a on odejde. Bohužel si myslím, že na současný stav má velký vliv doba komunismu. Krádež byla normální součástí života, jak se říkalo, „Kdo nekrade, okrádá rodinu“, a to si myslím, že v lidech zůstalo. Ale věřím, že naše generace, nepoznamenaná komunismem, má tu sílu něco tady změnit. Ještě jeden nedostatek pociťuji jako významný a to ochrana přírody. Je hodně lidí, kteří třídí odpad nebo jsou k přírodě šetrní, ale pořád je tady problém se skládkami, kam se obvykle svezou roztrádné kontejnery a veškeré snažení je k ničemu.“

Nedostatky současné společnosti se týkají jednak úrovně života lidí a celkového klimatu ve společnosti. Dotazovaní si myslí, že je zde málo vlastenců, což se odráží i v současné politice a lidé obecně jsou dost pasivní s nezájmem o budoucnost země. Z hlediska státu se domnívají, že zde chybí vůdčí osobnost, která by společnost vedla kupředu především morálně. Objevily se i názory nad zklamáním vývoje naší demokracie, jakési promarněné šance a obavy z ryze konzumní společnosti. Příčinu lze dle dotazovaných najít v tom, že lidé lžou, jsou „uťápnutí“ a neschopní domluvy. Díky malé finanční podpoře vědy a dalších oborů, dochází k velkému odlivu mozků, který jak se dotazovaní domnívají není pro budoucnost země dobrý. Méně společensky důležitý nedostatek zmínil jeden z dotazovaných ve vztahu k úrovni prvoligových fotbalových týmů. S ním je ale zase spojen problém korupce, který je v dnešní společnosti více než důležitý řešit.

D1 „A co si myslím, že se může jako stát je, že se ta společnost může začít víc zavírat do sebe a že se přestane soustředit na nějaký svý hodnoty a cíle, ale bude se soustředit jen na ten majetek a svoje problémy, že se z nás stane jenom taková ta tržní společnost a ne jako ta kulturní společnost. A taky jako velký negativum je, že lidi by mohli přestat přemýšlet nad tím nějakým svým smyslem a začnou se soustředit jen na to nakupování a s tím souvisí i vliv médií, že ty lidi jako začnou propadat takovému pocitu, že všechno je špatný, všichni nám ubližujou a všude se krade a že lidi budou našťvanější a našťvanější. Takový povrchní pocitu.“

D3 „Spíš ty lidi tady, no. Lidi jsou přizpůsobivý, šikovný, říká se „Zlatý český ručičky“. Ale na druhou stranu jsou tady taky lidi uťápnutý, že se ani neozvou, jenom žbrblaj, jak co dopadne, no.“

D8 „Určitě, nedostatky jsou momentálně politický, ale i vlastenecký a to je podle mě ještě horší než ty politický. Nemáme tady vlastence a to se odráží pak i v tý politice. Když hrabeš pro sebe, tak je to špatně, kdybys hrabal pro republiku, tak to bude vypadat jinak. A jak by se měl podle tebe chovat takový vlastenec? Neměl by sedět u piva a nadávat jak je všechno na prd, ale měl by se sebrat a něco s tím udělat, pokud má tu moc s tím něco dělat. ... český národ potřebuje vůdčí osobnosti a ty právě chybí. Musí se objevit nějaký vlastenec podle mě, velkej vzdělanej člověk, známej, kterej to povede a pak by to bylo zajímavý, no.“

D12 „Co se týče nedostatků tak ty vidím v tom, že lidé zase naopak někdy lidé nedokáží pořádně využít příležitosti. Co mi hodně u lidí ještě vadí je, že někteří jsou podlí a zkorumpovaní. V poslední době je našim velkým nedostatkem politika, se kterou nejsem teda vůbec spokojen.“

Ekonomické nedostatky dávali dotazovaní do kontrastu se západními státy. Jeden z dotazovaných dokonce uvedl, že život je v ČR problémový, neboť zde „nic nefunguje“ ve srovnání se západními státy. Oproti nim je zde špatná ekonomická situace i životní úroveň, nízké platy a vysoké ceny. Dotazovaní také vyjádřili nespokojenost nad odchodem inteligence do zahraničí a nad tím, jak se v republice krade, nejen drobná kriminalita, ale především na státní úrovni. Z hlediska ekologie uvedli někteří dotazovaní obavy nad ovzduším na Karvinsku a Ostravsku, se kterým by se do budoucna „mělo něco udělat“.

D4 „Tak ty se najdou i v té přírodě, kdy ještě pořád například na Karvinsku a Ostravsku mají problém s ovzduším a pak jak už jsem říkala velké nedostatky vidím i v politice.“

D6 „...politická situace rozhodně. A s tím souvisí i to, že odsud ty lidi odcházej, že jo. Taková ta inteligence, že jo, prostě to co by tady mohlo být a na co bysme tady mohli být všichni pyšní, tak prostě tě tady nikdo neocení, nezaplatí, tak ty lidi jdou jinam, že jo.“

D11 „Vybaví se mi domov a problémový život. ... Myslím si, že tady v tý zemi nic nefunguje. Ve srovnání se západníma státnama tady máme malý platy a všechno hrozně drahý.“

Přesto, že dotazovaní pocítují určité nepohodlí a ne se všim jsou spokojeni, většina vyjádřila nevoli nad tím, že by se do budoucna měla odstěhovat z ČR. Pokud by z nějakých důvodů měli opustit ČR a upřednostnit život v jiných státech nejčastěji by to učinili kvůli

práci a vyšší životní úrovni, aby mohli zabezpečit svoji rodinu. Někteří by byli ochotni odejít pouze v případě války nebo změny politického režimu v ČR, jako například návrat komunistů, nebo jiného nedemokratického režimu. Mezi osobními důvody ke stěhování pak zmiňují stěhování své rodiny a odchod za partnerem cizincem. Naopak pro odchod z republiky by jednomu z dotazovaných stačilo vyhrát ve Sportce a odstěhoval by se do oblastí s teplejším klimatem.

D1 „To by asi záleželo na okolnostech, ale vždycky je to asi o té životní úrovni, takže kdybych se odstěhoval a ta moje životní úroveň se zvýšila z pohledu tvé spokojenosti, tvého štěstí, tak asi bych se odstěhoval. Ale asi bych hodně přemýšlel nad téma vztahy na rodinu, na přátele. Ale kdybych nemusel, tak bych se radši z republiky nestěhoval.“

D2 „Hodně nerada, protože vim, že by mi ČR určitě scházela, protože bych tu měla zase opět rodiče, ale i vzpomínky a nevím jestli bych to zvládla v jiný zemi, ale asi bych se odstěhovala zase za tou prací, kdybych měla hodně dobrou nabídku.“

D3 „Odstěhoval bych se, když bych se dostal k hromadě peněz, jako je ta Sportka třeba. Ale asi by mi i stačila nějaká dobrá příležitost na práci, když bych věděl, že zabezpečím třeba rodinu, tak bych se klidně odstěhoval“

D5 „Ale jediným důvodem by bylo asi zase to, že by se celá moje rodina sebrala, což je dost nepravděpodobný a řekla si, že se chce odstěhovat za hranice.“

D6 „Tak to by musela být válka tady, nebo nějaká strašně špatná politická situace, nebo žádná práce a tak. Kdyby tady byla nějaká fakt špatná politická situace, která by ti nedovolila už se vrátit, tak člověk by tam musel zůstat, nechtěla bych, ale jako...“

D7 „No asi válka a nějaká nebezpečná situace. Jinak bych asi nešla do ciziny třeba za prací.“

D8 „Možná kdybych se bláznivě zamiloval do nějaký holky z ciziny. To člověk nikdy neví, nemůžu tvrdit, že ne. A pak možná kdyby mě nabídli práci v mém oboru v zahraničí, ale to by bylo jenom dočasně, na starý kolena bych se chtěl určitě vrátit zase sem.“

D9 „No asi by se mi tolik nechtělo se odstěhovat. Tak možná bych se odstěhoval, kdyby tady ta politická situace byla už neúnosná. Třeba kdyby se vrátili komunisti, nebo kdyby nějakým způsobem se tady ten stát změnil a nebyl nemokratickej, kdybychom tu byli nějakým způsobem omezený.“

D10 „Asi ano, ale jen dočasně. Nikdy bych nechtěla žít dlouhodobě mimo ČR. ... Tak hlavně kvůli práci a získání zkušeností, které bych potom mohla využít tady. Jinak bych asi ani důvod odstěhovat se neměla. Jako cestovat to jo, to bych mohla pořád, a kamkoli, ale zase se pak vrátit domů.“

D11 „Jo, to bych se asi odstěhoval. ... hlavně asi kvůli práci. Teď sice práci mám, ale kdybych o ní přišel, nebo bych dostal lepší i líp placenou nabídku tak bych se určitě odstěhoval. A asi bych se i odstěhoval kvůli klimatu, mám rád jižní státy. Je tam moře, teplo a lidí jsou takový víc v pohodě, nic úplně neřeší.“

D12 „No musely by to být okolnosti, které by mi tady nedovolovaly dál žít. Jinak bych se asi nechtěla stěhovat. Jaké okolnosti by to byly? Bylo by to z politických důvodů. V případě, že by se změnil režim, nebo se změnil nějak podmínky naší demokracie, byla by to okolnost pro odstěhování z ČR. Jiné důvody asi nemám.“

XVIII. Být či nebýt Čechem

Kategorie Být či nebýt Čechem odpovídá na otázky, kdo je podle dotazovaných Čech a v jakých situacích se sami tak cítí. Na základě toho vznikly skupiny sloučených pojmů **Čechem a nikým jiným, podmínky češství a Čechem v interakci s cizincem**.

Nejčastějšími podmínkami proto, aby mohl být někdo označen za Čecha jsou hovořit českým jazykem, být rodilým Čechem, mít české občanství, žít v českém prostředí. Dotazovaní se dále domnívají, že Čech by měl být ten, kdo má v ČR hlubší kořeny, chápe místní kulturu a dle některých je důležitý i vnitřní pocit jednotlivce o příslušnosti k republice. Naopak za Čecha někteří z dotazovaných nepovažují cizince narozené a vychované v ČR a v českých tradicích, ani cizince, kteří se nechtějí integrovat do české společnosti a žijí pouze ve své komunitě. Objevovaly i názory, že „cizinci berou Čechům práci, a díky nim byla zavřena spousta podniků“.

Většina dotazovaných na otázku v jakých situacích se cítí být Čechy, hovořili nejčastěji o případech, kdy jsou v kontaktu s cizinci. K takovým situacím dochází například na dovolené, kde mají možnost setkat se s místními nebo při sportovních

utkáni. Nejčastěji se dotazovaní vymezovali vůči Rusku. Jeden dotazovaný uvedl, že nemá rád, pokud mu někdo řekne, že je Rus, v takové chvíli opakuje, že je Čech.

D1 „Tak asi ten, co se v Čechách narodil a mluví česky, ale popravdě, klidně člověk, který by k nám přijel a nenarodil se u nás a mluvil by česky a přizpůsobil se tomu prostředí a cítil by se on sám jako Čech, já bych ho taky jako Čecha bral. Protože, když by se chtěl přizpůsobit tomu prostředí a lidem, tak bych ho tak akceptoval. Ocenil bych jeho snahu, že bych si sám řek, že je Čech. Pro mě třeba není Čech ten kdo by k nám přijel a držel se v nějaký svoji komunitě tý svý národnosti a třeba by se chodil modlit do mešit, tak to asi není pro mě Čech. ... Určitě to, že se ten člověk cítí sám být Čechem.“

D3 „Čech je podle mě ten, kdo se v Čechách narodí, a nebo taky ten, kdo se sem nějakým způsobem dostane, zapadne sem a jako Čech se cítí. A je schopnej tady v tom systému fungovat. ... určitě je to pro mě důležitý, protože kdybych nebyl Čechem, tak nevím, čím jiným bych byl.“

D5 „Cizince nepovažuju je za Čechy. I když se tu narodí, i když mají český občanství nebo mluví česky. Byť i třeba jejich jména, když se narodí tady, tak nedostanou český jméno, tak ty za Čechy moc neberu, i když třeba jsou. ... asi bych to brala tak, že pokud tady má už hlubší kořeny, má tady svý dlouhý rodokmen. ... třeba tak tři čtyři generace, prarodiče, praprarodiče a jejich rodiče. To si myslím, že už pak ten člověk se dokáže tý kultuře, že jí dokáže pochopit. Nebo ne pochopit, ale že jí dokáže žít. Tak jako my jí žijem a nepřemýšlíme o tom, protože jsme se v tom narodili. Tak takhle by to měli brát i oni a ne že oni se budou učit tomu, jak se tady žije. Jakoby asi prvotní pohled na toho člověka ve mě evokuje, že to Čech není. Samozřejmě, kdybych se s ním víc seznámila a měla ho za svého blízkýho přítele, tak bych to možná přehodnotila, ale prvotní dojem na mě působí tak, že není to Čech.“

D6 „...nemám ráda když mi někdo řekne, že jsem Rus nebo tak, tak to opakuju, že jsem Čech. ... prostě jsou národy, vůči kterým mám výhrady. Nebo výhrady... Nejsou mi sympatický prostě, a už je to historicky daný, nikdo mi z nich nikdy nic neudělal, ale myslím si, že jsou národy, který tomuhle národu hodně ublížily a nemam jedinej důvod si o nich myslet... a je i dnes vidět jak se chovaj u sebe doma... No, je to zejména Rusko. Tam je taková averze vůči němu a lidem. Pokud jako se s někým seznámím, ať už v práci, nebo ve škole a je to člověk sympatickej nemam s ním problém, ale jako národ mi jsou nesympatický. Hlavně to politický smýšlení mi přijde špatný, a vždycky přišlo teda.“

D7 „Ne, musí to být rodilý Čech. ... pokud by to byl, dejme příklad Vietnamec, tak i kdyby se tady narodil, tak to Čech není, už třeba jenom vzhledově. Pak Čech aby byl Čech, musí mluvit česky, musí se tady narodit, mít pozitivní vztah k republice a žít tady. Vietnamec pro mě bude pořád Vietnamec. Jsou to pro mě pořád cizinci. Jsou určitě pracovití, mají obchody a vlastně kvůli takovýmhle přistěhovalcům tak republika přišla o práci, spoustu našich podniků bylo zrušených, protože Vietnamci začali dovážet levnější zboží.“

D8 „...teď je takovej trend těch mladých, kdy i rodiče je cpou do toho, aby se sebrali a jeli třeba do Anglie a táme a táme... a beztak tam přijedeš a seš tam za Poláka, ale seš světověj, že seš pryč odsud. ... když se ty lidi vrátěj, tak jsou dobrý, ale pokud tam zůstanou, tak už to nejsou Češi. Já nemám rád takový to, já jsem Čech, ale žiju v Anglii. ... ten kterej tady nějakou delší dobu přebývá... kterej ti řekne, že je doma tady v Čechách a je tady doopravdy doma, jo. Je tady víckrát než jednou za čtyři roky na víkend. ... Musí umět česky, víc nepotřebuju, může to být i Vietnamec, ale když bude mluvit Česky, tak je to Čech“

D10 „Pro mě to znamená být součástí českého národa a tím je každý kdo v Čechách žije a cítí se být Čechem. Podle mě je pak Čech i ten, který nějak sdílí a žije naši kulturu a způsob života.“

D11 „Podle mě to je, že někam patřím. A já jako Čech patřím právě do Čech. ... Čech je podle mě už úplně každý kdo tu žije. Ale pravý Čech je podle mého názoru ten, co tu má nějaké kořeny. ... Tak určitě by měl mluvit česky.“

XIX. „čecháčkové“ nebo Češi

Jsou Češi spíše vychytralým národem zlodějíčků nebo slušných a pracovitých lidí? Na základě otázek o tom, jací vlastně Češi jsou, vznikla skupina sloučených pojmů **vlastnosti dobré i špatné.**

Mezi dobré vlastnosti Čechů dotazovaní řadí smysl pro humor, empatičnost a pracovitost. Lidé zde žijí inteligentní, vzdělaní, se schopností sjednotit se ve vážných situacích a bojovat za jednu věc.

Převaha špatných vlastností nad těmi dobrými nebyla až tak překvapivá. Dotazovaní se domnívají, že Češi jsou zloději, ovšem zejména v souvislosti s politikou. Vychytrali, podlézaví, závistiví a nebojí se „ohnout hřbet“ mají-li z toho prospěch. Další vlastnosti jako pohodlnost, hádavost, alibismus či pasivní přístup mají Čechy charakterizovat. V případě cestování Čechů do ciziny se dotazovaní domnívají, že si neustále na něco stěžují, chovají se jako burané a jsou obecně málo elegantní.

D2 „To si myslím, že vůči ostatním zemím působí Čech trošku buransky, že nejsme až tak vyspělí a jsme trošičku ...jako hádavi... No myslím si, že tu máme dost vzdělaných lidí, ale asi opravdu, že se neumíme tak chovat, jako třeba ty západní země. Myslím si, že jsme i dost nesoudržný v běžným životě. No když je nějaká událost, třeba když se hraje hokej, tak to si myslím, že se ten náš národ spojí a všichni prostě fandíme těm našim a jsme prostě za jedno. ...pořád typicky já vidim prostě Chorvatsko, všichni prostě nabalený jídlo a igelitky a nafasováno... Ne že bysme byli hloupí, ale spíš málo elegantní.“

D6 „No spíš ty špatný teda. ... Třeba taková ta vychytralost, ale v tom špatným slova smyslu, a bohužel i to zlodějíčkářství. Ale taky si myslím, že jsou tu lidé manuálně zruční a inteligentní. A řekla bych že i pracovití. ... Když pak víc přemýšlím, tak si myslím, že jsme dost přizpůsobivý. Tak my jsme země, která

když už vezmu jaký máme jazyk, že jo, tak se pořád přizpůsobujeme nějakým globálním trendům tady, ať už se to týká trhu práce nebo jakékoli změny nastanou, tak se přizpůsobíme, bez nějakých větších stížností. Kolikrát ohněs ten hřbet abys měla klid. ... No z pohodlnosti.“

D10 „Myslím si, že jsou to věční stěžovatelé. Pořád se jim něco nelíbí, ale když mají něco udělat, aby to změnil, zase tak aktivní nejsou. Ale nejde to generalizovat, jsou tu i lidé pracovití a iniciativní, kteří se snaží posouvat naši společnost dál, nejen ekonomicky a hospodářsky, ale i lidsky, morálně a kulturně. Jaké bys Čechům dala vlastnosti? Tak jak jsem říkala, pracovití, inteligentní, empaticí a mají smysl pro humor. Ale na druhou stranu jsou závistiví, alibističtí, a často neumíme využít všech nabízených možností.“

D11 „Ale jako typický Čech, to jsou takový ty vlastnosti jakože Češi jsou zloději, vychytrali, podlézaví... ale na druhou stranu se taky říká, že jsme pracovití, umíme se postavit za společnou věc a máme chytrý lidi a dobrý vědce.“

D12 „Naopak jsou situace, kdy nejsem moc hrdá na to, že jsem Češka, protože někdy se lidi chovají v cizině hrozně. Věčně si na něco stěžují a když to řeknu takhle, tak se někteří chovají jako burani, a tím nám nedělají moc dobrou pověst ve světě.“

XX. Lidé a tradice

Poslední kategorie vyplývající ze sloučených pojmů **tradice a folklor** dokresluje obraz dotazovaných o ČR jako místa, ve kterém žijí. V této kategorii nebyli dotazovaní konkrétnější ve svých výpovědích, obecně hovořili o ČR jako kulturním státě, s dlouhou tradicí. Dotazovaní také v kontextu s představou o republice zmínili folklor a jazyk češtinu s jejími dialekty jako jeden z atributů ČR.

D3 „Je to země, která vznikla hodně dávno, má hodně dlouhou tradici, dobrý postavení v Evropě, který se za okupace už moc neprojevil, to jsme trošku upadli, a teď se z toho nemůžeme dostat. ...byli tady lidé, kteří republiku, nebo předtím ještě království, povznesli a udělali nějaký jméno. Myslím si, že v každém století se někdo našel, kdo nějak zasáhl do dění v celé Evropě. Což si myslím, že je poměrně významný na tak malou zemi, kterou dneska jsme. Jinak pro mě osobně to znamená určitý domov, je to země, ve které jsem se narodil, kde jsem pyšnej určitě na hodně věci, který se pořád tady dějou, kdy lidi něco dokážou. Pořád máme úspěchy v hodně odvětvích, ale zase je to všechno o těch politikách, který pak tu zemi, mi přijde, pustošej.“

D5 „No tak asi je to tím, že celej svůj dosavadní život tady žiju a nemůžu říct, že bych byla nespokojená, mě se tady líbí ... líbí se mi místní kultura lidí. Prostě přijde mi, že ať svět se kazí čím dál víc, tak je u nás spousta lidí, který si dokážou porozumět a nechtěj se třeba okrást navzájem. Nebo který si dokážou nějakým způsobem pomoci a rozuměj si prostě.“

D12 „Co se mi vybaví? První asi Praha, pivo, české tradice, příroda. Pak nějaký regiony a folklor a hlavně čeština a její dialekty.“

Poslední zkoumanou úrovní územní lokality je Evropa. Vzhledem k dodržování kontinuity mezi kladenými otázkami respondentům, vznikly také některé kategorie v rámci Evropy s podobnými názvy. Shoda je patrná v kategorii Evropský životní prostor, Emocionální ukotvení, Evropa pro a proti a Hrdá Evropa. Nicméně obsah těchto kategorií se od předchozích lokalit (obec, město, ČR) liší. Odlišnosti lze nalézt v jistém odstupu či slabším pocitu sounáležitosti.

Tab. č. 7: KATEGORIE pro EVROPU

KATEGORIE - Evropa						
XXI.	XXII.	XXIII.	XXIV.	XXV.	XXVI.	XXVII.
Evropský životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)	Emocionální ukotvení	Evropa včera a dnes	Evropa pro a proti (nespokojenost a preference)	Hrdá Evropa	Být Evropanem	Evropa jen pro Evropany?

Zdroj: Vlastní zpracování dat, 2014.

XXI. Evropský životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)

Dle názvu první evropské kategorie by se mohlo zdát, že se jedná o stejnou kategorii, jako v předchozích lokalitách. Není tomu tak. Tato kategorie sice vychází z obdobných sloučených pojmů **dobré místo pro život a mít co nabídnout**, nicméně obsahově se liší. Dotazovaní nehovoří o domově, o „své“ Evropě, ale spíše vyjadřují obecné představy. Evropu vnímají jako nejstarší a vyspělý kontinent, na kterém leží ČR a další státy. Evropa jako místo, kde se nachází ČR, byla nejčastěji zmiňovanou asociací. Evropu vnímají dotazovaní také jako místo s vysokou životní úrovní a úrovní vzdělání.

Evropa jako kontinent má svým obyvatelům co nabídnout. Někteří dotazovaní mají rádi přírodu, kterou mohou poznávat při cestování, jiní se zmiňují o sdílených evropských hodnotách mezi státy, evropské multijazyčnosti či jen jako o Evropské unii.

Kategorie Evropský životní prostor je úplná s poslední skupinou sloučených pojmů nazvanou **Evropa v nepovědomí**. Právě její název může naznačit postoj zkoumaných mladých lidí k Evropě. Někteří se vyslovili, že Evropu ve svém životě nijak zvlášť nevnímají, nepřemýšlejí o ní, ani necítí nějaký hlubší vztah. Pouze jeden z dotazovaných se zmínil o Evropě jako o svém domově.

D1 „Kdybych měl říct třeba neutrální pohled, tak se mi vybaví docela vysoká úroveň znalostí a vysoká životní úroveň a vybaví se mi ve spojení jako nějaké historické centrum.“

D2 „Evropa, já nevím, malý kontinent? Spoustu malých států. Jinak vidím zase krásnou přírodu, protože tady v Evropě máme spoustu krásných míst. Aspoň ty, co jsem měla já možnost navštívit, protože třeba v Americe jsem ještě nebyla. To je asi tak všechno.“

D3 „Moc států, nejstarší kontinent vlastně. No asi tohle. A co pro tebe osobně Evropa znamená? Kontinent, na kterém je Česká republika a hodně národů.“

D4 „Vybaví se mi soudržnost států. Je to kontinent, který vnímám spíš jako Evropskou unii. ... Asi pro mě nic konkrétního neznámá. Nemám k ní nějaký hlubší vztah.“

D6 „No mě momentálně EU, což je asi špatně. ... je špatně si to představit, když se řekne Evropa a ty si představíš EU, což je hrozný. Pak se mi vybaví asi kontinent, spíš takovej ten vyspělej kontinent. Protože když se řekne Evropa, já si představím kontinent, jako že si to vybavím podtím, tím pádem si vybavím všechny ty kontinenty a já tu Evropu vidím jako ten vyspělej.“

D7 „Pro mě představuje možnost pro mě dostupný cestování. Já ráda cestuju a poznávám jiný země, jejich kulturu a tím, že Evropa je relativně pestrá, tak nabízí spoustu zajímavých míst pro cestovatele.“

D8 „Domov mě nejvíce podobným lidem. Co se týče kulturního a mentálního života celkově. Takže taky domov.“

D10 „Vybaví se mi kontinent, na kterém leží ČR. Potom kontinent s velkým počtem států a také místo, kde žijí lidé s podobným kulturním a náboženským základem.“

D11 „Asi nic zvláštního. Nikdy jsem o tom nepřemýšlel.“

D12 „...potom pro mě Evropa znamená určitý pocit domova, protože naše republika sdílí některé společné hodnoty s ostatními státy.“

XXII. Emocionální ukotvení

Na této skupině je patrný nepříliš hluboký vztah k Evropě. V rámci sloučených pojmů vznikla skupina **vnitřní jistoty**. Dotazovaní nemají citový vztah k Evropě, vnímají ji jako bezpečné místo, které znají a v němž cítí určitou stabilitu.

D4 „Asi pro mě nic konkrétního neznámá. Nemám k ní nějaký hlubší vztah.“

D5 „S nějakou velkou rolí ji nevnímám. Je to něco co prostě existuje a pro mě je to běžný a normální. Něco co prostě je. Jako je Asie, Amerika... Ale nijak osobně to nevnímám.“

D9 „No asi kontinent, na kterém leží ČR. ... Dejme tomu nějakou ekonomickou stabilitu a asi to, že tu nejsou žádné války, jako třeba v Africe nebo Asii. Takže nějaká ekonomická, sociální nebo i bezpečnostní stabilita. ...myslím si, že Evropa je bezpečný místo pro život.“

D10 „Popravdě jsem o tom takhle nikdy nepřemýšlela. Ale když nad tím uvažuji, tak pro mě v kontextu jiných kontinentů znamená určitou jistotu a bezpečí i díky evropské integraci.“

XXIII. Evropa včera a dnes

Kategorie Evropa včera a dnes je charakterizována sloučenými pojmy **institucionalizovaná Evropa, historická kontinuita a stín nad Evropou.**

Jedná se o skupiny, které zachycují pohled dotazovaných na Evropu. Většinou se při zmínce o Evropě vybaví Evropská unie a vše co s ní souvisí. Tedy obecně evropská integrace, politické sjednocování, měna euro a soudržnost států. Evropskou unii vnímají ve většině případů dotazovaní pozitivně. Jsou rádi, že je ČR součástí většího celku se společnými cíly, prostřednictvím něhož může prosazovat své zájmy. Stejně tak pocit bezpečí a možnosti volného cestování. Někteří dotazovaní vidí v EU také přínos pro svůj život, a to konkrétně v možnostech cestování, studia a práce v zahraničí. Jeden z dotazovaných dokonce využil studijního programu Erasmus, díky němuž studoval půl roku na italské univerzitě. Ostatní vyjadřovali též touhu vycestovat, ať už za prací či studiem, ovšem v cestě jim stály rozdílné překážky. Nedostatek odvahy a jazyková bariéra jsou hlavními příčinami nevyužití všech možností profesní realizace v evropském prostoru. Pro některé jsou pro osobní rozvoj a utváření životních hodnot důležité myšlenky a poznávání kultur evropských států. Samozřejmě jsou i záporné názory na EU. Jeden z dotazovaných vidí v evropské integraci umělé slučování kultur se špatnou komunikací a všude přítomnou byrokracií. Obecně ji považuje za nefunkční celek. Též se domnívá, že práce v jiné členské zemi je pouze teoretická možnost, neboť je zde nerovné postavení pracovníků, kdy státy upřednostňují své obyvatele před cizinci.

D2 „No tak já to vnímám tak, že bychom měli mít nějakou určitou soudržnost, že kdyby k něčemu došlo, co se týče třeba války, tak ty státy co jsou v EU by za námi měly stát. A zároveň to vidím v lepším pohybu pracovníků, že bychom měli mít větší šanci dostat práci v jiné zemi, než to bylo třeba dřív když EU ještě vůbec nebyla.“

D3 „Určitě, pro mě osobně, že se otevírají třeba hranice, nemusí se nikde čekat, když člověk chce někam jet, nemusí to být na cestovní pas, stačí občanka. To si myslím, že je velký přínos. Pak pracovní příležitosti, kdy spousta lidí nenajde uplatnění v oboru ve své zemi nebo v místě svého bydliště a když bydlí na hranicích, můžou jet jenom do vedlejšího města třeba v Německu, kde si i víc vydělají. Takže tam ten přínos tam je určitě velký.“

D4 „No jsou situace, kdy bychom jako stát potřebovali pomoc, na to si myslím, že je EU dobrá, ale pak jsou situace, kdy nám EU diktuje věci, které musíme podle nařízení měnit teď nebo nedostaneme dotace. To mi přijde jako velký zásah do toho státu. A myslím si, že naše slovo nemá v unii takovou sílu a váhu.“

D6 (o EU) „Myslím si, že jsou špatně nastaveny. Je vidět, že tu je hodně různých států s různou historií, s různými tradicemi, nejsou to prostě Spojené státy. Jako slučovat ty kultury takhle uměle, když nikdy nikdo není schopen se na ničem domluvit. Vždycky se něco domluví, a pak je z toho tisíc a jedna výjimka, ten nechce dodržovat tohle, ten zas tohle. Stejně je tam každý jakoby sám za sebe. Je tam ta národní hrdost, to co ten daný stát chce uchovat. A samozřejmě jsou tam ty silnější státy, tam si dokážou víc vykopat, pak jsou tam ty slabší, který z toho jako čerpají... ale ty státy ta Evropa není připravená na to sjednocení, aspoň ne až takhle to politicky, aby vznikla nějaká federace. ... Pro mě je to nefunkční celek. Rozhodně by unii prospělo méně byrokracie a víc bych nechala státům suverénost, to že bych nesouhlasila, aby se to tady nějak federalizovalo, že budeme mít vládu a pak ještě evropskou vládu, která vždycky všechno smete a o všem rozhodne ne, protože vždycky bude záviset, někdo tam bude zastoupený a vždycky tam budou ty silné státy a vždycky se tam něco vylobuje a s tím souvisí ta byrokracie a už jenom to, že se tady vybírají peníze do EU, který EU zpětně rozděljuje a ty když si o ně dobře nezažádáš, tak je prostě nedostaneš zpátky. ... Nefunguje to, ztrácí se ty peníze a je to právě o špatně nastavených pravidlech.“

D7 „No já si myslím, že částečně je to dobrá myšlenka, ale částečně je špatná. Protože EU malým státům klade dost tvrdý podmínky a nařízení. Hlavně třeba v zemědělství, rozdíl je třeba v Německu a u nás. Částečně je ale vina i na naší straně, jakože třeba nevyčerpáme dotace, na které máme nárok a že si neumíme vyjednat pro nás lepší podmínky, ale na druhou stranu je se vším hrozným papírování a celkově mi asi vadí ta byrokracie.“

D9 „No vidím to trochu spíš negativně, protože nechci aby se vytvořil jeden stát, který by se jmenoval Evropa. V tom vidím riziko, že bychom pak mohli jako ČR, ztratit nějakou svoji autonomii, že bychom byli řízeni nějakou centrální vládou z Bruselu. Takže ty procesy sjednocování nevidíš nijak pozitivně? No myslím si, že to co funguje teď není asi úplně špatný, ale asi by to sjednocování mělo mít nějakou hranici a nemělo by to vést k úplnému sjednocení. Chápu

to správně, že tenhle stupeň integrace by ti stačil... Tak třeba se mi zdá, že jak slyším třeba v televizi, tak nám Evropa dost věci diktuje, takže občas cejtím, že se musíme podřídít nějakým pravidlům, který nám třeba nevyhovují. Hodně byrokracie mám spojený s EU.“

D10 „Cestovat, studovat, pracovat kde se nám zlíbí, teda v Evropě. Já osobně hrozně ráda cestuji a když můžu letět do Británie bez celních prohlídek a různých povolení jen na občanku, tak je to nejen příjemné, ale necítím se být úplně takový cizinec, protože jsme společně v jedné unii, což si myslím, že země i dost sblíží.“

D11 „Ano, byla jsem díky programu Erasmus v Itálii na Sicílii, kde jsem studovala na vysoké škole ekonomiku. To byla hodně zajímavá zkušenost. Byla jsem odkázaná sama na sebe a navíc bez rodiny a přítele, ale na druhou stranu jsem poznala mnoho lidí ze všech koutů Evropy a to mě hodně ovlivnilo v mém pohledu na svět. Asi jsem teď víc otevřená změnám.“

D12 „Já jsem za to moc ráda, že tady existuje něco jako Evropská unie. Je to pro nás dobře. My jsme takový malý stát, o kterého se ve světě moc nezajímají obzvláště o naše problémy, takže pokud jsme součástí nějakého většího celku může být slyšet náš hlas. My nikdy nebudeme tahouny ekonomiky nebo nějakých strategických politických her, ale můžeme přispět svou pomocí a našimi lidmi. Myslím si, že máme co říct v oblasti vědy a především v oblasti zdravotnictví. Ať už mluvíme o čockách nebo současnému výzkumu prospěšnému v lékařství.“

Evropu si někteří dotazovaní spojují s historií, zejména pak s jejími úspěchy. Oceňují historický vliv a formování světa, považují Evropu za historické centrum, z něhož do dnes zůstalo mnoho památek. Zmíněny byly i zámořské objevy jako pozitivní historická skutečnost.

Ovšem i Evropská historie má svá negativa. V rámci skupiny stín nad Evropou dotazovaní zmiňovali právě odvrácenou stranu dějinných událostí s dopady i do současnosti. Nelibost vyjadřovali nad těžbou drahých kovů v Africe a kolonialismem.

D1 „Možná díky tomu, že tady žiju, tak mám pocit, že ta Evropa ten svět nějakým způsobem formulovala, že se mi vybaví to, že ta Evropa, na to jak to je malej kontinent, tak ten svět ovlivňovala, ten historický vývoj a myslím, že teda asi docela dost. Myslím si to, asi proto, že tady žiju, v Japonsku by se to asi učilo úplně jinak. Ale já to vidím, že Evropa je nějakým historickým centrem. ... Kdybych měl říct něco k tomu pozitivnímu vnímání, tak mi přijde, že to je relativně malý území s hodně státy a hodně rozdílnými národnostmi a vlastně jak jsem říkal, že formulovala svět. Otázka je, jestli to bylo vždy správně. Třeba otrokářství, kolonialismus, to asi nebylo zrovna pozitivní.“

D8 „Mě momentálně evropská integrace, takže unie. Potom se mi vybaví středověk a to objevování zbylého světa. Moderní život tak jak ho my známe, tak pochází z Evropy, ať už je to USA, Austrálie, Indie všechno to pochází původně z Evropy. Evropa hnala tu myšlenku kapitalismu a nejen kapitalismu, ze začátku buržoazie a tak dále, ale to myšlení jsme utvářeli my, v těch posledních 2000 letech.“

XXIV. Evropa pro a proti (nespokojenost a preference)

Výhody či nevýhody života v Evropě vnímají dotazovaní obdobně. V rámci kategorie vznikly sloučené pojmy **pocitované nedostatky a preference jiných kontinentů**.

Vzhledem k omezenému cestování některých dotazovaných po Evropě, nevnímají kontinent ani svoji příslušnost k němu za důležitou pro svůj život. Někteří se obávají politického sjednocování Evropské unie, jiní naopak by uvítali úplnou federalizaci území. Jeden z dotazovaných pak Evropu nevnímá jako jednotnou, ale rozdělenou na západ a východ.

D1 „No to je taková palčivá otázka, myslím si, je tak nák dobře, že se ta Evropa jako hospodářsky nák sjednotila, takže to je podle mě plus, zase nejsme tak velký, můžem mezi sebou obchodovat. Zároveň zase tam je spousta otázek, jestli některý státy musely omezit svoje hospodářství a ztratily nějakou svojí soběstačnost, takže to je taky takový dvojsečný. ... Ale jako myslím si, že to není úplně špatná myšlenka. Na druhou stranu všechno má svoje meze a určitě nechci aby tady vznikly nějaký Spojený státy americký, který by se jmenovaly Evropská unie, a který by tady jako byly řízený centrálně a měly tady jednoho prezidenta a vlastně ty státy by ztratily i tu svojí autonomii. To samozřejmě nechci. Asi se mi líbí tak jak to je, asi bych v tom takhle pokračoval, ale asi to sjednocování má svoje limity.“

D5 „No je to asi tím, že jsem pořád na jednom místě, že kdybych tu Evropu víc využívala, dejme tomu měla bych zaměstnání, který by mě nutilo po tý Evropě neustále cestovat, třeba já nevím dvakrát třikrát do týdne navštívit jinou zemi, tak bych asi Evropu vnímala jinak. Víc, líp možná. Nebo individuálně bych ji víc vnímala, asi by mě i víc ovlivňovala v osobním životě. Ale když pořád jsem na jednom místě, když to řeknu takhle a do Evropy se dostanu jenom na dovolenou, čili třeba na 7 v roce, tak to pro mě není tak důležitý, nebo nevnímám to tak.“

D8 „Podle mě to je nevyhnutelná záležitost. Jak z hlediska obchodního, tak bezpečnostního a v rámci zaručení statusu quo bysme měli být obranyschopný a obchoduschopný tak jako konkurence. Když si vezmeš Spojený státy, Čína, Rusko, teď i asijský tygři, všichni dělají dohromady, společně, protože jim to došlo a my bysme měli taky. Když zaostanem, tak bysme toho mohli jednou litovat. Takže nějaká spolupráce je důležitá. ... Asi, že by to mělo dojít až k federaci. Pokud se zachová suverenita jednotlivých států, když zůstanou zákony daný země. Přijde mi zbytečný, aby každá země EU měla, když to tak

řeknu, třeba armádu, tanky, letadla. Ne, tak vy Němci budete mít tanky a letectvo, vy Češi budete mít zdravotníky a chemiky, vy Francouzi budete mít dělostřelectvo, rozumíš, a ušetří se peníze... a ty se pak můžou vynaložit třeba na vzdělávání dětí a takovejhle věci. ... Mělo by se to zavést tak, jako to mají Spojené státy, kdy se armáda seskupí z toho celého, když je potřeba, to neberu jen jako vojáci, ale je to krásnej příklad.“

V případě okolností, které by nutily dotazované se z Evropy odstěhovat, by byly okolnosti tak závažné, že by zde nemohli dále žít, jako například vypuknutí války a jiné politické důvody. Mezi méně závažnými důvody k odstěhování se objevila vidina lepší životní úrovně a získávání zkušeností. Většina se však vyjádřila tak, že by se velice nerada stěhovala z Evropy. Byli by ochotni dočasně žít mimo Evropu, ale s vidinou návratu. Cílovou destinací by pak pro většinu byly Spojené státy a naopak téměř nikdo by nechtěl žít v Rusku a Africe.

D3 „Je to stejný jako z té České republiky. Když by byla příležitost, která by nám zajistila nějakou lepší budoucnost, kdyby třeba byla práce na tom Novým Zélandu, tak bych se asi moc nerozmýšlel tam jít. ... Ale jinak je mi jedno jestli Asie, Amerika, když bych tam měl lepší životní příležitost. Kontinent mi je jedno, pak už by záleželo na té zemi, která by to byla. ... Somálsko, tam bych nechtěl, a v Africe obecně bych nechtěl, možná tak do Jihoafrický republiky, ta je na tom docela dobře.“

D4 „Na určitou dobu, abych poznala život na jiném kontinentu, tak ano, ale zase bych se chtěla vrátit. Takže natrvalo bych se z Evropy asi nerada stěhovala. Spíš bych to viděla na cestování a poznání a získat zkušenosti, třeba v USA. Asi bych úplně nemusela cestovat do Afriky, nejsem si jistá, že tam je bezpečno. I když v té Americe taky není úplně nejbezpečněji, ale je to trochu jiná úroveň, než v té Africe.“

D10 „Asi ne, protože by znamenalo odstěhovat se daleko od ČR a to bych nechtěla, protože chci žít v ČR, kde je můj domov. ... Tak to by snad tady musela vypuknout válka, jinak nevím co by mě donutilo. ... Asi do Severní Ameriky.“

D12 „Asi by to bylo stejné jako v případě odstěhování z ČR, odešla bych kvůli politickým důvodům a s celou rodinou. ... Asi bych šla tam, kde by byly dobré možnosti uplatnění a kde jsou dobré podmínky pro přistěhovalce. Třeba do Severní Ameriky, to si umím představit se odstěhovat.“

XXV. Hrdá Evropa

Pocit hrdosti k evropskému kontinentu je u dotazovaných spojován s historií a osobnostmi. Dotazovaní jsou hrdí na evropské umění, malíře, architekty, spisovatele a vědce. Žádná konkrétní jména však nebyla vyzdvížena. Druhou oblastí, na kterou je možné dle dotazovaných být hrdý, je svoboda a tolerance evropské společnosti a spolupráce, která funguje mezi státy. Hrdí jsou dotazovaní také na vyspělost, dobrou životní úroveň a na pohodlný, bezpečný život. Ovšem jsou i dotazovaní, kteří nevědí o ničem, na co by mohli být v Evropě hrdí, a tak tento pocit nemají.

D1 „Jako necejtim pocit hrdosti, ale to je možná díky tomu, že jsem jako se k tomu nedostal, abych si to nějak uvědomil, něco na co bych měl být hrdý. Ale jsem jako rád, že ta evropská společnost je tolerantní.“

D3 „No tak v Evropě asi není nic, na co bych byl vyloženě hrdý. Možná historie Evropy, to jo, ale co se týče současnosti, to ne. ... Je to bohatá historie a více méně tady všechno začalo, Řecko a Řím, starověk. Vlastně i ČR byla ovlivněná evropskou kulturou. Vychází pořád z učení filosofů ze starověku, ty se učí do dneška. Hypokratova přísaha, tady to všechno začalo, všechno odsud vzešlo.“

D5 „No jsem hrdá na srdce Evropy... tedy na ČR. No a potom na asi na to, jak to je velký kontinent, tak je tu spousta zemí, který spolu dokážou spolupracovat.“

D7 „No že bych byla na něco hrdá? To asi mě nic nenapadá.“

D8 „Jsem asi hrdý na to, že momentálně západní svět vytvářela Evropa. Ten moderní, inteligentní pro nás svět jsme vytvářeli my Evropani. ... Jsem asi hrdý na to, že momentálně západní svět vytvářela Evropa. Ten moderní, inteligentní pro nás svět jsme vytvářeli my Evropani. Na to jsem hrdý, takže historie, no.“

D10 „Tak asi na míru vzdělání a životní úroveň. Ta si troufnu říct, je vysoká a život i když ne bezproblémový, je tady pohodlný a bezpečný.“

D12 „Protože jak už jsme říkala, mám ráda Itálii a vše co s ní souvisí, jsem hrdá na italské umění, malíře, architekty, obecně na evropské spisovatele, vědce a vědecké výzkumy a noviny prospěšné celému lidstvu. Vůbec jsem hrdá na velké osobnosti, které jsou fenomény i u nás. Myslím si, že v tomhle ohledu dala Evropa světu hodně.“

XXVI. Být Evropanem

Skupina Být Evropanem přinesla odpověď na otázku zda se dotazovaní cítí být Evropany a kdo podle nich je Evropanem. Na základě sloučených pojmů s názvem **uvědomování si evropanství** lze tyto odpovědi nalézt.

Z pohledu dotazovaných je Evropanem ten, kdo se v Evropě narodí, žije zde a „žije“ i jakousi evropskou tradici. Nejčastěji si dotazovaní uvědomují to, že jsou součástí Evropy v interakci s cizinci z jiných kontinentů a jinou kulturou. Pokud se cítí být Evropany, je to zejména dáno skutečností, že v Evropě leží ČR. Dotazovaní sice mají určitý vnitřní pocit příslušnosti k Evropě, ale většina se více než s Evropou ztotožňuje s ČR a o evropanství, jako pocitu příslušnosti, ve svém životě doposud neuvažovala.

D1 „To je asi to, co pro mě znamená Evropa. Asi bych tady dodal, že se cítím Čech, když právě nejsi v Čechách a zase Evropan, když nejsi právě v Evropě.“

D2 „No určitě ten, kdo tu žije a ten jako když je na jiném kontinentu, třeba v tý Americe, tak se pořád považuje za Evropana. Pořád cítí, že má srdce v tý Evropě, tak určitě to je Evropan. Ani jako se nemusí tady narodit, ale pokud tady žije nějakou dobu a cítí, že tady je jeho domov, tak to je prostě Evropan. ... No jako určitě když se o nás mluví jako o Evropský unii, třeba v Americe, tak to se určitě považuju za Evropana. Jinak nevím no, je to takový obecný pro mě.“

D5 „Když se to vezme z globálního hlediska, tak jsme Evropani všichni, co žijeme v Evropě, ale jakoby mám-li se podívat na člověka jako jednotlivce, ... Já jsem Evropan, ale zároveň jsem přece i něco jiného ne? Nejsem jenom Evropan, jsem Čech, jsem člověk, který má svoji národnost, svoji kulturu, kterež je na něco zvyklý, někde se narodil a někdo to tam zná a to přece neznamená, že musím být Evropanem. ... Nikdy jsem o tom nepřemýšlela. Ale možná bych se cítila Evropanem, kdyby mě postavili vedle Američana. Tak to bych si asi nějak uvědomovala, že jsem Evropan, nebo že pocházím z Evropy. Ne všichni musí znát Českou republiku, zemi, kde žiju, můj národ.“

D6 „Jako ten kdo je Čech, kdo se cítí být Evropan. Já se třeba necítím, nebo jako cejtím, ale rozhodně víc Čech než Evropan. Jakože bysme měli mít to evropský občanství, tak já o něj nestojím. Já jsem Čech a chci mít český občanství. Ale ano, ČR se nachází v Evropě, takže jsem Evropanka, ale nepotřebuju k tomu mít žádný občanství“

D7 „Tak Evropan je člověk, kterež v tý Evropě žije. ... No já se cítím být Čechou s tím, že ČR je v Evropě, tak pak se jako Evropanka cítím. ... Hm, tak to opravdu nevím jaká situace by měla být, že bych se pak považovala za Evropanku. Spíš to spojuju s naší republikou.“

D8 „Tím, že žiju v ČR, která je ve středu Evropy. ... Já si nevybavuju žádnou, kdy bych se cítil jako Evropan, maximálně v práci, když jsem dělal na letišti, tak když jsem viděl nějaký zvyky lidí, který se mi nelíbily, jo, tak jsem si přišel jako Evropan. Ať už to bylo modlení se, ale to už je s spojený s náboženstvím, dneska je to takový těžký to říct, jo, ale třeba modlení se k Mekce, tak si říkám, že jsem rád, že jsem Evropan. Jo, ty zvyky mě se to nelíbí, já to nemusím, není to, že bych něk měl fobii k nim, to necítím, ale jsem rád, že jsem Evropan. Takže vždycky v konfrontaci s jinou kulturou pocítuju, že jsem Evropan.“

XXVII. Evropa jen pro Evropany?

Poslední vytvořená kategorie sloučených pojmů pro Evropu vznikla na základě postojů dotazovaných k jiným kulturám a vlivům, které v současné evropské společnosti vyvolávají otázky a diskuse. **Vliv jiných kultur** je nejčastěji spojován s muslimy žijícími v Evropě.

Jen málo dotazovaných se domnívá, že vliv mimoevropských národů, v tomto případě muslimů, může Evropu kulturně obohatit. Ve většině případů se objevovaly obavy z jejich přítomnosti a označení za radikály. Dotazovaní nesouhlasí s prosazováním kultury a náboženských tradic. Domnívají se, že stavění mešit či nošení šátků nepatří do evropské společnosti. Jsou přesvědčeni o tom, že každý příchozí do cizí kultury se musí chovat dle místních tradic a musí dodržovat nastavená pravidla. Evropu v této otázce považují za příliš benevolentní a dodržování tradic jiných kultur by mělo být zejména v soukromí, nikoli na veřejnosti. Přesto někteří dotazovaní vyzdvihují to, že právě Evropa je místem

demokratického způsobu života, a je tedy založena na toleranci jiných názorů a náboženství. Důležitá je pak pro ně vzájemná tolerance kultur.

Jeden z dotazovaných vyjádřil nelibost nad jinými vlivy, a to nad přijímáním amerických svátků, jako Sv. Valentýn, Halloween atp., které i přes určitou míru zdomácnění považuje za cizí vliv do evropské tradice, za který není rád.

D3 „Evropan bude taky každé, kdo se tady narodil, kdo se tak cejtí. To bude stejný jako s tou zemí, kdo dodržuje pravidla, který jsou v Evropě nastolený. Když tady budou ty muslimové a budou vytvářet ghetta, tak moc evropský asi nebudou, když tam nic evropsky fungovat nebude. Musejí se dodržovat zákony celého společenství.“

D4 „Myslím si, že všichni co tu žijí od narození, tak jsou to Evropani. Jediné co se mi nelíbí, je třeba situace, kdy si například muslimové nárokují stavění mešit v evropských městech. Asi nejsem naprosto proti stavění, ale musí tady být nastolena nějaká pravidla a měly by se dodržovat zákony a zvyklosti v té dané zemi. Ale je to na domluvě s politickými představiteli a pokud se domluví, tak v tom nevidím problém, protože oni sami potřebují svoje vyznání a uchování si nějakých svých životních postojů a hodnot. V podstatě to může v důsledku znamenat i určité obohacení evropské kultury.“

D6 „Pokud někdo přinese svoje zvyky nebo tradice z jiného kontinentu, tak to nepovažuji za evropský, ale pokud je to Francouz ve Španělsku tak je to evropský, ať si tam dělá co chce. A pokud přijde někdo z Alžiru do Francie a bude se tam modlit k Alláhovi tak to pro mě není evropský, ani evropská tradice, ani nic co sem patří, to sem prostě nepatří. ... Ne, jako myslím si, že když se někdo z takovýhle země přistěhuje sem, měl by se chovat a dodržovat zvyky té země kam se přistěhuje. Já kdybych se přistěhovala do Saudský Arábie, tak tam taky nebudu slavít Vánoce a jíst kapra a nebudu chodit polonahá po městě. ... tam prostě vím, že to do jejich tradice, kultury nepatří, tak se podle toho budu chovat. Tak nevím proč mi bysme tu měli tolerovat, že tady budou chodit zahalený a ještě budou napadat a osočovat a přesvědčovat a cítit se ulačovaný tím, že jim to tady nikdo nechce dovolit. To je strašně špatně. A myslím si, že ty politici si to myslí taky, ale jsou slabý na to, aby to někdo řekl nahlas. Ale je to špatně podle mě, protože to sem nepatří. ... Já si myslím, že se sem stěhuje pořád víc lidí ze zemí, kde jsou nějaké problémy, konflikty, kde se nežije dobře a ta situace by se měla řešit u nich doma, aby se jim tam dobře žilo a ne tím, že budou místa, který budou lidi opouštět, tam se bude válčit nebude tam nic a na tomhle kontinentě taky nemůže žít tolik lidí. ... Oni sem nepřinášejí nic dobrého podle mě.“

D7 „Americký svátky. Jako třeba Halloween, Sv. Valentýn, Santa Claus to prostě není Evropská tradice, i když za poslední roky si myslím, že tady docela zdomácněly, tak přesto to považuju za cizí vliv. Stejně tak vnímám za cizí vliv to, když si nějaká jiná kultura nárokuje prosazování svých tradic, které nejsou evropské. Co tím konkrétně myslíš? Tak třeba když si chtějí muslimové stavět mešity v evropských městech. To mi nepřijde správný. Mělo by tady asi fungovat to, že pokud se přistěhuju do cizí země, musím respektovat místní tradice. Samozřejmě ať si každý drží svoje tradice, ale třeba v soukromí a vždycky v souladu s pravidly dané země.“

D8 „...momentálně je to pro nás levná pracovní síla, ale do budoucna to bude hrozba v tom počtu lidí. Protože naše natalita s mortalitou se otočila a jejich natalita krásně roste. Nejčastější jméno ve Francii je teď Ahmed, což je zarážející. ... Tenhle střet kultur já vidím jako ohrožení, ale hlavně díky naší benevolenci, jejich holky tady můžou nosit šátky ve většině Evropy, ale tam kdyby sme šli v plavkách, tak nás ukamenou. To samý bylo, když jsem začínal na letišti, tak tam chodily holky v burkách a fotku měla taky v burce a my jsme nebyli nijak oprávněni zjistit její totožnost. To se teda už zrušilo, že musí mít normální fotku, ale já jako muž se na ni nesmím kouknout bez souhlasu manžela. A to mi přijde úplně zcestný, přijela do Evropy, musí vnímat naše zákony. ... no na východě, Blízký východ. Měli bysme zvýšit nároky, ať se každé ve svým soukromí modlí jak chce, ať si nosí i burku, ale pokud jako policista zastavím ženu a budu potřebovat ji identifikovat, bude mi muset ukázat obličej.“

D10 „No já se na to dívám tak, že dnešní doba není žádná výjimka. Tohle míšení a vzájemné vlivy, tady byly odjakživa. I právě díky těmto vlivům je dnes Evropa taková jaká je. Jako Evropa ovlivňovala Ameriku, Asii nebo Afriku, tak oni ovlivňovaly ji. A to že se dnes v Evropě lidé usazují a pracují si nemyslím, že je na škodu. Spíš naopak. Lidé žijí na této planetě, aby zde pracovali a žili v míru. Pokud tuhle myšlenku lidé přicházející do jiné kultury cítí, tak si myslím, že je vše v pořádku. Planeta je nás všech a kdo má právo rozhodovat o tom, kdo kde má žít? Problém nastává ve chvíli, kdy ti co migrují, nedodrží nastavená pravidla a vyvolávají konflikt. Po tom je správné takové lidi trestat, třeba i návratem do vlasti původu.“

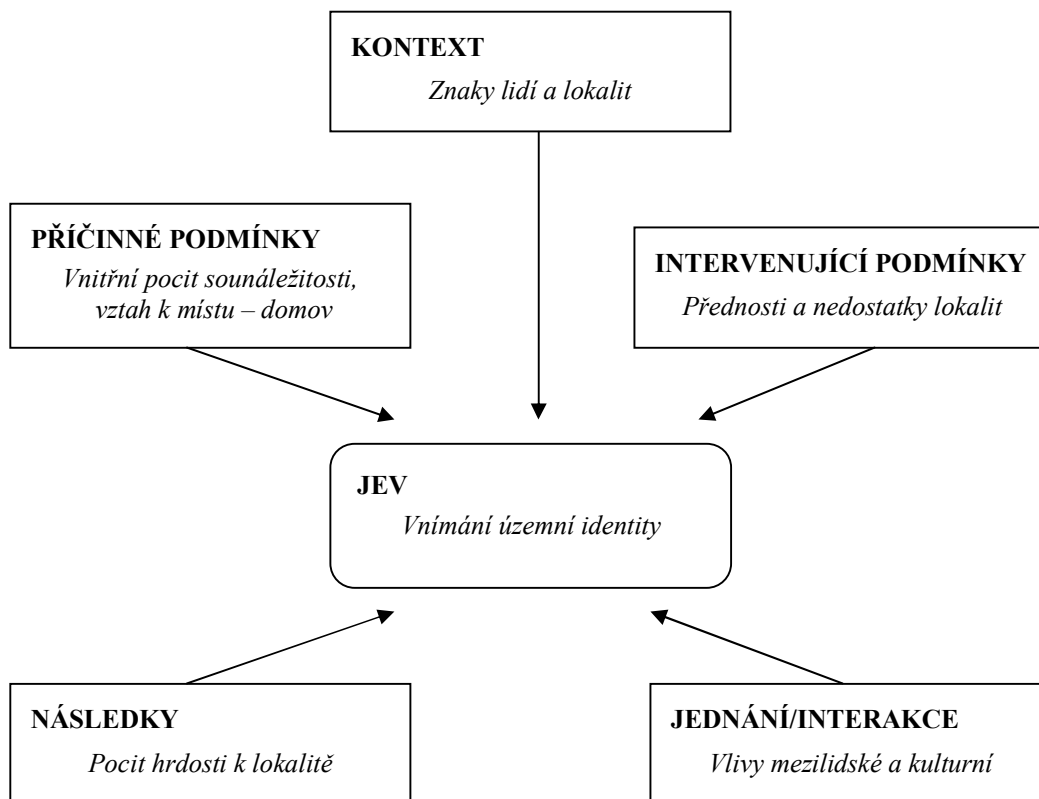
6.3.2 Axiální kódování

Axiální kódování je „soubor postupů, pomocí nichž jsou údaje po otevřeném kódování znovu uspořádány novým způsobem, prostřednictvím vytváření spojení mezi kategoriemi. To se činí v duchu kódovacího paradigmatu, které zahrnuje podmiňující vlivy, kontext, strategie jednání a interakce a následky“ (Strauss, Corbinová, 1999, s. 70).

Úkolem následující části analýzy je hledat ústřední kategorii, neboli jev, na základě rozkrývání vztahů mezi jednotlivými kategoriemi. K odhalení vztahů je nutné zkoumat, které „kombinace znaků v kategorii jsou propojené s jinou kombinací znaků v jiné kategorii“ (Hendl, 2005, s. 248). Následným vyhodnocením vznikají subkategorie, blíže upřesňující hlavní kategorii, tedy ústřední jev.

Pro přehlednost vazeb a vztahů bylo využito grafického zobrazení pomocí paradigmatického modelu. Podoba tohoto modelu je přejata od J. Hedla (Hendl, 2005, s. 250), vycházející ze Strausse a Corbinové.

Schéma 2: Paradigmatický model

Zdroj: Vlastní zpracování dle J. Hendl, 2005, s. 250.

V průběhu axiálního kódování byl za ústřední kategorii zvolen **jev** nazvaný **Vnímání územní identity**. Tento jev odráží vlivy a vztahy mezi kategoriemi, které ovlivňují identifikaci jednotlivce s lokalitou.

Vznik a výskyt vybraného jevu se obecně odvíjí od událostí nebo konkrétních případů, je tedy dán **příčinnými podmínkami**. Pro tuto analýzu nazvanými **Vnitřní pocit sounáležitosti, vztah k místu – domov**. Právě slovo domov rozvíjí nepřebornou škálu emocí a citů, především pozitivních, které naznačují jakou měrou se jednatel ztotožňuje se svým místem a jaký k němu má vztah. Domov a emoce jsou spojovány především s rodinou, přáteli, s prožitky, se vzpomínkami na dětství a s pocitem „někam patřit“. Mít své kořeny, životní jistotu a pocit bezpečí jsou předpoklady pevného pouta k místu. Každá

úroveň zkoumaných lokalit má však sílu tohoto pouta odlišnou. Nejsilnější pocit sounáležitosti je patrný na regionální úrovni právě s již zmíněnými osobními vnitřními důvody. Národní úrovni je ve většině případů kladena stejná důležitost. Jiná situace nastává v případě pocitu sounáležitosti k evropskému prostoru. Zde nelze hovořit o citovém vztahu, spíše jej lze charakterizovat jako pragmatický.

Vliv na identitu jednotlivce mohou mít také konkrétní vlastnosti, které jevu náleží. V případě kategorie **kontext**, nazvané **Znaky lidí a lokalit**, se jedná o „*specifické hodnoty parametrů prostředí*“ (Hendl, 2005, s. 250). Můžeme také hovořit o množině podmínek, které ovlivňují další z kategorií, a to jednání/interakce. V tomto případě je možné vlastnosti rozdělit do dvou skupin. Jednak vlastnosti území a vlastnosti lidí. Obojí má svůj podíl na vnímání územní identity jedince z hlediska interakce se svým okolím.

Vztah jednotlivce k území je ovlivňován zejména životními podmínkami, které lokalita nabízí. Pocit bezpečí a vědomí náležitosti do určitého okruhu lidí a lokality je předpokladem kladného vztahu k danému místu. Tento vztah se projevuje spokojeností s životní úrovní a občanskou vybaveností. Důležité je zda v daném místě vedou lidé spokojený život, mají k dispozici vše co potřebují a zda je lokalita vhodná a atraktivní pro rodinný život i do budoucna.

Značnou měrou ke vztahu jednotlivce k lokalitě přispívají i její obyvatelé. V případě vzájemného porozumění a ztotožnění se se stejnými názory a chováním, se zvyšuje pravděpodobnost citového vztahu k lokalitě. Být součástí společenství má však svá pravidla. Jako důležité se jeví vlastní pocit příslušnosti, život v dané lokalitě, zakořeněnost a přijímání místních tradic a zvyků. Absence těchto předpokladů může vést k vyhranění se vůči lidem odlišné kultury a náboženství. Toto je patrné ve všech úrovních zkoumaných lokalit.

Dalším souborem podmínek vztahujících se ke zkoumanému jevu jsou **podmínky intervenující**. Ty je možné charakterizovat jako „*širší strukturní kontext jevu. Tyto podmínky buď usnadňují nebo znesnadňují použití strategií jednání nebo interakce v určitém kontextu*“ (Strauss, Corbinová, 1999, s. 75). Pokud je možné intervenující podmínky považovat za jakousi rozšiřující kategorii předchozího vymezení kontextu, lze vlastnosti území rozvinout ve spojení s preferencemi lidí a pocíťovanými nedostatky

v jednotlivých lokalitách. Kategorie **Přednosti a nedostatky lokalit** odráží individuální potřeby dotazovaných.

Pociťované nedostatky mohou být příčinou potřeby opustit dané území. Touha po změně se objevuje především z existenčních důvodů, tedy z důvodu získání lepšího zaměstnání a bydlení. Na úrovni regionů se toto projevuje potřebou odchodu do většího města. Z obce Hvožd'any alespoň do okresního města Příbram, z Příbrami do Prahy a na úrovni ČR pak zakotvením v jiném evropském státě. V případě Evropy ovšem tato posloupnost končí. Jen málo respondentů projevilo zájem odejít na jiný kontinent za lepšími životními podmínkami. Ti, kteří by ale odešli, by se nejráději prosadili v Americe, naopak neradi by šli do Ruska.

Na úrovni ČR také trvají důvody odchodu kvůli lepší životní úrovni, nicméně další jsou společenského charakteru. Nepříznivou politickou situaci, korupci a obecnou nedůvěru v instituce mladí lidé vnímají velmi intenzivně. Ovšem jen málo z nich se politicky či jinak angažuje. Nejčastější příčinou proč tomu tak je souvisí s povahou jedinců, kdy se domnívají, že „na to nejsou“. Mladí lidé postrádají v České republice vzory, vůdčí osobnosti, od nichž by se mohli učit správnému vlasteneckému a poctivému způsobu života. Přes veškeré vnímané nedostatky by však „svoji“ republiku natrvalo neopustili, pokud ano, důvody by musely být život ohrožující.

Vliv na centrální jev na evropské úrovni vychází z existence Evropské unie. Pro většinu jednotlicí prvek zaručující stabilitu, pro ostatní nefungující byrokratická instituce. Avšak tato konstatování jsou vedena především v obecné rovině. Nevnímání Evropy jako součásti života jednotlivců má za následek nevnímání pocitu sounáležitosti. Stejně tak ani příčiny odchodu z Evropy nejsou spojovány s evropskými důvody, ale spíše národními. Odchod z Evropy by znamenal odchod z České republiky a to většina odmítá.

Kategorie **jednání/interakce** nazvaná **Vlivy mezilidské a kulturní** představuje strategii zaměřenou na „*zvládání, ovládání, vykonávání nebo reagování na nějaký jev tak, jak se vyskytuje v určitém kontextu nebo v konkrétním souboru percipovaných podmínek*“ (Strauss, Corbinová, 1999, s. 76). Kategorie se tedy zabývá vztahy jak mezi lidmi navzájem, tak vztahem lidí ke kultuře a společenskému životu. Mezilidská interakce v situacích jako jsou lidové slavnosti, různé společenské události, případně sdružování se v zájmových spolcích, umožňuje lidem rozvíjet svůj vztah nejen vzájemně, ale především

ke své lokalitě. Trávit volný čas mezi lidmi ze stejné lokality podporuje hlubší vzájemné vztahy a následnému spokojenějšímu životu. Je patrné, že toto platí především na regionální úrovni. O sdružování se na národní úrovni mladí lidé nehovoří.

Naopak v rámci národní úrovně se hovoří o tradici spíše kolektivní, jako je společná historie a s tím související vlastnosti, které dotazovaní státu připisují. Konkrétně symboly, které jsou obecně spojovány spíše s pozitivním vnímáním. Jedná se o symboly, které vyjadřují určitou českou tradici a specifickou mezi všemi evropskými státy.

Mezilidská interakce je dalším faktorem pro identifikaci s lokalitou. Pokud se tedy mladí lidé nestýkají intenzivněji s občany jiného evropského státu, nedochází k uvědomování si evropského prostoru v souvislosti s příslušností k Evropě a evropanství.

Poslední kategorií, působící na ústřední jev jsou **následky**, zde pod označením **Pocit hrdosti k lokalitě**. Na základě zjištění lze hovořit o následcích citových, tedy o jakési lásce k danému místu. Na každé ze zkoumaných lokalit je možné najít u mladých lidí určitou míru hrdosti v nejrůznějších souvislostech.

Nejvíce znatelný pocit hrdosti se u mladých lidí objevuje na národní úrovni. V ČR jsou mladí lidé hrdí na republiku jako takovou, na konkrétní současné osobnosti i ty z českých dějin a sportu. Zajímavým zjištěním bylo pocíťování hrdosti na českou medicínu a s ní související úroveň vědy a výzkumu. Pocitu hrdosti se nevyhnula ani historie, příroda a kultura, tedy konkrétně čeští umělci. Hrdost mladých lidí na regionální úrovni se obsahově nelišila, ačkoli oblastí bylo o poznání méně. Pocit jakési výjimečnosti svého kraje se ve většině omezoval na přírodu, historii a na zajímavé osobnosti. Důvodem pocitu hrdosti v obou případech zmiňovaných lokalit je především spokojený život, který zde mají a také vědomí náležitosti a svého domova. Hrdost na evropské úrovni je pocíťována jen u několika z dotazovaných a souvisí také s historií a evropskými umělci. Spolupráce mezi evropskými zeměmi je pak předpokladem vyspělosti, svobody a pohodlného bezpečného života v Evropě, ve které leží Česká republika.

6.3.3 Selektivní kódování

Posledním závěrečným krokem analýzy této diplomové práce je selektivní kódování. Jedná se o „*proces, kdy se vybere jedna centrální kategorie, která je pak systematicky uváděna do vztahu k ostatním kategoriím.*“ (Strauss, Corbinová, 1999, s. 86). Dle Strausse a Corbinové by v posledním kroku analýzy mělo dojít k popisnému vyprávění o ústředním jevu výzkumu, tedy o centrální kategorii, která tvoří tzv. kostru příběhu. Výsledkem tak je předložení konceptualizace souvislostí s ústředním jevem výzkumu. Zásluhou nového uspořádání kategorií v rámci axiálního kódování mohl vzniknout základní analytický příběh, jehož je možné formulovat následovně:

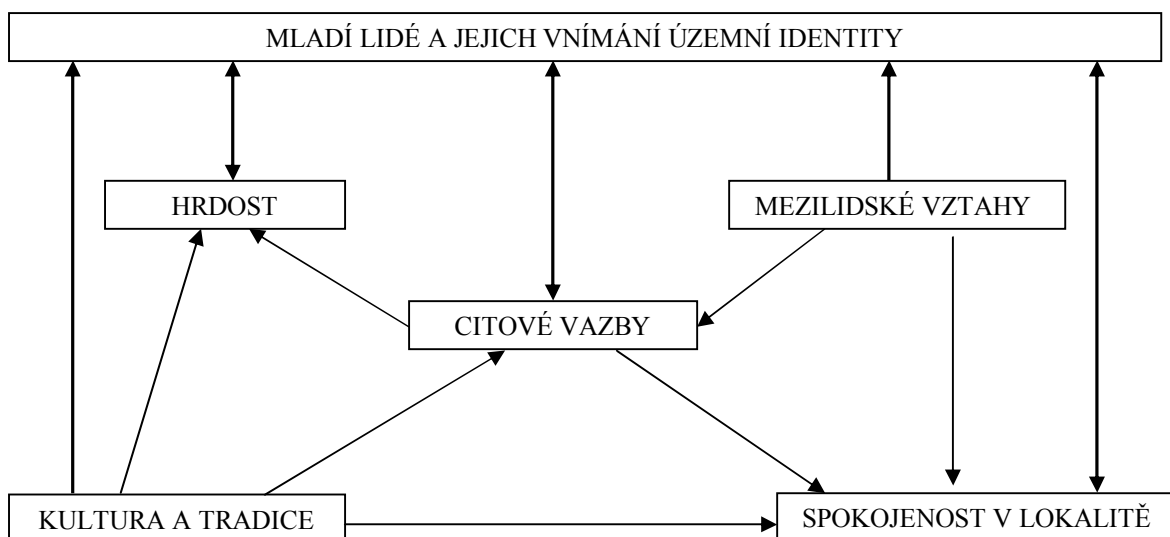
Vnímání územní identity mladými lidmi je jev, který je ovlivňován mnoha oblastmi působícími na identifikaci jednotlivce s lokalitou. Ztotožnění se s daným místem u dotazovaných mladých lidí vyplývá z citových vazeb, ze spokojeného života v lokalitě, z vlastního pocitu hrdosti, z vlivu kultury a tradic a také z mezilidských vztahů. Všechny uvedené oblasti však na samotné vnímání identity působí s odlišnou intenzitou. Ústředním bodem, od něhož se odvíjí další vlivy a působení ve struktuře identity, jsou již zmíněné citové vazby. Jak bylo uvedeno výše, mladí lidé pokud mají citový vztah k danému místu, označují ho primárně za svůj domov, kde mají své kořeny a představuje místo „kam patří“. S domovem úzce souvisí důležitost rodiny a přátel, se kterými daný prostor sdílejí. Citové vazby mají mladí lidé i k místu samotnému. Zásadní jsou pro ně vzpomínky na dětství, které jsou často zmiňovány těmi, kteří v současnosti v obci nežijí. Vedle vzpomínek všichni považují pocit bezpečí za určující pro pozitivní vztah k lokalitě. Nejsilnější citové vazby jsou patrné u regionální úrovně vnímání identity, právě kvůli vysoké frekvenci výše zmíněných důvodů. Obdobně je vnímána Česká republika, ke které mají dotazovaní vazby také silné, navíc doplněné o hledisko hrdosti. Naopak nejméně důvodů pro hlubší vztah je spatřováno na evropské úrovni.

Citové vazby mladých lidí působí také na pocit hrdosti a na spokojenost v lokalitě. Dalo by se říci, k čemu mají blízký vztah, na to jsou také pyšní. Zajímavým zjištěním bylo, že mladí lidé pociťují v současné společnosti nedostatek vlastenců. Vlastenců ve smyslu lidí s láskou k vlasti. Snad právě proto se největší míra hrdosti objevovala v souvislosti s Českou republikou. Mladí lidé zde vyjadřovali svoji hrdost v rozmanitém spektru oblastí. S tím souvisí také spokojenost v lokalitě. Pokud jsou silné citové vazby, nemají lidé potřebu se stěhovat. Nejmenší ochota stěhovat se je pro mladé lidi na národní úrovni, kdy

ačkoli rádi cestují, nechtějí žít mimo Českou republiku na trvalo. Stejná situace nastává na evropské úrovni. Téměř žádný z dotazovaných by Evropu nechtěl opustit. Nicméně zde je důležité zmínit, že dotazovaní stěhováním z Evropy spojují primárně s odchodem z ČR. Naopak je tomu na regionální úrovni. Mladí lidé si umí představit odchod ze svého regionu i natrvalo, nicméně zde přetrvává jakési vracení se v době víkendů a dovolených. Příčiny ke stěhování jsou na každé úrovni odlišné a s tím souvisí i odlišná míra spokojenosti a nespokojenosti.

Míra vnímání domova a síla vazeb k místu je podpořena také kulturními a mezilidskými vztahy. Vzájemné porozumění, nejen mezi mladými lidmi, vede k lepší spolupráci, sdružování se a organizaci společenských událostí na regionální úrovni a v důsledku i ke spokojenosti v dané lokalitě. V rámci národa je vnímání kulturního života spojováno zejména s českými tradicemi a se vším co s nimi souvisí. Kultura a tradice jsou pak podpůrným faktorem k pocíťování hrdosti nejen na historii a umění, na přírodu, ale také na lidi žijící v lokalitě, působící v oblastech výzkumu, rozvoje měst a obcí, a obecně na životní úroveň a na lokalitu jako takovou. Tím se opět vracíme k citovým vazbám a vnímání dané lokality skrze pocit dobrého místa pro život současný i budoucí. Pro názornost je možné tyto vzájemné vztahy a působení na vnímání územní identity převést do kauzálního modelu, zobrazeného v následujícím schématu č. 3.

Schéma č. 3: Kauzální model

Zdroj: Vlastní zpracování, 2014.

6.4 Souhrn empirické části

Výsledkem předchozí analýzy je nalezení odpovědí na prvotní položené otázky v úvodních kapitolách práce. Jak vnímají mladí lidé svoji identitu v souvislosti s prostorem, ve kterém žijí? S jakou lokalitou se nejvíce ztotožňují? Považují se spíše za Čechy či Evropany? Následující shrnutí výzkumné části odpoví nejen na tyto otázky.

V úvodní fázi výzkumu byl věnován prostor obecnému seznámení se z představami dotazovaných o pojmu identita. Nejčastěji je samotná identita vnímána jako sounáležitost se společenstvím a prostředím, ve kterém žijí. V osobní rovině pak identitu pojímají jako osobnost, vlastní já, na které má vliv okolí, životní postoje a hodnoty jedince. Tímto exkurzem do představ dotazovaných o identitě následovalo třífázové kódování v rámci použité metody grounded theory.

V rámci otevřeného kódování došlo na základě polostrukturovaných rozhovorů k rozdělení a uspořádání získaných dat do několika kategorií. Pro každou úroveň zkoumané lokality byly vytvořeny samostatné kategorie, které následně v rámci axiálního kódování byly podrobeny novému uspořádání a sjednocení všech lokalit na základě shodných tématických oblastí. Vytvořena byla ústřední kategorie, tedy jev utvářený dalšími kategoriemi prezentovanými v paradigmatickém modelu. Zvolený jev byl nazván Vnímání územní identity. V závěrečné fázi, v rámci selektivního kódování, byl předložen souhrnný obraz vlivů a vzájemných vztahů na základě kauzálního modelu. Předložení vlastních výstupů empirické části je prezentováno ve vztahu k teoretickým východiskům práce a sociologickým studiím v 5. kapitole.

6.4.1 Vnímání identity na regionální úrovni

Na základě empirického šetření je možné definovat regionální identitu dle kategorií vytvořených v procesu otevřeného kódování. Pro obě zkoumané lokality, Hvožd'any a Příbram, byly tyto kategorie označeny názvy Individuální životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život), Emocionální bezpečí, Místo pro život, Hrdá vesnice/Výjimečné a hrdé město, Venkov/Město pro a proti (životní potřeby a preference), Život s lidmi a pro lidi.

Vnímání identity mladými lidmi z obce Hvožd'any vychází z vlastního emocionálního ukotvení v obci. Pouto a vztah k místu je však ovlivněn individuálními

faktory, které jsou dány osobními preferencemi a způsobem života. Takovými faktory je spokojený život v obci, týkající se občanské vybavenosti, okolní krajiny či společenského života. Mezi dotazovanými jsou mladí lidé, kteří v obci trvale žijí, pak ti, kteří se dočasně přestěhovali do města za práci či studiem, a poslední skupinu tvoří odstěhovaní natrvalo. Právě u poslední skupiny je patrná nejslabší míra citového ukotvení v obci, vnímají Hvožd'any spíše jako svoji minulost a vzpomínky na dětství. Obec nenabízí pro jejich život dostatečné možnosti a příležitosti, nudí se zde a postrádají větší množství vrstevníků. Právě na ochotě se stěhovat lze demonstrovat spokojenost či nespokojenost s životem a možnostmi na venkova. S tímto souvisí právě jeden z problémů současného venkova, jímž je odchod mladých lidí do měst za lepšími pracovními příležitostmi a vyšším stupněm vzdělání. Tento trend byl jedním ze závěrů výzkumu *Život na venkově a vztah k obci* P. Maříkové a M. Tučka, který říkal, že vyšší potřebu odstěhovat se z obce mají svobodní lidé žijící u rodičů, nejvíce pak studenti. Domnívají se, že odchod těchto mladých lidí v době finanční soběstačnosti, může vést ke zhoršení vzdělanostní struktury venkovského obyvatelstva (Maříková, Tuček in Majerová, 2005, s 41-47).

O vnímání identity hodně napovídá také představa dotazovaných o své lokalitě. Dotazovaní z Hvožd'an svoji obec vnímají veskrze pozitivně především proto, že ji považují za svůj domov, rodiště, kde žije jejich rodina a místo kam patří a cítí se bezpečně. Za svůj domov považují Hvožd'any zejména ti, kteří zde v současnosti žijí na trvalo, ostatní cítí větší svázanost jednak s místem kde nyní žijí, a především za svůj domov označují Českou republiku. Jak uvedla jedna z dotazovaných na otázku, kde je její domov: „*Česká republika. Protože z Hvožd'an si umím představit se odstěhovat na trvalo, z ČR ne*“ (D6). Na základě takto vnímané obce se odvíjí pocit hrdosti k ní. Tento fakt potvrzuje i studie P. Maříkové *Lokální identita*, která mezi důvody dotazovaných k hrdosti na svou obec uvádí okolnosti, „že tu jsou doma“, „mají to zde rádi“ či „jsou tu spokojeni“, „je tu klid“, „obec má své tradice“, někteří dokonce chválili rozvoj obce, její vybavenost či aktivitu v oblasti kulturních akcí (Maříková in Majerová, 2003, s. 193-195).

Poslední oblastí s vlivem na vnímání identity k lokalitě je míra soudržnosti mezi lidmi. Z předchozí analýzy lze vyvozovat, že v obci Hvožd'any je tento faktor vysoký, už v důsledku existence mnoha spolků, ve kterých se místní sdružují a organizují společenské akce. Neopomenutelnou skutečností je založení občanského sdružení proti těžbě zlata, které naznačuje starost místních o budoucnost obce. Přestože dotazovaní mladí lidé se ve

většině z vlastní iniciativy neangažují v záležitostech obce, nebrání se účasti na obecním životě, pokud je o to někdo požádá.

Vnímání identity mezi mladými lidmi v Příbrami je ve značné míře podobné s předchozím. Důležité jsou citové vazby k rodině a městu jako k rodnému místu, k němuž si vytvořili pevné pouto, skrze vzpomínky na dětství. V současnosti se zde cítí bezpečně a jistě.

Přesto určité nuance zde jsou. Příbram, dříve okresní město, nabízí mladým lidem větší možnosti, ať je jimi více pracovních příležitostí, či možnosti kulturního vyžití. Ovšem ani tyto skutečnosti související s dobrými životními podmínkami a dobrou občanskou vybaveností nebrání mladým lidem k odchodu z města. Pro většinu je to stále malé město s nedostatkem pracovních příležitostí. I přes tento a další nedostatky, jako rozšíření drog, korupce, by většina ráda zůstala na trvalo v Příbrami a do zaměstnání by dojížděla. Tato skutečnost se odráží v potřebě zůstat s rodinou, s přáteli a ve svém městě, domově.

Faktor hrdosti se zde, oproti Hvoždanským dotazovaným, objevil již v podobě konkrétních témat, na která jsou Příbramští pyšní. Za výjimečné považují své slavné rodáky z nichž byli zmíněni Jan Drda, Karel Čapek, František Gellner či Antonín Dvořák. Významnost takových osobností si město patřičně uvědomuje i tím, že kupříkladu pořádá hudební festival pojmenovaný po Antonínu Dvořákovi. Velkou měrou se u dotazovaných objevovala hrdost na historii města, která je spojena s hornictvím a tradicemi. Konají se nejen hornické oslavy, přijímání do cechu, ale funguje zde také Cech příbramských horníků a hutníků, který se snaží v tradici hornického města pokračovat. To podtrhuje i teoretické vymezení regionální identity autorů J. Patočky a E. Heřmanové, dle nichž je důležitá pro regionální identitu existence či neexistence *„historicky významného objektu či kulturní památky, lidové (nebo i uznávané moderní) architektury, svázanost místa se slavnými rodáky, existence tradic, harmonické životní prostředí a fungující infrastruktura, generační zakořeněnost ... jedinečnost a svébytnost prostředí apod.“* (Patočka, Heřmanová, 2008, s. 112-123).

Mezilidské vztahy jsou podporovány právě všemi společenskými událostmi konanými ve městě a organizovanými místními sdruženími a organizacemi. Dotazovaní považují své spoluobčany za určitých okolností za soudržné, například usilují-li o stejnou věc, dokáží vzájemně spolupracovat. Na druhou stranu je mezi lidmi více anonymity

a alibismu. Nicméně většina dotazovaných se zajímá o dění ve městě i když ne všichni se aktivně zapojují.

Zhodnocením výsledků na regionální úrovni lze primárně hovořit o vnímání identity mladými lidmi prostřednictvím citů k místu jako domovu, vztahů s blízkými a vzpomínek, které ve své lokalitě mají. Paralela s tímto zjištěním je v teoretickém vymezení regionální identity dle P. Maříkové, která lokální identitu charakterizuje právě silou vztahu k obci či regionu a ochotou podílet se na jeho rozvoji (Maříková in Majerová, 2003, s. 191).

6.4.2 Vnímání identity na národní úrovni

Vnímání identity na národní úrovni je v mnoha ohledech podobné jako na té regionální. Pro většinu dotazovaných je Česká republika domovem, „jejich“ republikou a rodnou zemí. Je tedy i zde patrná citová vazba, kterou dále prohlubuje vztah k místu kam patří oni i jejich rodina, kde mají všichni své kořeny. Hloubka těchto vztahů je patrná také v otázce stěhování se z vlasti. Oproti regionální úrovni, kde kvůli práci či studiu by byli dotazovaní převážně ochotní se odstěhovat, zde je situace naprosto odlišná. Jen málo jedinců by bylo ochotno opustit Českou republiku natrvalo, přípustné je dočasné vycestování, ovšem s vidinou návratu. Důvodem jsou právě výše zmíněné vazby s rodinou a vědomí „patřit právě do této republiky“. Citové vazby pak dokresluje obecná spokojenost dotazovaných s životní úrovní, kterou země nabízí a s přírodním bohatstvím. Stejných výsledků bylo dosaženo v rámci výzkumu Národní identita A. Nedomové a T. Kosteckého. Ačkoli byl výzkum proveden kvantitativními metodami, lze tyto výsledky zde zmínit pro dokreslení uvedeného. Ve výzkumu byla řešena otázka mobility obyvatelstva za lepšími pracovními podmínkami. Z České republiky by nerado odcházelo téměř 80% respondentů. Nutno podotknout, že mezi těmito respondenty nebyli jen mladí lidé a realizace výzkumu byla v roce 1995. Mezi faktory, které toto rozhodnutí respondentů ovlivňovaly, byla mimo jiné skutečnost, zda strávili většinu života v místě současného bydliště a zda žili v nějakém časovém horizontu mimo republiku (Nedomová, Kostecký, 1996, s. 18-20). Toto potvrzuje i výpověď z výzkumu této diplomové práce, kdy jedna z dotazovaných podpořila tento argument tím, že cestuje za hranice České republiky pouze na dovolenou a neumí si představit žít mimo ni, neboť zde strávila celý

svůj život a „navíc neumí jazyky“. Pokud byl někdo ochotný ke stěhování, vedly ho k tomu důvody nespokojenosti v různých oblastech. Největší nespokojenost je patrná s politickou situací v zemi, s čímž souvisí také potíže ekonomické a společenské. Nicméně ne u všech dotazovaných by tyto nedostatky byly podmínkou pro opuštění země, spíše je vnímají jako problém, který by se měl řešit.

Hrdost, pocit lásky k vlasti, se právě na národní úrovni projevoval nejintenzivněji. Dotazovaní vyzdvihovali mnoho oblastí, na které jsou v České republice pyšní. Nejprve hrdost na to být Čechem a mít českou státní příslušnost a český původ byla téměř u všech dotazovaných stejně důležitá. Stejně tak míra hrdosti na historii byla jednou z nejčastěji zmiňovaných. Druhou nejzmiňovanější oblastí, na kterou jsou dotazovaní pyšní je sport a sportovní úspěchy, za nimiž následovala hrdost na osobnosti, které nějakým způsobem dobře reprezentují Českou republiku ve světě, zejména lékaři, vědci a právě sportovci. Toto zjištění je možné vztáhnout k výsledkům již zmíněného výzkumu Národní identita, v němž největší míra hrdosti se projevovala u historie České republiky. Na pomyslném třetím místě byly sportovní výkony reprezentantů, následovány výsledky ČR dosahované v oblasti vědy a techniky (Nedomová, Kostecký, 1996, s. 18-20).

Ve výzkumu této diplomové práce se překvapivě na předních pozicích objevila také hrdost na politiku, avšak především na osobnosti s ní spojené, jako byl T. G. Masaryk, Edvard Beneš a Václav Havel. Obecně se objevovala hrdost na poctivé lidi, kteří jsou pravdomluvní, nadaní a empatičtí a zapojují se do práce neziskových organizací. Posledními oblastmi, které je nutné neopomenout, je hrdost na přírodu a umění. Příroda byla spojována s konkrétními místy v České republice a umění zase s významnými představiteli z hudebního a literárního světa. Všechny výše uvedené oblasti, k nimž každý z dotazovaných má určitou míru hrdosti, je předpokladem silné národní identity. Jak uvádí J. Brodský ve svém článku *The czech experience of identity* je národní identita definována prostřednictvím národní historie a dědictví za podmínek smyslu pro loajalitu a pocitu sounáležitosti k národu. Hovoří o národním vědomí konstruovaném na základě výběru událostí, jež jsou považovány za podstatné (Brodský in Druhák, 2001, s. 21).

Sounáležitost k národu a jakési ztotožnění se s ním je dáno také další zkoumanou oblastí, a tou jsou samotní lidé. Jak jsou lidé žijící v České republice vnímáni dotazovanými tohoto empirického výzkumu? Kdo je Čech? Na tyto otázky bylo odpovězeno v rámci kategorií otevřeného kódování, kde došlo k rozlišení vlastností lidí a

podmínek češství. Kdo je Čechem se také zabývala studie pod názvem Česká národní identita po zániku Československa a před vstupem do Evropské unie K. Vlachové a B. Řehákové. Čechem je dle této studie ten kdo mluví česky, cítí se Čechem, má české občanství a žije většinu života v České republice (Vlachová, Řeháková, 2004, s. 16-17). Tyto výsledky jsou téměř totožné s představami o Češích dotazovanými v této práci. Mimo již zmíněné jsou uváděny další podmínky pro to, aby si někdo mohl říkat Čech. Lidé by měli mít hlubší kořeny v republice a chápat místní kulturu. Přes všechny zmíněné podmínky se někteří dotazovaní přiklánějí k názoru, že cizinec pro ně zůstane vždy cizincem i pokud se cítí být Čechem. Tento názor však nezastávají všichni dotazovaní. Ostatní považují cizince za Čechy pokud jsou vychováváni v českých tradicích a prostředí a pokud se tak sami cítí. Dotazovaní také uvedli, kdy oni sami se cítí být Čechy. Většina tento pocit zažívá stále, avšak umocněný v okamžiku kontaktu s cizincem, ať už na území České republiky či v jiné zemi. U jednoho z dotazovaných se také objevil názor, že nejvíce se cítí být Čechem pokud ho někdo označí za Rusa, „nemám ráda když mi někdo řekne, že jsem Rus nebo tak, tak to opakuju, že jsem Čech“ (D6). O vyhraňování se vůči jiným národům hovoří také J. Brodský, který říká, že se národní identita zpravidla definuje ve vztahu k jiným národům skrze vzájemné rozdíly a odlišnosti. Je tedy konstruována v dimenzích „Ti druzí“ založeném na principu „my“ x „oni“ (Brodský in Druhák, 2001, s. 21).

Dotazovaní však v otázce kdo je Čechem jdou ještě dál a zabývají se konkrétními vlastnostmi Čechů. Obecně lze říci, že vlastnosti národů představují určité stereotypy, kterým se neubránili ani dotazovaní ve svých výpovědích. Češi jsou pracovití, mají smysl pro humor, ale jsou také závistiví, vychytralí a kradou. Tyto zmíněné vlastnosti lidí téměř korespondují s výsledky výzkumu o stereotypech české národní povahy z roku 1992 J. Holého. V tomto výzkumu byla mezi negativními vlastnostmi nejčastěji zmiňována závist, následována konformitou, vychytralostí, sobectvím a leností. Pozitivních vlastností bylo méně a byly jimi pracovitost, zručnost a smysl pro humor (Holý, 2001, s. 72-73). Je patrné, že stereotypní představy jsou ve společnosti hluboce zakořeněny.

Na základě výše uvedeného lze o vnímání národní identity hovořit jako o individuální – sociálně psychologické úrovni, která vytváří pocit vzájemné sounáležitosti členů skupiny, jenž je dán užíváním stejného jazyka, vztahem k danému území, společnou

historií, stejnou interpretací klíčových dějinných událostí a dodržováním společných zvyků (Vlachová, Řeháková, 2004, s. 490).

Konkrétně ke zhodnocení výsledků lze říci, že národní identita je pro dotazované spojována především domovem, který by jen neradi opouštěli. Je zde tedy patrná také vysoká míra citových vazeb, avšak doplněná o další rozměr, kterým je míra hrdosti. Hrdost na Českou republiku je u dotazovaných znatelně vyšší, než v případě obce Hvožd'any a města Příbram.

6.4.3 Vnímání identity na evropské úrovni

Vnímání identity na evropské úrovni se zásadně odlišuje od výše uvedené regionální a národní. Dotazovaní nehovoří o Evropě jako o svém domově a citové vazby se omezují pouze na pocit jistoty a bezpečí života v Evropě. Oceňují také vysokou úroveň vzdělání a života, někteří se dokonce zmiňují o sdílených evropských hodnotách a myšlenkách, kteří někteří považují za důležité pro svůj osobní rozvoj a utváření životních hodnot. Někteří dotazovaní nicméně evropský prostor nijak nevnímají, nepřemýšlí o něm, ani k němu nemají hlubší vztah. Vzhledem k této skutečnosti není uvedeno ani mnoho nedostatků, které by dotazovaným v Evropě vadily a byli jimi nuceni odejít na jiný kontinent. Důvody proč by tak udělali by bylo vypuknutí války. Jiní by byli ochotnější odejít za lepšími životními podmínkami a získáváním zkušeností. Většina by se však nerada z Evropy stěhovala. Nutno podotknout, že tento postoj byl podmíněn vědomím o odchodu z ČR což, jak bylo uvedeno výše, by většina nechtěla.

Evropu si dotazovaní spojují spíše s kontinentem, na kterém leží ČR. V této souvislosti pak vnímají Evropu jako Evropskou unii. Převážně jsou rádi, že je ČR součástí EU, kdy zmiňují, že je důležité být součástí většího celku, neboť jen tak mohou být prosazovány národní zájmy. Zajímavou příležitostí je možnost volného cestování, studia a práce. Jeden z dotazovaných uvedl, že se účastnil studijního programu Erasmus. Převážná většina však žádných těchto možností nevyužila přesto, že by o ni zájem měla. Důvodem byla jednak jazyková bariéra a nedostatek odvahy odjet.

Evropská unie má mezi dotazovanými také své odpůrce. Jeden z dotazovaných se domnívá, že Evropská unie nefunguje správně a celý její koncept je umělé slučování kultur. Není spokojen ani se vzájemnou komunikací mezi členskými státy a všude přítomnou byrokracií. Další z dotazovaných vyslovil také obavu nad politickým

sjednocováním a vytvořením jakési evropské federace. Tuto možnost by naopak uvítal jiný dotazovaný, který vzhledem ke svému zaměstnání vidí v politickém sjednocení pozitiva kupříkladu v otázce armády, kdy by každý ze členských států mohl mít určitou funkci a část výbavy, což považuje za efektivní řešení.

Faktor hrdosti na evropské úrovni je spojován s historií a osobnostmi. Dotazovaní jsou hrdí na evropské umělce, malíře, architekty vědce, ale nezmiňují žádné konkrétní jméno. Z hlediska prostoru jsou mladí lidé hrdí na svobodu a toleranci, na nichž je evropská společnost založena. V otázce tolerance a evropanství se dotazovaní vyjadřovali různorodě. Nejprve tedy k evropanství. Z pohledu dotazovaných jsou podmínky pro to být Evropanem podobné jako tomu bylo u Čechů. Evropan se v Evropě narodí, žije zde a žije i jakousi evropskou tradici. Dotazovaní se jako Evropané cítí v situacích, když jsou mimo Evropu. Přesto tento pocit příslušnosti má velmi málo dotazovaných, neboť se touto otázkou ještě nezabývali. V souvislosti s tolerantní společností v Evropě se objevily názory na problematiku menšin, zejména na muslimské obyvatelstvo. Názory dotazovaných prezentovaly postoje radikálnější (obavy z přítomnosti muslimů a označení za radikály) i umírněné (Evropa je demokratickým místem, kde se tolerují jiné názory a náboženství).

Na závěr celého souhrnu empirické části lze konstatovat, že vnímání identity je založeno na citových vazbách a mezilidských vztazích (rodina, přátelé...), na pocitu hrdosti k danému území, s nímž souvisí vlivy kulturní a historické a nakonec na ztotožnění se s danou lokalitou. Zhodnocením celého výzkumu lze dojít k závěru, že vybraní mladí lidé se ztotožňují nejvíce se svým městem/obcí a ve stejné míře s Českou republikou. Nejméně se identifikují s evropským prostorem. Toto zjištění je možné porovnat se závěry K. Vlachové a B. Řehákové, jenž přicházejí s podobnými výsledky. V letech 1995-2003 se nejvíce respondentů identifikovalo s územím České republiky, následně se svým městem a nejméně s kontinentem (Vlachová, Řeháková, 2004, s. 20).

7 Závěr

Předkládaná diplomová práce se zabývala identitou ve vztahu k teritoriu a jejímu vnímání mezi mladými lidmi. Na základě teoretického studia odborné literatury a vědeckých studií bylo možné uskutečnit empirické šetření ve vybraných lokalitách, v obci Hvožd'any a městě Příbram. Hlavním cílem práce bylo zjistit, zda a jak mladí lidé vnímají svoji identitu regionální, národní a evropskou. Dílčí kroky k dosažení vytyčeného cíle byly plněny za pomoci kvalitativního přístupu, konkrétně aplikací grounded theory (zakotvené teorie). Cílem této vědecké metody je upřesnit podmínky, za nichž se zkoumaný jev vyskytuje, popis interakcí, které se k němu váží, a popis výsledků a následků, které následují (Strauss, Corbinová, 1999, s. 14-15). Samotný výzkum tedy postupně rozkrýval jednotlivé faktory a vlivy působící na mladé lidi při ztotožňování se s místem, ve kterém žijí.

Výsledky kvalitativního šetření nejprve odhalily, jak je obecně pojem identita mezi lidmi chápán. Nejčastěji zmiňovanou asociací bylo slovo sounáležitost. Sounáležitost ve vztahu k lidem a místu. O identitě jako pocitu ztotožnění hovoří Sociologický slovník, který ji definuje jako *„hluboký pocit vlastní totožnosti založený na prožívání vlastní komunity.“* Následně tuto myšlenku o identitě rozvíjí o *„prožívání příslušnosti k větším nebo menším společenským celkům“* (Jandourek, 2001, s. 104). Další představy o identitě mezi dotazovanými korespondovaly s vlivem okolí, jako faktorem působícím na osobnost a vlastní „já“. Vlastní já, jako prvek vědomí, je v rámci psychologie osobnosti považován za součást vnímání identity, tedy vědomí trvalé totožnosti. (Linhart, Vodáková, Klener, 1996, s. 414-415). Vliv okolí na osobnost byl také spojován s chováním, názory a s životními postoji a hodnotami. Definice identity dle J. Jandourka zahrnuje také právě *„hodnoty, kterým jedinec věří, a na nichž zakládá smysl svého života“* (Jandourek, 2001, s. 104). Zcela ojediněle se dotazovaným vybavovala spojitost s fyzickou podobou člověka. Ta je dle J. Jandourka jednou ze složek identity. Přesněji hovoří o složce dané, kterou reprezentuje pohlaví, věk, barva kůže atp. (Jandourek, 2001, s. 104).

V následujících krocích analýzy byly již zjištěny konkrétní představy o vnímání územní identity v rámci obce Hvožd'any, města Příbram, České republiky a Evropy. Proces analýzy byl rozdělen do tří fází, odpovídající třem způsobům kódování dle metody grounded theory.

První fáze přispěla k utřídění a sjednocení dat získaných na základě rozhovorů s dotazovanými mladými lidmi. Tento proces zpracování dat vycházel z otevřeného kódování, v průběhu něhož byly vytvořeny tématické kategorie pro jednotlivé úrovně teritoriální identity. Na základě kategorií bylo možné podhalit prvotní faktory působící na vnímání identity.

Vnímání regionální identity je mezi dotazovanými z obce Hvožd'any odvozováno od míry emocionálního ukotvení a od životních podmínek v obci. Důležité se v tomto ohledu ukázalo hledisko hrdosti a vnitřní jistoty, kterou v obci mladí lidé pociťují. Většina dotazovaných označila obec za svůj domov, kde žije jejich rodina a přátelé, kde se cítí bezpečně a jistě. Mají zde i své vzpomínky na dětství, které v nich vzbuzují určitý pocit, že „tam patří“. Tento pocit se však objevuje v různé míře. Nejvíce jsou citově s regionem svázáni ti, kteří zde žijí a pracují. Méně pak ti, kteří odešli do města za prací, či studiem a neplánují se do obce již natrvalo vracet. Právě lepší pracovní příležitosti a větší možnosti, které město nabízí, byly hlavními uváděnými důvody k opuštění obce. Ačkoli někteří do obce jezdí už jen na víkendy, všichni se shodují ve své hrdosti na místní okolní přírodu, které si cení a považují ji za krásnou. Hrdost je u některých dotazovaných pociťována také k místním lidem, kteří se o obec starají. S tím souvisí míra soudržnosti mezi lidmi, založená na existenci mnoha dobrovolných spolků a vzniku občanského sdružení na ochranu místní přírody.

Vnímání regionální identity mezi mladými lidmi v Příbrami vychází z téměř shodných faktorů. Důležité jsou citové vazby k městu jako místu, kde se narodili, kde žije jejich rodina, a k němuž si vytvořili pevné pouto skrze vzpomínky na dětství. Rozdíl ve vnímání lokality je však patrný v pocitu hrdosti. Zde oproti obci Hvožd'any dotazovaní zmiňovali nejen přírodu, ale také historii, která je díky hornické tradici bohatá, a také konkrétní významné rodáky a osobnosti působící v Příbrami. Přesto touha odstěhovat se za lepší práci a možnostmi většího města se objevovala i zde. I příbramští dotazovaní se domnívají, že lidé jsou v jejich městě soudržní v důležitých situacích, nicméně přiznávají, že mezi lidmi převažuje anonymita a lhostejnost.

V rámci národní identity, nedošlo k zásadním rozdílům v odpovědích mezi dotazovanými z obce Hvožd'any a města Příbram, proto bylo možné interpretovat výsledky souhrnně. Vnímání identity na národní úrovni bylo v mnoha ohledech spojováno s podobnými kategoriemi jako na úrovni regionální. Mladí lidé považují Českou republiku

za domov, za „jejich“ republiku a rodnou zemi. Důležitá se ukázala také citová vazba, kterou dále prohlubuje vztah k místu, kam patří oni i jejich rodina, kde mají všichni své kořeny. Hloubku těchto vztahů bylo možné sledovat na ochotě stěhování se z vlasti. Odejít na trvalo z České republiky by většina dotazovaných nerada, právě kvůli svým vazbám s rodinou a vědomí „patřit právě do této republiky“. Síla národní identity byla zjištěna také pocitem lásky k vlasti. Hrdost k České republice se projevovala nejvýrazněji. Dotazovaní vyzdvihovali mnoho oblastí, kupříkladu historii, která byla jednou z nejčastěji zmiňovaných, dále sport a sportovní úspěchy, hrdost na osobnosti, které nějakým způsobem dělají České republice dobré jméno ve světě, zejména lékaři, vědci a právě sportovci. Poslední zkoumanou oblastí z hlediska sounáležitosti k národu bylo vnímání češství. Čechem je dle dotazovaných ten kdo se cítí být Čechem, mluví česky, má české občanství a žije většinu života v České republice.

Vnímání identity na evropské úrovni bylo zjištěno jako nejméně citové. Evropa nebyla spojována s domovem ani s hlubšími kořeny. Dotazovaní hovoří v obecných souvislostech. Zmiňují vysokou životní úroveň a možnosti vzdělání. Evropa je pro ně synonymem Evropské unie. Ta je mladými lidmi vnímána převážně pozitivně. Být součástí většího celku považují za důležité, neboť jen tak mohou být prosazovány národní zájmy. Nicméně ani na evropské úrovni nebyl opomenut faktor hrdosti, který byl u dotazovaných spojování s historií, významnými evropskými osobnostmi, umělci, malíři, architektky a vědci. Mimo jiné byl oceněn také evropský prostor jako svobodné a tolerantní místo.

Druhá fáze, tzv. axiální kódování, odhalila vlivy působící na územní identitu. Za pomoci paradigmatického modelu, jak je znázorněno výše na schématu č. 2, byly zvoleny kategorie působící na ústřední jev nazvaný „Vnímání územní identity“. Tento jev je významněji ovlivňován příčinnými podmínkami, které jeho výskyt odvozují od konkrétních událostí a případů, zde označené jako „Vnitřní pocit sounáležitosti, vztah k místu-domov“. Kontext, či konkrétní vlastnosti jevu označené jako „Znaky lidí a lokalit“ byly následně rozšířeny o intervenující podmínky zohledňující „Přednosti a nedostatky lokalit“. Další důležitou kategorií byla interakce mezi lidmi a kulturou, nazvaná „Vlivy mezilidské a kulturní“. Poslední kategorií byl „Pocit hrdosti k lokalitě“ jako následek působení na ústřední jev. Na základě těchto stanovených kategorií, bylo možné přistoupit k poslední fázi analýzy, selektivnímu kódování.

V poslední třetí fázi došlo k propojení předchozích vlivů a nalezení vzájemných vztahů všech zjištěných faktorů utvářejících identitu. Následně byl dle těchto dílčích částí vytvořen souhrnný obraz o vnímání územní identity mladými lidmi na úrovni zvolených lokalit. Byla zjištěna skutečnost, že na vnímání územní identity mají vliv především emoce v podobě citových vazeb a pocitu sounáležitosti s místem a lidmi. Identifikace a vztah k lokalitě je silnější v situacích, kdy je místo vnímáno jako domov ve spojení s rodinou a blízkými. Citové vazby tvoří ústřední faktor pro všechny související vlivy. Nejvyšší míra emocionálního ukotvení k prostoru byla zjištěna na regionální úrovni (v obci Hvožd'any, v městě Příbrami) a se stejnou intenzitou na úrovni České republiky. Ve vztahu k Evropě nebyly zjištěny hlubší citové vazby. Kromě citových vazeb byly stanoveny další faktory s významným vlivem na identitu. Byl jím pocit hrdosti, mezilidské vztahy (prolínají se s citovými vazbami v důsledku vztahů s rodinou a přáteli), vliv kultury a v důsledku toho osobní spokojenost v dané lokalitě. Každý z těchto faktorů se na identifikaci s lokalitou podílí svou měrou.

Souhrnně lze dojít k závěru, že mladí lidé vnímají svoji identitu prostřednictvím faktorů ovlivňující míru ztotožnění s daným prostorem. Na regionální a národní úrovni byly zjištěny všechny výše zmíněné vlivy jako intenzivní, z čehož lze usuzovat vyšší míru ztotožnění. Naopak Evropa není jako prostor vnímána v kontextu těchto vlivů, a tak i míra identifikace je nízká. Analogický závěr byl zjištěn v rámci studie Česká národní identita po zániku Československa a před vstupem do Evropské unie K. Vlachové a B. Řehákové, ve které v letech 1995 – 2003 byla identifikace respondentů největší s Českou republikou, poté s městem, kde dotyční žijí a nejnižší s Evropou (Vlachová, Řeháková, 2004, s. 20).

Tato diplomová práce se zabývala velice širokým tématem. Jednotlivé teritoriální identity by vydaly na samostatné studie. Jejím cílem nebylo obsáhnout všechna témata, která se během výzkumu otevírala, naopak se snažila o vytvoření celistvého obrazu o vnímání územní identity. Záměrem bylo přinést prvotní náhled na zkoumanou problematiku u mladých lidí a otevřít tak toto téma pro další potenciální výzkumy, které by přinesly nová kvalitativní zjištění.

8 Seznam použitých zdrojů

Literatura

- BAČOVÁ, V. Identita v sociální psychologii. In VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie*. 2. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. 404 s. Psyché. ISBN 978-80-247-1428-8.
- BAUMAN, Z. *Myslet sociologicky: netradiční uvedení do sociologie*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. 249 s. Studijní texty; sv. 10. ISBN 80-85850-90-7.
- BERGER, P. L., LUCKMANN, T. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. 214 s. ISBN 80-85959-46-1.
- BRODSKÝ, J. *The czech experience of identity*. In DRULÁK, P., *National and European identities in EU enlargement: views from Central and Eastern Europe*. Prague: Institute of International Relations, 2001. 224 s. ISBN 80-86506-11-8.
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2007. 374 s. ISBN 978-80-246-0139-7.
- DOPITA, M. *Evropská a národní identita*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 115 s. ISBN 978-80-244-2049-3.
- DRULÁK, P. *National and European identities in EU enlargement: views from Central and Eastern Europe*. Prague: Institute of International Relations, 2001. 224 s. ISBN 80-86506-11-8.
- EISENSTADT, N. S., GIESEN, B. Konstrukce kolektivní identity. In HROCH, M. *Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. 451 s. Studijní texty; sv. 29. ISBN 80-86429-20-2.
- GELLNER, E. A. *Národy a nacionalismus*. Vyd. 1. Překlad Jiří Markus. Praha: Josef Hříbal, 1993, 158 s. ISBN 80-900-8929-1.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualit. vyd. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-4.
- HOLÝ, L. *Malý český člověk, skvělý český národ. Národní identita a postkomunistická transformace společnosti*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. 233 s. ISBN 978-80-7419-018-6.
- HROCH, M. *Národy nejsou dilem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. 315 s. Studijní texty; sv. 45. ISBN 978-80-7419-010-0.

- HUDEČKOVÁ, H., LOŠŤÁK, M., ŠEVČÍKOVÁ, A. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006. 189 s. ISBN 80-213-1413-3.
- HUDEČKOVÁ, H., a LOŠŤÁK, M. *Sociologie a její aplikace v regionálním-rurálním rozvoji*. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta ve vydavatelství CREDIT, 2002. 187 s. ISBN 80-213-0952-0.
- CHROMÝ, P., MARADA, M., JANČÁK, V. *Geografie na cestách poznání: sborník příspěvků k šedesátinám Ivana Bičíka*. V Praze: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2003. 197 s. ISBN 80-86561-10-0.
- JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 285 s. ISBN 80-7178-535-0.
- KELLER, J. *Dějiny klasické sociologie*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004. 529 s. Studijní texty; sv. 32. ISBN 80-86429-34-2.
- KELLER, J. *Úvod do sociologie*. 4. roz. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. 181 s. Studijní texty; sv. 2. ISBN 80-85850-25-7.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Hvožd'any 1352 – 2002*. Obecní úřad Hvožd'any 2002. 80 s.
- KREJČÍ, J. *O ČEŠSTVÍ A EVROPANSTVÍ. O českém národním charakteru* (1. díl). 1. vyd. Amosium servis, 1993, 183 s. ISBN 80-85498-19-7.
- LINHART, J., VODÁKOVÁ A., KLENER, P. *Velký sociologický slovník. Díl 1, A-O*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. 747 s. ISBN 80-7184-164-1.
- LINHART, J., VODÁKOVÁ A., KLENER, P. *Velký sociologický slovník. Díl 2, P-Ž*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. 749-1627 s. ISBN 80-7184-310-5.
- LOEWENSTEIN, B. *My a ti druzí: dějiny, psychologie, antropologie*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 1997. 354 s. ISBN 80-85765-64-0.
- MACHÁČEK, L. [Hlavná koordinátorka Lynn JAMIESON]. *Orientácia mladých mužov a žien na európske občianstvo a európsku identitu: informácia z medzinárodného výskumu EK*. Bratislava: Sociologický ústav SAV, 2004. 44 s. ISBN 80-855-4431-8.
- MAKRLÍK, V. *ČEŠI A EVROPA. Sdílené dějiny*. Praha: IDEÁL, 2007. 182 s. ISBN 978-80-901017-9-1.
- Malý sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Svoboda, 1970. 614 s.
- MAŘÍKOVÁ, P. *Venkov v České republice – teoretické vymezení*. In MAJEROVÁ, V. *Český venkov 2005: rozvoj venkovské společnosti*. 1. vyd. Praha: Česká

- zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2005. 163 s. ISBN 80-213-1274-2.
- MAŘÍKOVÁ, P. *Venkov – vymezení základních pojmů*. In MAJEROVÁ, V., Český venkov 2008: proměny venkova. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 188 s. ISBN 978-80-213-1991-0.
- MAŘÍKOVÁ, P. *Lokální identita*. In MAJEROVÁ, V., Český venkov 2003: situace před vstupem do EU. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2003. 210 s. ISBN 80-213-1121-5.
- MAŘÍKOVÁ, P., TUČEK, M. *Vztah k obci*. In MAJEROVÁ, V., Český venkov 2004: život mladých a starých lidí. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2005. 174 s. ISBN 80-213-1281-5.
- NEDOMOVÁ, A., KOSTELECKÝ, T. *Národní identita*: Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 1996, 37 s. Working papers (Sociologický ústav AV ČR). ISBN 80-85950-15-4.
- PATOČKA, J., HEŘMANOVÁ, E. *Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. 199 s. ISBN 978-80-7357-347-8.
- PLECITÁ, K. *Národní identita a vztah k Evropské unii: Česká republika v západo- a středoevropském srovnání*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2012, 65 s. Studie (Národohospodářský ústav Josefa Hlávky), 1/2012. ISBN 978-808-6729-718.
- STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1. vyd. Brno: Albert; Podané ruce, 1999. 196 s. ISBN 80-85834-60-X.
- SZALÓ, C. *Sociologie formování sociálních identit. Nosál*. In NOSÁL, I., SZALÓ, C. *Mozaika v re-konstrukci: formování sociálních identit v současné střední Evropě*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2003. 235 s. Sborníky; sv. 17. ISBN 80-210-3306-1.
- RENAN, E. *Co je to národ?* In PROFANT, M. *Národ a občanství: čítanka textů: František Palacký, Hubert Gordon Schauer, Ernest Renan, George Orwell, Hannah Arendtová, Jürgen Habermas*. 1. vyd. Praha: SPHV, 2008. 306 s. ISBN 978-80-904187-5-2.
- ROSŮLEK, P., CABADA, L. *Evropa národů, patriotů a integrace*. 1. vyd. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2002. 166 s. ISBN 80-86473-13-9.
- ROUBAL, O. *Problematika lidské identity v perspektivě zkoumání sociálního potenciálu územních společenství*. In ZICH, F., ROUBAL, O., KUNZ, V., RYTINA, J.

Sociální potenciál regionu. Soubor studií. 1. vyd. Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2006. 104 s. ISBN 80-86754-69-3.

VAJDOVÁ, Z. *Lokální politická konfigurace na venkově. Anketa mezi občany Mikroregionu Králicko*. In MAJEROVÁ, V. *Český venkov 2005: rozvoj venkovské společnosti*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2005. 163 s. ISBN 80-213-1274-2.

VLACHOVÁ, K., ŘEHÁKOVÁ, B. *Česká národní identita po zániku Československa a před vstupem do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. 39 s. ISBN 80-7330-066-4.

Prameny

A CHARTER OF EUROPEAN IDENTITY. 28. 10. 1995. [online]. [cit. 7. 9. 2013].

Dostupný z:

<http://kms1.isn.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/116368/ipriadoc_doc/3a764545-4a3e-4de6-98d0-56bbe89bac79/en/5060_Charta+of+European+Identity.pdf>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Malý lexikon obcí ČR 2012, Metodické vysvětlivky*.

[online]. [cit. 6. 9. 2013]. Dostupný z:

<http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/1302-12-r_2012>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Vymezení územních jednotek NUTS v ČR pro potřeby statistické a analytické a pro potřeby EU*. 2013. [online]. [cit. 6. 9. 2013]. Dostupný z:

<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vymezeni_uzemnich_jednotek_nuts_v_cr_pro_potreby>.

HAVEL, V. *Projev prezidenta republiky Václava Havla v Evropském parlamentu*.

Štrasburk, 8. března 1994. [online]. [cit. 7. 9. 2013]. Dostupný z:

<http://www.vaclavhavel.cz/showtrans.php?cat=projevy&val=221_projevy.html&typ=HTML2012>.

KARLSSON, I. *How to define the European identity today and in the future?* In JANSEN, T. ed. *Reflections on European Identity*. Working paper, 1999. [online]. [cit. 7. 9. 2013]. Dostupný z:

<http://www.pedz.uni-mannheim.de/daten/edz-mr/pbs/00/european_identity_en.pdf>.

OFICIÁLNÍ STRÁNKY OBCE HVOŽĎANY. *20. století ve Hvoždanech* [online].

© Hvoždany 2014 [cit. 25.2.2014]. Dostupný z: <<http://www.hvozdany.cz/obec-1/informace-o-obci/historie/20-stoleti-na-hvozdansku/>>.

OFICIÁLNÍ STRÁNKY MĚSTA PŘÍBRAM. *Historie* [online]. © Příbram 2014 [cit. 25.2.2014]. Dostupný z: <<http://www.pribram.eu/mesto-pribram/o-meste/historie.html>>.

- ROUBAL, O. *Když se řekne identita...regionální identita (I. část)*. In SOCIOweb_9_2003. Sociologický ústav Akademie věd České republiky. [online]. [cit. 23. 6. 2013]. Dostupný z: <http://www.socioweb.cz/upl/editorial/download/110_SOCIOweb_9_2003.pdf>.
- ROUBAL, O. *Když se řekne identita...regionální identita (III. část)*. In SOCIOweb_15-16_2003. Sociologický ústav Akademie věd České republiky. [online]. [cit. 23. 6. 2013]. Dostupný z: <http://www.socioweb.cz/upl/editorial/download/115_Socioweb_15-16_2003.pdf>.
- SMITH, A. D. *National Identity*. Univerzity of Nevada Press, 1993. 240 s. ISBN 0-874-17-204-7. [online]. [cit. 11. 9. 2013]. Dostupný z: <http://books.google.cz/books?id=bEAJbHBIXR8C&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbg_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false>.
- ŠINDLÁŘOVÁ, J. *Otázky regionální identity*. Agricultural Journals, Agric. Econ.-Czech, 48 (2002): 263-268, No.6. Czech Academy of Agricultural Sciences 2011. [online]. [cit. 24.6.2013]. Dostupný z: <<http://www.agriculturejournals.cz/web/agricecon.htm?volume=48&type=volume#No.%206>>.
- VLACHOVÁ, K., ŘEHÁKOVÁ, B. *Národ, národní identita a národní hrdost v Evropě*. Sociologický časopis/Czech Sociological Review 40 (4): 489–508. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. ISSN 0038-0288. [online]. [cit. 30. 9. 2013]. Dostupný z: <<http://www.soc.cas.cz/publikace/narod-narodni-identita-narodni-hrdost-v-evrope>>.
- Zákony ČR, *Zákon o obcích 128/2000*. [online]. [cit. 29. 8. 2013]. Dostupný z: <<http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-%28obecni-zrizeni%29.html>>.

Seznam tabulek

- Tab. č. 1: Přehled základních informací o vybraných dotazovaných a vedených rozhovorech
- Tab. č. 2: Vnímání pojmu identita
- Tab. č. 3: Četnost výskytu jednotlivých představ o pojmu identita
- Tab. č. 5: KATEGORIE pro PŘÍBRAM
- Tab. č. 4: KATEGORIE pro HVOŽĎANY
- Tab. č. 6: KATEGORIE pro ČESKOU REPUBLIKU
- Tab. č. 7: KATEGORIE pro EVROPU

Seznam schémat

- Schéma č. 1: **Identita - koncept pojmu**
- Schéma č. 2: **Paradigmatický model**
- Schéma č. 3: **Kauzální model**

9 Přílohy

Příloha č. 1 - Výzkumné otázky polostandardizovaného rozhovoru

1. Jaká je Vaše představa o pojmu identita?
2. Jak dlouho žijete ve Hvoždanech / v Příbrami?
3. Co se Vám vybaví, když se řekne Hvoždany / Příbram?
4. Jaký je váš vztah k Hvoždánům / Příbrami?
 - a. Čím je tento vztah dán?
 - b. V jakých situacích se považujete za „Hvoždána“ / „Příbrama“?
 - c. Plánujete do budoucna ve Hvoždanech / Příbrami zůstat natrvalo?
 - d. Za jakých podmínek byste byl/a ochotna se odstěhovat? (pracovní, životní podmínky).
 - e. Jak daleko od obce/města byste byl/a ochoten se odstěhovat?
 - f. Účastníte se společenských událostí v obci / městě?
 - g. Angažujete se v záležitostech obce / města?
5. Považujete váš region/město v něčem výjimečný? (kultura, tradice, mezilidské vztahy, vazby s přáteli a rodinou, politická či ekonomická úroveň)
 - a. Jste na něco, na někoho ve Hvoždanech / Příbrami hrdý/á?
6. Co se Vám vybaví, když se řekne Česká republika?
7. Co pro vás znamená ČR?
 - a. Jak byste vyjádřil/a váš vztah k ní?
 - b. Co podle vás znamená být Čechem? / Kdo je podle vás Čech?
 - c. V jakých situacích se považujete za Čecha?
8. Domníváte se, že má ČR nějaké přednosti / nedostatky?
 - a. Jste na něco, na někoho v ČR hrdý/á?
9. Pokud byste měl/a možnost odstěhovat se z ČR, z jakých důvodů byste to (ne)udělal/a?
 - a. V jaké jiné zemi byste si dovedl/a představit žít?
10. Co se Vám vybaví, když se řekne Evropa?
11. Co pro Vás Evropa znamená?
 - a. Kdo je podle Vás Evropan?
 - b. Cítíte se být Evropanem?
 - c. V jakých situacích se považujete za Evropana? / Proč se za Evropana nepovažujete?
12. Jste na něco, na někoho v Evropě hrdý/a?
13. Pokud byste se měl/a odstěhovat z Evropy, za jakých podmínek byste to (ne)udělal/a?
 - a. Na jaký kontinent byste se případně byl/a ochoten/na odstěhovat?
14. Jak vnímáte procesy sjednocování Evropy?
 - a. Domníváte se, že má Evropa pro Vás nějaký přínos?
 - b. Čím Vás může obohatit?
 - c. Využil/a jste někdy nabídky pracovní stáže / studia v některé z evropských zemí?
15. Kde je Váš domov?
16. Chtěl/a byste se na závěr na něco zeptat?

Příloha č. 2 - Záznamové archy a zápisy rozhovorů

ZÁZNAMOVÝ ARCH – D1

1. Pojem identita	sounáležitost, součást obce, vlastní pocit, součást osobnosti
2. Představa o obci	pocit přirozenosti, sám sebou, místo kam patřím, bezpečí
3. Vztah k obci	moje místo, pozitivní
a. vlivy na vztah	narození
b. "Hvožďaňák" "Příbramák"	příjezd z Prahy, z cizí země
c. zůstat natrvalo?	ano
d. podmínky stěhování	práce
e. vzdálenost při odstěhování	max. 1h (50km) od obce, klidně horší práce ale blízko obce
f. společenské události	fotbal
g. angažovanost	ne
4. Výjimečnost regionu	příroda, místo narození
a. kultura	-
b. tradice	posvícení – hnětyňky, poslední leč, hasiči, masopust, rozsvícení vánočního stromu, stavění májky, čarodějnice
c. mezilidské vztahy, vazby s rodinou	rozumím si s lidmi, nemáme k sobě příliš blízko, hodně nově přistěhovaných
d. politická a eko úroveň	průměrná, prostředí, revitalizace
e. hrdost	prostředí, kraj, narození, vzpomínky, vazby k místu a lidem
5. Představa o ČR	národní hrdost – demokracie, původ
	vnitřní pocit – promarněná šance, politika
	V. Havel
6. Vztah k ČR	citové vazby – rodina, přátelé
a. vlivy na vztah	lidé – V. Havel, kněz Halík, Schwarzenberg, obecně pozitivní vztah
b. kdo je Čech	nic moc neznamená, chová se slušně, narodil se zde, mluví česky, přizpůsobený cizinec, cítí se Čechem
c. situace kdy jsem Čech	v zahraničí, úspěchy, charitativní činnost
7. Přednosti ČR	liberální země, tolerance menšin, otevřená společnost
Nedostatky ČR	pozůstatky komunismu, kriminalita, lhaní, uzavírání do sebe
a. hrdost	V. Havel, odpůrci komunismu, humanitární pomoc jiným zemím
8. Důvody stěhování	zlepšení životní úrovně
a. stěhování do jiné země	celý svět
9. Představa o Evropě	+ vysoká životní úroveň, hodně států, síla ve spojení států, vzdělanost
	historické centrum
	- osobní zájmy jednotlivých států, těžba vzácných kovů
10. Vztah k Evropě	poznání kultur, tolerantní společnost
a. kdo je Evropan	narozen v Evropě
b. pocit být Evropanem	ano
c. situace kdy jsem Evropan	cestování, střetávání cizích vlivů
d. důvody stěhování	zlepšení životní úrovně, osobní pocit štěstí
e. stěhování na jiný kontinent	

f. hrdost	ne, neuvědomování si evropské společnosti
11. Sjednocování Evropy	+ ekonomika, politické sjednocení má hranice - ztráta soběstačnosti
a. přínos	cestování, Schengenský prostor, obchodování
b. obohacení	jazyky, poznání
c. stáže / práce	ano, právě teď v Londýně (jazykový pobyt)
12. Domov	Hvožďany Praha = ČR
13. Otázky?	-

Přepis rozhovoru s dotazovaným D1

Pokud můžeme začít, tak bych se zeptala: Jaká je tvoje představa o pojmu identita? Aniž bys o tom něco věděl, co tě tak napadá, když se o tomto pojmu mluví v televizi nebo čteš v tisku? *Já si teda myslím, že identita z mého pohledu je nějaká sounáležitost s prostředím, ve kterém žiju. Je to něco, nevím jestli to jako, nevím jestli to mohu říct, jestli to je třeba se státem, protože si myslím, že se státem to tolik není. Myslím, že to je sounáležitost opravdu s prostředím, ve kterém žiju, protože žiju vlastně v obci, na vesnici a ta identita mi vlastně představuje to, že jsem vlastně součástí té obce a toho prostředí a těch lidí, ale zároveň to hodně souvisí s mým vlastním pocitem, že vlastně tam jako patřím. Nevím jestli to nechápu špatně, ale tohle pro mě znamená identita. Možná, že jako identita moje vlastní. Svoji identitu tedy ztotožňuješ s něčím, co pro tebe znamená ta tvá lokalita, tvůj kraj, tvá vesnice... Jo, jo, s tím já se ztotožňuju a to si nějakým způsobem jako, to mě nějakým způsobem ovlivňuje a já to jako beru za své, že tady vlastně žiju a to prostředí ve kterém žiju je součástí mojí osobnosti.*

Když bych řekla Hvožďany, co se ti vybaví? Co to pro tebe znamená? *No tak je to místo, kde se můžu cítit přirozeně. Je to místo, kde se můžu cejtít sám sebou. Říkal, jsi, že se tam cítíš přirozeně, uměl bys mi popsat v jakém smyslu se tam cítíš přirozeně? Hm, cítím se tam sám sebou, cejtím, že to je místo kam patřím. Cítím, že jsem tam vyrostl a nejsem nějakým způsobem jako, necítím žádné ohrožení tam, je to prostě místo, který mi je vlastní. Není to místo, kde bych byl třeba poprvý, jakože nemám tam pocity jako na místě, kde bych byl poprvý, že kdybych byl třeba poprvý v Praze. Tím, že jsem tam vyrostl, tak mi to je místo, který znám, a který, kde se cítím dobře, kde se vlastně nebojím, jako žádný ohrožení tam asi nepotkám. Jak bys vůbec tenhle tvůj osobní blízký vztah k obci označil? Tak já považuju Hvožďany na svůj domov.*

S tím souvisí další otázka, mluvil jsi, že cítíš nějakou sounáležitost s tím místem, které pro tebe představuje prostor, kde se cítíš bezpečně, je to pro tebe domov, tak kdybych se zeptala „Jak by jsi popsal svůj vztah k Hvožďanům? Je něco co bys ještě doplnil? Čím to je, že se takhle cítíš v tom tvém prostředí? *Je daný tím, že jsem tam vyrostl a díky tomu, že jsem tam vyrostl, tak to prostředí znám, a díky tomu, že ho znám, tak to není prostředí, kde bych se jako cítil ohrožený, aspoň když o tom takhle uvažuju, tak se tam necítím ohrožený, myslím si, že to je prostředí kde jako mě, kde mě, samozřejmě, může mě potkat cokoli jo, ale určitě v menší míře, si myslím, že tam, myslím, že tam je riziko, že mě jako někdo vokrade, nebo, že mi někdo přepadne. Cítím, že to je moje místo, ne jako, že jsem někde host, třeba jako v Praze, tam mi to místo nepatří nejsem součástí.*

... po kratší odmlce, kdy si respondent musel vyřídit telefonický hovor...

Tak jsme skončili tím, že jsi mi povídal o tvém vztahu k Hvožďanům. Když bych se tě teď zeptala „V jakých situacích, nebo kdy se považuješ za „Hvožďaňáka“? *Hm, asi v situacích, kdy cestuju právě někam jako do jiného prostředí. A jaké je to jiné prostředí, kde si toto uvědomuješ? Nebo jak daleko bys musel cestovat aby ses považoval za „Hvožďaňáka“? Hm třeba do nějakého většího města, třeba jako do Prahy. Tak v tu chvíli si jako uvědomíš, že nejsi ve svém přirozeném prostředí a že vlastně patříš někam jinam. Jak se to projevuje, zdůrazňuješ například tuto skutečnost při konverzaci, nebo je to jen tvůj vnitřní pocit? Ne, nikomu nic nevnučuju, je to můj pocit, tak to cítím.*

Plánuješ do budoucna se z Hvožďan odstěhovat, nebo jestli víš, že tam chceš zůstat natrvalo? *Pravděpodobně ne, je to pro mě přirozený prostředí, takže bych tu chtěl zůstat. A samozřejmě tuhle otázku hodně ovlivňuje práce, kterou v tom kraji máš. To vlastně souvisí s další otázkou „Za jakých podmínek bys byl vůbec ochotný se odstěhovat?“ No asi to hodně souvisí s mojí prací, takže asi bych se natrvalo odstěhoval, kdybych tady nesehnal práci.*

Když říkáš, že bys byl ochotný se za práci odstěhovat, jak daleko by to od Hvožďan bylo? *Hm no to je dobrá otázka, to já... Jestli by to měla být nějaká dojezdová vzdálenost, dejme tomu v hodinách nebo kilometrech... Když si to jako představím, mě se jako z Hvožďan vůbec stěhovat nechce, prostě jak jsem ti říkal, je to pro mě prostředí ve kterém žiju. Ale právě díky tomu, že bych se odstěhoval, tak bych přišel už jenom o ty své přátele, kamarády, takže asi nějakým způsobem asi bych se snažil vyřešit to, ten problém s tou prací nějak tím dojížděním. A to dojíždění bych třeba bral jakože asi hodinový, maximálně. Třeba nějakých 50 km, ale kdybych se teda... no asi bych se nakonec nestěhoval, ale řešil to tím dojížděním. A kdybych nesehnal nějakou vhodnou práci, tak bych asi musel slevit ze svých požadavků a šel bych po práci, která by byla blíž, a když by byla nějakým způsobem hůř placená ale byla pro mě blíž a tím by byla pro mě výhodnější. Takže bych si uměl představit změnit i obor. No ve Hvožďanech jsem prostě zakořeněnej nějakým způsobem.*

Ve Hvožďanech se určitě koná spousta kulturních akcí, mohl bys mi o nich něco říci? *Jo je tam dokopná, hasičkej bál, mysliveckej bál. A ty sám se těch akcí účastníš? Jo, účastním, i když nejsem hasič ani myslivec. Podíli se na organizaci těch akcí? Ne to ne, spíš se chodím jen bavit. Co se týče angažovanosti v záležitostech obce, dejme tomu při nějakých oslavách, v zastupitelstvu... Ne to ne, vlastně angažuju se tak ve fotbalovém oddílu, ale jako hráč.*

Když budem pokračovat, tak zůstaneme ještě chvíli ve Hvožďanech, a zeptala bych se na to, jestli považuješ Hvožďany nebo region, tu lokalitu ve které se pohybuješ, v nějakém ohledu za výjimečné? *Hm no to nevím, myslím si, že tam je tam je hodně zeleně, je tam prostě krásná příroda. Ta je výjimečná tím, že ta příroda není nějakým způsobem úplně zdevastovaná. Na druhou stranu je pro mě ta oblast výjimečná tím, že jsem tam vyrostl, takže tak. Ale samozřejmě třeba když bych řek z pohledu člověka, který tam nežil, že ta příroda je dobrá ještě. A vůbec ta lokalita co se týče spojení na města, jako je Blatná, Rožmitál a další města, si myslím, že to je dobrý.*

Hovořil jsi o výjimečnosti v rámci přírody a svých vnitřních pocitů. Když bych se zeptala, jestli jsou Hvožďany, nebo ta tvá lokalita v něčem výjimečná z hlediska tradic. Jaké jsou vaše tradice? *Doдрžujeme hodně tradic, sice nevím jestli jsou výjimečné, ale my je držíme. Je to třeba posvícení, kdy se v rodinách pečou posvícenské placky a večer se jde na zábavu, myslivci třeba pořádají poslední leč s tomolou, stejně tak hasiči, takže jsou to takový naše kulturní vyžití. A co se týče obce, tak ta organizuje třeba stavění májky a pro děti pálení čarodějnic a vůbec pro děti je spousta aktivit. Třeba mikulášská, maškarní, na dětský den obce pro děti připravuje zajímavý program. O Vánocích bylo tradicí, že se na Štědřený den kolem desáté večer, po rozdáni dárků*

chodilo na návěs na ohňostroj, to se ale už asi tři, čtyři roky zpátky zrušilo. Jinak před Vánoce se rozsvěcí vánoční strom na návsi a u toho zpívají děti ze školního pěveckého sboru koledy.

Skvělý, a pokud by měl říct něco o vztazích mezi lidmi v obci, jak bys je popsal? Jak spolu lidé komunikují a vzájemně spolu žijí. Jak vnímáš ty mezilidské vztahy? Já to vnímám tak, že aspoň z mého pohledu si s těma lidma rozumím, ale samozřejmě ta obec není na tolik malá, abysme všichni k sobě měli blízko. Přece jenom není to úplně malá vesnice, takže je tam dost lidí, které ani moc neznám, nebo neznám je tak blízce, a díky tomu vlastně, tam díky tomu můžou vznikat problémy. A to jsou jací lidé, ty které neznáš osobně, ty se přistěhovali nebo tam také žijí od jakživa a jenom je neznáš? No nevím, asi jsou to i ty, který tu žijou odjakživa, jenom je prostě neznám. A v současnosti je tam hodně nově přistěhovaných obyvatel? Ne není tam žádný boom, že by se tam lidé hromadně stěhovali, ale pozoruju, že se tu a tam se občas někdo přistěhuje, ale není to žádný extrém.

A když bys měl zhodnotit nějakou politickou nebo ekonomickou situaci, nebo úroveň v obci, dokázal bys něco k tomu říct, jak to vidíš? Tak myslím si, že se vždycky dá s penězma hospodařit líp, ale na druhou stranu si myslím, že naše obec je v tomhle asi průměrná. Z pohledu jiných obcí, jak hospodaří v jiných obcích. To prostředí ve Hvozďanech vypadá dost podobně jako v jiných obcích. Myslíš tím teď nějaké investice do obnovy, rekonstrukci, infrastruktury? Jo jo do infrastruktury, revitalizace prostředí třeba, nebo takhle jo. Ty investice jsou asi dost podobný jako v ostatních obcích, a to že asi obecně ty investice nejsou moc vysoký, ale nějakým způsobem. Prostě přijde mi, že ty investice, já teda neznam rozpočet obce, ale přijde mi z pohledu toho prostředí jak to tam vypadá, tak prostě řádk tu a tam se snaží něco rekonstruovat, ale není zas v takový míře, že by to bylo nějaký moc častý. Ale nevím do čeho přesně ty peníze putují. Asi na místa zřizovaný obcí, jako škola, školka. A dokázal bys jako občan nějak zhodnotit politickou situaci v obci, vnímáš to nějak? Účastníš se voleb do místního zastupitelstva? Voleb to se účastním a občas si myslím, jako že tam furt vyhrávají komunisti a to se mi moc teda nelíbí. Myslím, že tam je hodně komunistů.

Na závěr tohoto naše povídání o Hvozďanech a jeho okolí, bych se zeptala, jestli jsi na něco v tom tvém prostředí hrdy? To úplně nevím co odpovědět. Když jsi třeba hovořil o tom, že když jedeš do Prahy, cítíš se být jako Hvozďaňák, tak kdybys měl někomu z Prahy říct proč seš právě tím Hvozďaňákem? Jo dobře, možná jako hrdej jsem, nebo cítím určitou hrdost díky tomu, že žiju v takovýmle prostředí, jaký je mi nějakým způsobem blízký a nemyslím si, že není jako vůbec vošklivý. Cítím hrdost, že žiju v takovýmle kraji, že patřím do toho kraje, že to je to moje místo. Díky tomu, že jsem tam vyrostl a spojuju si s tím i své vzpomínky, tak cítím prostě hrdost na to místo. Takže vazby nejenom k lidem, ale i k tomu místu. To je jako když fandíš fotbalovému týmu, tak to si taky občas třeba taky nevybíráš, takže to je asi dost podobný.

... po kratší odmlce, kdy respondent potřeboval na okamžik odejít...

Můžeme pokračovat? Jo jasně, omlouvám se za přerušení. Nic se neděje. Tak teď bychom si popovídali trochu o České republice. Co se ti vybaví, když se řekne Česká republika? Tak vybaví se mi asi dvě věci. Vybaví se mi nějaká národní hrdost a promarněná šance. Mohl bys mi obě věci nějak přiblížit? No tak národní hrdost jako ve smyslu naší demokracie a našeho státu. Myslím si, že jsme nějak historicky, jako že bysme mohli zklamat sami sebe, než že by sme zklamali někoho jiného. Tu národní hrdost vidím tak, že se jako nemusím stydět za svůj původ. Jakože spoustu lidí by neřeklo, třeba Američani by někde na východě neřekli, že jsou z Ameriky, protože to je pro ně nebezpečný. Takže z pohledu takhle malého státu, ale zároveň stát, který bojoval za svoji demokracii, tak jsem vlastně hrdej na to, že pocházím z takového státu, který se nějakým způsobem osamostatnil. Ono v souvislosti s tím, když seš pak někde v zahraničí, a někomu řekneš, že jsi z Český republiky, a není zas tolik Čechů, je to svým způsobem výjimečný asi. Kdybys v zahraničí potkával pořád třeba nějaké Angličany, tak ti to nepřijde ani výjimečný, ale tím, že Čechů je docela málo a řekneš, že jsi z Čech, tak to může být docela zajímavý. Takže není tolik lidí, kteří by dělali třeba ostudu. I pro ty cizince jsme nějakým způsobem zajímavý, nejsme Němci nebo Britové nebo Indové, že jich je tam tolik. Takže asi cítím hrdost na ten historický vývoj, že jsme se po těch letech nějakým způsobem osamostatnili. A ta promarněná šance, to je zase takovej můj vnitřní pocit, který mám, že jsme třeba mohli být dál než jsme. V jakém smyslu jsme mohli být dál než jsme? No v tom smyslu prostě našeho myšlení, ve smyslu naší životní úrovně, ve smyslu našich leaderů politických, ve smyslu vedení našeho státu, ve smyslu našeho hospodaření. Hm to si myslím, že právě asi ta revoluce, i když proběhla z určitého pohledu to obdobi po ní nebylo úplně úspěšný, protože se k moci dostali různý lidi a dost se tady začalo krást, takže v tom asi cítím nějaký zmar a promarněnou šanci vidím právě v tom, že se lidi by mohli být trochu moudřejší a víc snažili se hospodařit tak nějak... kdyby byli upřímnější tak si myslím, že by to tu vypadalo třeba líp. Ale tím nemyslím jen z pohledu politickýho, ale i z pohledu obecné slušnosti. A to souvisí vlastně i se vztahy s našimi sousedy a jak nás vnímá svět. A jak si myslíš, že nás vnímá svět? No tak já právě si myslím, že třeba Václav Havel z nás udělal takovej symbol boje za demokracii a lidská práva. Tohle jsem měl teď možnost číst v britských novinách, to si právě myslím, že je pravda, že díky němu nás ve světě znaj. Sice dost často jako Československo, ale důležitý je ten jeho odkaz. A trochu se bojím, že o ten odkaz může snadno přijít a že zase nejsme tak důležitým státem abysme si mohli dovolit o něj přijít. A je to jenom na nás.

A je něco co pro tebe osobně znamená Česká republika? Jak jí vnitřně vnímáš? No tak hlavně mám k ní citový vztah protože, tam mám rodinu a přítelkyni, a díky tomu, že jsem teď trochu dál od Český republiky, tak to můžu takhle docela dobře vnímat. Znamenaj pro mě hodně ty vztahy. Takže Česká republika pro mě představuje ty lidi, který tam jsou, ale zároveň je to místo, kde jsem se narodil, takže to prostředí. Ale to mi třeba teď tolik nechybí, jako ty vztahy. Takže by jsi ten tvůj vztah spojoval píše s citovými vazbami, nebo máš jako vztah k Český republice vytvořenem na základě něčeho jiného? Rozumím, já to mám založený hlavně na lidech, který mám rád. Třeba zrovna osoba toho Václava Havla. A kdybych si měl vzpomenout na nějaký další, tak tam určitě jsou, třeba ten pan Halík, nebo Karel Schwarzenberg, ale určitě by jich bylo víc, nebo různý lékaři, chytrý lidi, který stojí za to poslouchat jejich názorům. Takže to mám založený i na tomhle, ale samozřejmě to nemám tak, že bych šel do nějaký velký historie, do nějakého obrození, co třeba bylo v 18. století, toho zase tolik nevím, protože o tom období jsem toho tolik nečetl. Takže dávám přednost osobnostem posledních let, od nichž jsem něco měl možnost přečíst a zažít je. A samozřejmě mám rád vůbec to prostředí a krajinu Český republiky, a kdybych měl ještě popřeměřšlet, když jsem teď v zahraničí, tak se mi nevybaví třeba hranice, ale vybaví se mi spíš ta oblast, kde žiju. Když teda řeknu Česká republika, tak se nebudu bavit o Aši nebo o Ostravě, ale o kraji, z kterého pocházím.

Na to trochu navazuje další moje otázka, „Co pro tebe znamená být Čechem?“ Tak já nejsem úplně takovej člověk, který by byl jako že bych někde vykřikoval že jsem Čech jo, já mám spíš takový vnitřní pocity a nehlásím se k tomu jako nějak přehnaně jo. A o kom bys řekl, že je Čech, ať už je to v souvislosti s čímkoli? Ono když je někdo Čech, tak to ještě pro mě nic moc neznamená. Protože to, že se narodil ve stejným státě, vlastně asi není známka kvality. Myslím si, že tam můžou žít dobrý a špatný lidi. Takže kdybych taďy (v Londýně, pozn. autora) potkal nějakého Čecha, tak bych se k němu nechoval jinak než k jinými. Spíš kdyby si měl říct, že je někdo Čech, tak bych spíš chtěl říct, že by to měl být člověk, který se chová slušně, není agresivní a dokáže přemýšlet nad svým chováním a dokáže připustit svoje chyby. Pro mě je Čech, který dodrží skoro jako desatero jo. Pro mě tedy znamená být Čechem to, nedělat ostudu svému národu a to bych chtěl i od ostatních Čechů. „A kdo je podle tebe ten Čech?“ Tak asi ten co se v Čechách narodil a mluví česky, ale popravdě, klidně člověk, který by k nám přijel a nenarodil se u nás a mluvil by česky a přizpůsobil se tomu prostředí a cejtil by se on sám jako Čech, já bych ho taky jako Čecha bral. Protože, když by se chtěl přizpůsobit tomu prostředí a lidem, tak bych ho tak akceptoval. Ocenil bych jeho snahu, že bych si sám řek že je Čech. Pro mě třeba není Čech ten, kdo by k nám přijel a držel se v nějaký svojí komunitě tý svý národnosti a třeba by se chodil modlit do mešit, tak to asi není pro mě Čech. Z těch znaků, který jsi tu uváděl, jako mluvit česky, narodit se v Čechách, cítit se být Čechem, který z nich bys považoval za ten určující z tvého pohledu? Určitě to, že se ten člověk cítí sám být Čechem.

A ty sám se považuješ za Čecha? Cítíš se být Čechem? Jo to určitě. Na světě je ale tolik národností, že nevím jestli zrovna ta česká je nějakým způsobem výjimečná. Přijde mi to dobrý, ale je to jako když patříš do nějakého týmu, hraju za něj, snažím se chovat co nejlíp, abych mu neudělal ostudu. Nevím, jako znamená to pro mě něco, ale není to přehnaný, abych to někde vykřikoval, prostě vím kam patřím.

Jsou nějaké situace, ve kterých se cítíš být právě Čechem? V jaké situaci bys řekl, jo já jsem Čech. Jsou takové? Tak třeba teď v zahraničí, když se mi lidé ptají odkud jsem. Pak se jako Čech cítím, když slyším o nějakých úspěších naší země a našich lidí.

Když mluvíš o úspěších, myslíš si, že má Česká republika nějaké přednosti? *Jo myslím si, že má, že jsme relativně liberální zemí. Tolerujeme nějakým způsobem třeba homosexualitu, nebo různý jiný menšiny, že nejsme zase tak úplně radikální. Myslím, že jsme relativně otevřená společnost. Nejsme úplně radikálně nábožensky založená společnost. Přejde mi dobrý, že nám třeba nevadí ta homosexualita a myslím, že jsme víc tolerantnější než jiný země. Samozřejmě máme své problémy a máme své menšiny, ale myslím, že jsme nějakým způsobem tolerantnější. A co si myslím, že Češi jsou relativně slušní, když někoho potkáš, tak se ti snaží pomoci. Takže si nějakým způsobem pomáháme a pomáháme i mezinárodně. Lidi jsou naučení, že by si měli pomáhat, a to si myslím, že jsou naše přednosti. Ale vždycky jde pomáhat víc, nejen nám samotným, ale i ostatním státům, vždycky se na tom dá ještě zapracovat.*

A naopak, vidíš i nějaké nedostatky České republiky? *Vidím, vidím, že nás hrozně poznamenal komunismus, že se u nás dost krade, takovýto „kdo nekradě okrádá rodinu“, že asi bohužel pořád platí a taky si myslím, že se u nás dost lže. Tady bych moh zopakovat to, že bysme se k sobě mohli chovat slušněji, i když si myslím, že v nějaký krizový situaci si lidi dokážou pomoci, že to je pozitivum, ale jako negativum je, že jsou ty lidi naopak apatický, takže to vidím jako negativum no. A co si myslím, že se může jako stát je, že se ta společnost může začít víc zavírat do sebe a že se přestane soustředit na nějaký své hodnoty a cíle, ale bude se soustředit jen na ten majetek a svoje problémy, že se z nás stane jenom taková ta tržní společnost a ne jako ta kulturní společnost. A taky jako velký negativum je, že lidi by mohli přestat přemýšlet nad tím nějakým svým smyslem a začnou se soustředit jen na to nakupování a s tím souvisí i vliv médií, že ty lidi jako začnou propadat takovému pocitu, že všechno je špatný, všichni nám ubližují a všude se krade a že lidi budou našťvanější a našťvanější. Takový povrchní pocitu.*

Už jsme tady o tom hovořili, ale kdybych se teď zeptala, jestli jsi v České republice na něco, nebo na někoho hrdý... *Jo jo to jsem, třeba na Václava Havla, jinak to území nám bylo tak nějak daný. Takže jsem spíš hrdý na to, že dokážeme pomoci ostatním státům. Když pomáháme třeba postavit školy dětem v Africe, to jsem hrdý, protože si myslím, že se máme relativně dobře, abychom mohli ostatním pomáhat. A na spoustu lidí bych mohl být hrdý, třeba na ty, co se postavili komunistickému režimu, protože nevěděli jestli to skončí a že přijde nějaká Sametová revoluce, tak na ty jsem svým způsobem hrdý. Obecně jsem hrdý na lidi, kteří bojují za pravdu. Když takhle mluvíme o té hrdosti, zmiňoval jsi, že když Česká republika pomáhá stavět školy v Africe, v takových situacích jsi rád, že ty Češi, že to dělají Češi a ty jsi také součástí toho národa? Nebo to nespojuješ? *Jsem, jsem rád a chtěl bych aby to bylo hojnější, takovýhle projekty. Je to tak, když slyším, že někde pomáháme v zahraničí tak na to jsem hrdý. Buďť až je to součástí nějaký vládní agendy, což ve mně vyvolává větší pocit hrdosti, protože vím, že to vychází z našeho politického vedení, že někde pomáháme, což mi přijde výborný. A nebo pak nějaká nezisková organizace, to jsem pak taky rád, ale už to je samozřejmě dílo lidí, který nejsou ve vedení toho státu.**

Pokud bys měl možnost odstěhovat se z České republiky, udělal bys to? *Hm, to nevím no, To by asi záleželo na okolnostech, ale vždycky je to asi o té životní úrovni, takže kdybych se odstěhoval a ta moje životní úroveň se zvýšila z pohledu tvý spokojenosti, tvého štěstí, tak asi bych se odstěhoval. Ale asi bych hodně přemýšlel nad těma vztahy na rodinu, na přátele. Ale kdybych nemusel, tak bych se radši z republiky nestěhoval.*

Pokud by tě tedy okolnosti donutily opustit republiku, v jaké zemi by sis dokázal představit žít? *Jak daleko od ČR by ta země měla být? Asi by úplně nezáleželo na vzdálenosti, spíš by to měla být země, kde bych se měl prostě líp. A byly by to například evropské země... ne asi po celém světě, nemám žádnou konkrétní, prostě tam, kde bych se měl líp. Ale jak už jsem říkal, dělal bych to dost nerad.*

Tim bychom mohli z povídání o České republice přejít k Evropě. Co se ti vůbec vybaví, když se řekne Evropa? *Tak ono se mi to vždycky vybaví spíš ve spojení s něčím. V pozitivním nebo negativním smyslu, ale že by se mi vždycky vybavilo to stejný to jako ne. Kdybych měl říct třeba neutrální pohled, tak se mi vybaví docela, historicky docela vysoká úroveň znalostí a vysoká životní úroveň a vybaví se mi ve spojení jako nějaké centrum. Možná díky tomu, že tady žiju tak mám pocit, že ta Evropa ten svět nějakým způsobem formulovala, že se mi vybaví to, že ta Evropa, na to jak to je malej kontinent, tak ten svět ovlivňovala, ten historickéj vývoj a myslím, že teda asi docela dost. Myslím si to, asi proto, že tady žiju, v Japonsku by se to asi učilo úplně jinak. Ale já to vidím, že Evropa je nějakým historickým centrem. Kdybych měl říct něco k tomu pozitivnímu vnímání, tak mi přijde, že to je relativně malý území s hodně státy a hodně rozdílnými národnostmi a vlastně jak jsem říkal, že formulovala svět. Otázka je jestli to bylo vždy správně. Třeba otrokářství, kolonialismus, to asi nebylo zrovna pozitivní. Přijde mi to jako světařil, který nějakým způsobem se zajímá o dění ve světě a snaží se nějak pomoci a aktivně se toho dění účastnit. Takže myslím tím i humanitární akce a tak. Myslím si, že síla těch evropských států je v jejich sjednocení, že spolu toho mohou víc dosáhnout. I když všichni mluví jiným jazykem, tak třeba ty zájmy můžou mít společný. Když porovnam třeba Evropu a Afriku, že ta síla, to spojení těch států v Evropě je daleko silnější, to co spolu můžou jakoby dosáhnout a nevím jestli by se státy v Africe dokázaly domluvit a takhle silně se spojit. V čem vidíš ten důvod, že v Evropě se státy domluví a v Africe ne? *Já myslím, že to je daný tím, že to je nějaký historický vývoj, že ty lidi tady, jako já nejsem teda žádný historik, ale myslím si, že svět se nějakým způsobem vyvíjí a právě si myslím, že ty lidi v Evropě, že tady byla podobná situace jako v Africe, tady byly různé války, boj o moc, za ty léta, díky tomu, že si Evropa prošla několika válkami i většíma, a díky tomu, že není tak velký kontinent, tak se nějakým způsobem formovala a už tady víc vítězí prostě rozum a už ty lidi jednájí bez takových emocí třeba, než kdybych to měl porovnat třeba s tou Afrikou. Hlavně si myslím, že to je o vzdělanosti, protože ty lidi v Evropě mají vysokou vzdělanost. Ještě na začátku jsi mluvil o negativních představech o Evropě... To mě napadá, že za jednáním těch evropských států jsou vždycky osobní zájmy, a samozřejmě tak je stavi nad zájmy celý Evropy, celého společenství. Třeba těžba vzácných kovů v Africe, že najednou k tomu se ta Evropa neumí postavit čelem, protože to jako využívá no, že tam si myslím jsou nějaký osobní zájmy nad těma společenským. A druhý co mi jako může trochu vadit je to politický sjednocování.**

Co vlastně Evropa znamená pro tebe osobně? *Znamená pro tebe něco? Znamená pro mě jako hodně států, který jsou dostupný, že můžeš vidět hodně kultur na jednom relativně malém místě, protože ty vzdálenosti mezi státnama jsou tak velký. Takže Evropu vnímáš z pohledu nějakého poznání kultur... no přesně tak. Protože ve světě jsou vzdálenosti mnohem větší než máme my tady v Evropě mezi sebou. To je asi to co pro mě znamená Evropa. Asi bych tady dodal, že se cítíš Čech, když právě nejsi v Čechách a zase Evropan, když nejsi právě v Evropě.*

A podle tebe, kdo je Evropan? *A Evropan je asi pak ten co žije v Evropě a narodil se tu, nebo ten co sem přišel a cítí se jako Evropan. V Evropě jak jsi říkal, žije mnoho národů a kultur a stěhují se sem i lidé z jiných kontinentů, z jiných kultur, vytvářejí se tu různé menšiny, co všechno z těch vlivů ještě považuješ za evropské, a co už je pro tebe cizí vliv do těch evropských tradic? *Když já nevím, jako ten vliv tady asi byl vždycky jo a teď je to asi snazší pro ty lidi se sem dostat, takže ale považuju ty lidi co se jako Evropani cítí, i když nemyslím, že spousta lidí neuvazuje v takovýhle úrovni, že by se cítil jako Evropan, že spíš se cítí jako příslušník toho národa, toho státu než ty Evropy. A evropský je pro mě to, co je přijatelný, co není agresivní. Ty lidi, který maj svůj názory, ale zároveň dokážou tolerovat i názory těch ostatních. To mi přijde jako evropský chování.**

A ty sám se cítíš být Evropanem? *Jo. A v jakých situacích se za něho považuješ? *No asi když nejsem v Evropě. No a taky možná, když se setkávám s něčím nebo s někým, kdo nepochází z Evropy. Cítím se jako Evropan, když cítím nějaký vliv, třeba náboženství, když to náboženství je agresivní, který se tady v Evropě začíná rozmáhat, nebo nejenom náboženství, ale i nějaký radikalismus, který sem jako nepatří. Tak v tu chvíli se cítím jako Evropan, prostě víc, že bys měl být tolerantní, že pocházíš z tolerantní společnosti, která toleruje i cizí vyznání a názory. Takže se cítím jako Evropan, když se střetávám s lidma, který jsou agresivní, který netoleruju cizí názory. Aspoň takhle to cejtím. Ty lidi co netoleruju cizí náboženství a názory nejsou Evropani. Pokud to chápu správně, tak Evropan by měl dodržovat pravidla daný země, ve které žije... No oni ty pravidla nejsou tak složité, to je prostě pravidlo, že toleruješ, neomezuješ náboženský svobody a toleruješ názory jiných a dokážeš o nich třeba přemýšlet. Takže evropská společnost je založená na tom, že je nějakým způsobem tolerantní. Není to společnost, která je řízená nějakou svatou knížkou, není to společnost řízená nějakým totalitním režimem ani systémem nebo Bohem, ale je řízená politickým systémem, který je většinou demokratickej.**

Možná na další otázku už jsi mi trochu odpověděl v předchozích otázkách, ale kdybych se zeptala, na jaký kontinent bys byl případně ochotný se odstěhovat, nebo odstěhoval by ses vůbec z Evropy? *No asi bych se moc nechtěl stěhovat, ale jak jsem říkal, asi by záleželo na té životní úrovni. A musel by to být kontinent, že bych tam byl šťastnější. Co se týče nějaké hrdosti na to, že žiješ v Evropě. Je něco takového? *Cítíš se ty byt na něco v Evropě hrdý? Jako necejtím pocit hrdosti, ale to je možná díky tomu, že jsem jako se k tomu nedostal, abych si to nějak uvědomil, něco na co bych měl být hrdý. Ale jsem jako rád, že ta evropská společnost je tolerantní.**

Mluvil jsi o evropské společnosti, jak ty vnímáš procesy sjednocování Evropy? *No to je taková palčivá otázka, myslím si je tak nák dobře, že se ta Evropa jako hospodářsky nák sjednotila, takže to je podle mě plus, zase nejsme tak velký, můžem mezi sebou obchodovat. Zároveň zase tam je spousta otázek, jestli některý státy musely omezit svoje hospodářství a ztratily nějakou svojí soběstačnost, takže to je taky takový dvoječný. Je to dobře, že se hospodářsky sjednocujeme, na druhou stranu některý evropský státy ztrácej soběstačnost v některých oblastech. Takže to je negativní, ale zároveň je na tom něco pozitivní. Ale na druhou stranu nějaký politický sjednocování, takže já souhlasim s tím, že nějaký... že karty v Evropě jsou daný, některý státy jsou větší než jiný a prostě rozumim tomu, že třeba Francie bude mít víc zastupitelů v Evropském parlamentu nebo takhle, na druhou stranu jakoby že jsou tady nějaký politický představitelé, i když tomu moc nerozumim, moc to nesleduju, u nás se o tom moc nemluví, třeba co dělá Romey nebo jako ostatní, takže to nemůžu takhle zhodnotit. Ale jako myslim si, že to není úplně špatná myšlenka. Na druhou stranu všechno má svoje meze a určitě nechci, aby tady vznikly nějaký Spojený státy americký, který by se jmenovaly Evropská unie, a který by tady jako byly řízený centrálně a měly tady jednoho prezidenta a vlastně ty státy by ztratily i tu svojí autonomii. To samozřejmě nechci. Asi se mi líbí tak jak to je, asi bych v tom takhle pokračoval, ale asi to sjednocování má svoje limity. Myslim, že je dobrý, aby ty státy spolu jako spolupracovaly, v mnoha oblastech. Tady je zdravotnictví, věda, výzkum samozřejmě víc hlav, víc ví. Přijde mi to výborný jako... infrastruktura všechno jo, spousta oblastí, kde se ty státy můžou ty standardy třeba sjednotit, to je dobrý. To politický sjednocování, o tom jsem mluvil, to má prostě svoje hranice a nechci, aby vznikl jeden stát, nějaká federace.*

Domníváš se, že osobně pro tebe má Evropská unie nějaký přínos? Co se tě nějak osobně dotýká? *Já myslim, že spousta lidí má z ní přínos, jenom si to pořádně neuvědomuju. Já si myslim, že pro mě to má přínos prostě v tom mým životě, v tom, že můžu třeba vyjet do zahraničí a můžu tady začít pracovat. Díky tomu, že nepotřebuju třeba vízum, že tady funguje nějaký Schengenský prostor. Možná si právě ani neuvědomujeme tu možnost toho obchodování, to že můžeme s téma jinýma státaama spolupracovat. Že třeba jak jsem mluvil o tý spolupráci třeba ve výzkumu, tak to se nás dotýká, ani o tom nevíme. A může tě Evropská unie nějak obohatit? Myslim to tak, že ti nabízí nějaké možnosti a ty ti můžou něco přinést, něco ti dát. Myslim, že nejenom Evropská unie mě může obohatit, myslim že Evropa obecně. Můžu cestovat, můžu poznávat, studovat, učit se jazyky.*

A využil jsi někdy pracovní stáže, studia v některé z evropských zemí? *No využil jsem možnosti studovat angličtinu v Londýně, ale stáže jsem bohužel nevyužil. Jsem pětadvacetiletý kluk, kterej bohužel tu angličtinu flákal, takže jsem musel vyjet do Anglie, a zaplatit si za to.*

Tak teď jsme tedy prošli ty tři úrovně, tvoje obec, ČR a Evropa, tak bych se zeptala, kde je tvůj domov? *Můj domov je ve Hvoždanech. Můj domov je ale taky tam, když jsi na úrovni hlavního města, tak můj domov je v tom regionu, kde jsem se narodil, když jsem na úrovni jiného státu, tak můj domov je v tom státě, kde jsem se narodil, ale myslim, že když jsi na úrovni jiného kontinentu, tak můj domov není na úrovni toho kontinentu, kde jsem se narodil, ale můj domov je pořád v tom státu. K tomu kontinentu nemám už takový vztah jako k tomu státu. Takže by jsi dal Hvoždany a ČR na stejnou úroveň? Jsou takový tři věci, na prvním jsou Hvoždany, pak na stejnou úroveň hlavní město a pak Českou republiku.*

ZÁZNAMOVÝ ARCH – D2

1. Pojem identita	osobnost, životní postoje a hodnoty
2. Délka života ve městě	2 roky
3. Představa o městě	město, historie, hornictví
4. Vztah k městu	není citový (ten spíše k rodišti), postupná změna – domov
	rodiště – rodiče, vzpomínky, přátelé - minulost
a. vlivy na vztah	Příbram – přítel, dospělost - budoucnost
b. "Hvožďaňák" "Příbramák"	příjezd z práce z Prahy, pocit sounáležitosti
c. zůstat natrvalo?	ano
d. podmínky stěhování	práce, bydlení (podmínky neodstěhování – rodina, blízký vztah k místu)
e. vzdálenost při odstěhování	max. 2h od Pb
f. společenské události	divadlo, kino, slavnosti města, otevření rekonstruované části města, advent
g. angažovanost	ne
5. Výjimečnost regionu	historie – památky, Svatá Hora, hornictví, krajina středočeského kraje vůbec
a. kultura	divadlo, soubory z jiných měst
b. tradice	advent – ohňostroj, zpěváci, stánky; Svatováclavská pouť;
c. mezilidské vztahy, vazby s rodinou	-
d. politická a ekonom. úroveň	-
e. hrdost	památky – Svatá Hora
6. Představa o ČR	špatná politická situace, fotbal, dobří sportovci
7. Vztah k ČR	domov, střed Evropy
	ČR má rád

	krásné místo, přírodní podmínky
a. vlivy na vztah	historie (Praha), příroda (Šumava)
b. kdo je Čech	buran, nevyspělí, citízadostiví, hádavý, nesoudržný, hokej, sport, mluví česky, bydlí v ČR, odkaz předků
c. situace kdy jsem Čech	dovolená
8. Přednosti ČR	historie, kulturní – zpěváci, osobnosti
Nedostatky ČR	politická situace
a. hrdost	sportovci, zdravotníci, Gott, Sábliková, Jágr
9. Důvody stěhování	zaměstnání
a. stěhování do jaké jiné země	Evropa – pouze sousední státy, příp. Francie
10. Představa o Evropě	malý kontinent x USA
	příroda
11. Vztah k Evropě	domov, cestování
a. kdo je Evropan	kdo žije v Evropě, považuje se za něj
b. pocit být Evropanem	ano
c. situace kdy jsem Evropan	EÚ, důležitější vztah je k ČR
d. důvody stěhování	neodstěhovala
e. stěhování na jiný kontinent	-
f. hrdost	-
12. Sjednocování Evropy	soudržnost, zaměstnání
a. přínos	ne
b. obohacení	cestování
c. stáže / práce	ne
13. Domov	Příbram – přítel budoucnost
14. Otázky?	-

Přepis rozhovoru s dotazovaným D2

Tak pokud můžeme začít náš rozhovor? Nejprve bych ti asi představila téma této práce, zabývá se identitou a to ze tří úrovní v rámci lokality. Tedy jak lidé vnímají svoji identitu regionální, národní a evropskou. Všechny otázkou jsou tak zaměřené na tu identitu podle lokality. Začneme tedy tou regionální, jo? Jo.

Úplně na začátek bych se zeptala na obecnou otázku, „Co se ti vybaví, když se řekne identita?“ Co si pod tím představíš? *Tak pod pojmem identita si představím svoji osobnost, svoje jméno a příjmení a zároveň i svoje hodnoty, co si třeba myslím a tak. Máš na mysli nějaké životní hodnoty? Ano. Takže to vnímám spíš z pohledu méj osoby.*

Tedy už se zaměříme na ten region. A první bych se zeptala „Jak dlouho žiješ v Příbrami?“ 2 roky. A když zde žiješ už nějaký čas, co se ti vybaví když se řekne Příbram? První co tě napadne. *Tak určitě, že to je větší město, že to je okresní město, pak, že má určitě nákou historii, co se týče třeba hromictví, což je hodně významné pro to město si myslím a dále... nevím. Nevadí, napadlo tě něco obecného co se týče Příbrami a jakou historií má to město? Ano.*

Když tedy v Příbrami žiješ, jaký k ní máš vztah? *Tak můj vztah není zatím ještě tak citový jako jsem měla k předešlému místu, kde jsem bydlela, ale poslední dobou se tam cítím čím dál tím víc lépe. Chápu to správně, že se tam ještě necítíš být doma? No poslední dobou bych řekla, že už docela jo, ale ještě to není tak citový jako jsem to měla k předešlému místu no. Ale už to považuju i za svůj domov. A kdybys měla říct, kde je tvůj domov, tak by to byla Příbram nebo to rodiště odkud pocházíš? Můžu říct oboje? Když to tak cítíš, tak určitě. Jo, tak zatím oboje no. Hm, určitě i místo, kde žijí mí rodiče, ale zároveň už i tady. A v čem je pro tebe domov to rodiště a v čem Příbram? Tam je domov, protože tam mam ty své rodiče a že jsem tam vyrůstala a tady zároveň mam zase přítele a už tu mam úplně jiné život. Takže tam už jsem jako taková dospělá a zařizuju si to já a můj přítel. Takže vlastně v tom rodišti máš nějakou svoji minulost a v Příbrami spíš svoji budoucnost? Chápu to správně? Ano, přesně tak. Když jsme mluvily o tom vztahu k Příbrami, tak jsi se zmínila, že je dán právě její historií a tvou budoucností. Nebo chceš k tomu ještě něco doplnit? Ne, asi ne.*

Tak půjdeme dál, a zeptala bych se v jakých situacích se považuješ za „Příbramáka“? *Tak když přijedu do Příbrami, tak si říkám, jsem doma, jsem Příbramák. A odkud musíš přijet aby sis řekla, že jsi Příbramák, že jsi tam doma? Třeba když přijedu z práce z Prahy, tak si řeknu, že už jsem dorazila domu a to si připadám jako Příbramák určitě, dál pak když jsou tam určité slavnosti, když se tam konají, tak si připadám taky jako Příbramák, protože se s tím prostředí tak nějak už sžívám. Cítíš tedy nějakou sounáležitost s tím, co se tam děje? Jo už se mě týká prostě. A co lidé, cítíš v Příbrami nějakou formu soudržnosti? No to asi nevidím. Podle mého ty lidi hodně jednájí sami za sebe. A čím myslíš, že to je? Že každý se snaží jen pro sebe udělat a mít nejvíc. A*

myslíš, že to je lidma nebo tím prostředím? *Myslím, že lidma, jsou hodně lhostejní, ale já nemyslím, že to je jenom v Příbrami teda. A čemu to připsuješ? Já si myslím, že těm lidem obecně, jako na vesnici si myslím, že pořád asi maj k sobě blíž, třeba tam co jsem vyrůstala. Tam kdyby se někomu něco stalo, tak si myslím, že má spíš to zastání, než v tom městě.*

Plánuješ zůstat v Příbrami natrvalo? *Neplánovala jsem to, ale v současné době si myslím, že tam asi zůstanu. Nebudeš se tedy už vracet domů k rodičům? Ne to určitě ne, to vím na sto procent. Pokud by sis měla představit, že by jsi se odstěhovala z Příbrami, za jakých podmínek bys to udělala? Tak určitě za podmínek, že bych musela za práci se stěhovat pryč, a nebo i za práci přítele. A nebo i kdyby se naskytla nějaká lepší příležitost k bydlení, ale jinak bych v Příbrami chtěla zůstat, i kvůli rodině, mam to blízko ke svým rodičům. A jak daleko od Příbrami bys byla vůbec ochotná se případně odstěhovat? Tak maximálně 2 hodiny, tak asi od Příbrami. A proč maximálně ty dvě hodiny? No abych to měla blízko právě zase k rodičům.*

Když se posuneme o něco dál, tak v Příbrami se určitě koná spousta společenských akcí a událostí, účastníš se jich? *Tak určitě navštěvuji divadlo a kino co máme v Příbrami a zároveň když jsou tam nějaké slavnosti. Jaké slavnosti tam máte? Slavnosti města, ty jsou v září, nebo teď se u nás rekonstruovala čtvrt' a bylo slavnostní otevření, to se ráda účastním, nebo když je začátek adventu, ohňostroji, tak to mám taky moc ráda. A při organizaci, nebo vůbec v záležitostech obce, se nějak angažuješ? Zatím jsem neměla příležitost.*

A považuješ Příbram, nebo vůbec její okolí v něčem výjimečné? *Tak výjimečná je Příbram ve své historii, má velice významnou historii. I třeba Svatá hora, to navštěvuje hodně lidí a hodně lidí za ní sem jezdí a pak vlastně i to hornictví. A vůbec si myslím, že to je hezká krajina v celém okolí, a vlastně v celém Středočeském kraji. Co se týče třeba kultury, tak si myslím, že se Příbram snaží dělat kulturní akce jako v divadle, že tam je hodně hostujících souborů a pak taky advent. Na ten chodí hodně lidí a je poměrně dost oblíbený. Když začíná advent tak každoročně je ohňostroji, jsou tam stánky a je tam hodně dobrá atmosféra, jezdí tam i hodně slavných zpěváků a ten advent si nenechám nikdy ujít, ráda tam chodím. Jsou v Příbrami i nějaké tradice, které ty sama nějak dodržíš, nebo víš, že se tam drží obecně? Hm tradice, tam je asi jen ta pouť Svatováclavská, ale jinak žádný jiný tradice nevnímám, že by tam byly.*

Na závěr k tématu regionální identity bych se tě zeptala jestli v rámci toho tvého regionu, ve kterém žiješ, jsi na něco hrdá? *Hrdá jsem určitě na tu Svatou horu, protože kolikrát když slyším v rádiu nebo v televizi, že se někdo baví o Svatý Hoře, tak prostě můžu říct ano, tam jsem byla, tam chodím, tam bydlím kousíček odtamtud a na to jsem hrdá si myslím. Takže jsi hrdá na tu památku a nějakou historii s ní spojenou? Ano.*

Tak to by byly otázky pro region, teď bychom se posunuly k České republice. Zeptala bych se tě, co se ti vybaví, když se řekne Česká republika. Špatná politická úroveň. Špatný fotbal, špatný když se to srovná s jinými evropskými státy. Myslíš v úrovni? *Určitě v úrovni, ta je u nás mnohem horší. Ale zase zároveň na druhou stranu jsou tu jiní sportovci, který musím vyzdvihnout. Že si myslím, že nás poznávají díky tomu, že máme i jiný dobrý sportovce. Někteří jsou výjimeční. Takže když se řekne Česká republika, tak se ti vybaví politika a fotbal? Jo přesně tak.*

A co vůbec pro tebe Česká republika znamená? *No určitě domov a zároveň takovej střed Evropy asi no, že jsme v tom středu a jsme něčím určitě výjimeční. A jak bys vyjádřila ten svůj vztah, ve smyslu tvých vnitřních pocitů? Určitě Česko republiku mám ráda, určitě bych se nechtěla odstěhovat a beru to jako krásný místo, myslím, že tu máme spoustu krásných míst, přírodních krás. Ale určitě i co se týče historických míst, jsou tady hodně významné. Ale já mám spíš ten vztah k přírodě. A když by jsi měla vyzvednout některá z těch míst... Třeba Šumava, hrozně moc se mi líbí Šumava, a z těch historických, když jsi to zmínila? No tak určitě Praha, tam je spousta historicky významných míst, ať už Hrad nebo Karlův most. Hm fajn.*

A když bych se tě zeptala na lidi, kdo je podle tebe Čech? *No to je těžká otázka, jako v tom smyslu kdo tu žije? Jasně, když se řekne Čech, tak ty si představíš ... burana. To si myslím, že vůči ostatním zemím působí Čech trochu buransky, že nejsme až tak vyspělí a jsme trošičku.. nebo určitě tu jsou i ctižádostiví lidé, ale takový... jak bych to řekla no... jako hádavi, že ten národ je celkově no. A když jsi mluvila o tom, že jsou Češi jako burani, v jakém smyslu? No myslím si, že tu máme dost vzdělaných lidí, ale asi opravdu, že se neumíme tak chovat, jako třeba ty západní země. Myslím si, že jsme i dost nesoudržní v běžném životě. A jsou nějaké situace, kdy se sjednotí, kdy umí táhnout za jeden provaz? No když je nějaká událost, třeba když se hraje hokej, tak to si myslím, že se ten náš národ spojí a všichni prostě fandíme těm našim a jsme prostě za jedno. Vidíš tedy tu soudržnost jen v tom sportu? Nebo i v jiných oblastech se lidé umí sjednotit, třeba v politice nebo v otázkách kultury... No asi jenom ten sport nás dokáže spojit. Myslím si, že nejenom hokej ale i ten fotbal, že i ty co tomu nefanděj, tak věděj, že se něco koná a že všichni fandíme těm našim no.*

Dobře a co podle tebe znamená být Čechem? *Tak určitě Čechem je ten, kdo mluví česky, bydlí tady a že máme nějaké prameny, historii, který jsou hodně vzácný. A v jakých situacích se považuješ za Čecha? Mluvíš ji třeba o tom hokeji, že ta soudržnost s tím taky trochu souvisí a najdeš něco proč ty osobně by ses cítila být Čechem nebo řekla jo, já jsem Čech? Tak třeba když to vezmu jako když jsem na dovolené v cizině, tak, teď se mi třeba stalo, že jsem byla v Turecku a šla jsem takhle po tržnici a oni tam hráli českou písničku, hráli Gotta, jo byl to Gott, sice ho neposlouchám, ale v té situaci si říkám jo, a všichni jo, vy jste Češi a my jo my jsme Češi. Takže asi v takových situacích.*

A domníváš se, že má Česká republika nějaké přednosti? *No tak historicky určitě, kulturní si taky myslím, že jsme. A kultura v jakém smyslu? Já si myslím, že máme hodně dobrý zpěváky i herce, to si myslím, že určitě. Ještě když se k tomu vrátím, říkala jsi, že jako národ jsme nevyspělý a když to spojíš s tou kulturou, tak jak bys to viděla v tomhle ohledu s tou vyspělostí? Mylím, že obyčejný lidi, jako v tomhle tom si myslím, že máme dobrý zpěváky, já to myslím obyčejný lidi, nebo aby to nevznělo nějak špatně, ale prostě pořád jsme Češi, pořád prostě typicky když se... já vidím prostě Chorvatsko, všichni prostě nabalený jídlo a igelitky a nafasováno, já to vidím v tomhle jako. Takže v tomhle vidíš to buranství... Ano. Ne že bysme byli hloupí, ale spíš málo elegantní. A myslíš si, že jako země se můžeme považovat za kulturní společnost? Jo já si myslím, že určitě, že máme hodně výjimečný osobnosti, že se máme jako čím pyšnit, že máme na koho být hrdí. Naopak, myslíš si, že má Česká republika nějaké nedostatky? No jako určitě politická úroveň, protože to je jako nesutečný. Já si myslím, že se tady prostě nedokážeme dohodnout, že tady pořád budou nějaký problémy a ta politika je tady nesutečná. Já teda ne že bych se v tom úplně vyznala, ale myslím si, že tohle nikdo nemá prostě to, co tady my máme. A jak se díváš na to co se o nás říká, myslíš, že to je dobře nebo špatně? Tak to já moc nevím. Nevadí, pokud to nijak nevnímáš nic se neděje. A chceš ještě k těm nedostatkům něco dodat? Já hlavně vidím tu politickou situaci tady, já s ní nejsem spokojená, teda určitě ne. A chodíš k volbám? Chodím, ale já mám pořád zafixováno to, že ať se zvolí kdokoliv, tak bude pořád to samý. A angažuješ se sama nějak politicky? Ne to ne, ale už jsem nad tím dokonce i přemejšlela vážně, když to vidím. Ale já nevím, myslím si, že ať je tam kdokoliv tak pořád to spěje k tomu jednomu jako. A kor teď...*

A ty už jsi mluvila o nějaké té hrdosti, dokázala bys říct, jestli jsi na něco nebo na někoho hrdá v ČR? *No já zase vidím jenom ty sportovce, ale i zároveň si myslím, že můžeme být hrdí na svoje zdravotnictví, protože ono se o tom ani moc neví, ale tady probíhá spousta výzkumů a najdou se určité léky na nemoci a ani se o tom neví, že vlastně pocházejí z ČR. Takže já jsem hrdá na úroveň českého zdravotnictví, akorát se o tom moc nemluví. A napadá tě ještě něco na co můžeš být hrdá? Já nevím proč, ale napadá mě opravdu jen ten sport. A dokázala bys jmenovat nějakého konkrétního sportovce? Třeba Šablíková, ta je opravdu hodně dobrá i přesto, že neměla tady na trénování úplně nejlepší podmínky. A že se o ní ví ve světě, že pochází z ČR. Díky ní a díky taky Jágrovi se o ČR ví. No a pak taky díky Gottovi. A na toho jsi hrdá? Ale jo jsem na něho hrdá, určitě, že pochází od nás.*

Kdybys měla možnost odstěhovat se z ČR udělala bys to? *Hodně nerada, protože vím, že by mi ČR určitě scházela, protože bych tu měla zase opět rodiče ale i vzpomínky a nevím jestli bych to zvládla v jiný zemi ale asi bych se odstěhovala zase za tou prací, kdybych měla hodně dobrou nabídku. Takže kdybych se zeptala z jakých důvodů by ses odstěhovala, tak by to bylo kvůli práci? No asi ta práce, já zase nevidím jiný důvod proč bych se odtud měla odstěhovat. A v jaký jiny zemi by sis dovedla případně představit žít? Určitě v evropský, možná spíš v nějakým sousedním státu, ale zároveň by se mi hrozně moc líbilo bydlet ve Francii. Ano, a proč zrovna Francie? Protože jsem tam byla a moc se mi tam líbilo, líbila se mi kultura, prostředí a lidi. Lidi mi tam přišli hrozně fajn, hrozně mirumilovný, hrozně jako vůbec mě neznali a byli hrozně pohostinní, vůbec nás neznali a nabídli nám prostě všechno. Nocleh, jídlo, no byli prostě skvělí. A vidíš nějaký rozdíl mezi Francouzema a Čechama? No já si myslím, že u nás to tak není. Jediný kde si myslím, že to je u nás, tak je Morava. Myslíš v té pohostinnosti? Hm určitě. Že tam jsou pořád ty lidi, že když tam přijedou cizí a neznají je, tak se jim snaží dát co nejvíc můžou. A v Čechách si myslíš, že to není? Myslím si, že to tady není no. Jako samozřejmě se najdou lidi, kteří se pořád taky takhle chovají, ale ve větší míře si myslím, že určitě ne.*

Fajn, tak to by bylo pokud ještě nechceš něco dodat k ČR všechno... *Ne nechci.* Tak se můžeme přesunout do Evropy a zeptala bych se tě co se ti vybaví, když se řekne Evropa? *Evropa, já nevím, malý kontinent? Spoustu malých států. A malý ve srovnání s čím? Já to beru s Amerikou. Jinak vidím zase krásnou přírodu, protože tady v Evropě máme spoustu krásných míst. Aspoň ty co jsem měla já možnost navštívit, protože třeba v Americe jsem ještě nebyla. To je asi tak všechno.*

A znamená pro tebe osobně něco Evropa? *No tak bydlím tady v Evropě. Zároveň jak jsem říkala, navštívila jsem určitá místa v Evropě, takže ji znám víc než jiné kontinenty.*

A kdo je podle tebe Evropan? *No určitě ten, kdo tu žije a ten jako když je na jiném kontinentu, třeba v tý Americe, tak se pořád považuje za Evropana. Pořád cítí, že má srdce v tý Evropě, tak určitě to je Evropan. Ani jako se nemusí tady narodit, ale pokavaď tady žije nějakou dobu a cítí, že tady je jeho domov, tak to je prostě Evropan. A ty sama se cítíš být Evropanem? Jo určitě. A v jakých situacích jsi právě Evropan? No jako určitě když se o nás mluví jako o Evropský unii, třeba v Americe, tak to se určitě považuju za Evropana. Jinak nevím no, je to takový obecný pro mě. A je to pro tebe důležitý být Evropan? Pro mě je jako důležitý, že jsem z České republiky, i když asi jo, asi je, protože to tady mám hrozně ráda v Evropě. Asi by mě víc trápilo kdybych se musela odstěhovat z Evropy. A trápilo by tě to víc, než se odstěhovat z ČR? To asi ne. A co ještě považuješ za evropský a co už je podle tebe cizí vliv do evropských tradic a evropského způsobu života. Myslím tím, to, že v Evropě je hodně multikulturní, mísí se tady jak náboženství, etnický menšiny, spousta kultur, co si o tom myslíš? Může to Evropu nějak obohatit? ... Nebo co je ještě pro tebe Evropa a co již cizí vliv? *To asi nic takový v Evropě nevidím, že by tady něco takový tady narušovalo. Já prostě pokavaď, ať už je ten člověk prostě nábožensky takovej nebo takovej, tak pokud tady žije a chová se dejme tomu slušně, nebo jako Evropan, tak proč ne jako. Takže pokud má někdo jiné vyznání, ale respektuje místní tradice a zákony, který jsou nastolené v tom daném státě, tak je to pro tebe Evropan? No určitě, nemám s tím problém.**

Pokud by ses chtěla odstěhovat z Evropy, tak zase udělala bys to? *Nevím jestli bych se úplně odstěhovala z Evropy, to už by pro mě bylo opravdu... já vím, že by to bylo třeba stejná vzdálenost jako z nějakého města z jiného kontinentu... hm to asi ne no, asi bych to neudělala. Takže nejsou ani žádné podmínky, za kterých bych to udělala? Asi už ne.*

Tak teď něco maličko o EU. Jak vůbec vnímáš proces sjednocování Evropy? *Jak to vnímám? No tak já to vnímám tak, že bysme měli mít nějakou určitou soudržnost, že kdyby k něčemu došlo co se týče třeba války, tak ty státy co jsou v EU by za námi měly stát. A zároveň to vidím v lepším pohybu pracovníků, že bysme měli mít větší šanci dostat práci v jiný zemi, než to bylo třeba dřív, když EU ještě vůbec nebyla.*

A myslíš si, že sjednocená Evropa, má pro tebe osobně nějaký přínos? *No tak pro mě asi ne no, protože jsem se ještě ani nesnažila hledat třeba práci jinde, že nevím jestli ty podmínky jsou tak ideální. A čím tě teda, kdybys případně hledala tu práci někde, nebo jsi cestovala po Evropě, může ti něco dát? Tak určitě lepší pohyb, tím že můžu volně cestovat, tak můžu víc poznávat v každé zemi EU.*

Ty jsi mluvila o té práci, takže jsi žádnou práci nevyužila, a třeba nějaké stáže nebo studijního pobytu ses účastnila? *Zatím ne, nebo teda už určitě ne.*

Teď když jsme si prošli těmi třemi úrovněmi, tak bych se na závěr zeptala, kde je tvůj domov? *V Příbrami. A proč zrovna tam? Protože tam mám přítele a spolu budujeme náš domov.*

A chceš se ty na závěr na něco zeptat? *Asi ne.*

ZÁZNAMOVÝ ARCH – D3

1. Pojem identita	osobnost, vliv okolí a známých
2. Délka života ve městě	1 ^{1/2} roku
3. Představa o městě	cikáni, klidné město, historie
	získané dobré vzdělání
4. Vztah k městu	pozitivní
a. vlivy na vztah	-
b. "Hvožďaňák" "Příbramák"	zatím ne
c. zůstat natrvalo?	ano
d. podmínky stěhování	pracovní příležitosti
e. vzdálenost při odstěhování	blízko Prahy
f. společenské události	kino, divadlo, fotbal
g. angažovanost	nebyla příležitost, angažovanost v případě osobního zájmu
5. Výjimečnost regionu	infrastruktura, střední průmyslová škola
a. kultura	velké kulturní vyžití, ničím ale nevyčnívá
b. tradice	„skok přes kůži“
c. mezilidské vztahy, vazby s rodinou	soudržnost lidí, shoda lidí v názorech v otázkách města
d. politická a eko úroveň	nezajímá se o místní politiku
e. hrdość	historie města (hornictví), školství (střední průmyslová škola)
6. Představa o ČR	zloději
	krádeže a tunelování
	nezájem o budoucnost země

7. Vztah k ČR	země s dlouhou historií
	postavení v Evropě – historie, domov, úspěchy v průmyslu
a. vlivy na vztah	původ – domov
b. kdo je Čech	narodil se zde, cítí se být
c. situace kdy jsem Čech	úspěchy Čechů, sport
8. Přednosti ČR	„zlatý český ručičky“, lidé bojovníci, pracovití
Nedostatky ČR	lidé se neumí ozvat
	politika, státní dluh
a. hrdost	historické postavy, umělci, období první republiky, T.G.M.
9. Důvody stěhování	lepší pracovní příležitosti, vyšší životní úroveň
a. stěhování do jaké jiné země	Švédsko, Švýcarsko
10. Představa o Evropě	hodně států, nejstarší kontinent
	kontinent kde leží ČR
11. Vztah k Evropě	-
a. kdo je Evropan	kdo se narodil, cítí se být, dodržuje evropské zákony a pravidla
b. pocit být Evropanem	ano
c. situace kdy jsem Evropan	ve vztahu k jiným kontinentům, Amerika
d. důvody stěhování	lepší životní podmínky
e. stěhování na jiný kontinent	nezáleží na kontinentu, ale na dané zemi
f. hrdost	historie
12. Sjednocování Evropy	dobrá nápady, neumím zhodnotit jestli se provádí dobře
a. přínos	cestování, pracovní příležitosti
b. obohacení	dotace
c. stáží / práce	nevyužil
13. Domov	rodná vesnice
14. Otázky?	Jak dopadne celkový průzkum?

Přepis rozhovoru s dotazovaným D3

Takže první otázka, když bych se tě zeptala co si představuješ, úplněš obecně, pod pojmem identita? Je to vlastně tak nějak všechno co utváří okolí toho člověka, ať je to jeho osobnost, to co dělá, jeho okolí, jeho známí. Jako by jeho okolí.

Když bych se zeptala jak dlouho žiješ v Příbrami? No v Příbrami to teď je asi rok a čtvrt. Ale pocházím z vesnice nedaleko Příbrami. A když se řekne Příbram, co tě jako první napadne? Cikáni. A ještě něco se ti vybaví, když se řekne Příbram? Jo, klidný město, relativně pěkný, se slušnou historií, Svata Hora...

A jaký máš vůbec vztah k Příbrami. Více méně pozitivní no, jediný co mi tady vadí, jsou ty cikáni a pak zbytečně namachrovaný týpci tady no, taky kolikrát, co rádi dělají bordel. Když bych se vrátila k těm cikánům, proč ti tam vadí? No jelikož jich je tady hodně a jsem dřív dělal v kriminále, do té doby mi nějak nevadili, ale tam jsem si o nich udělal ten opravdický obrázek jak to je s nima, že jsou vyložené nepřizpůsobivé, tak jak se o nich tvrdí. Chápu to správně, že můžou vytvářet nějaký negativní obraz města? Nemyslím si, že celej jako negativní obraz toho města, ale hážou určitěm stín no. Ano, a když bych se ještě vrátila k tomu, že jsi mluvil o tom, že máš pozitivní vztah k Příbrami, tak čím to je daný. Dostal jsem tady docela dobrý vzdělání si myslím, školy jsou tady dobrý a že to město samo o sobě je takový klidný, rozvíjí se, stará se o něj, teďky se dělá novy silnice, vypadá to tady dobře no.

Dál bych se tě zeptala, když máš tak poměrně vřelý vztah k Příbrami, považuješ se za „Příbramáka“? No považuju, ale asi tak, že tu ten rok a půl bydlím, jinak ne. Necejtím se úplně jako Příbramák. Nenastávají třeba situace při konverzaci s někým, nebo když někým přijedeš, kde bys řekl, ano já bydlím v Příbrami a jsem Příbramák? Zatím to tak nemam no. Když by se mi někdo zeptal, tak jsem pořádkem z té vesnice. V té vesnici se tedy pořádkem cítíš být doma? Hm, cítím.

Plánuješ do budoucna zůstat v Příbrami natrvalo? No zatím asi do budoucna jo, kvůli finančním možnostem. A za jakých podmínek by jsi byl vůbec ochotný se odstěhovat z Příbrami? No to já jsem ochotnej okamžitě, když se naskytne jakákoliv rozumná příležitost, tak klidně půjdu z Příbrami pryč, mě tady nic nedrží. A tou příležitostí by mělo být co? Když vyhraju ve Sportce, tak mě nikdo nevidí ani v České republice. Myslím tím přestěhovat se za lepšími životními podmínkami? Ne tak životní podmínky tady špatný nejsou, ale jak jsem vyrůstal na vesnici, tak bych radši bydlel někde bokem než přímo ve městě. Bokem myslíš někde na vesnici? No no no. A vrátil bys do té vesnice odkud pocházíš? Já bych se tam klidně vrátil, ale jelikož plánuju budoucnost s přítelkyní, tak se tam asi už nikdy nevrátím. Takže kdybys vyhrál a díky tomu jsi měl možnost třeba žít někde na venkově, tak byste si našli nějaké místo

mimo váš region? Mimo region asi úplně ne, ale asi na venkově spíš než v Příbrami. A jak daleko od té Příbrami, by to tak mohlo být. Jaká vzdálenost? No tady jde spíš o to, aby to bylo blíž Praze, aby to už nebylo dál, protože já dělám v Praze, přítelkyně taky tam nakonec asi taky najde práci. My, co se týče pracovního vytížení, pořád tady někde, ale situovaný blíž Praze. Takže ti nezáleží na vzdálenosti od Příbrami, ale spíš od Prahy kvůli práci? To zase ne, já bych zase v Praze nebo blízko Prahy nemusel být, já zase Prahu nesnáším. Ale spíš bych to viděl tam, kde by byla práce.

Když bychom se vrátili do Příbrami, účastníš se nějakých společenských akcí? Chodím do kina s přítelkyní, do divadla tady, taky na fotbal, chodím do krámu do hypermarketu. A angažuješ se v záležitostech města nějak? V politické, kulturní nebo jiné rovině? Ani trochu, to jde úplně mimo mě a zatím mě to ani moc nezajímá. Takže kdybys měl příležitost, tak by ses ani nijak nezapojoval? Ne, kdybys měl příležitost, tak možná jo, to když se teď třeba na netu nebo na facebooku něco ukáže, tak to se na to třeba i podívám, ale muselo by se mě to vyloženě nějak dotýkat, abych se musel angažovat.

Příbram jako město, a jeho okolí považuješ v něčem výjimečné? Výjimečným? No výjimečnej úplně nevim, ale myslím si, že ta infrastruktura obecně tady je na slušný úrovni, když bych jel mimo okres, tak kolikrát ty silnice jsou na horší úrovni, tady je to pořád takový říáký lepší. Vidíš nějakou výjimečnost například v oblasti kultury? V rámci kultury si myslím, že ničím nevyčnívá. To kulturní využití je tady hodně velké to určitě, ale aby to vyčnívalo, to asi ne. Například v oblasti kultury? V rámci kultury si myslím, že ničím nevyčnívá. To kulturní využití je tady hodně velké to určitě, ale aby to vyčnívalo, to asi ne. Příbram jako město, a jeho okolí považuješ v něčem výjimečné? Výjimečným? No, máme. Na průmyslovce, která byla dřív báňská škola, se dodržuje tradice „skok přes kůži“. Já jsem se toho chtěl jednou zúčastnit ve čtvrátku, už jsem všechno nacvičoval, ty hornický písně a tady ty věci a pak jsem onemocněl a nakonec jsem tam nebyl. A do dneška mě to mrzí. A pak si myslím, že to je hrozně hezká tradice a myslím si, že nikde jinde v republice není, možná někde v Ostravě, ale jako takový si myslím, že to má už jen ta průmyslovka. A v čem spočívá takový „skok přes kůži“? No ono se začne už dopoledne, jde se od průmyslovky až někam do staráku až na březáky a chodí se po nějakých hospodách a všude se něco zappívá, dostane se pivo a pak večer se ještě v kulturáku pilo a pak se skákalo přes nějakou kůži a tím se ten člověk co skákal uvedl do toho hornického cechu. Tak to je pěkná tradice.

A jak je to v Příbrami s mezilidskými vztahy. Vnímáš nějakou větší vstřícnost než třeba v jiných městech, nebo naopak nenávisť? Tak to ani nevim. Jednou jsem našel na facebooku nějakou skupinu příbramský maminky a tam na sebe byly hodně hodný no. Si tam vyměňovaly svoje poznatky, takže něco takového třeba funguje, ale já jsem se s tím úplně nesešel s navazováním nějakých výjimečných vztahů. A myslíš si, že jsou lidé v Příbrami soudržní? Myslím si, že jo. V čem je ta soudržnost... No vim, že nejsou lidé nějak rozdělení, takže bych řekl, že jsou schopní držet pohromadě. Drží pohromadě při nějakých příležitostech, nebo když se něco ve městě přihodí? Spíš si myslím, že tady lidé vidí hodně věci stejně. Třeba tedky jak se rekonstruovalo náměstí a udělali tam takovou kašnu a do té kašny dali obrovskou kouli, já nevim z čeho to je, asi z nějakého mramoru, váží to kdovíkolik tun, vyrábělo se to snad až v Číně, stálo to hrozný peníze, funkce vyloženě žádná. Kašna je sice pěkná, ale stála tolik, že by se za to dalo postavit kdovíkolik lepších věcí. Tak v tomhle případě byli lidé za jedno, smálo se tomu celý město a na netu proti tomu lidé dost vystupovali a nadávali.

Jak je na tom Příbram co se týče politické nebo ekonomické úrovně. Jak to vidíš? Já tu politickou scénu v Příbrami zase tak nesleduju. Minulej starosta je tedky hejtmanem Středočeského kraje, další bejvalej starosta tak toho obvinili za podvod s mandátem ve sněmovně, nějaký trafiky. Takže asi Příbram drží krok, že jsou tu stejný lumpové jako všude, co se týče politiků.

Uzavřeme teď okruh o té Příbrami a poslední moje otázka by byla, jestli jsi na něco v Příbrami případně v jeho okolí hrdý? Jsem hrdej na střední průmyslovou školu, kterou jsem vystudoval, je to kvalitní škola. Mám dobrej pocit z té tradice, která tu bejvala toho hornictví, to město se v té době někam dostalo. No a to je možná tak všechno.

Děkuju a teď bychom se posunuli v otázkách k České republice. Když se řekne Česká republika, co se ti vybaví? Zloději. Češi se za komančů naučili krást, aby něco měli, a pak když se po revoluci věci staly dostupný, tak je nějak nenapadlo přehodnotit to, pořád se tady jenom krade a tuneluje a lidé shromažďujou mamon a vůbec je nezajímá, co se z toho vůbec stane a ta země pak dopadá, tak jak dopadá. Takže se domníváš, že Češi nemají vyšší hodnoty, nebo morální hodnoty? No určitě maj, ale ty lidi, který se dostávají k těm pomyslným korytům, pak tyhle hodnoty házou za hlavu a už je vůbec nezajímá a to svědomí jim asi k tomu moc nepomůže. A pro tebe osobně, co znamená ČR? Je to země, která vznikla hodně dávno, má hodně dlouhou tradici, dobrý postavení v Evropě, který se za okupace už moc neprojevovalo, to jsme trochu upadli, a teď se z toho nemůžeme dostat. Pro tebe je ČR důležitá v souvislosti s historií? Určitě, byli tady lidé, kteří republiku nebo předtím ještě království povznesli a udělali nějaký jméno. Myslím si, že v každém století se někdo našel, kdo nějak zasáhl do dění v celý Evropě. Což si myslím, že je poměrně významný na tak malou zemi, kterou dneska jsme. Jinak pro mě osobně to znamená určitý domov, je to země, ve který jsem se narodil, kde jsem pyšnej určitě na hodně věci, který se pořád tady dějou, kdy lidi něco dokážou. Pořád máme úspěchy v hodně odvětvích, ale zase je to všechno o těch politikách, který pak tu zemi mi přijde pustošit.

Vnímáš ten svůj vztah přes politiku, nebo můžeš mluvit i o nějakých citech a vazbách? Citový asi úplně ne, spíš ten svůj vztah mám díky tomu, že jsem se tu narodil a mám tu domov. Kdo je podle tebe Čech? Čech je podle mě ten, kdo se v Čechách narodí, a nebo taky ten, kdo se sem nějakým způsobem dostane, zapadne sem a jako Čech se cítí. A je schopnej tady v tom systému fungovat. Pro tebe je to důležité být Čechem? Znamená to pro tebe něco? No určitě je to pro mě důležité, protože kdybys nebyl Čechem, tak nevim, čím jiným bych byl. Konkrétně, umíš si představit nějakou situaci, ve které by jsi o sobě řekl, že jsi Čech? No jistě, když bude nějaký sportovní úspěch, tak to se hnedka budu hlásit. Vyhrájeme olympiádu, mistrovství světa, euro nebo cokoli, hnedka jsem pyšnej na to, že jsem Čech a že vim, že kdokoli nejen sportovci, dosáhne nějakých úspěchů, já jsem hrdej, že jsem ze země odkud on pochází. Jsou ještě nějaké situace nebo jen v tom sportu? Ne je to ve všim všudy, ať jsou to vojáci v Afgánistánu, že v Americe Bohdan Pomahač transplantuje obličej, je to největší frajer co se týče tyhle chirurgie. Pak sem rád, že jsem Čech.

Už jsi o tom možná trochu mluvil, ale myslíš si, že má ČR nějaký přednosti? Přednosti určitě má. ČR jako stát nebo lidí? Záleží jak ty to vnímáš, jestli vidíš přednosti spíš z pohledu politický jednotky, území nebo lidí, který v ní žijí, nebo obojího. No jako politická jednotka, aby měla nějaký přednosti, by mě asi nic nenapadlo. Spíš ty lidi tady no. Lidi jsou přizpůsobivý, šikovný, říká se „Zlatý český ručičky“. Ale na druhou stranu jsou tady taky lidi utápnutý, že se ani neozovou, jenom žbrblaj, jak co dopadne no. To že lidé se třeba bojí vyjádřit svůj názor, bereš jako nedostatek? No asi to je nedostatek. Ale Češi jsou celkově, ať se to vezme z jakéhokoli pohledu, tak jako že bojovníci. To je vidět třeba u těch sportovců, pracovníků, že jsou takový dřiči, bojovníci, tak to si myslím, že je velká přednost. Myslím si, že i jako národ jsme pracovití. Napadá tě ještě něco z těch nedostatků ČR co by jsi chtěl zmínit? Tak kromě toho, že jsme takový utápnutý, že se neumíme ozvat v rámci republiky, ale i Evropský unie. Protože od ní si necháváme hrozně věci diktovat. Třeba teď když zakázali marmeládu, všechno je to jam, s výrobou Becherovky byl taky nějaký problém, což si myslím, že jsou takový zbytečný byrokratický nesmysly, proti kterým se neumíme postavit. Jako pomazánkový máslo, že máslo musí mít tolik a tolik % másla, zbytečnosti se kterými my nic neděláme, jen sklápíme hlavu. Ale jinak nedostatky jako státu si myslím, že bysme měli snižovat státní dluh, kterej je hrozně velkej, ale těžko říct, jak by se to mělo udělat. Takže ty nedostatky vidim spíš zase v tý politice a správě tohoto státu.

Už jsi zmínil, že se považuješ za Čecha, dokázal bys říct, jestli jsi v ČR na něco, na někoho hrdý? No na všechny lidi co něco dokázali. Vlastně už od Přemyslovců, ve středověku, vlastně Hus, Komenský, nebo umělci třeba Voskovec a Werich. A díky nimž se o Čechách ve světě ví. Jako politický útvar si myslím, že jsme něco znamenali za první republiky, když pan Garrigue Masaryk to vzal pevně do rukou, vzniklo Československo, to jsme měli asi naposledy nějakou politickou váhu i ve světě.

Pokud bys měl možnost se odstěhovat z ČR, udělal bys to? Odstěhoval bych se, když bych se dostal k hromadě peněz, jako je ta Sportka třeba. Ale asi by mi i stačila nějaká dobrá příležitost na práci, když bych věděl, že zabezpečím třeba rodinu, tak bych se klidně odstěhoval. Bylo by to teda hlavně kvůli práci, nebo bys měl i jiné důvody? Jo tak mohl bych se přestěhovat do jiný země kde se líp žije, jsou tam lepší sociální jistoty, kde korupce není taková, třeba takovej Nověj Zéland, tam by bylo hezky, nádherná země. Tam je všechno. Pak bych si uměl představit žít ve Švédsku a Švýcarsku. Podle těch zemí to vypadá, že by to bylo jedno jak daleko od ČR by ses odstěhoval? Jo to je mi jedno, jde spíš o tu zemi, z těch tří bych jednu klidně bral.

Posledním okruhem je Evropa. Zase podobná otázka. Co se ti vybaví, když se řekne Evropa? Moc států, nejstarší kontinent souvně. No asi tohle. A co pro tebe osobně Evropa znamená? Kontinent, na kterým je Česká republika a hodně národů. Hodně národů jsi říkal, s tím úzce souvisí i to, že v Evropě žije tady celá řada etnických menšin a náboženských menšin. Co z toho je pro tebe ještě „evropské“ a co už vnímáš jako cizí vliv na evropskou kulturu? Určitě

jo, jsou to věci co se teď dějou, třeba ve Francii, v Británii, v Belgii to snad taky bylo, kde žijí muslimové. Oni si to ale zavínili částečně sami, když se tam nastěhovali, tak je pak sestěhovali na kraj města, kde maj svoje ghetta, dodržují se tam všelijaký jejich zvyky, co maj náboženský, a že nemaj pak potřebu se nějak přizpůsobit fungování toho státu a z toho pak vzniknou všelijaký rozbroje no. Holky že nosí zahalený tváře, já si myslím, že když někdo chce bejt v Evropě, žít v určitým státu, tak by se měl přizpůsobit jeho pravidlům a nějak je dodržovat. Aby si přišly tisíce lidí do země, kde žije 20 milionů obyvatel a začaly si tam vydupávat nějaký svoje práva, tak ať jdou pryč prostě. To jsou věci, který by měly fungovat takhle a nefungujou. Myslíš, že ten problém je hlavně v malé míře integrace? Určitě, tam to začíná. Když se ty lidi separujou a městům nebo státům to nejdřív nevaří, že se separujou a pak z toho vznikají tyhle ty represe. Myslíš si, že příchod cizinců a vliv jejich kultury, může evropskou společnost naopak i nějak obohatit? No tak na tohle asi odpovědět nedokážu. Podle mě, asi ne. Nevím o ničem z jakýkoli kultury, která se tady nějak objevila, co by mohlo obohatit. Tím, že sem lidi přicházej, tak by to mohlo obohatit tu danou zem, do který oni přišli. Ale nenapadá mě nic konkrétního.

Mluvili jsme o nějakém vlivu na evropskou společnost, tak bych se zeptala, kdo je podle tebe Evropan? Evropan bude taky každej, kdo se tady narodil, kdo se tak cejtí. To bude stejný jako s tou zemí, kdo dodržuje pravidla, který jsou v Evropě nastolený. Když tady budou ty muslimové a budou vytvářet ghetta, tak moc evropský asi nebudou, když tam nic evropsky fungovat nebude. Musejí se dodržovat zákony celého společenství. A ty sám se cítíš být Evropanem? Určitě ano. A v jakých situacích, nebo kdy o sobě řekneš, že jsi Evropan? Když se děje něco v Americe, tak si řeknu, že jsem rád, že jsem Evropan, že je to takhle daleko ode mě a tady se mi nic takovýho stát nemůže. Ať jsou to živelný pohromy, terorismus. Ten v Evropě taky se může dí, ale ne v takový míře jako v tý Americe. Jsi tedy Evropan ve chvíli, kdy se vyhraňuješ vůči Americe? Nemůžu říct, že jenom proti Americe, všechno má svoje pro a proti. Amerika jako taková si myslím, že je dobrá, ale ne tak, jak si o ní všichni myslí. Tam ty tradice, kultura celkově, fast foody, tlustý děti a lidi, to taky není nic dobrýho. Myslíš si, že Amici nejsou moc chytrý, nemaj moc šikovný lidi. A máš třeba nějakou osobní zkušenost s Američanama? Osobní zkušenost nemám, to je z toho co se tak ke mně dostane. Všude se o tom píše, když ženě zmokne pes a ona ho dá do mikrovlnky, tam si ho uvaří a ještě vyhraje soud a strašný peníze na odškodným, to možný v Americe no.

Pokud by sis měl představit odstěhovat se z Evropy, udělal bys to? Ano. Je to stejný jako z tý České republiky. Když by byla příležitost, která by nám zajistila nějakou lepší budoucnost, kdyby třeba byla práce na tom Novým Zélandu, tak bych se asi moc nerozmýšlel tam jít. Takže by ti nezáleželo na tom, jaký kontinent by to byl? No úplně jedno taky ne, do Antarktidy bych zrovna nechtěl. Ale jinak je mi jedno jestli Asie, Amerika, když bych tam měl lepší životní příležitost. Kontinent mi je jedno, pak už by záleželo na tý zemi, která by to byla. Která země by pro tebe byla absolutně nepřijatelná? Somálsko, tam bych nechtěl, a v Africe obecně bych nechtěl, možná tak do Jihoafrický republiky, ta je na tom docela dobře.

Na závěr bych se zeptala, když jsi mluvil o tom, že se cítíš být Evropanem, jsi v Evropě na něco hrdý? No tak v Evropě asi není nic, na co bych byl vyloženě hrdý. Možná historie Evropy, to jo, ale co se týče současnosti, to ne. A na co konkrétně z historie jsi pyšný? Je to bohatá historie a více méně tady všechno začalo, Řecko a Řím, starověk. Vlastně i ČR byla ovlivněná evropskou kulturou. Vychází pořád z učení filosofů ze starověku, ty se učí do dneška. Hypokratova přísaha, tady to všechno začalo, všechno odsud vzešlo.

Jak vůbec vnímáš procesy sjednocování Evropy? Myslíš si, že to je dobrej nápad, ale zase do toho nevidím tolik, abych byl schopnej říct, jestli se to provádí dobře a jestli to funguje tak, jak by mělo. A to že se Evropa sjednocuje má pro tebe osobně nějaký přínos? Určitě, pro mě osobně, že se otevírají třeba hranice, nemusí se nikde čekat, když člověk chce někam jet, nemusí to bejt na cestovní pas, stačí občanka. To si myslím, že je velkej přínos. Pak pracovní příležitosti, kdy spousta lidí nenajde uplatnění v oboru ve své zemi nebo v místě svého bydliště a když bydlí na hranicích můžou jet jenom do vedlejšího města třeba v Německu, kde si i vic vydělaj. Takže tam ten přínos tam je určitě velkej. Evropská unie může tebe osobně nějak obohatit? No možná kdybych někdy stavěl barák, tak dávaj pěkný dotace, tak to by mě docela obohatilo, ale jako taková mi Evropská unie nic nepřinese no, jako jedinci. Využil jsi někdy možnosti studovat nebo pracovat v zemích EU? Bohužel nevyužil, ani jsem se k ničemu takovému nedostal, asi to bylo tím, že jsem byl linej. A kdybys měl teď možnost, využil bys takové nabídky? To by zase záleželo jak dobrá by to byla příležitost, teď už taky nejsem sám a nemůžu myslet jenom na sebe.

Dobře a teď už poslední otázka, po tom co jsme si povídali o regionu, městě kde žiješ, o ČR a Evropě, dokázal by jsi říct, kde je tvůj domov? Ve vesnici, kde jsem se narodil a vždycky se tam budu rád vracet. Zatím to teda tak cejtím.

A na závěr, chtěl by ses ty na něco zeptat? Asi mě teď nic nenapadá, možná jak dopadne tady ten celkové průzkum. Určitě pokud budeš mít zájem, můžu ti konečnou práci dát k přečtení.

ZÁZNAMOVÝ ARCH – D4

1. Pojem identita	člověk, chování, názory
2. Délka života v obci	od narození
3. Představa o obci	rodná vesnice, domov
4. Vztah k obci	kladný, citový vztah, příroda, kulturní akce,
a. vlivy na vztah	citový vztah
b. "Hvožďaňák" "Příbramák"	těžba zlata, hrdost
c. zůstat natrvalo?	ne
d. podmínky stěhování	práce, nové prostředí
e. vzdálenost při odstěhování	nezáleží, jižní i Střední Čechy
f. společenské události	ano, plesy, sběr kamene
g. angažovanost	ne, šíření petice proti těžbě zlata, volby
5. Výjimečnost regionu	příroda – rybníky, lesy

a. kultura	ne
b. tradice	klasické venkovské
c. mezilidské vztahy, vazby s rodinou	soudržnost u mladých – zábavy, u starších – spolky
d. politická a eko úroveň	starostka – fotbalové hřiště, škola, snaží se
e. hrdost	
6. Představa o ČR	stát kde žiji, narodila jsem se zde, Čech, vlastenec mám ráda a nestidím se ze ČR, stydím se za politiku
7. Vztah k ČR	někam patřit, domov
a. vlivy na vztah	máme se dobře – kladný vztah, politika – záporný
b. kdo je Čech	kdo se cítí být, má občanství, kořeny, jazyk, vědět kam patřit
c. situace kdy jsem Čech	sportovní události
8. Přednosti ČR	příroda, historie
Nedostatky ČR	politika, ekonomika, ovzduší
a. hrdost	V. Havel
9. Důvody stěhování	ano, kvůli politice, lepší životní podmínky
a. stěhování do jaké jiné země	Švýcarsko, Finsko, Skotsko
10. Představa o Evropě	soudržnost států, EU
11. Vztah k Evropě	kontinent
a. kdo je Evropan	kdo žije v Evropě
b. pocit být Evropanem	ano
c. situace kdy jsem Evropan	cestování
d. důvody stěhování	spíš cestování, ne dlouhodobě, poznání, zkušenosti
e. stěhování na jiný kontinent	USA
f. hrdost	ne
12. Sjednocování Evropy	spolupráce, pomoc x byrokracie
a. přínos	ne
b. obohacení	nevím o ničem
c. stáže / práce	ne
13. Domov	Hvožďany, ČR
14. Otázky?	ne

Přepis rozhovoru s dotazovaným D4

Když začneme první otázkou, co si představíš, když se řekne identita? *Identita člověka, jak se člověk chová, jaké je, jaký má názory, je to taková podstata člověka.*

Dobře, teď bych se tě zeptala právě na identitu v rámci tří okruhů. Jedná se o identitu lokální, národní a evropskou. Když bych měla začít s tou lokální, nebo regionální zeptala bych se nejprve jak dlouho žiješ ve Hvožďanech? *Od narození. Co se ti vybaví, když se řekne Hvožďany? Moje rodná vesnice, se školou, obchodem, kamarády. Prostě moje rodná vesnice. Je to pro mě domov. Jak by jsi popsala tvůj vztah k Hvožďanům? Kladný, mám je ráda. Mám tady rodinu, a prožila sem tu celé své dětství. Cítím se ve Hvožďanech dobře. Je tam hezká příroda, dobrá dostupnost všech věcí, který potřebuju. Je tady škola, školka, obchod, hřiště, koupaliště, hospody, kde se konají kulturní akce. Tam vždycky potkám svoje kamarády a dobře se bavíme. S tím by mohla souviset i určitá sounáležitost, mají lidé ve Hvožďanech k sobě blízko? Někteří, ne všichni, protože jsou tam i lidé, kteří tam nežijí od narození, takže se tam přistěhují, ale nemůžeš věřit každému. A ti co se přistěhovali vnímáš jako že nejsou tak úplně sžití s tou vesnicí, tak jako ti co tam žijou? Myslím si, že jo, že to tak je no. Nemyslím si, že k tý vesnici cítí to, co člověk, který tam žije od malička.*

Ty sama se považuješ za „Hvožďaňáka“? Ano. A dokázala bys říct, v jakých situacích? Tak jsou to třeba situace, které se týkají celé vesnice. Konkrétně teď je to otázka těžby zlata, která se otevřela po změně horního zákona a hrozí nedaleko Hvožďan opětovný průzkum na Petráčkově hoře a lidé se obávají těžby. Proto obnovili sdružení, které v 90. letech vzniklo za stejným účelem a snaží se podepisováním petičí a komunikací s politiky těžbě zabránit. Pak si tak nějak uvědomíš, že jsi součástí tý obce, a že jsi ten Hvožďaňák a bojuješ v zájmu tý obce. Ale jinak, že bych někomu vnucovala to, že jsem z Hvožďan, to asi ne. Ne každého to zajímá. Ale sama za sebe jsem hrdá, že jsem z Hvožďan.

Plánuješ do budoucna ve Hvožďanech zůstat? Ne. Kvůli čemu bys nechtěla zůstat? Kvůli práci, protože ve Hvožďanech a okolí té práce není tolik a ani taková jakou bych si představovala. Taky bych se chtěla odstěhovat kvůli tomu, abych poznala i jiný město, nové lidi, ale pořád hlavní důvod by byla ta práce. A jak daleko od Hvožďan bys byla ochotná se odstěhovat? Na tom mi asi nezáleží, pokud seženou práci, která by byla pro mě perspektivní, nezáleží na vzdálenosti. Ale vlastně možná bych nechtěla na Moravu, asi jen po Čechách. Spíš jižní a střední Čechy.

Účastníš se v obci nějakých společenských akcí? Samozřejmě, chodím na plesy, zábavy a různé sezonní události. Jako na jaře stavění májky, v létě je u nás pouť, na podzim posvícení, kdy pečeme posvícenské placky a třeba v zimě chodím na Vánoční jarmark do školy. Takže během roku se toho děje víc kam chodím. Pak takovou společenskou akcí je i sběr kamene s mysliveckým sdružením, kam chodím s taškou. A podílíš se nějak nebo se angažuješ v záležitostech obce? No nijak zvlášť, jediné jak jsem říkala s tou petičí, tak to ano, ale co se týče třeba politických stránek, tak to ne. Chodím akorát tak k volbám.

Považuješ Hvožďany nebo celý region, ve kterém žiješ, v něčem výjimečný? Určitě si myslím, že tady je výjimečná příroda. Je tady hodně rybníků, lesů. Vlastně jsme v Mikroregionu Třemšín, tedy v oblasti Brd. Vidíš i nějakou výjimečnost třeba i v kultuře? Nevím jestli úplně v kultuře, to spíš v té přírodě. V kultuře asi žádnou výjimečnost nevidím. A máte ve Hvožďanech nějaké tradice, zvyky? Dodržujeme velikonoční zvyky, kdy kluci chodí rachtat a pak po pomlázce. Nebo třeba na čarodějnice se staví hranice, a v poslední době se organizuje i malé občerstvení pro účastníky a je to příjemná událost. Takže máme spíš takové tradice asi jako všude na vesnicích. A co lidé ve Hvožďanech? Jaké zde jsou vzájemné vztahy, jsou lidé soudržní? Myslím si, že jsou u nás vztahy takové jako všude. Jsou tu vztahy dobrý i špatný. Asi není ani možný aby měl každý každého rád. Záleží na lidech, každý má jinou povahu, někdo si sedne, někdo si nesejde. Ale na druhou stranu se najdou lidé, kteří jsou k sobě vstřícní. A ti co k sobě vstřícní nejsou, myslíš si, že to je ovlivněno také tím jak jsi mluvila o tom, že někteří se přistěhovali a nejsou s vesnicí tolik sžiti? To ani ne, spíš si myslím, že na tom tolik nesejde, že záleží na člověku. Soudržnost tam ale je třeba u mladých lidí, kdy jsou schopni sami zorganizovat a iniciovat nějaké kulturní akce a společně se bavit. Také si ale myslím, že i starší lidé jsou soudržní, třeba tím, že tu funguje spousta spolků. Třeba myslivci, včelaři, hasiči nebo fotbalisti. Ale jo asi by se dalo říct, že si lidé tady dokážou pomoci, když je potřeba. Kdybych se ti zeptala na politickou nebo ekonomickou úroveň, jak to ve Hvožďanech vidíš? Jo, tak myslím si, že starostka dělá pro obec maximum. Snaží se v obci rekonstruovat a zvelebovat jí. Školku máme opravenou, fotbalisti mají nové šatny na hřišti. Snaží se i při různých příležitostech jako třeba ty čarodějnice, organizovat něco pro děti. Nebo na dětský den mají děti pestrý program.

Teď bychom mohly přejít na další okruh, a v tom jsou otázky zaměřené na ČR. První otázka tedy, co se ti vybaví, když se řekne Česká republika. Je to stát ve kterém žiju, ve kterém jsem se narodila a můžu říct, že jsem Čech. Vlastenec. Co to konkrétně znamená, že jsi vlastenec? V tom, že mám ráda tu zemi, že se nestydím za to, že jsem z ČR. I když třeba teď za politiku se teda docela stydím.

Co konkrétně pro tebe ČR znamená? Tak je to pro mě domov a znamená pro mě takovou jistotu, to že někam patřím. A tvůj vztah k ČR, jak bys ho vyjádřila? Můj vztah je kladný. Naštvaná jsem tady na ten systém, na politiku, která nefunguje, ale na druhou stranu, jsou země, kde je to mnohem horší než u nás, takže když si pořád myslím, že jsme si nějaký úroveň, kterou si držíme. Nejsme na tom ani tak špatně, ale ani tak dobře. Takže můj vztah je dán i tím, že se tu mám relativně dobře a dobře se mi tu žije.

Říkala jsi, že se považuješ za Čecha, co to podle tebe znamená? Kdo je podle tebe Čech? Podle mého, je Čechem ten, kdo se Čechem cítí a musí mít české občanství. A pro mě to znamená, že vím kam patřím, jaké jsou moje kořeny, jakou mluvím řečí. A v jakých situacích se ty cítíš být Čechem? Tak například když vyhrájeme hokejový zápas, nebo dokážeme něco ve sportu. V tu chvíli o nás svět ví a tím já si můžu s hrdostí říct, jo, jsem z Čech. Ale asi stejně jako s téma Hvožďanama, bych nikomu nevnucovala, že jsem Češka, nebo že jsem z Čech. Je to spíš můj vnitřní pocit, který nemám potřebu nikomu sdělovat.

Domníváš se, že má ČR nějaké přednosti? Rozhodně příroda a historie. To jsou velké přednosti ČR. Myslím si, že máme bohatou a dlouhou historii, ke které se můžeme obracet a získávat z ní poučení a vyvarovat se tak nějakých omylů. O přírodu se v posledních letech i dost staráme, lidé se naučili recyklovat a chovat se k přírodě šetrně a díky tomu se obnovují přírodní parky, čistí se řeky a tak. A hlavně máme hezké hory, třeba Šumavu. Tam to mám moc ráda.

Myslíš si naopak, že má ČR nějaké nedostatky? Tak ty se najdou i v té přírodě, kdy ještě pořád například na Karvinsku a Ostravsku mají problém s ovzduším a pak jak už jsem říkala velké nedostatky vidím i v politice. Navzdory nedostatkům jsi na něco, na někoho v ČR hrdá? Jsem hrdá na prezidenta Havla. Protože když si vezmu jakého máme teď prezidenta, každý rozumný člověk musí ocenit Havla za jeho myšlenky, postoje a chování. Havel nám udělal ve světě jméno, současný prezident dělá jen ostudu. A je ještě něco na co jsi v ČR hrdá? No asi obecně na lidi, který republika neškodí, spíš naopak jsou úspěšní a dělají jí dobré jméno.

Pokud bys měla možnost se z ČR odstěhovat, udělala bys to? Ano. A za jakých podmínek? Z důvodu politické situace, která tady v současnosti nastala, kdy nic nefunguje a každý si v politice dělá co chce, tak to bych byla ochotná se odstěhovat. Třeba do Švýcarska. Pokud bych měla teda možnost, tak bych určitě šla za nejlepšími životními podmínkami. Jsou ještě nějaké jiné země, kam bys případně chtěla odstěhovat? Kvůli přírodě, bych si vybrala třeba Finsko nebo Švédsko.

Tak teď se můžeme přesunout od ČR do Evropy. Co se ti vybaví, když se řekne Evropa? Vybaví se mi soudržnost států. Je to kontinent, který vnímám spíš jako Evropskou unii.

Co pro tebe Evropa znamená? Asi pro mě nic konkrétního neznamená. Nemám k ní nějaký hlubší vztah. Když bych se zeptala, Evropa je místem, kde žijí a střetávají se různé kultury a společnosti, co je pro tebe ještě přijatelné jako evropské a co vnímáš jako cizí vliv? Myslím si, že všichni co tu žijí od narození, tak jsou to Evropani. Jediné co se mi nelíbí, je třeba situace, kdy si například muslimové nárokují stavění mešit v evropských městech. Asi nejsem naprosto proti stavění, ale musí tady být nastolena nějaká pravidla a měly by se dodržovat zákony a zvyklosti v té dané zemi. Ale je to na domluvě s politickými představiteli a pokud se domluví tak v tom nevidím problém, protože oni sami potřebují svoje vyznání a uchování si nějakých svých životních postojů a hodnot. V podstatě to může v důsledku znamenat i určité obohacení evropské kultury.

Cítíš se ty sama být Evropanem? Protože žiju v Evropě tak ano. A v jakých situacích si to evropanství uvědomuješ? No tím, že žiju v ČR, která je součástí Evropský unie.

Pokud bys měla možnost odstěhovat z Evropy, udělala bys to? Na určitou dobu, abych poznala život na jiném kontinentu, tak ano, ale zase bych se chtěla vrátit. Takže natrvalo bych se z Evropy asi nerada stěhovala. Spíš bych to viděla na cestování a poznání a získat zkušenosti, třeba v USA. Asi bych úplně nemusela cestovat do Afriky, nejsem si jistá, že tam je bezpečno. I když v té Americe taky není úplně nejbezpečnější, ale je to trochu jiná úroveň, než v té Africe.

Jsi na něco nebo na někoho v Evropě hrdá? Myslím si, že ne. Možná tak historie, která vlastně ovlivnila i vývoj v ČR, ale jinak mě asi nic nenapadá.

Jak vnímáš procesy sjednocování Evropy? No jsou situace, kdy bychom jako stát potřebovali pomoc, na to si myslím, že je EU dobrá, ale pak jsou situace, kdy nám EU diktuje věci, které musíme podle nařízení měnit teď nebo nedostaněš dotace. To mi přijde jako velký zásah do toho státu. A myslím si, že naše slovo nemá v unii takovou sílu a váhu.

Má pro tebe konkrétně EU nějaký přínos? Přímou pro mě asi ne. Nebo aspoň o tom nevím. A mohla by tě EU případně nějak obohatit? Myslím si, že unie neřeší věci individuálního člověka, ale jako státu. S tím vlastně souvisí i možnost například práce v zahraničí, jazykové nebo studijní pobyty v Evropských zemích... No já to zatím tak nevidím. A využila jsi někdy nabídky studovat nebo pracovat v zahraničí? Ne, neměla jsem možnost.

Když jsme hovořily nejprve o tvé vesnici, pak o ČR a nakonec o EU, dokázala bys mi říct, kde je tvůj domov? *Nastejno ve Hvoždanech a v ČR.* Nakonec ty sama by ses na něco chtěla zeptat nebo něco dodat? *Ne asi ne.* Tak děkuji za rozhovor.

ZÁZNAMOVÝ ARCH – D5

1. Pojem identita	tvář, podoba člověka
2. Délka života v obci	od narození
3. Představa o obci	rodina, známí, kamarádi, přátelé známé místo, velké město dostupnost – školy, nemocnice, obchody, divadlo, kino, vila K. Čapka
4. Vztah k obci	pevné pouto, domov
a. vlivy na vztah	domov, zvyk
b. "Hvožďaňák" "Příbramák"	Příbramák x Pražák
c. zůstat natrvalo?	ano
d. podmínky stěhování	stěhování rodiny, existenční důvody
e. vzdálenost při odstěhování	50-60 km
f. společenské události	plesy, hasičské závody
g. angažovanost	
5. Výjimečnost regionu	poloha, blízko Prahy. nová bytová výstavba
a. kultura	Svatá Hora, zámek Dobříš
b. tradice	neví
c. mezilidské vztahy, vazby s rodinou	soudržnost starousedlíků
d. politická a eko úroveň	rekonstrukce
e. hrdost	hrdnost na původ a narození v PB, příroda, spokojený život
6. Představa o ČR	špatná politická scéna ČR srdce Evropy památky, hory
7. Vztah k ČR	rodná země
a. vlivy na vztah	spokojený život , kultura,
b. kdo je Čech	není cizinec narozený v ČR, občanství, mluví česky, hlubší kořeny v ČR, chápání kultury
c. situace kdy jsem Čech	přirozený pocit, při sportu, česká házená
8. Přednosti ČR	kultura, památky, kulturní a sportovní využití
Nedostatky ČR	politika, rozprodávání českých firem
a. hrdost	sportovci, jeskyně, zámky, péče o památky
9. Důvody stěhování	válka, odstěhování rodiny jinak nestěhovat, neznalost cizích jazyků
a. stěhování do jaké jiné země	USA, ale ne na trvalo
10. Představa o Evropě	velký kontinent s mnoha zeměmi místo pro poznávání, cestování a turistiku
11. Vztah k Evropě	Evropa prostě je, osobně to nevnímá
a. kdo je Evropan	žije v Evropě
b. pocit být Evropanem	neuvažování o evropanství, život na jednom místě, nevyužívání možností Evropy

c. situace kdy jsem Evropan	v přítomnosti Američana
d. důvody stěhování	nejraději nestěhovat
e. stěhování na jiný kontinent	blízko Evropy
f. hrdost	na srdce Evropy, tedy ČR, spolupráce mezi zeměmi, porozumění států

12. Sjednocování Evropy	volný pohyb osob, benevolence vůči příchozím cizincům, vlivy cizích kultur podpora ČR při konfliktech
a. přínos	-
b. obohacení	cestování a poznávání jiných Evropských zemí
c. stáze / práce	ne

13. Domov	Příbram a její okolí pak ČR, ale Pb je na prvním místě
-----------	---

14. Otázky?	ne
-------------	----

Přepis rozhovoru s dotazovaným D5

Když bych se tě zeptala na první otázku... Co si představíš pod pojmem identita. Identita? První slovo, které mě napadá je tvář. Obecně tvář, podoba člověka. Každý má nějakou podobu.

Teď bych se zeptala jak dlouho žiješ v Příbrami? Od narození, tedy 28 let. A co se ti vybaví, když se řekne Příbram? No v první řadě se mi asi vybaví všechno co znám důvěrně, to je rodina, známí, kamarádi, přátelé. Je to místo, kde to znám, kde se pohybuju a kde existuju. Jinak se mi vybaví velké město, tedy pro mě je velké. Je tam dostupnost všeho, školy, nemocnice, obchody, divadlo, kino. Co se mi vybaví ještě sice není přímo v Příbrami ale nedaleko, a to je Čapkovno muzeum. To je taková vilka, kde trávil Karel Čapek svoje léta, a pro mě to je takový, že v létě jsem tam hodně jezdila na kole, do okolí tý čapkovny, a bylo to takový, že i v dětství jsme se tam hodně jezdili. Je tam krásná zahrada, takže člověk se tam rád vrací. Mám to tam ráda no.

To jsi mi trochu navedla na další otázku, jaký je tvůj vztah k tomu místu kde žiješ? Hodně silnej, je to fakt pevný pouto. Strašně se mi tam líbí, ráda se tam vracím, i když teda přechodně bydlím v Praze, tak každý víkend tam ráda trávím. Protože tam mám prostě pocit, že jsem svým pánem, jsem volná, jsem prostě doma. Z toho vlastně vyplývá i další otázka, čím se ten tvůj vztah k Příbrami dán? Určitě tím, že to je můj domov. Ale asi by se to dalo i říct v tom směru, že to je zvyk, že člověk se tam narodil a je tam zvyklej. Takže dalo by se to vzít i jako zvyk no.

V jakých situacích se považuješ za Příbramáka? Jsou ve tvém životě nějaké takové situace, kdy se za něho považuješ? Asi v takových těch rozhovorech Pražáci versus vesničani, tak v těch chvílích jsem na ten svůj kraj docela hrdá. Samozřejmě proti Pražákům nic nemám, Praha jako taková je moc hezký město, ale pro život, pro budoucí život to není. Já jsem prostě zvyklá u nás vzít kolo nebo psa a jít se projít za město, což v Praze se dá sice ale jenom v parcích, nedá se to všude. Takže to, že jsi Příbramák cítíš hlavně když se baviš např. jak jsi říkala třeba s Pražákem...? Je to ve chvílích, kdy prostě někdo z jiného města hodí takový narážky, že v Příbrami by nikdy nebyl, nebo když se vůbec o tom našem kraji mluví hanlivě.

Plánuješ v Příbrami nebo okolí zůstat do budoucna? Určitě jo. Pokud se to zadaří, tak si tam plánuju postavit, nemusí to být přímo v Příbrami, ale v jejím blízkém okolí. Myslím si, že to je i dost žádaná lokalita, takže pozemky tam jsou drahý.

Byla bys někdy ochotná se z Příbrami nebo jak říkáš jejího okolí odstěhovat úplně? No asi ne, chtěla bych žít tam. Opravdu ne nikam daleko. A jak daleko by sis uměla představit se odstěhovat? Odhadem do 50-60 km, víc ne. A za jakých podmínek by ses tedy odstěhovala? No asi bych to řešila... Nebo co by tě donutilo se odstěhovat? Tak donutilo by mě asi to, že by se celá moje rodina rozhodla se odstěhovat, to by pro mě byl asi velký důvod a pak by to mohly být existenční důvody. Kdyby se mi nepodařilo sehnat nějaký bydlení přímo tam, tak bych za tím bydlením šla asi i kousek jinam, ale určitě bych chtěla být nablízku. A práce tam je dostupná? No pokud chci trochu líp placenou práci, tak musím hledat mimo. Tady je to s prací tak, že většinou ty pracovní pozice, který tam jsou, jsou víceméně v nákupních marketech a ty jsou většinou obsazený přes známosti. Takže když bych chtěla nějakou práci normální, tak bych určitě musela jít někam dál. A kvůli tě práci bys byla ochotná se odstěhovat? No odstěhovat asi úplně ne, spíš bych za ní dojížděla.

Teď trochu něco málo ze života v Příbrami. Účastníš se nějakých společenských, kulturních akcí? Účastním se většinou v zimě místních plesů a ještě se účastním hasičské soutěže každý léto, ale teď už víceméně jako divák. Dřív jsem se účastnila jako aktivní závodník a teď už jsem jen pomocná síla při organizaci a jako divák. Jako v Příbrami se organizuje spousta věcí, kterých já se už třeba neúčastním. Ale máme tam třeba spolek důchodců, který je celkem aktivní a pořádají dvakrát do roka sbírku oblečení pro charitu, diakonii.

A ty sama se nějak angažuješ v záležitostech obce? Mám na mysli, například v zastupitelstvu nebo při organizaci nějakých aktivit obce? V zastupitelstvu mám bratra, ale sama se neúčastním. Ale jinak mě takový ten politický život města nijak nebere.

A považuješ to město, nebo i to okolí v něčem za výjimečné? Považuju ho výjimečný v tom, že za posledních několik let se město rozšiřuje, ve smyslu, že vyrostlo spousta nových domů a bytů, kam se pořád stěhují noví lidé a rodiny. Což chápu tak, že si to místo lidé vybírají proto, že se jim tam líbí a že tam jsou rádi. Ta lokalita je prostě taková, že to tam ty lidi táhne už i kvůli tomu, že to je kousek do Prahy. Mám i několik takových známých, co se z Prahy odstěhovali sem.

A vidíš tu výjimečnost třeba i v kultuře? Vzhledem k tomu, že se toliko kulturních akcí neúčastním, tak ani nevím. Ale určitě je tam co k vidění. Svatá Hora, jako poutní místo, kam chodí hodně lidí. Kousek od Příbrami je třeba i zámek Dobříš, který je turistickým lákadlem. Pořádá se tam spousta svateb, řekla bych, že je to na svatbu i jedno z nejhezčích míst ve Středních Čechách. Dala by se výjimečnost najít třeba i v tradicích na příbramsku? Mám tím na mysli, že tradice, které se tady dodržují jsou něčím zajímavé, nebo výjimečné? Tak to ani nevím o žádných tradicích co by se tady dodržovali. Možná že jo, ale my nic takového nemáme. Ani na Velikonoce nebo Vánoce? To jo, ale to jsou spíš takový zvyky co se dělají všude. Nevím o ničem zvláštním. Jak je to tady s mezilidskými vztahy? Panuje mezi lidmi spíš soudržnost nebo neváživost? Myslím si, že takové to jádro starousedlíků tak ty mezi sebou drží, ale zase to je v rámci třeba jednoho paneláku nebo části města. S některýma se potkám a dáme se do řeči a mám si s nima co říct, ale pak je tam spousta těch nových lidí, který člověk ani nezná. Ale to jádro těch starousedlíků je fajn. Takže ty přistěhovali se s těmi starousedlíky v té čtvrti moc nebaví? Jak kteří no. Pokud se přistěhovali ze známosti, tak asi jo. Jako tátovo kamarád, nikoho neznal, když se přistěhoval z Prahy a díky tátovi se skamarádil

s ostatními sousedy. Fajn a poslední, vidíš nějakou výjimečnost Příbrami v politické nebo ekonomické rovině? Výjimečnost vidím v tom, že v posledních letech město hodně zrekonstruovalo, náměstí, park, silnice, chodníky.

A poslední otázka k Příbrami, jsi tam na něco, na někoho hrdá? Já bych to asi viděla z osobního hlediska, jsem hrdá, že jsem se tady narodila, jsem hrdá, že celá moje rodina je tam ráda, že nikdo nemáme potřebu se někam stěhovat, že všichni jsme tam spokojeni. Líbí se mi zdejší příroda a že tam je v podstatě všechno na co si vzpomenu. Kousek mám lesy, kam ráda chodím a vůbec příroda je tady krásná.

Když by ses měla odstěhovat z Evropy, udělala bys to? No asi bych si těžko vybírala kam. Takže kdybych se nemusela vyloženě stěhovat, tak bych se asi nestěhovala. Takže tě ani žádný kontinent na žít tam neláká? Musela bych nad tím hodně přemýšlet a hodně si zvažovat pro a proti. Dost to jako rozvážit, kam bych se odstěhovala. A měl by to být kontinent blízko Evropy? Asi nejspíš jo, asi nejspíš blízko Evropy.

Sice ve svém životě jak říkáš Evropu příliš nevnímáš, ale dokázala bys říct, jestli jsi v Evropě na něco, nebo na někoho hrdá? No jsem hrdá na srdce Evropy... tedy na ČR. No a potom na asi na to, jak to je velký kontinent, tak je tu spousta zemí, který spolu dokážou spolupracovat. Sice existuje Evropská unie, ale to ještě neznamená, že ty země si mezi sebou rozuměj, ale myslím si, že je spousta zemí, když by přišlo na lámání chleba, tak by se podpořily.

Už jsi se zmínila o Evropské unii, tak bych se zeptala na otázky z pohledu sjednocování Evropy. Jak ty vnímáš procesy sjednocování? Tak určitě to má svoje pro a proti. Třeba fajn je to, že můžeme mezi sebou cestovat a nepotřebujeme k tomu žádné zvláštní doklady, na druhou stranu se pak k nám může kdokoli přistěhovat, nebo nejenom k nám, ale obecně se ty lidi můžou stěhovat z jedny země do druhý a můžou tady žít bez oprávnění, nebo ilegálně. Když narážím třeba na vietnamskou národnost. Myslím si, že dost vysoký procento v naší zemi už tvoří Vietnamci, což se mi moc nelíbí. A ty si myslíš, že tady jsou nelegálně? Hm nevím, ale mam pocit, že... třeba konkrétně my je přijímáme bez rozmyslu, i kdyby jsme jim dali povolení, tak si ty země mezi sebou nevybírají komu ho dají, nebo některý možná jo, některý spíš ne. Je to takový, že bych asi víc zvažovala koho nechat na stálo a koho ne. A přijde mi, že je to i špatně hlídání. Když někdo nemá oprávnění, nemá občanství, jede sem dejme tomu na dovolenou a už tady prostě zůstane, tak pokud nespáchá nějaký trestný čin, tak se na to většinou nepříjde. Ty jsi mluvila o tom, že by se někomu mělo dovolit tady žít a někomu ne, co by bylo kritériem pro to aby mohl žít v ČR? No to je těžká říct, asi by měl trochu víc rozumět naší kultuře a našemu stylu života. Takže by třeba měli skládat zkoušky z historie? No to ani ne... Já vím je to těžká otázka... Těžká, no mě se prostě nelíbí, když sem přijedou a jen tak tady žijou. A tím myslíš ty Vietnamce? Třeba. A myslíš, že oni nejsou pracovití? Ale jo, oni jsou pracovití, ale tím, že tady jsou třeba nelegálně, tak to znamená pro spousta lidí v naší zemi, že nemaj práci. Máme zaměstnaných hodně cizinců a přitom máme hodně velkou nezaměstnanost. Dobře, a ty vnímáš přistěhovalce nejen tedy do ČR, ale po celé Evropě jako ohrožení? Třeba konkrétně k té zaměstnanosti? Částečně i jo no. A to třeba vnímám i tak, že oni sem přinášejí vlastní kulturu, což ne vždycky musí být samozřejmě špatně, ale třeba sem přinesou něco co nahradí něco ryze českýho. Myslím si, že když chce někdo žít v cizí zemi, a přesto chce držet svoji kulturu, tak vlastně proč se tam stěhuje. Dá se to určitě držet do určitý míry. Já třeba taky jednoho takovýho známýho mám, kterej pochází z Jordánska, má tam rodinu, narodil se tam, ale jako malej se přistěhoval do Čech a žil tady asi do svých dvaceti let, ale celých těch dvacet let prostě vyznával tu vlastní kulturu, takže uznával Alláha, držel Ramadán, a všechny tyhle zvyky, který maj. On je tady dodržel, ale v těch dvaceti letech si řekl, že tady to nejde, že tady má pocit, že jde sám proti celému světu a že není nic a nikdo kdo by mu s tím pomohl, a že proto se chce vrátit zpátky do Jordánska, do tý svojí země, že tam je to pro něj prostě jednodušší a tak se tam odstěhoval, vrátil se tam. Rodinu nechal tady, tedy matku s bráchou a vrátil se tam za otcem. A teď tady byl na návštěvě a právě říkal, že tam je to jednodušší tu kulturu udržet, protože to tam drží všichni okolo, kdežto tady to nešlo. Takže vidíš ohrožení ve sjednocování Evropy v kontextu s přílivem cizinců? Určitě.

A jak vidíš samotnou EU... No to je politika, to mě moc nebere... Ale pravda je ta, že co se týče toho co EU udělá, nebo vytváří a organizuje, tak se o to moc nezajímám, moc o tom nevím. Beru to jako spousta věcí, který vyčtu třeba někde v časopise, novinách, nebo slyším ve zprávách, ale abych vysloveně třeba hledala informace na webu nebo někde co EU chystá nebo co právě dělá tak to ne. A co si myslíš o tom, že ČR je v unii? No myslím si, že to asi je dobře, protože dřív nebo později budou v unii všichni. A je to dobře i proto, že kdyby se něco stalo, třeba by přišla válka, tak prostě vím, že ta EU pomůže, že ty země se podpoří, že si pomůžou, že jakoby se semknou. Z pozice síly, to beru jako že to je dobře.

A tebe osobně může EU nějak obohatit? Může mě obohatit asi v tom, že mi dává možnost poznat hodně zemí, ale pro mě osobně jsou to země okolní, nikam na okraj Evropy bych se asi nechystala. Jela bych teda asi do těch turisticky profláknutých zemí.

Poslední otázka k unii, využila jsi někdy nabídky práce v zahraničí nebo studijního pobytu? Bohužel ne.

Tak teď jsme si prošly nějaké tři úrovně, tvoje město, republiku a Evropu, dokázala bys říct, kde je tvůj domov? Já bych řekla, že můj domov je Příbram a celé okolí, ve kterém žiju. Prostě v tom mém regionu. Pak asi v ČR, ale to město je na prvním místě.

Ode mě to je vše, jestli ty se chceš ještě na něco zeptat? Asi ne.

ZÁZNAMOVÝ ARCH – D6

1. Pojem identita	kam se cítím být začleněná, společenství, být součástí společenství,
2. Délka života v obci	od narození
3. Představa o obci	dětství, minulost
4. Vztah k obci	kladný, kladné vzpomínky
a. vlivy na vztah	rodina, vzpomínky
b. "Hvozdčáňák" "Příbramák"	ne
c. zůstat natrvalo?	ne, jen na léto, dovolenou
d. podmínky stěhování	málo živo, nuda, odchod vrstevníků
e. vdálenost při odstěhování	nezáleží
f. společenské události	taneční zábavy, plesy, Vánoční besídky, fotbalové zápasy, pálení čarodějnic
g. angažovanost	ne
5. Výjimečnost regionu	návaznost na historii, není to satelit
a. kultura	-
b. tradice	rachtání na Velikonoce, pečení posvícenských placek

c. mezilidské vztahy, vazby s rodinou	standardní
d. politická a eko úroveň	-
e. hrdost	na péči o obec

6. Představa o ČR	domov, rodina, malá země uprostřed Evropy, historie

7. Vztah k ČR	důležitá, život dlouhodobě mimo ČR ne
a. vlivy na vztah	spokojený život
b. kdo je Čech	cítí se být, cizince stále cizinec, vychytralost, pracovitost, přizpůsobivost, zlodějčkářství
c. situace kdy jsem Čech	stále, v případě přirovnání k jinému národu

8. Přednosti ČR	kultura, tradice, historie, příroda
Nedostatky ČR	politická situace, odchod schopných lidí do zahraničí
a. hrdost	historie

9. Důvody stěhování	válka, špatná politická situace, žádná práce
a. stěhování do jaké jiné země	Kanada, Austrálie, Rakousko, Švýcarsko

10. Představa o Evropě	EU, vyspělý kontinent

11. Vztah k Evropě	-
a. kdo je Evropan	cítí se být,
b. pocit být Evropanem	ne
c. situace kdy jsem Evropan	v kontaktu s cizinci mimo Evropu
d. důvody stěhování	práce, dočasně
e. stěhování na jiný kontinent	Kanada, Austrálie
f. hrdost	životní úroveň, vyspělost

12. Sjedenocování Evropy	špatně nastavené, umělé slučování kultur, nefunkční celek, byrokracie
a. přínos	cestování bez cel a hranice
b. obohacení	otevřený pracovní trh
c. stáže / práce	Studium aj v Kanadě

13. Domov	ČR

14. Otázky?	-

Přepis rozhovoru s dotazovaným D6

Tak pokud můžeme začít, zeptala bych se na první otázku. Co si představuješ pod pojmem identita? Pod tímhle pojmem si představím, že to je, jak to správně vyjádřit, jako že něco kam se cítíš být začleněná. Někjaký společenství, s čím se cítíš být... s čím se identifikuješ, že seš součástí toho. Patřit do nějaký skupiny osob. Chápu to správně, že tím kdo seš, čím seš, je ovlivněno lidmi se kterými se stýkáš? Ano, je to tvoje identita.

Jak dlouho žiješ ve Hvozďanech? Od narození.

Co se ti vybaví, když se řekne Hvozďany? Mě jako dětství. Já spíš vidím jako minulost. Fakt se vracím do toho dětství, co jsme tam prožili jako děti, ani ne tak poslední roky ani ne nějakou přítomnost. Vždycky když se řekne Hvozďany, tak si představím to když jsme byly děti, co jsme tam dělali, jak jsme tam trávili čas. A to byla doba, kdy jsem tam byla fakt ráda, takže možná proto.

Tím vlastně jaký je tvůj vztah k Hvozďanům jsi už maličko naznačila... Tím pádem jakoby pozitivní, ty vzpomínky jsou kladný, pěkný, takže tak. A máš k něčemu tam hlubší vztah? V současnosti už ani ne. Nebo hlubší... Myslím tím například to, že bys tam už nikdy nejela... Tak to asi ne, to si umím představit. Jako ty vzpomínky mám krásný, ale mě tady teď už nic, tedy krom rodiny, neláká, kvůli čemu bych tam jela. Ale zatím, zas se to může dost změnit tím, když budeš mít pak děti a takový, ale pro mě momentálně nejsem v takovým životním období, že bych na tý vesnici chtěla žít. V současný chvíli

tam jezdím tak sporadicky za rodinou, jinak tam nikdo moc není, myslím tím z mých vrstevníků. Všichni co odešli studovat, už ve městě většinou zůstali a domů jezdí tak na ty víkendy a to tak ne každý týden.

A jsou nějaký situace, ve kterých by ses víc cítila součástí Hvozďan, že bys kupříkladu o sobě řekla, že jsi Hvozďaňák? No tak to asi ne.

Když jsi mluvila o těch dětech, že by mohly změnit tvoje rozhodnutí na život na vesnici, dovedla by sis do budoucna představit ve Hvozďanech žít? Jako přes léto, na dovolenou, pak třeba s dětma nebo tak, ale natrvalo bych se tam už stěhovat nechtěla. Proč bys tam nechtěla žít natrvalo? Na mě je tam málo živo, málo rušno, prostě jako... já to mám spojený s nudou a vidím to jako důvod proč tam v současnosti nejždím, protože se tam prostě nudím. Kdybych tam neměla tu rodinu a příbuzné a většinou když přijedu, tak půlku toho času strávím u sestřenic, a neumím si představit co bych tam dělala, kdyby tam nebyly. A co tam pak dělat, budu sedět u televize? To můžu v Praze. Teď nevím jak zněla otázka? Jestli tady chceš žít natrvalo? Myslím, že kdyby jsme se tam s přítelem odstěhovali, tak bych se tam asi zbláznila. Když pomínu dojíždění do práce, který by bylo teda dost náročný, když strávíš denně tři hodiny na cestě, tak jako si neumím moc představit, co bych tam dělala. Není tam moc příležitostí na trávení volného času? Tak jako zase když to porovnáš s ostatními vesnicemi, tak si myslím, že to je hodně rozvíjená vesnice. Ve smyslu, že se tam dost rekonstruuje a stěhují se tam rodiny s dětma, což je důkaz i toho, že se tam o to starají. Je tam škola, školka, obchod, dvě hospody, já to mám možnost porovnat třeba s vesnicí, kde má přítel chalupu, a to je skutečná díra, ale pro mě prostě problém, že tam nemám ty své vrstevníky a taky už jsem si zvykla asi na městské život.

A jsou vůbec nějaké podmínky, za kterých bys byla ochotná tam zůstat? No tak to asi nejsou. Krom těch dětí jak už jsem říkala. Ale já pořád beru tu vzdálenost od Prahy, kde už jsem si vybudovala nějaký svoje zázemí, mám tam práci, přítele a nechtěla bych to opustit. A nevím co by mě mělo přesvědčit k tomu se vrátit do Hvozďan.

Když jsi zrovna ve Hvozďanech, nebo když jsi tam ještě byla, účastnila ses nějakých společenských akcí? Třeba zábav, pouťovka, posvícenská, myslivecká, učitelského plesu. Na to jako chodím. Nebo od školy když se konají nějaký představení, třeba sbor, když zpívá na Vánoce u stromečku, nebo v kostele. Na různý školní akademie, cvičení a tak. Když se páli čarodějnice, nebo na zápasy fotbalu s bráchou chodím. A angažovala jsi se někdy v otázkách obce, ať už v organizaci těch společenských akcí... Bohužel ne, těch bych se neúčastnila nikde, nejsem takovej ten typ. Nešla bych třeba šířit petice. Rozhodně bych jí podepsala, ale asi bych s ní neobcházela. Na to nějak nejsem.

Považuješ Hvozďany, a vůbec celý ten region v něčem za výjimečný? Nevím no, možná historie. A historie, co myslíš konkrétně? No jako když vidím, třeba jak se rozrůstají satelity, teda umělé vytvořené vesnice, tak potom je pěkný, že jsem mohla vyrůst ve vsi s nějakou svojí minulostí na kterou navazuje. A jsou ve Hvozďanech dodržované nějaké zajímavé tradice? Tak asi takový vesnický tradice, třeba na posvícení se pečou posvícenské placky a na Velikonoce chodí kluci radat a v pondělí s pomlázkou a tak. A jací tam jsou lidé? Jsou přátelští nebo naopak nepřátelští? Já myslím, že to je takovej střed. Jako najdou se tam spory, ale taky vzájemná výpomoc mezi lidma určitě je. Ale asi jako všude. Dokázala bys zhodnotit ekonomickou nebo politickou situaci v obci? Já myslím, že obec na tom je dobře. Aspoň soudím podle toho, že se tam pořád něco opravuje a snaží se ji udržovat.

A jsi na něco ve Hvozďanech, nebo jejich okolí pyšná, hrdá? Nevím jestli hrdá, ale líbí se mi tam jak se o obec staraj, že tam prostě je i oproti jiným vesnicích docela dost rodin s malými dětmi. Takže možná je to místo na to založit tam rodinu a vychovávat děti. Teda pro ty co na vesnici žít chtějí. Ale zase ty co odejdou se tam už většinou nevrací.

Teď bychom se z té úrovně lokální přesunuly na úroveň národní. A zeptala bych se tě, co se ti vybaví, když se řekne Česká republika? Prostě domov. Domov a s tím spojený věci, takže rodina. Ale jinak když se řekne Česká republika, tak vidím tu malou zemi uprostřed Evropy, nějakou historii.

Co pro tebe znamená Česká republika? Rozhodně je pro mě důležitá. Je to domov sto procentně. Jako já bych dokázala žít v cizině po určitou dobu, ale ne celý život. Rozhodně bych se vždycky chtěla vrátit domů.

Jak bys ten svůj vztah k ČR vyjádřila. Řekla jsi, že domov... Tak asi je to citový vztah, je to země kde žiju a mám k ní pozitivní vztah i přesto všechno, co se tady děje, nebo co je tady špatný, protože všude je něco. Chci tady žít a mám to tady ráda. Láká mě teda třeba někde pracovat než žít v cizině. Kdybych odešla do zahraničí, tak spíš kvůli práci, než kvůli tomu, že se mi tady špatně žije. Ale to je otázka pár let a pak bych se rozhodně chtěla vrátit domů, a domů považuju tady.

Ty sama považuješ se za Čecha? No rozhodně. A kdo podle tebe je Čech? Kdo se tak cítí být. Někdo může mít český občanství a necítí se tak a někdo je třeba cizinec, pak tady dlouho žije a cítí se být Čech. Já se cítím jako Čech, protože jsem se tady narodila, mám to tady ráda a věřím tomu, že i ten cizinec tady může po letech zapadnout, má to tady rád třeba víc než svůj domov a cítí se jako Čech. Když se sem tedy někdo přistěhuje, přijme občanství, bereš ho za Čecha, když se tak cítí? Hele asi ne. Upřímně ne, protože... za Čecha beru, když má někdo kdo má třeba rodiče cizince a pak se tady narodí, tak je to Čech, ale pokud se sem někdo přistěhuje a i kdyby tady žil prostě 30 let, tak prostě... A může tady mít občanství, může se tady cejtít jako doma, mít to tady rád, ale jednou byl narozenej v cizině, pro mě je to cizinec. Ale záleží taky jakou dají ti cizinci dítěti narozenejmu v ČR výchovu. Pokud budou dva cizinci a on se narodí tady, jenom by měl český občanství, ale vychovávat ho budou podle tradic té země odkud pochází. Příklad, když tady bude někdo z blízkého východu a nebude slavit Velikonoce nebo Vánoce, pořád pojedou tu svoji, ať už náboženství, nebo prostě tradice. Spousta lidí tady může žít, mít děti, jenom protože v jejich zemi jsou nějaký podmínky ne k životu dobrý, tak prostě se tu někdo usadí. Ale to podle mě pak není Čech. Musí se prostě nějakým způsobem integrovat do té společnosti. Žiješ tady v zemi, tak se chovej jako Čech. Když by jsi slyšela o něm, že je Čech, vybaví se ti třeba nějaký vlastnosti jaký by měl mít? No spíš ty špatný teda. Na to jak to tady mám ráda, tak špatný. Třeba taková ta vychytralost, ale v tom špatným slova smyslu, a bohužel i to zlodějíčkářství. Ale taky si myslím, že jsou tu lidé manuálně zruční a inteligentní. A řekla bych že i pracovití. Takže na ten první dojem se vybaví spíš ty negativní, to že si tady každej umí poradit, ale ve smyslu toho... že je vychytralej. Ale je to i chytřej a pracovitěj národ. Když se ne nad tím zamyslíš, tak si myslím, že to tak je. Jsou ještě nějaké vlastnosti, které jsi nezmínila? Když pak víc přemýšlím, tak si myslím, že jsme dost přizpůsobivý. Tak my jsme země, která když už vezmu jakej máme jazyk, že jo, tak se pořád přizpůsobujeme nějakým globálním trendům tady, ať už se to týká trhu práce nebo jakékoli změny nastanou, tak se přizpůsobíme, bez nějakých větších slůžností. A může to být přizpůsobivej i ve smyslu, že „ohne hřbet“ před někým nebo něčím? Jo, to tady určitě. Kolikrát ohně ten hřbet, abys měla klid. Z pohodlnosti myslíš? No z pohodlnosti.

V jakých situacích se považuješ za Čecha? Jako pořád. Já se za to nestydím a kdykoliv to řeknu, jako že jsem Čech, to rozhodně. Naopak nemám ráda, když mi někdo řekne, že jsem Rus nebo tak, tak to opakuju, že jsem Čech. Takže se vyhraňuješ vůči Rusům? No to rozhodně a se všema slovanskýma národama, se kterýma by se mě pletli, já jsem prostě Čech. A pokud bys přišla do styku s některou z těchto národností, měla by jsi s tím problém? No měla no. Jako, že by jsi s nima nedokázala komunikovat? To asi ne, ale prostě jsou národy, vůči kterým mám výhrady. Nebo výhrady... Nejsou mi sympatický prostě, a už je to historicky daný, nikdo mi z nich nikdy nic neudělal, ale myslím si, že jsou národy, který tomuhle národu hodně ublížily a nemam jedinej důvod si o nich myslet... a je i dnes vidět jak se chovaj u sebe doma... No je to zejména Rusko. Tam je taková averze vůči němu a lidem. Pokud jako se s někým seznámím, ať už v práci, nebo ve škole a je to člověk sympatickej, nemam s ním problém, ale jako národ mi jsou nesympatický. Hlavně to politický smýšlení mi přijde špatný, a vždycky přišlo teda.

Jsou nějaký konkrétní situace, ve kterých by sis řekla, ano já jsem Češka? No já nevím, si vždycky říkám, že jsem ráda, že žiju tady kde žiju, ale ne že to je ČR, ale místo kde je umístěná. Protože tady není nic, žádný tornáda, hurikány, zemětřesení. Ale vlyžené situaci kdy bych řekla, že jsem Čech... jako já jsem Čech ale nemam to třeba tak, že když vyhrájeme hokej, že najednou vyřvávám, že jsem Čech, pro mě to je opomíjivý. Jak už jsem řekla lidi jsou tady inteligentní, pracovitý a leccos se tady vymyslelo, dokázalo, že máme být na co pyšný. Ať už to je v medicíně nebo technologie, pořád se něco vyvíjí, ty mozky tady jsou, ale bohužel dochází k jejich odlivu, takže to je smůla. Ale to je zase otázka peněz a to je ten problém jako. Když pak vidíš, že v Americe je nějaký český doktor a na něčem se podílel...

Když jsi mluvila o těch nedostatecích, má naopak ČR nějaké přednosti? Minimálně kultura a tradice, jak se tady dodržují, to určitě. Že máme nějakou historii. Pak je tady úplně super příroda. Krajina vůbec, není tu žádná měsíční krajina, žádnou poušť i na to jsem třeba pyšná. Viděla bys případně ještě nějaké nedostatky, které ČR má? Možná v tom, že se neumíme o to kulturní dědictví moc starat. A pak politická situace rozhodně. A s tím souvisí i to, že

odsud ty lidi odcházej, že jo. Taková ta intelligence, že jo, prostě to co by tady mohlo být a na co bysme tady mohli být všichni pyšní, tak prostě tě tady nikdo neocení, nezaplátí, tak ty lidi jdou jinam, že jo.

Zmiňovala jsi se o té hrdosti, že jsi na něco, nebo na někoho hrdá, mluvila jsi o přírodě, o úspěších v medicíně ve sportu, je třeba nějaká osobnost, na kterou jsi hrdá? Jako historicky? To záleží na tobě, jestli jsi hrdá na historickou postavu, nebo na někoho ze současnosti? No tak to vidím spíš historicky. Ale momentálně nevím na koho bysme tady měli být hrdí. A z historie myslíš konkrétně třeba panovníky, umělce, malíře... No já tam vidím vždycky spíš ty politiky.

Pokud by ses měla odstěhovat z ČR, říkala jsi, že by ses odstěhovala jen dočasně, ale byly by nějaké podmínky, za kterých by jsi v tom zahraničí zůstala? Tak to by musela být válka tady, nebo nějaká strašně špatná politická situace, nebo žádná práce a tak. Kdyby tady byla nějaká fakt špatná politická situace, která by ti nedovolila už se vrátit, tak člověk by tam musel zůstat, nechtěla bych, ale jako... Chápu, takže pokud jsou tady podmínky takové jaké jsou, tak bys šla za zkušenostmi, ale vrátila se, ale pokud by se to mělo změnit k horšímu, tak bys byla ochotná? No. A v jaký zemi by sis dokázala představit žít? No v Kanadě určitě. Takže i mimo Evropu? Klidně. Myslím, že ani Austrálie by nebyla špatná. No a co se týká Evropy Rakousko, Švýcarsko.

Chtěla bys ještě něco doplnit? Jestli ne můžeme pokračovat do Evropy a zeptala bych se tě, co se ti vybaví, když se řekne Evropa? No mě momentálně EU, což je asi špatně. Ale vůbec ne, tady nejsou špatný a dobrý odpovědi... Ne nemyslím jako odpověď, ale že to je špatně si to představit, když se řekne Evropa a ty si představíš EU, což je hrozný. Pak se mi vybaví asi kontinent, spíš takovej ten vyspělej kontinent. Můžeš mi to přiblížit? Protože když se řekne Evropa, já si představím kontinent, jako že si to vybavím pod tím, tím pádem si vybavím všechny ty kontinenty a já tu Evropu vidím jako ten vyspělej.

Evropa je multikulturní, žije zde mnoho národností, menšin, ať už náboženských, etnických atp., co je pro tebe ještě evropské a co už považuješ za vliv nebo cizí prvek v té kultuře Evropy? Je něco takového? Pokud někdo přinese svoje zvyky nebo tradice z jiného kontinentu, tak to nepovažuji za evropský, ale pokud je to Francouz ve Španělsku tak je to evropský, ať si tam dělá co chce. A pokud přijde někdo z Alžír do Francie a bude se tam modlit k Alláhovi, tak to pro mě není evropský, ani evropská tradice ani nic co sem patří, to sem prostě nepatří. Může takový cizí vliv evropskou společnost nějak i obohatit? Ne. Jako myslím si, že když se někdo z takovýhle země přistěhuje sem, měl by se chovat a dodržovat zvyky ty země kam se přistěhuje. Já kdybych se přistěhovala do Saudský Arábie, tak tam taky nebudu slavit Vánoce a jíst kapra a nebudu chodit polonahá po městě. Ani doma v soukromí bys neslavila Vánoce, aby sis uchovala nějakou svoji tradici? To možná jo, ale nebudu to rozhodně nikomu vnucovat a nebude to něco, co budu dělat na veřejnosti. A rozhodně bych nedělala na veřejnosti věci, který tam nepatří, nebudu tam chodit polonahá a nebudu se tam líbat s někým na veřejnosti, tam prostě vím, že to do jejich tradice, kultury nepatří, tak se podle toho budu chovat. Tak nevím proč myslíme tu měli tolerovat, že tady budou chodit zahalený a ještě budou napadat a osočovat a přesvědčovat a cítit se utlačovaný tím, že jim to tady nikdo nechce dovolit. To je strašně špatně. A myslím si, že ty politici si to myslí taky, ale jsou slabý na to, aby to někdo řekl nahlas. Ale je to špatně podle mě, protože to sem nepatří. Myslíš si, že evropská společnost je moc benevolentní? Je benevolentní, hodně. Vytvářejí se tady úplně zbytečný konflikty, kdyby byly jasně daná pravidla, že to se nesmí, tak se to prostě nesmí. A ty jsi mluvila o tom, že vnímáš Evropu jako vyspělý kontinent, nesouvisí to trochu s určitou mírou tolerance nebo demokracie... No souvisí, ale odtud potud. Prostě tady se dovolí všechno a protože jinde se ta demokracie necítí, tak ti lidé se stěhují sem nebo na vyspělé kontinenty, jako je Amerika a kde se taky všechno toleruje a naopak jsi popotahovaná za to, když to neakceptuješ a hned seš rasista, a tohle, a tohle. U nich doma v těchto zemích by nám taky netolerovali vůbec tyhle věci, já nevím proč by se to mělo tolerovat tady. Já si myslím, že se sem stěhuje pořád víc lidí ze zemí, kde jsou nějaké problémy, konflikty, kde se nežije dobře a ta situace by se měla řešit u nich doma, aby se jim tam dobře žilo a ne tím, že budou místa, který budou lidi opouštět, tam se bude válčit nebude tam nic a na tomhle kontinentě taky nemůže žít tolik lidí. A vidíš něco pozitivního v příchodu lidí z jiných kultur? Ne. Oni sem nepřinášejí nic dobrého podle mě. Oni berou lidem práci, oni se tady domáhají něčeho, snaží se něco měnit, jsou nepřizpůsobivý, pak mi se přizpůsobujeme jim a v tom nevidím nic dobrého.

Dobře a kdo je podle tebe Evropan? Jako ten kdo je Čech, kdo se cítí být Evropan. Já se třeba necítím, nebo jako cejtím, ale rozhodně víc Čech než Evropan. Jakože bysme měli mít to evropský občanství, tak já o něj nestojím. Já jsem Čech a chci mít český občanství. Ale ano, ČR se nachází v Evropě, takže jsem Evropanka, ale nepotřebuju k tomu mít žádný občanství. Není to pro tebe důležité? Ne rozhodně.

Když jsi říkala, že jsi Evropanka, v jakých situacích to tak vnímáš? Kdy bys to o sobě vůbec řekla? Asi bych to nevypichovala nikde tady ve státech v Evropě, spíš jako když jsem ve skupině lidí z různých koutů světa, z Ameriky, z Austrálie atd. tak řeknu, že jsem Evropan, ale nevidím na tom nic výjimečného, když mi někdo řekne, že je z Ameriky. Když jsi takhle se skupině lidí z různých kontinentů, řekneš že jsi z Evropy, protože je pro ně jednodušší identifikovat to místo odkud pocházíš? Ne, já řeknu, že pocházím z ČR napřed, pak až když neví, tak řeknu, že to je v Evropě.

Už jsi o tom hovořila, ale kdyby ses měla odstěhovat z Evropy, udělala bys to? No jako dovedu si to představit. Ale zase jenom jako pracovní a zase bych se ráda vrátila. A kam by ses nikdy neodstěhovala? Do Afriky a asi ani ne do Asie. A proč ne? Tak nejsou to vyspělé země, jsou tam války a mě nemají co nabídnout. Afrika je zajímavá z hlediska přírodních úkazů, nic jiného by mě nelákalo.

Seš ty osobně na něco v Evropě hrdá? Jo tak asi na tu vyspělost a na to, že se tady žije dobře. V porovnání třeba s tou Afrikou, na životní úroveň tak.

A jak se díváš na procesy sjednocování? No špatně. Myslím si, že jsou špatně nastavený. Je vidět, že to je hodně různých států s různou historií s různými tradicemi, nejsou to prostě Spojené státy. Jako slučovat ty kultury takhle uměle, když nikdy nikdo není schopen se na ničem domluvit. Vždycky se něco nastaví, a pak je z toho tisíc a jedna výjimka, ten nechce dodržovat tohle, ten zas tohle. Stejně je tam každej jakoby sám za sebe. Je tam ta národní hrdost, to co ten daný stát chce uchovat. A samozřejmě jsou tam ty silnější státy, tam si dokážou víc vykopat, pak jsou tam ty slabší, který z toho jako čerpají... ale ty státy ta Evropa není připravená na to sjednocení, aspoň ne až takhle to politický, aby vznikla nějaká federace. Dobrý je, že tady nejsou celní zóny a tohle ano do určité fáze, ale co se připravuje, nebo v jaký je to fázi teď, si myslím, že žádný státy na to připravený nejsou. Pro mě to je nefunkční celek. Rozhodně by unii prospělo míň byrokracie a víc bych nechala státům suverénnost, to že bych nesouhlasila, aby se to tady nějak federalizovalo, že budeme mít vládu a pak ještě evropskou vládu, která vždycky všechno smete a o všem rozhodne ne, protože vždycky bude záviset na tom, kdo tam bude zastoupený a vždycky tam budou ty silný státy a vždycky se tam něco vylobuje a s tím souvisí ta byrokracie a už jenom to, že se tady vybírají peníze do EU, který EU zpětně rozděljuje a ty když si o ně dobře nezažádáš, tak je prostě nedostaneš zpátky. Kolik peněz se takhle poztrácí, kolik peněz by se ušetřilo a kolik peněz by se efektivněji někam vložilo, než kdy prostě odvedeš, pak si o ně musíš zažádat na nějakou účelnou věc, pak se to nepodaří, oni ti je nedají, jako nesmysl, nesmysl. Nefunguje to, ztrácí se ty peníze a je to právě o špatně nastavených pravidlech.

Domníváš se, že má sjednocená Evropa, neboli EU, pro tebe osobně nějaký přínos? Asi ne, protože jako sjednocená Evropa ve smyslu, že tu nemáme ty cla a hranice, to je jediná výhoda, jako jinou nevidím.

A může tě vůbec v něčem obohatit? Asi ne, protože ono se tady pořád hraje na otevřený pracovní trh... jako myslíš si, že si můžeš přijet někam do Německa pracovat? Teoreticky ano. Ty překážky tam budou stejně a proč si jako Němci a Rakušani si nechali sedm let na to, než nám ten trh opravdu otevřeli, jak se báli toho návalu levný pracovní síly a obecně zase další výjimka prostě a jak si tady každej něco vykopává extra... Tak buď je to jednou nastavený a bude to platit pro všechny od začátku a bez výjimek... A když někdo umí jazyk, vyzná se ve svém oboru, věřím tomu, že se uplatní, třeba v tom Německu... Jako uplatní, ale nemyslím si, což je to nejdůležitější, že by s tebou zacházeli jako s rovným. Jako Němec Čech bez rozdílu, stejně kvalifikovaně, umí dobře jazyk, ne, jednou seš Čech a seš ten výchoďák. A i kdyby to byl Francouz, tak nezachází rovně Němec Francouz, on je vždycky Francouz a vždycky když budou moc, tak vezmou Němce.

A ty osobně jsi někdy využíla nabídky pracovní stáže, nebo studia v zahraničí? Studovala jsem angličtinu několik měsíců v Kanadě, ale jinak jsem nevyužíla žádný studijní program po Evropě, jako třeba Erasmus a lituju toho. A kdybys měla příležitost, využíla bys toho teď? Jo. Určitě bych chtěla studovat v cizině, jako já bych klidně i pracovala někde v zahraničí nějakou tu dobu, ale já na to nemam jakoby ten jazyk. Ale myslím si, že to je skvělá příležitost, ale že musí odjet člověk už při škole nebo hned po škole a chce to mít dobrou jazykovou základ. Já ho mít, tak bych se toho nebála a šla bych do toho. Chceš ještě něco k té Evropě dodat? Asi ne.

Fajn, tak teď jsme si prošly nějaké tři úrovně, tedy tvoji lokalitu, ČR a Evropu a dokázala bys říct, kde je tvůj domov? Česká republika. Protože z Hvožďan si umím představit se odstěhovat na trvalo, z ČR ne.

Chceš se na závěr ty mě na něco zeptat? Asi ne. Tak já bych ti chtěla moc za tenhle rozhovor poděkovat.

ZÁZNAMOVÝ ARCH – D7

1. Pojem identita	identita jsem já, prostředí, ve kterém žiji
2. Délka života v obci	od narození
3. Představa o obci	domov, krásná příroda, schopní a nápomocní lidé
4. Vztah k obci	kladný
a. vlivy na vztah	zvyk, rodina, dětství, příroda
b. "Hvožďaňák" "Příbramák"	ano, situace týkající se dění v obci, těžba zlata
c. zůstat natrvalo?	zatím ano, spokojenost
d. podmínky stěhování	práce
e. vzdálenost při odstěhování	Praha
f. společenské události	plesy, taneční zábavy,
g. angažovanost	organizace zábav, spoluúčast na akcích sdružení proti těžbě zlata
5. Výjimečnost regionu	příroda
a. kultura	postrádání kina, divadla
b. tradice	posvícení, Prokopská pouť, stavění májky
c. mezilidské vztahy, vazby s rodinou	-
d. politická a eko úroveň	voliči komunistů
e. hrdost	příroda, obecně obec
6. Představa o ČR	Pražský hrad, Národní divadlo a hymna
7. Vztah k ČR	vlastenec, hrdost na ČR
a. vlivy na vztah	domov, rodiště, vztah k republice
b. kdo je Čech	hovoří česky, narodí se v ČR, nechce se stěhovat do zahraničí
c. situace kdy jsem Čech	vždy, na dovolené v zahraničí
8. Přednosti ČR	krásná země, hory, příroda, revoluce 89- lidé bojovali společně za stejnou věc,
Nedostatky ČR	korupce
a. hrdost	kultura, památky, příroda, lidé dělající dobré jméno republice, Karel IV., Václav Havel
9. Důvody stěhování	válka, jiná nebezpečná situace
a. stěhování do jaké jiné země	Francie
10. Představa o Evropě	kontinent, státy
11. Vztah k Evropě	možnosti cestování, Evropa pestrá, zajímavá místa

určitý lidi. A na jaké lidi jsi hrdá? Tak na lidi co udělali něco dobrého pro republiku, pro její jméno. Jsem hrdá na vzdělané lidi, které něco třeba ve světě dokázali, a tím nám dělají dobré jméno. Prostě na lidi jako byl Karel IV. nebo Václav Havel.

A co pro tebe ČR znamená? Pro mě znamená domov. Místo, kde jsem ráda, že jsem se narodila a mám to tady ráda. A jak bys vyjádřila tvůj vztah k ČR? No rozhodně je to hodně citový vztah, v pozitivním slova smyslu. Je to prostě moje země.

Co podle tebe znamená být Čechem? Kdo je podle tebe Čech? Tak to je člověk, kterej myslí jenom na naši republiku a nemíni se stěhovat někam do zahraničí. To pro mě není Čech, to je potom přistěhovalec, kterej se nezajímá o ČR. A lidi, kteří se do naší republiky přistěhovali z jiné země, ale už tady nějakou dobu žijí, považuješ za Čechy? Ne, musí to být rodilý Čech. A pokud by se tady narodilo dítě rodičům z jiné země, je to pro tebe Čech? Není. A když se sám cítí být Čechem? Ne, pokud by to byl, dejme příklad Vietnamec, tak i kdyby se tady narodil, tak to Čech není, už třeba jenom vzhledově. Pak Čech aby byl Čech musí mluvit česky, musí se tady narodit, mít pozitivní vztah k republice a žít tady. Vietnamec pro mě bude pořád Vietnamec. Jsou to pro mě pořád cizinci. Jsou určitě pracovití, mají obchody a vlastně kvůli takovýmhle přistěhovalcům tak republika přišla o spoustu našich podniků, protože Vietnamci začali dovážet levnější zboží.

V jakých situacích se považuješ za Čecha? No já bych řekla, že v každé situaci. Když budu někde na dovolené, tak budu hrdá na to, že jsem Čech a prostě budu to dávat na jevo.

Domníváš se, že má ČR nějaké přednosti? No je to krásná země. Ráda cestuju po ČR, hlavně po horách a vůbec po přírodě, která je pro mě jedinečná. A myslím si, že velkou předností je ještě revoluce v 89, sice jsem to nezažila, ale co o tom vím, tak se mi líbilo, jak lidé dokázali bojovat za stejnou ideu, za jednu věc společně. A to si myslím, že je jedna z předností, že když už o něco opravdu jde, dokážeme se jako národ sjednotit. Ale v současnosti už těch pozitiv tolik nevidím, s politikou to jde od desíti k pěti a ani v tom hokeji už nejsme tak dobří. Myslím si, že u nás je to teď hodně o penězích, kdo má peníze, ten má vliv a s tím souvisí i všudypřítomná korupce. Bohužel. To jsme se tedy dostaly k nějakým nedostatkům ČR, vidíš je kromě politiky ještě v něčem? No především v tý korupci, kdyby tý nebylo, myslím, že by tady hodně věcí fungovalo lépe.

Odstěhovala by ses někdy z ČR? Ne, jediné, že by tady byla válka a nikde jinde nebyla. Takže důvodem pro to, aby ses odstěhovala by byla válka? No asi válka a nějaká nebezpečná situace. Jinak bych asi nešla do ciziny třeba za práci, už kvůli tomu, že neumím jazyky. A přesto, že by ses musela odstěhovat, dokázala bys sis představit nějakou zemi, ve které bys mohla žít? Docela by se mi líbilo ve Francii. A proč zrovna Francie? Líbí se mi styl jejich života. Památky a co tak jsem měla možnost poznat lidi, když jsem byla na dovolené, tak jsou hrozně milí a vstřícní.

Dobře, chtěla bys ještě k ČR něco doplnit? Ne, asi ne. Tak bych se tě zeptala, co se ti vybaví, když se řekne Evropa? Vybaví se mi státy. Kontinent s docela dost rozmanitými státy.

Co pro tebe osobně znamená Evropa? Pro mě představuje možnost, pro mě dostupný cestování. Já ráda cestuju a poznávám jiný země, jejich kulturu a tím, že Evropa je relativně pestrá, tak nabízí spoustu zajímavých míst pro cestovatele.

Kdo je podle tebe Evropan? Tak Evropan je člověk, kterej v tý Evropě žije. Jak ty se díváš na to, že v Evropě žije hodně lidí z jiných mimoevropských zemí, kteří jsou kulturně, jazykově, etnicky či nábožensky rozmanití? Co pro tebe je ještě evropské a co už považuješ za cizí vliv do evropské tradice či kultury? Americký svátky. Jako třeba Halloween, Sv. Valentýn, Santa Claus to prostě není evropská tradice, i když za poslední roky si myslím, že tady docela zdomácněly, tak přesto to považuju za cizí vliv. Stejně tak vnímám za cizí vliv to, když si nějaká jiná kultura nárokuje prosazování svých tradic, které nejsou evropské. Co tím konkrétně myslíš? Tak třeba když si chtějí muslimové stavět mešity v evropských městech. To mi nepřijde správný. Mělo by tady asi fungovat to, že pokud se přistěhují do cizí země, musím respektovat místní tradice. Samozřejmě ať si každý drží svoje tradice, ale třeba v soukromí a vždycky v souladu s pravidly dané země.

Ty sama se cítíš být Evropankou. No já se cítím být Češkou s tím, že ČR je v Evropě, tak pak se jako Evropanka cítím.

A v jakých situacích se považuješ za Evropanku? Hm, tak to opravdu nevím jaká situace by měla být, že bych se pak považovala za Evropanku. Spiš to spojuju s naší republikou.

Odstěhovala by ses někdy z Evropy? No jediné od Austrálie, ale zase by to musela být nějaká výjimečná situace, která by mě donutila se odstěhovat. A kam by ses případně nikdy neodstěhovala? Do Ruska, přesto, že jsem tam nikdy nebyla, tak mě ta země vůbec neláká poznat.

Jsi na něco, nebo na někoho v Evropě hrdá? No že bych byla na něco hrdá? To asi mě nic nenapadá.

Teď bych se tě zeptala na něco málo k EU. Jak vnímáš procesy sjednocování? No já si myslím, že částečně je to dobrá myšlenka, ale částečně je špatná. Protože EU malým státům klade dost tvrdý podmínky a nařízení. Hlavně třeba v zemědělství, rozdíl je třeba v Německu a u nás. Částečně je ale vina i na naší straně, jakože třeba nevyčerpáme dotace, na které máme nárok a že si neumíme vyjednat pro nás lepší podmínky, ale na druhou stranu je se vším hrozného papírování a celkově mi asi vadí ta byrokracie.

Domníváš se, že má EU pro tebe osobně nějaký přínos? No jak jsem mluvila o tom cestování, tak je výhoda, že nemusíme procházet na hranicích zdlouhavými kontrolami, ale cestování je prostě svobodný. Jinak pro mě asi jiný přínos EU nemá.

A může tě EU něčím obohatit? No asi díky tomu cestování se můžu naučit jazyky. Ale já je neumím. Takže zatím mě neobohatila, i když hlavně mojí vinou.

Využila jsi někdy nabídky práce nebo studia v některé z evropských zemí? No do budoucna ano, chtěla bych, vzhledem k mojí práci bych měla možnost jezdit na pracovní cesty po Evropě. A to bych byla ráda.

Když jsme si teď prošly ty tři úrovně míst ve kterých žiješ, Hvožďany, ČR a EU, řekla bys mi kde je tvůj domov? V České republice.

A ty se chceš na něco na závěr zeptat mě? Nechci. Tak to je všechno. Děkuju.

ZÁZNAMOVÝ ARCH – D8

1. Pojem identita	specifikace člověka, individualizace, vystupování na veřejnosti
2. Délka života v obci	od narození
3. Představa o obci	mafie, Brdý, příroda
4. Vztah k obci	kladný, není srovnání s jiným městem

a. vlivy na vztah	domov, rodina
b. "Hvožďaňák" "Příbramák"	ve všech situacích, historie, hornictví-patriotismus, osobnosti pocházející z Příbrami
c. zůstat natrvalo?	ne, kvůli práci a životu v Praze
d. podmínky stěhování	práce, korupce, kriminalita
e. vzdálenost při odstěhování	60 km, 1-2 hodiny
f. společenské události	hokej, divadlo, kino
g. angažovanost	ne, z důvodu vykonávaného povolání

5. Výjimečnost regionu	dojezdová vzdálenost do Prahy
a. kultura	místní kapely, divadelníci-ochotníci
b. tradice	Prokopská pouť, festival Ponton rock
c. mezilidské vztahy, vazby s rodinou	anonymita, alibismus
d. politická a eko úroveň	korupce
e. hrdost	hornická minulost

6. Představa o ČR	příroda, hezké holky

7. Vztah k ČR	domov, který by neopustil
a. vlivy na vztah	minulost, hodně jsme dokázali
b. kdo je Čech	žije v ČR, mluví česky a má občanství
c. situace kdy jsem Čech	někam patřím, konfrontace s jinou národností, v TV úspěšný Čech (Jágr, Pomahač...)

8. Přednosti ČR	šikovní mladí lidé, práce v neziskových organizacích, medicína
Nedostatky ČR	politika, málo vlastenců
a. hrdost	patřím zrovna k Čechům, minulost, historie, Karel IV., E. Beneš, T. G. Masaryk, Jaromír Jágr

9. Důvody stěhování	odchod za manželkou cizinkou práce
a. stěhování do jaké jiné země	Kuba, jen dočasně

10. Představa o Evropě	evropská integrace, evropská historie

11. Vztah k Evropě	společně podobný kulturní život s ostatními státy
a. kdo je Evropan	žije v Evropě
b. pocit být Evropanem	ano, tím, že ČR je v Evropě
c. situace kdy jsem Evropan	v zaměstnání
d. důvody stěhování	práce
e. stěhování na jiný kontinent	-
f. hrdost	historie, Evropa utvářela západní svět

12. Sjedenování Evropy	nevyhnutelné, bezpečnost, obranyskochnopnost, obchodování federalizace Evropy
a. přínos	cestování, svoboda pohybu, zrychlení obchodu
b. obohacení	zkušenosti, poznání způsobu života v jiných zemích a promítnutí do svého
c. stáže / práce	nebyla příležitost

13. Domov	Příbram, ČR

14. Otázky?	-

Přepis rozhovoru s dotazovaným D8

Tak když bych ti položila první otázku, když řeknu obecně pojem identita, co si pod tím pojmem představíš? *Identita, mě napadne specifikace člověka. Individualizace. To je tak asi všechno co mě k tomu napadne no. Individualizace jako pohled na personu člověka, odlišení jednoho od druhého, jak se chová, jak vystupuje, jak vypadá, jak se oblíká. Jak prostě vystupuje navenek na veřejnosti.*

Jak dlouho žiješ v Příbrami? Celých 25 let.

A co se ti vybaví, když se řekne Příbram. Mě se vybaví mafie. Přijde mi, že v Příbrami je silná korumpovatelnost, protože jsme blízko Prahy, tudíž se tam stahují určití živly, ale i média na tom mají svůj podíl, protože ohledně Jaroslava Stárky, ty věci okolo něj jsou hodně medializované, tak mě napadne prostě první mafie. Ale na druhou stranu mě napadnou Brdy. Příroda je tu moc hezká. Pozitivně je Příbram na moc hezkým místě, vid', pan Drda, Městečko na dlani...

A jaký máš vztah vůbec k Příbrami? Jako kladnej, protože hodně lidí znám z Příbrami, celej život tu žiju. Vlastně by se dalo říct, že nemám možnost srovnání, takže jakoby není to objektivní to co řeknu, protože nemám s čím porovnat. Tak žiješ teď nějakou dobu v Praze... Ale Praha je ta specifická, ale třeba na to kolik má Příbram obyvatel, má strašně málo sportovního využití a celkově zábavy, kultury... Protože jedno kino, který nehraje ještě denně, jeden bazén a tím končíš, pak můžeš už jenom chlastat. Ten tvůj vztah k Příbrami, čím je to dáno? Tak je to můj domov. A v čem je to tvůj domov? Tím, že tam mám rodinu, takže to zatím vnímám jako domov no, ještě jsem se nikam nepřesunul, že bych mohl říct, že tam jsem doma. Ten můj vztah je dán tím prostě, že tam jsem, ještě jsem z toho hnízda nevyllit.

V jakých situacích se považuješ za Příbramáka? Já pomalu ve všech, já jsem na to docela hrdej na druhou stranu, že jsem Příbramák, protože to je hornický město a já pocházím z hornický rodiny, takže takovej ten patriotismus k tý Příbrami tam je no. Považuješ se za Příbramáka tedy ve vztahu k historii města? Jednak k tý historii, ale i k tý současnosti. Chlapi se rádi vychlouboj u piva a když řeknu, že jsem z Příbrami, z mafianského města, tak všichni, tam je to tvrdý co? A já jim říkám, no jasně tam je to tvrdý... ne ale určitě mam to tam rád, to město samo o sobě.

Říkal jsi, že se za Příbramáka považuješ v každé situaci, ale napadne tě třeba jedna specifická situace, ve kterých bys to o sobě řekl? No třeba když se mě někdo zeptá, jestli znám Drdu a tak řeknu jo, ten psal o Příbrami, nebo pana Františka Gellnera, tak jsem taky rád, že to byl člověk, který v tý Příbrami strávil nějak čas. Pak možná ještě sportovci, protože já jsem hokejista, tak z Příbrami je třeba Patrik Štefan, Štraub co hrál za Zlín, ale i fotbalisti, tedko momentálně Řajtoral co hraje za Plzeň, tak je Příbramák, Mácha nebo jak se jmenuje je Příbramák, takže tu je jako kvalitní populace si myslím.

Plánuješ do budoucna zůstat v Příbrami? To zase na druhou stranu neplánuju, rád se sem budu vracet, rád se to určitě, ale teď momentálně se budu přesouvat na nějakou dobu do Prahy kvůli práci a i kvůli tomu životu, protože si chci zkusit ten velký život, když to tak nazvu, ta Příbram je pořád malý město.

Takže bys se stěhoval kvůli práci? A je ještě něco proč bys se odstěhoval z Příbrami? No určitě kvůli práci, protože tady by pro mě nebyla tak perspektivní jako v Praze. Přijdou mi v Praze mnohem zajímavější možnosti z hlediska mojí profese a pak mi v Příbrami asi taky vadí ta korupce. Kvůli tomu bych se odstěhoval, protože teď už tam je nějakých 200 nových romských občanů a má přijít dalších 200, tak s tím předpokládám, že ta kriminalita bude stoupat. A s Romy máte v Příbrami problém? No já třeba ne, já se s nima nesetkávám, ale třeba máma moje, nebo lidi tam... za posledních 14 dní tam byly 3 přepadení na ulici za bílého dne, takže je to tam takový všelijaký. A ti co napadli, byli Romové? No, byli, v jednom případě to byl teda i bílej, nejsou to jenom cikáni. Tady je velký problém drog, To je na úseku Praha Budějovice, jede to přes Příbram, takže jakoby výhodný proto no.

Jak daleko bys byl ochotný se od Příbrami odstěhovat? Mělo by to být v nějaké dojezdové vzdálenosti, nebo ti na tom nesejde? Hele radši budu, když to bude v dojezdové vzdálenosti, takže třeba ta Praha 60 km, tak tu hodinu, dvě.

Účastníš se nějakých společenských akcí v Příbrami? Jo účastním se, máme srazy s klukama z hokeje, chodím do kina hodně a pak občas do divadla. A angažuješ se nějak... Společensky vůbec. A v záležitostech města se nějak angažuješ, mám tím na mysli třeba politickou, nebo jinou občanskou činnost. Vůbec nijak se neangažuju, maximálně že chodím volit do zastupitelstva. A proč se neúčastníš... protože z mé pozice se to ani nedá.

Považuješ Příbram, nebo ten region v něčem za výjimečný? Hmm, já si myslím, že tou dojezdovou vzdáleností k Praze je výjimečnej v tom, že to je levný bydlení pro lidi, který mají rádi ten pražskej život. Seš v Praze za chvilku a zároveň nežiješ pro ty, který by neunesli to metro a ten každodenní shon, tak je to ideální. Je to v blízkosti Prahy, tudíž veškerý kultuře, obchodů a všeho a zároveň jsi dost daleko, aby jsi vynesl ty negativní vlivy. Jak jsi mluvil o tý kultuře, je třeba v kultuře Příbram něčím výjimečná? Jako má specifika, je tam hodně místních kapel co se mi líbí, jo kultura co se týče muziky a divadelní soubory, jsou tam asi tři nebo čtyři, jako dobrovolnejch souborů, ochotníků. A máte tady nějaké tradice, třeba typické pro tuhle oblast? Prokopská pouť v červenci na Březových Horách, to je hornická pouť. Jsou tam různé vystoupení, průvody v kostýmech, trhy, dobový scénky a vůbec je to moc pěkná společenská akce. Ještě něco tradičního tady máte? Teď asi tři roky zpátky je festival Ponton rock, který je u obory a vystupují tam právě místní kapely, tam chodí taky čím dál tím víc lidí. Docela se to ujal. A jak vidíš místní lidi, jací jsou, jsou soudržní, nebo jak se k sobě chovají? To je právě to, jak je to blízko tý Praze, tak tady je určitě stupeň anonymity, není to takový jako v Praze, ale není to jako malý město, kde je soudržnost určitě větší, ale určitá jo, ale že by se to dalo nazývat soudržností s velkým významem si nemyslím. Takže tam nepanují přátelské vztahy... To jako jo, ale spíš si nikdo nikoho nevšímá. Taková ta anonymita a alibismus... já jsem nic neviděl... Ihostejnost k problémům ostatních. Má něco Příbram v oblasti politiky nebo ekonomiky, co bys mohl považovat za výjimečné? Tak já tuhle otázku vnímám hodně korupčně, myslím si, že v Příbrami je hodně podplacených lidí, politiků. Je to tu vidět třeba na znovu zrekonstruovaným náměstí, když se podíváš do hloubky na to jaký tam byly vynaložené částky a jak to tam vypadá a porovnáš to s jiným městem, tak mi přijde, že to někdo jakoby dost pumpnul. Třeba ta nesmyslná fontána, kde je obrovské žulové kámen, který by stál 700.000 Kč, kdyby to udělali v Kozárovicích, to se jim nelíbilo, tak to udělali za nějakých 5 milionů i s dopravou to poslali z Číny no. Potom třeba městské kamerové systém, obrovská cena, nulová využitelnost, ty peníze by se daly využít jinak a líp. Ačkoli naše město, ať se podíváš do jakýchkoli statistik, tak máme co se týče žádostí o granty A+, což je nejlepší stupeň toho, kdy můžeš čerpat ty dotace. To zajistil pan Řihák, bývalý starosta, teď krajský hejtman.

Tak poslední otázka k Příbrami. Mluvil jsi o své hrdosti na spisovatele na rodáky z Příbrami... Můžeš říct, když se tě zeptám na co, nebo na koho jsi v Příbrami hrdý? Na co jsem v Příbrami hrdej? Na historii města, hornickou historii. To má tradici velkou, hornický kroje se nosí na průmyslovce, ty mají i tradici „skok přes kůži“, to je spojený s tou Prokopskou poutí, že tam ty horníci chodí ve slavnostním. To každé rok předtím, než jdou kluci skládat maturitu, tak se zpívají písničky hornický i Gellnerovy básně se zhudebnily. Je to moc fajn.

Chtěl bys k tý Příbrami ještě něco dodat? Hm to je asi všechno.

Tak se přesuneme na otázky k ČR. Dokázal bys mi říct, co se ti vybaví, když se řekne Česká republika? Mně se vybaví kopečky, jako příroda. Ta je tady krásná. A ještě něco kromě té přírody? Hezký holky. To je tak všechno.

Co pro tebe vůbec Česká republika znamená? Pro mě to je domov, který bych neopustil. Přesunout se do jiného města to jo, ale ven z republiky na stálo, to je pro mě nepředstavitelný. Já mám Čechy rád.

Čím je daný tenhle tvůj pozitivní vztah k republice? Je to kvůli její minulosti. A co si na ní ceníš? Cením si toho, že na to jak jsme malej stát, tak jsme toho ve světě dokázali hrozně moc. Já nevím, od objevení kontaktní čocky po vítězství v Naganu v 98, kdy jsme měli nejlepší hokejisty světa. Pak se mi vybaví určitě spisovatelé, hudební skladatelé Antonín Dvořák. Když se letělo na měsíc, tak sebou měli symfonii Z nového světa a bylo to od nás, z takhle malý země, krásný.

Kdo je podle tebe Čech? Čech je podle mě ten, kdo tady zůstal a neutek. Lidi hodně utíkali do zahraničí, když už to bylo třeba. Za komunistů, nebo i teď je takovej trend těch mladějch, kdy i rodiče je cpou do toho, aby se sebrali a jeli třeba do Anglie a táme a táme... a beztak tam přijedeš a seš tam za Poláka, ale seš světověj, že seš pryč odsud. A tak určitě získáš nějaké zkušenosti... Zkušenosti určitě, ale když se ty lidi vrátěj, tak jsou dobrý, ale pokud tam zůstanou, tak už to nejsou Češi. Já nemám rád takový to, já jsem Čech, ale žiju v Anglii. Takže za Čecha považuješ toho kdo žije v Čechách... Jo, ten který tady nějakou delší dobu přebývá... který ti řekne, že je doma tady v Čechách a je tady doopravdy doma jo. Je tady vícrát než jednou za čtyři roky na

víkend. A musí splňovat i nějaké podmínky pro to, aby jsi o něm ty řekl, že je Čech? Musí umět česky, vic nepotřebuju, může to být i Vietnamec, ale když bude mluvit česky, tak je to Čech. Aniž by se tady třeba narodil, nebo už to musí být generace, která se tu narodila. Tak bych to nevnímal, když tady bude a bude umět česky a bude mít českou pas, českou občanku, tak je u mě Čech.

Ty sám se považuješ za Čecha? Ano. A co to pro tebe znamená? Je to pro mě důležité, že někam patřím. Jsem hrdej na to, že patřím zrovna k těm Čechům. Takže se nějak ztotožňuješ s republikou. Určitě, tady s tím okolím, prostě s tou zemí celkově, způsobem života, všechno.

V jakých situacích se ty za Čecha považuješ? Tak třeba teď jsem zažil krásnou situaci, kdy jsem si přišel jako Čech, hráli jsme proti Kanadánům hokej a ty Kanadani hráli ten svůj Kanadské tvrdé hokej všechno a jednoho našeho kluka tam zfaulovali, což pro ně je normální takový styl hry, a když jsem mu anglicky řekl, že je to foul, tak na mě začal nadávat jako na Čecha. V tu chvíli jsem se cítil hodně jako Čech. To že mi nadává nějaký Kanadan, na mém území, prostě je tady host, že jo, tak to mě urazilo. To jsem cítil o vlastenectví. Jestli to chápu správně, cítíš se být Čechem v konfrontaci s jinou národností a jsou ještě nějaké jiné situace? Třeba když vidím někoho slavného v televizi, třeba Jardu Jágra, Bohdana Pomahače nebo někdo takovej, tak jsem hrozně rád, že ty Češi se chytají i někde jinde než u nás no, že máme silnej potenciál.

Domníváš se, že má ČR nějaké nedostatky? Určitě, nedostatky jsou momentálně politický, ale i vlastenecký a to je podle mě ještě horší než ty politický. Nemáme tady vlastence a to se odráží pak i v ty politice. Když hrabeš pro sebe, tak je to špatně, kdybys hrabal pro republiku, tak to bude vypadat jinak. A jak by se měl podle tebe chovat takový vlastenec? Neměl by sedět u piva a nadávat jak je všechno na prd, ale měl by se sebrat a něco s tím udělat, pokud má tu moc s tím něco dělat. Myslíš si, že jsou Češi málo angažovaní... no ukecaný. Na druhou stranu je to typicky česká vlastnost, ale český národ potřebuje vůdčí osobnosti a ty právě chybí. Musí se objevit nějaké vlastenec podle mě, velké vzdělané člověk, známej, kterej to povede a pak by to bylo zajímavý no. Ty jsi zmínil nějaké typické české vlastnosti, jaci vůbec jsou Češi? Jsme alibisti a umíme ohnout hřbet, to určitě, ale nenecháme si zase na tu hlavu dlouhou... a když to přijde tak to většinou stojí za to.

Vidíš naopak nějaké přednosti v ČR? No že mladá generace není tak zapšklá jako ty husákovy děti, spoustu dobrých mladých lidí. Myslím, že tady roste nová základna lidí, který jsou schopný být vlastenci a jsou schopný pro to něco dělat, který jsou schopný dělat v neziskových organizacích, pomáhat lidem a nemaj z toho nic. Víš co, tohle se mi zase líbí, kdežto ty starý Češi. Ale zase není se jim čemu divit. Cinkali v 89 klíčema, mysleli, že bude líp a místo toho aby bylo líp tak je tedko takhle. Tak chápu, že vyhořej, každej taky má svoji víru a když se zklamali, dvakrát za sebou, to je blbý, tak pak jsou takový zapšklý. Našel bys ještě nějaká pozitiva v rámci republiky? Máme velké potenciál, kterej neumíme využít a prodáváme ho ostatním státům. V čem třeba máme ten potenciál? Medicína, věda celkově. Naši vědci jsou schopný objevit neuvěřitelný věci, ale když jim to stát nezadotuje, tak to seberou a to know how prodají třeba Němcům, který to zaplatěj a my si to pak od nich kupujem za dvojnásobnou cenu.

Ty jsi mluvil o tom, že jsi hodně hrdej na ČR, že jsi vlastenec, můžeš konkrétně říct na co nebo na koho jsi hrdej? Minulost, historie celkově, třeba Karel IV., pak jsem hrdej na pana Beneše, pana Masaryka no a teď momentálně tak možná Jarde Jágr. Jako zní to divně, jako hokejista, ale dělá skvělou reklamu republice. Chápu to správně, že jsi hrdý spíš na osobnosti, které něco pro republiku udělaly nebo dělají, než na tu zemi jako takovou? Na republiku jako takovou jsem hrdej co se týče minulosti, ale jako na stát momentálně ČR, tak na ni moc hrdej nejsem, právě kvůli ty politický situaci tady.

Už jsme o tom hovořili, říkal jsi, že by ses nikdy neodstěhoval z ČR, ale jsou přece jenom nějaké podmínky, za kterých bys to udělal? Možná kdybych se bláznivě zamiloval do nějaký holky z ciziny. To člověk nikdy neví, nemůžu tvrdit, že ne. A pak možná kdyby mě nabídli práci v mém oboru v zahraničí, ale to by bylo jenom dočasně, na starý kolena bych se chtěl určitě vrátit zase sem. A kam by ses byl ochotný odstěhovat? Hm tak asi kamkoliv i mimo Evropu, ale jen dočasně no. Třeba Kuba hlavně kvůli svoji geografické poloze, moře, krásný pláže pohodička.

To by bylo k ČR všechno, jestli chceš ještě něco dodat? Máme nejlepší pivo na světě a nejhezčí holky.

Tedy bychom se přesunuli do Evropy a zeptala bych se tě, co se ti vybaví, když se řekne Evropa. Mě momentálně evropská integrace, takže unie. Potom se mi vybaví středověk a to objevování zbylého světa. Moderní život tak, jak ho my známe, tak pochází z Evropy, ať už je to USA, Austrálie, Indie, všechno to pochází původně z Evropy. Evropa hnala tu myšlenku kapitalismu a nejen kapitalismu, ze začátku buržoazie a tak dále, ale to myšlení jsme utvářeli my, v těch posledních 2000 letech.

Co pro tebe vůbec Evropa znamená? Domov mě nejvíce podobným lidem. Co se týče kulturního a mentálního života celkově. Takže taky domov.

Kdo je podle tebe Evropan? Ten kdo žije na území Evropy. A žije tady trvale a ovládá jazyk země, ve které žije stále trvale. A ty sám se cítíš být Evropanem? Určitě. A čím to je dané? Tim, že žiju v ČR, která je ve středě Evropy. V jakých situacích se ty považuješ za Evropana? Já si nevybavuju žádnou, kdy bych se cítil jako Evropan, maximálně v práci, když jsem dělal na letišti, tak když jsem viděl nějaký zvyky lidí, který se mi nelíbily, jo, tak jsem si přišel jako Evropan. Ať už to bylo modlení se, ale to už je spojený s náboženstvím, dneska je to takový těžký to říct, jo, ale třeba modlení se k Mekce, tak si říkám, že jsem rád, že jsem Evropan. Jo ty zvyky mě se to nelíbí, já to nemusím, není to, že bych nák měl fobii k nim, to necítím, ale jsem rád, že jsem Evropan. Takže vždycky v konfrontaci s jinou kulturou pocítuju, že jsem Evropan. S tím souvisí další otázka, když jsi hovořil o těch jiných kulturách, tak vlastně Evropa je hodně multikulturní. Jak se ty díváš na tyhle vlivy, vnímáš to jako obohacující pro Evropu nebo je to hrozba? Co ještě je pro tebe Evropský a co už cizí vliv? Já si myslím, že to je hrozba. Momentálně ne, momentálně je to pro nás levná pracovní síla, ale do budoucna to bude hrozba, v tom počtu lidí. Protože naše natalita s mortalitou se otočila a jejich natalita krásně roste. Nejčastější jméno ve Francii je teď Ahmed, což je zarážející. A jak se díváš na zákony, když třeba nutí ženy nenosit šátek a jinak jim zakazuje jejich přirozené projevy své kultury? Tenhle střed kultur já vidím jako ohrožení, ale hlavně díky naší benevolenci, jejich holky tady můžou nosit šátky ve většině Evropy, ale tam kdyby sme šli v plavkách, tak nás ukamenou. To samý bylo, když jsem začínal na letišti, tak tam chodily holky v burkách a fotku měla taky v burce a my jsme nebyli nijak oprávněni zjistit její totožnost. To se teda už zrušilo, že musí mít normální fotku, ale já jako muž se na ni nesmím kouknout bez souhlasu manžela. A to mi přijde úplně zcestný, přijela do Evropy, musí vnímat naše zákony. Vidíš v téhle situaci nějaké řešení? Bejt vlastenecký, když to tak řeknu. Myslíš každá země Evropy... Ne být vic evropský... když se to vezme obecně, křesťanství, dneska už teda hodně zemí je ateistická, ale vznikly tu nějaký věci, jako třeba že můžeme jít svobodně po ulici za ruku, můžeme si dát pusku kde chceme, zatímco v těch jinech zemích ne. Jsme volnější společnost, vždycky jsme byli země svobody, pro nás ten vzor byla Amerika, pro ostatní státy to byla Evropa, ale my si takhle sami zavaříme, že to bude stejný jako jinde. A jinde máš na mysli konkrétně... no na východě, Blízký východ. Měli bysme zvýšit nároky, ať se každej ve svém soukromí modlí jak chce, ať si nosí i burku, ale pokud jako policista zastavím ženu a budu potřebovat ji identifikovat, bude mi muset ukázat obličej. Tak pro ně něco takového může být ponižující... Tak ať sem nejedeš... Možná je naše společnost liberálnější a vyspělejší ve smyslu, že dokážeme tolerovat odlišnosti... ale my máme svoje tradice, který prochází vývojem, to je evoluce a oni si zůstávají na těch svých původních a nehodlají nic měnit... minimálně by se měli přizpůsobit našim zvyklostem, pokud tady chtějí žít.

Tak půjdeme dál, ty jsi hovořil o tom, že by ses odstěhoval z ČR za práci nebo za svoji přítelkyni a byl bys tedy ochotný se odstěhovat i z Evropy? Ano. A na jaký kontinent? To je mi asi jedno, jenom KLDH bych asi vynechal. Tam by tě možná ani nepustili. No právě, a nebo dovnitř a ven už ne. Ne vážně, asi do pro nás normálního státu bych se klidně na čas odstěhoval.

Jsi na něco v Evropě hrdej? Jsem asi hrdej na to, že momentálně západní svět vytvářela Evropa. Ten moderní, inteligentní pro nás svět jsme vytvářeli my Evropani. Na to jsem hrdej, takže historie no. Ještě něco tě napadá? No asi jen ta historie, protože teď je to takový všelijaký.

Jak vnímáš procesy sjednocování Evropy? Podle mě to je nevyhnutelná záležitost. Jak z hlediska obchodního, tak bezpečnostního a v rámci zaručení statusu quo bysme měli být obranyschopný a obchoduschopný tak jako konkurence. Když si vezmeš Spojený státy, Čína, Rusko, teď i asijský tygři, všichni dělají dohromady, společně, protože jim to došlo a my bysme měli taky. Když zaostanem, tak bysme toho mohli jednou litovat. Ať už válkou nebo i obchodem. Platit cla na takhle malým území mezi tolika zeměmi, tak se sami připravíme časově o obchody. Takže nějaká spolupráce je důležitá. A do jaké fáze si umíš integraci představit? Mluvíme o nějaké hospodářské, politické... Myslím si, že by to mělo dojít až k federaci. Pokud se zachová suverenita jednotlivých států, když zůstanou zákony daný země. Přijde mi zbytečný, aby každá země EU měla, když to tak řeknu, třeba armáda, tanky, letadla. Ne, tak vy Němci budete mít tanky a letectvo, vy Češi budete mít zdravotníky a chemiky, vy Francouzi budete mít dělostřelectvo, rozumíš, a ušetří se peníze... a ty

se pak můžou vynaložit třeba na vzdělávání dětí a takovejhle věci, ale zatímco takhle musí každej stát aby měl svou suverenitu, amádu... Mělo by se to zavést tak jako to mají Spojené státy, kdy se armáda seskupí z toho celého když je potřeba, to neberu jen jako vojáci, ale je to krásnej příklad. A neviděl bys pak riziko v tom, pokud by jeden stát disponoval zbraněmi a napadl některý jiný stát a ten by pak neměl prostředky se bránit? V tom případě by ty ostatní měly zaručit bezpečnost tomu napadenému státu. Je tady nějaká Evropskej soudní dvůr, to násilí by mělo být až to poslední, mělo by se vše vyřešit na politický úrovni. Tak z historie víme, že tomu tak vždy není... No to riziko je tady vždycky, ale prostě to se může stát i teďko.

Domníváš se, že může mít sjednocená Evropa pro tebe osobně nějaký přínos? Pro mě osobně je to dobrý v cestování určitě. Svoboda pohybu, celkově ten Schengenský prostor je obrovský plus pro fyzický osoby. Můžeš si objednávat věci bez cla i pro obchodníky se zrychlí obchody, myslím si, že pro mě dobrý. A celkově to přináší větší možnosti, třeba profesně, já se s tou svojí prací můžu podívat do celý Evropy.

Takže tím tě může i obohatit? Určitě, zkušenosti jsou nejcennější. Poznání nového způsobu života v jiných zemích, který se snažím pak promítnout do svého života.

Využil jsi někdy nějakou pracovní nebo studijní nabídku v zemích EU? Ještě se mi nenaskytla taková možnost. A využil bys jí, kdyby se naskytla? Určitě?

Fajn, když jsme teď prošli ty tři úrovně, dokázal bys říct, kde je tvůj domov? V Příbrami, v ČR. To bys dal na stejnou úroveň, nebo máš k jednomu bližší vztah? Ne dal bych to na stejno. A zmiňoval jsi i Evropu za svůj domov, tu bys tam zahrnul nebo ne? Tu bych tam ani nedával, necítím to tak. Kdybych to vzal od největšího po nejmenší, tak Příbram s ČR někde nahoře a pod nimi bude někde Evropa.

A nakonec, chtěl by ses ty na něco zeptat? Kolik máš respondentů? Celkem 12.

ZÁZNAMOVÝ ARCH – D9

1. Pojem identita	něco co mě určuje, sounáležitost s něčím, já sama, moje podstata	
2. Délka života v obci	od narození	
3. Představa o obci	rodné město	
4. Vztah k obci	kladný	
	a. vlivy na vztah	rodiště, rodina, dětství
	b. "Hvožďaňák" "Příbramák"	ano, vždy mimo Příbram
	c. zůstat natrvalo?	ano, vztah, přátelé, výhodná poloha
	d. podmínky stěhování	práce,
	e. vzdálenost při odstěhování	Praha
	f. společenské události	noční život
	g. angažovanost	aktivně nikoli, podepisování peticí
5. Výjimečnost regionu	hornické město, historie, fotbalový tým	
	a. kultura	divadlo, kino
	b. tradice	farmářské trhy, sběratelské veletrhy, vánoční trhy
	c. mezilidské vztahy, vazby s rodinou	lidé se umí postavit za společnou věc
	d. politická a eko úroveň	pracovní příležitosti
e. hrdost	fotbal	
6. Představa o ČR	„moje“ republika, vlastenectví, místo narození	
7. Vztah k ČR	kladný	
	a. vlivy na vztah	rodina, místo narození
	b. kdo je Čech	narozen v ČR, hovoří česky
	c. situace kdy jsem Čech	sportovní události
8. Přednosti ČR	poloha ČR v Evropě - křižovatka	
Nedostatky ČR	korupce	
a. hrdost	sportovci	

9. Důvody stěhování	změna politické situace, návrat komunistů
	práce
a. stěhování do jaké jiné země	Británie, ne Rusko a východní Evropa a Asie
10. Představa o Evropě	kontinent, na kterém leží ČR
11. Vztah k Evropě	ekonomická, sociální a bezpečnostní stabilita
a. kdo je Evropan	pochází z některého z evropských států
b. pocit být Evropanem	ne, spíše Čech
c. situace kdy jsem Evropan	-
d. důvody stěhování	válka
e. stěhování na jiný kontinent	-
f. hrdost	současné době svobodná
12. Sjedenování Evropy	obava ze stráty autonomie ČR, nesouhlas s politickým sjedenováním, byrokracie
a. přínos	ekonomický přínos
b. obohacení	cestování, ale nikam necestuji
c. stáže / práce	do budoucna ano
13. Domov	Příbram = ČR
14. Otázky?	

Přepis rozhovoru s dotazovaným D9

Když bych se zeptala na první otázku, jaká je tvoje představa o pojmu identita? *Identita něco jako co mě určuje. Nějaká sounáležitost s něčím. Nějaká vlastní identita... když se řekne identita, tak se napadnu já sám. identita třeba v nějaký síti, na internetu nebo identita v životě, něco v tomhle smyslu mě napadne. Něco jako moje podstata.*

Jak dlouho žiješ v Příbrami? *Narodil jsem se tu.*

A když se řekne Příbram, co se ti vybaví? *No asi moje rodný město. Určitě to není nejhezčí město, ale díky tomu, že jsem se tu narodil, tak k tomu mám určitý vztah.*

Jaký je tvůj vztah k Příbrami? *Já mám kladný vztah k Příbrami.*

Čím je tento tvůj vztah dán? *Kvůli tomu, že jsem se tady narodil, mám tady rodinu, a že jsem tu vyrůstal.*

Považuješ se za Příbramáka? *Jo, považuju. V jakých situacích se považuješ za Příbramáka? Asi vždycky, když nejsem v Příbrami. Když jsem třeba v Praze, se necítím jako Pražák, ale jako Příbramák. A jak se to projevuje, že se cítíš jako Příbramák? Tak máš takovej pocit, že v tom městě kde jsi zrovna, kde pobýváš, že tam vlastně jako nepatříš, že ses tam třeba nenarodil.*

A plánuješ do budoucna v Příbrami zůstat na trvalo? *Jo to bych rád. A z jakého důvodu? Tak mám vazby k tomu místu, Příbram se mi na život líbí, mám tady své přátele. Proč tam chceš zůstat do budoucna? Mám vazby k tomu místu, Příbram se mi líbí, mám tady své přátele a svoji přítelkyni. Ale je dobrý i to, že Příbram má takovou výhodnou polohu k Praze. A jsou nějaké důvody proč by ses odstěhoval? No asi kvůli práci, ale zatím s tím v Příbrami problém nemám. Práci tady mám docela dobrou. Ale díky té dobré poloze je možný dojíždět každý den do Prahy, takže možná kdybych někdy pracoval v Praze, tak bych se ani stěhovat nemusel. A když už by tě okolnosti donutily se odstěhovat, jak daleko bys byl případně od Příbrami ochotný? Já nevím jestli bych se odstěhoval, asi bych radši dojížděl. A s tím dojížděním bych to tak viděl na tu hodinu. Akorát do té Prahy.*

Účastníš se ve městě nějakých společenských akcí? *No jako spíš nočního života, pátky, soboty večer chodím tady do barů, za večer jich stihnem s klukama i víc. A nějakých kulturních akcí ve městě se účastníš? No v podstatě moc ne. A angažuješ se případně v záležitostech města, ať už se jedná o kulturu, politiku nebo cokoli jiného? No třeba když je nějaká petice a někdo sbírá podpisy, tak jim ten podpis třeba dám, v tomhle smyslu mi to zase není lhostejný, co se s tím městem děje. Ale přímo, že bych tu petici třeba inicioval, tak to zase ne. A vlastně jinak se ani neangažuju. Nemám na to úplně povahu.*

Považuješ Příbram v něčem za výjimečnou? *Já nevím, tak je to hornický město a výjimečná je taky v tom, že tu máme fotbalovej tým, kterej hraje první ligu. A určitě jak jsem říkal, že má dobrou polohu jak k té Praze, tak je blízko i na přehrady na Otlik a na hory na Šumavu, tak to si myslím, že je dobrý. Je nějak zajímavá kulturně Příbram? No nemůžu nějak srovnávat s jinými městy, protože tam jsem nezažil ten kulturní program a nepobýval jsem tam delší dobu, takže ale z mého pohledu se tu koná docela dost kulturních akcí, město pořádá různý sběratelský veletrhy, každou středu jsou na náměstí farmářské trhy, nebo se konají poutě, jedna v červenci Prokopská na Březákách a druhá v září Svatováclavská. Hodně lidí taky chodí na Svatou Horu, ale tam já moc nechodím. Nic mi to neříká. Ale zase chodím dost do kina, který tu je a občas i do divadla. Jo a ještě po barech třeba hrají místní kapely, ale to je třeba jen v pátek nebo v sobotu. Ale místních kapel tu máme docela dost. Fajn a jsou v Příbrami třeba nějaké zajímavé tradice? No ani ne, tím, že to je i větší město, tak ty si nemyslím, že by tu nějaký tradice byly. Možná jen jak jsem mluvil o těch poutích a na Vánoce město dělá ohňostroj a rozsvěcí se vánoční strom na náměstí, kde jsou i trhy. To je ale velká akce, té se účastní poměrně dost lidí. Příbram je poměrně velký město, a když bych se zeptala na mezilidské vztahy, jaké tam mezi lidmi panují? *Tak to nevím, ale asi se lidi dokážou postavit za jednu věc, když se jedná o nějaké blaho města, nebo jsou ohrožený jejich domy. Ale jinak, že bych pozoroval nějakou vyšší sounáležitost, to asi ne. A když by jsi měl zhodnotit, nějakou politickou, nebo ekonomickou úroveň města, co by jsi třeba vyzdvihl nebo naopak k tomu máš výhrady? Jako nemyslím si, že by na tom byla Příbram nějak líp než jiný města, ale zase si myslím, že na**

tom je líp než okolní města v regionu. Je to tady největší město, je tu asi i víc pracovních možností, než jinde no. A k politický situaci, asi moc nepovím, o to se vůbec nezajímám.

Dobře, a jsi na něco v Příbrami hrdý? No jako něco konkrétně to asi ne, možná na fotbal, to že hrajeme první ligu, ale jinak...

Chceš k té Příbrami ještě něco doplnit? Ne asi ne. Tak se můžeme přesunout na otázky týkající se ČR. Zeptala bych se tě, co se ti vybaví, když se řekne ČR? Naše republika se mi vybaví, moje republika, kde jako žiju. No a asi se mi vybaví i nějaký vlastenectví. Vlastenectví v jakém smyslu? No tak, že jsem se tu narodil a patřím sem.

Co pro tebe ČR znamená? Ty jo to já nevím... Je pro tebe důležitá? Tím že ses tady narodil, je pro tebe nějak významná? Tak jsem rád, že tady žiju, jsem asi radší, než kdybych žil v Polsku. Myslím si, že mám pozitivní vztah k ČR. Čím to je dané, že tvůj vztah je pozitivní? No hlavně tím, že jsem se tu narodil, mám tady rodinu... asi tě to utváří když tu chodíš do školy a učíš se o historii ČR, tak z toho máš pozitivní pocit, je to jako tvoje republika.

A co podle tebe znamená být Čechem, nebo kdo je podle tebe Čech? No je to asi člověk, který se tu narodil a mluví česky. A pro tebe je to důležité být Čechem? No jsem rád, že jsem Čechem, takže je to asi pro mě důležité, jo. Asi je to právě i kvůli té historii jakou máme, že navazujeme na něco a že máme svoje místo na světě.

V jakých situacích se považuješ za Čecha? No tak třeba při sportovních přenosech, to je asi nejčastější. To jsem hrdej pak na ty sportovce, že dosáhli nějakého úspěchu.

Domníváš se, že ČR máme nějaké přednosti, které si můžeme dovolit vyzdvihnout? Řekl bych, že svoji polohou, říká se, že ČR je takový uzel distribuční v rámci Evropy, jsme taková křižovatka. V čem vidíš přednosti, toho, že jsme křižovatkou? No tím, že se přes nás obchoduje, nejsme někde zapadlí, a že to pomáhá naší ekonomice.

A vidíš případně v ČR i nějaké nedostatky? Asi to, že se tady krade no. A myslíš si, že se tady krade ve vyšší míře, než v jiných státech v Evropě? To neumím posoudit, ale myslím, že se tady krade docela dost. Určitě jsou ale státy, kde se tolik nekrade. Četl jsem nějaký průzkum, kde v několika zemích nechali na veřejnosti ležet peněženku a sledovali kolik lidí ji odnese na služebnu. No a u nás v podstatě nikdo. Myslím, že v zemích jako Japonsko. A napadají tě, ještě nějaké nedostatky, nebo jen ty krádeže? Sice se o politiku moc nezajímám, ale vnímám, že politická situace není úplně taková jaká by měla být. Asi by se o ten stát měli politici starat líp a tolik nekrást, myslím, že korupce je náš velký problém.

Jsi na něco hrdý v ČR? Jo tak určitě jsem hrdej na naše sportovce, na to jak jsme malá země, máme výborný výsledky, v různých sportech. Kromě sportu jsi ještě na něco, nebo na někoho hrdý? No jako nenapadá mi nikdo.

Pokud bys měl příležitost se odstěhovat z ČR, udělal bys to? No asi by se mi tolik nechtělo se odstěhovat. V případě, že by ses musel odstěhovat, co by to bylo za podmínky? Tak možná bych se odstěhoval, kdyby tady ta politická situace byla už neúnosná. Třeba kdyby se vrátili komunisti, nebo kdyby nějakým způsobem se tady ten stát změnil a nebyl demokratickejší, kdybychom tu byli nějakým způsobem omezovali. A potom bych se možná odstěhoval i za práci.

V jaký zemi by sis dovedl přestavit žít? Asi v některý v západní Evropě, třeba Británie. A je nějaký stát kam by ses naopak nikdy odstěhovat nechtěl? Tak určitě bych nešel do Ruska a východní Evropy a asi ani do Asie. Proč? Asi bych tam nenašel práci ve svém oboru a ani mě ty země ničím nelákají. Nejsou vyspělí třeba jako ta Anglie.

Když přejdeme od ČR k Evropě. Zeptám se, co se ti vybaví, když se řekne Evropa? No asi kontinent na kterým leží ČR.

A co pro tebe Evropa znamená? ... Nebo má pro tebe nějaký význam to, že ČR leží právě v Evropě? Dejme tomu nějakou ekonomickou stabilitu a asi to, že tu nejsou žádné války, jako třeba v Africe nebo Asii. Takže nějaká ekonomická, sociální nebo i bezpečnostní stabilita. Chápu to správně, že Evropa pro tebe znamená jakousi záruku bezpečí? V podstatě jo, myslím si, že Evropa je bezpečný místo pro život.

Fajn a kdo je podle tebe Evropan? No tak já nevím no. Asi je to někdo, kdo žije v některém evropském státě. A jsou ještě nějaké podmínky, které musí člověk splňovat aby byl Evropanem? Nebo stačí, že žije v Evropě? Tak je pravda, že se do Evropy dostává spousta lidí z jiných kultur a vlastně tady ta křesťanská společnost tady má nějaký svůj základ a do Evropy teď vnímám, že se sem hodně tlačí různí lidé s jiným náboženstvím a třeba i různý radikálové. Máš na mysli islám, tím náboženstvím? No myslím. A vnímáš to jako problém nebo mohou být tito lidé pro Evropu spíš přínosem? No přínos asi do určitý chvíle, ale pak už z toho může být problém, když se sem začínou stahovat různý radikálové a se mi zdá, že se pak vytrácí ta evropská kultura. Myslím, že ten islám tady není zakořeněný, že sem nepatří. Takže ti vadí i nějaké islámské projevy víry, jako třeba stavění v Evropě mešit? No asi bych to úplně individuálně nezakazoval, ale určitě bych to nepovoloval hromadně.

A cítíš se ty sám být Evropanem? No v podstatě ani ne. Já neměl ani moc možnost někam jezdit do zahraničí, takže necítím se nijak jako Evropan. Neměl jsi možnost vyjet do zahraničí myslíš tím za práci, nebo cestovat? Nepracoval jsem, ani moc necestoval, takže necítím, že jsem jako Evropan. Žiju v Evropě, ale cítím se víc jako Čech.

Kdyby jsi se měl z Evropy odstěhovat, udělal bys to? Nad tím jsem jako ani nijak neuvažoval, možná kdyby tady byla nějaká válka, ale jinak asi ne no. Takže by ses neodstěhoval nikam do Ameriky nebo do Asie, chtěl by jsi zůstat v Evropě? No asi nejspíš jo. Neodstěhoval bych se.

Jsi na něco v Evropě hrdý? Jsem hrdej na to, že se Evropa postavila nějakým způsobem Hitlerovi, jsem hrdej i na to, že je Evropa furt svobodná.

Dobře, chceš ještě něco doplnit? Co tě třeba teď napadlo? Asi ne.

Tak bych se tě zeptala na tvůj pohled na Evropskou unii. Jak vůbec vnímáš procesy sjednocování? No vidím to trochu spíš negativně, protože nechci aby se vytvořil jeden stát, který by se jmenoval Evropa. V tom vidím riziko, že bychom pak mohli jako ČR, ztratit nějakou svoji autonomii, že bychom byli řízení nějakou centrální vládou z Bruselu. Takže ty procesy sjednocování nevidíš nijak pozitivně? No myslím si, že to co funguje teď není asi úplně špatný, ale asi by to sjednocování mělo mít nějakou hranici a nemělo by to vést k úplnému sjednocení. Chápu to správně, že tenhle stupeň integrace by ti stačil... Tak třeba se mi zdá, že jak slyším třeba v televizi, tak nám Evropa dost věci diktuje, takže občas cejtím, že se musíme podřídít nějakým pravidlům, který nám třeba nevyhovují. Hodně byrokracie mám spojený s EU.

A má pro tebe osobně sjednocená Evropa nějaký přínos? Pro mě osobně? ... No já vidím, že postupně ztrácíme nějakou svoji soběstačnost, že se k nám hodně dováží z různých zemí, ale zároveň můžeme i víc exportovat, takže pro nás je to asi i ekonomicky přínosný.

A tebe osobně, může EU nějak obohatit? Myslím tím duševně, znalostma, zkušenostma atp. No asi to, že můžu cestovat, celkem bez větších omezení, ale já stejně moc nikam nejždím.

Z toho co jsi říkal, tak jsi asi ani nevyužil možnosti pracovat nebo studovat v zahraničí? Ne, nevyužil. A kdyby se ti naskytl nyní, využil bys jí? No třeba bych možná i využil, třeba v Německu nebo Rakousku, ale nijak jsem o tom neuvažoval.

A když jsme takhle prošli všechny ty úrovně, tvoje rodné město Příbram, ČR, Evropu, dokázal bys mi říct, kde je tvůj domov? Tak můj domov je v ČR ve městě Příbram. A ČR je pro tebe na stejné úrovni jako Příbram, nebo máš k jednomu z nich blíž? No na stejné úrovni, určitě. A Evropu za domov tedy nepovažuješ? Ne tu asi vůbec.

Chtěl by ses na závěr ty na něco zeptat mě? Ani asi ne.

ZÁZNAMOVÝ ARCH – D10

1. Pojem identita	něco co jsem já, někam patřím, nějak vystupuji, nějak se chovám, působí na mě okolí
2. Délka života v obci	od narození
3. Představa o obci	rodný město, hornický město, historie
4. Vztah k obci	kladný
a. vlivy na vztah	rodné město, vztah, rodina, kamarádi, hodně možností k trávení volného času
b. "Hvožďaňák" "Příbramák"	ano, stále
c. zůstat natrvalo?	ano
d. podmínky stěhování	bydlení, práce pokud by nebylo v Příbrami
e. vzdálenost při odstěhování	max. hodina cesty
f. společenské události	návštěva divadla, kina, Vánočních trhů, Svaté Hory, galerie Františka Drtíkova, fotbalu
g. angažovanost	vedení dětského tanečního souboru, dobrovolník v informačním centru
5. Výjimečnost regionu	historie, hornictví
a. kultura	divadlo, festival Antonína Dvořáka
b. tradice	pouť na Svatou Horu, „skok přes kůži“
c. mezilidské vztahy, vazby s rodinou	v okruhu známých čestní lidé, nápomocní
d. politická a eko úroveň	předražené rekonstrukce
e. hrdost	osobnosti – Fr. Gellner, J. Drda, A. Dvořák, obecně lidé dělající dobré věci pro Příbram, spolky, občan. Spol.
6. Představa o ČR	moje republika, místo narození kam patří,
	geografické zobrazení – hory, řeky, města, naši sousedi Praha, pivo, Jágr
7. Vztah k ČR	domov, místo kam patří, vztah
a. vlivy na vztah	-
b. kdo je Čech	být součástí českého národa, žije v ČR, cítí se být Čechem, sdílí a žije českou kulturu a způsob života, Češi věční stěžovatelé, pracovití, iniciativní, empaticí
c. situace kdy jsem Čech	při úspěších Čechů, vidí vlajku, slyší hymnu
8. Přednosti ČR	příroda - Morava, Krkonoše, Šumava
	osobnosti – Dvořák, Smetana, Wichterle, Neruda, Čapek, Masaryk, Havel
Nedostatky ČR	lidé myslící na svůj prospěch, politika, vlivy doby komunismu
a. hrdost	lidé dělající dobré jméno ČR ve světě, lidé obohacující společnost svými myšlenkami, morálními hodnotami, historie
9. Důvody stěhování	jen dočasně, kvůli práci, zkušenosti
a. stěhování do jaké jiné země	Itálie
10. Představa o Evropě	kontinent, kde leží ČR
11. Vztah k Evropě	pocit jistoty a bezpečí
a. kdo je Evropan	žije v jedné ze zemí v Evropě
b. pocit být Evropanem	ano, jen tím, že ČR leží v Evropě
c. situace kdy jsem Evropan	pokud se někde o Evropě hovoří
d. důvody stěhování	ne, válka

městem a že tady funguje hodně spolků, nebo spíš zájmových organizací, od sportu, přes historii, kulturu až třeba k dobrovolným hasičům. Na to jsem hrdá, že tady existuje a funguje nějaká občanská společnost.

Chtěla bys na závěr k Příbrami něco doplnit? Ne, asi jsem řekla všechno co mě teď tak napadá. Dobře, můžeme se tedy podívat na otázky související s Českou republikou. Co se ti vybaví, když se řekne Česká republika? Tak první co mě napadne je, že je to moje republika. Moje země, kde jsem se narodila a kam vlastně patřím. Tady je moje rodina a kořeny. Potom mě napadá mapa, jako geografické zobrazení té země, kde jsou hory, řeky, města a k tomu i naši sousedi. A při třetím zamyšlení mě napadne takový ten stereotyp Praha, holky, pivo a Jágr.

Co pro tebe ČR znamená? No je to jednoznačně můj domov, místo kam patřím a kde to mám ráda.

Co podle tebe znamená být Čechem? Nebo kdo je podle tebe Čech? Pro mě to znamená být součástí českého národa a tím je každý kdo v Čechách žije a cítí se být Čechem. Podle mě je pak Čech i ten, který nějak sdílí a žije naší kulturu a způsob života.

Ty sama se považuješ za Češku? No to určitě. A v jakých situacích bys o osobě řekla, že jsi Češka? Já se tak cítím asi pořád, ale nejvíc si to uvědomuji, když se o ČR mluví třeba v televizi. Nebo když nějaký Čech něco vymyslí, něco zajímavého nebo prospěšného udělá. Hodně si také uvědomuji, že jsem Čech, když jsem například v cizině a hovořím s místními. Pokud oni se ptají odkud pocházím tak v takových případech jsem hrdá, na to, že jim mohu o ČR říci něco bližšího a představit nás tak nějak ve světě. Také se jako Čech cítím když vidím českou vlajku, nebo slyším hrát hymnu. Jáci si myslíš, že jsou Češi? Myslím si, že jsou to věční stěžovatelé. Pořád se jim něco nelíbí, ale když mají něco udělat aby to změnili, zase tak aktivní nejsou. Ale nejde to generalizovat, jsou tu i lidé pracovití a iniciativní, kteří se snaží posouvat naši společnost dál, nejen ekonomicky a hospodářsky, ale i lidsky, morálně a kulturně. Jaké bys Čechům dala vlastnosti? Tak jak jsem říkala, pracovití, inteligentní, empatictí a mají smysl pro humor. Ale na druhou stranu jsou závistiví, alibističtí, a často neumíme využít všech nabízených možností.

Domníváš se, že má ČR nějaké přednosti? ČR má spoustu předností. Je to krásná země, s rozmanitou přírodou. Já osobně mám hrozně ráda jižní Moravu, Krkonoše a Šumavu. Přednosti má ČR také v lidech, kteří v naší zemi žili a nějak ji proslavili. Mohu jmenovat Antonína Dvořáka, Bedřicha Smetanu, Ottu Wichterleho, Jana Neruda, Karla Čapka, Tomáše Garrigue Masaryka, Václava Havla... a mohla bych jich jmenovat mnohem více, tak to jsou osobnosti, které naši zemi posunuly v pozitivním slova smyslu kupředu. A také si myslím, že ČR má přednost ve své geografické poloze. Uprostřed Evropy je tak, dalo by se říct, ve středu evropského dění.

A má podle tebe ČR nějaké nedostatky? Teď si možná budu protiředit, ale nedostatky ČR vidím v lidech, ale v takových, který ČR využívají jen ve svůj prospěch. Mluví o politice. Ví, že nikde není politika průzračně čistá, ale u nás bohužel je taková situace, že lidé začínají na politiku rezignovat. A v případě, že se do politiky dostane někdo kdo by přeci jen měl nějaké morální zásady, které by rád prosazoval, tak ho ten systém semele a on odejde. Bohužel si myslím, že na současný stav má velký vliv doba komunismu. Krádež byla normální součástí života, jak se říká, „Kdo nekrade, okrádá rodinu“, a to si myslím, že v lidech zůstalo. Ale věřím, že my jako nová generace, nepoznamenaná komunismem, máme tu sílu něco tady změnit. Ještě jeden nedostatek cítím jako významný a to ochrana přírody. Je hodně lidí, kteří třídí odpad nebo jsou k přírodě šetrní, ale pořád je tady problém se skládkami, kam se obvykle svezou roztrháné kontejnery a veškeré snažení je k ničemu.

Jsi na něco v ČR hrdá? Hrdá jsem na spoustu věcí. Jak jsem říkala, jsem hrdá, že jsem se tady mohla narodit, že to je moje země a na lidi, kteří dělají ČR v zahraničí dobré jméno. Nejsou zahleděni jen do nějakých ekonomických ukazatelů, ale obohacují společnost nějakými svými myšlenkami, morálními hodnotami nebo jsou kulturním přínosem. Jsem hrdá na naši historii, která je, troufnu si říct, zajímavá a i dnes dost podnětná. Je pravda, že ne vždy byla bezproblémová, ale z chyb se člověk učí a jak se říká kdo nezná svou minulost je odsouzen ji opakovat.

Pokud by ses měla odstěhovat z ČR, udělala bys to? Asi ano, ale jen dočasně. Nikdy bych nechtěla žít dlouhodobě mimo ČR. Z jakých důvodů by ses odstěhovala? Tak hlavně kvůli práci a získání zkušeností, které bych potom mohla využít tady. Jinak bych asi ani důvod odstěhovat se neměla. Jako cestovat to jo, to bych mohla pořád, a kamkoli, ale zase se pak vrátit domů. V jaké zemi by sis dovedla představit žít? Já jednoznačně v Itálii. Mám ji hrozně ráda, jazyk, kulturu, jídlo, teplé počasí a moře. Jinak mimo Evropu asi nikde, protože by to bylo daleko domů.

Chceš ještě k ČR dodat? Nechci. Tak bych ti dala otázky z poslední části a to je Evropa. Co se ti vybaví když se řekne Evropa? Vybaví se mi kontinent na kterém leží ČR. Potom kontinent s velkým počtem států a také místo, kde žijí lidé s podobným kulturním a náboženským základem. Říkáš, že Evropa je místo pro lidi s podobným základem, jak ty vnímáš současnou situaci, kdy se v Evropě objevují vlivy z mimo evropských společností? No já se na to dívám tak, že dnešní doba není žádná výjimka. Tohle míšení a vzájemné vlivy tady byly odjakživa. I právě díky těmto vlivům je dnes Evropa taková jaká je. Jako Evropa ovlivňovala Ameriku, Asii nebo Afriku, tak oni ovlivňovali ji. A to že se dnes v Evropě lidé usazují a pracují si nemyslím že je na škodu. Spíš naopak. Lidé žijí na této planetě aby zde pracovali a žili v míru. Pokud tuhle myšlenku lidé přicházející do jiné kultury cítí, tak si myslím, že je vše v pořádku. Planeta je nás všech a kdo má právo rozhodovat o tom, kdo kde má žít? Problém nastává ve chvíli, kdy ti co migrují nedodržují nastavená pravidla a vyvolávají konflikt. Po tom je správné takové lidi trestat, třeba i návratem do vlasti původu.

Co pro tebe Evropa znamená? Popravdě jsem o tom takhle nikdy nepřemýšlela. Ale když nad tím uvažuji tak pro mě v kontextu jiných kontinentů znamená určitou jistotu a bezpečí i díky evropské integraci.

Kdo je podle tebe Evropanem? To je každý koho země leží v Evropě.

Cítíš se ty být Evropanem? Cítím se. Ale jen jako, že vím, že ČR leží v Evropě.

V jakých situacích se považuješ za Evropana? Asi když se mluví o EU, tak se tak nějak považuji za součást Evropy a součást nějakého prostoru, který se snaží o stejnou věc a sleduje stejné cíle.

Pokud by ses měla odstěhovat z Evropy, udělala bys to? Asi ne, protože by znamenalo, odstěhovat se daleko od ČR a to bych nechtěla, protože chci žít v ČR, kde je můj domov.

A jsou nějaké podmínky, za kterých by ses přeci jen odstěhovala mimo Evropu? Tak to by snad tady musela vypuknout válka, jinak nevím co by mě donutilo. A na jaký jiný kontinent bys byla ochotná se odstěhovat? Asi do Severní Ameriky.

Jsi na něco v Evropě hrdá? V Evropě? Tak asi na míru vzdělání a životní úroveň. Ta si troufnu říct je vysoká a život i když ne bezproblémový, je tady pohodlný a bezpečný.

Jak vnímáš procesy sjednocování Evropy? Velice pozitivně. Já jsem ráda, že taková instituce jako Evropská unie vznikla. Neříkám, že všechna její nařízení a fungování je ideální, ale je to pro všechny státy lepší, než být každý sám za sebe. Konkrétně ČR je tak malá a pro zbytek světa troufnu si říct bezvýznamná, že bychom měli být rádi, že je součástí nějakého většího, silnějšího celku, díky němuž můžeme prosazovat ve světě i svoje nároky.

Domníváš se, že má Evropa pro tebe osobně nějaký přínos? Pro mě osobně má přínos v tom, že máme spoustu možností. Cestovat, studovat, pracovat kde se nám líbí, teda v Evropě. Já osobně hrozně ráda cestuji a když můžu letět do Británie bez celních prohlídek a různých povolení jen na občanku, tak je to nejen příjemné, ale necítím se být úplně takový cizinec, protože jsme společně v jedné unii, což si myslím, že země i dost sblížíje.

Čím tě může EU obohatit? Tak díky usnadněnému cestování mě EU obohacuje kulturně, tím že poznávám jiné země a jejich způsob života, mi přináší jiný pohled na život. Rozšiřují se mi obzory a možnosti.

Využila jsi někdy nabídky pracovní stáže nebo studia v některé z evropských zemí? Bohužel nevyužila. A lituji toho, protože když jsem měla možnost jet na Erasmus, měla jsem obavy, že bych měla jet sama. Ale pokud se mi v budoucnu naskytne nějaká pracovní příležitost, určitě bych ji využila abych se něco nového naučila a mohla to zúročit tady.

Když jsme si teď prošli úroveň míst ve kterých žijíš, Příbram, ČR a EU, dokázala bys mi říct, kde je tvůj domov? Můj domov je v Příbrami a v ČR. A který z nich je pro tebe primárním domovem? Tak to asi Příbram a pak ČR.

Chtěla by ses ty na závěr na něco zeptat mě? Jestli bych si tvou práci až ji napišeš mohla přečíst? No pokud o to budeš mít zájem tak určitě. Tak já ti děkuji za tvůj čas a odpovědi.

ZÁZNAMOVÝ ARCH – D11

1. Pojem identita	moje osobnost
2. Délka života v obci	od narození, poslední rok v Plzni
3. Představa o obci	malá vesnice, kde prožil dosavadní život, žijí zde rodiče, kamarádi
4. Vztah k obci	v dětství kladný, v pubertě změna potřeb a zájmů
a. vlivy na vztah	rodina, vzpomínky
b. "Hvožďaňák" "Příbramák"	stále vazby, i přes odstěhování
c. zůstat natrvalo?	ne
d. podmínky stěhování	potřeba žít ve městě
e. vzdálenost při odstěhování	nezáleží
f. společenské události	zábavy, pálení čarodějnic
g. angažovanost	není v povaze
5. Výjimečnost regionu	poloha, na rozhraní 3 krajů a nedaleko na Šumavu a do Třeboně
a. kultura	nic zvláštního
b. tradice	nic zvláštního
c. mezilidské vztahy, vazby s rodinou	nejdou moc dobré, lidé dost drbou ostatní
d. politická a eko úroveň	-
e. hrdost	neví o ničem
6. Představa o ČR	domov
	problémový život, nic zde nefunguje ve srovnání se západními státy
7. Vztah k ČR	kladný
a. vlivy na vztah	domov, moje republika, někam patřit
b. kdo je Čech	hovoří česky, zloději, vychytralí podlézaví
c. situace kdy jsem Čech	sportovní zápasy
8. Přednosti ČR	příroda, hodně míst k cestování
Nedostatky ČR	horší životní úroveň
a. hrdost	Praha, Šumava, Jižní Čechy
9. Důvody stěhování	ano, lepší práce, kvůli změně klimatu
a. stěhování do jaké jiné země	Chorvatsko, Itálie
10. Představa o Evropě	kontinent, kde leží ČR
11. Vztah k Evropě	dříve nepřemýšlel
a. kdo je Evropan	žije v Evropě
b. pocit být Evropanem	asi ano
c. situace kdy jsem Evropan	-
d. důvody stěhování	-
e. stěhování na jiný kontinent	Spojené státy
f. hrdost	historie, kultura

12. Sjednocování Evropy	částečně kladně, nespokojenost s některými nařízeními
a. přínos	-
b. obohacení	větší možnosti kultury – hudby filmů, cestování k moři
c. stáží / práce	doposud ne, v budoucnu chce
13. Domov	ČR
14. Otázky?	-

Přepis rozhovoru s respondentem D11

Jako první otázku bych se tě zeptala co si představuješ pod pojmem identita? *No jako vím co to slovo znamená, ale nějak nedokážu popsat co si pod tím představuju jinými slovy. A s čím si identitu spojuješ? Asi se mnou, s mojí osobností.*

Jak dlouho žiješ ve Hvozďanech? *Žiju tady od narození. Ale poslední rok jsem v Plzni, dělám tam v jednom servisu mechanika, takže do Hvozďan jezdím za našima na víkendy.*

Co se Vám vybaví, když se řekne Hvozďany? *Vybaví se mi malá vesnice, ve který jsem prožil zatím celý svůj život a mám tady rodiče. Mám tady taky spoustu vzpomínek dětství. A napadá tě ještě něco? No padanou mě asi kámoši, který tady pořád mám.*

Jaký je váš vztah k Hvozďanům? *No když jsem byl malej, tak jsem měl kladnej vztah, dalo se tady dělat spoustu věcí, pořád sem byl někde v luftě, ale později v pubertě se to změnilo a nelíbilo se mi tady. Protože jsem začal mít jiný potřeby a zájmy. Busy do města tady jezdí zřídka a tak jsem nemohl jezdit tak často se bavit do města. To se teď co jsem v Plzni změnilo a jsem za to rád. A možná mi to i prospělo, že jsem na čas vypadnul protože teď se do Hvozďan vracím rád, ale bydle bych tu znovu už nechtěl. Když tady trávím nějaký čas, třeba o prázdninách nebo o víkendech tak to beru spíš jako takovou rekreaci.*

Považuješ se Hvozďaňáka? *No asi ještě jo. Protože jsem pryč teprve rok a ty vazby pořád mám.*

A v jakých situacích se za něho považuješ? *Jo tak konkrétně moc nevím, prostě jsem tu žil tak jsem Hvozďaňák, ale nemyslím si, že by to souviselo s nějakou situací.*

Mluvil jsi o tom, že by ses do Hvozďan už nechtěl znovu nastěhovat, to platí, že natrvalo již tam žít nechceš? *Jo určitě, jak říkám, rád tam zajedu, ale na život už to tam není pro mě. Proč bys ses už nechtěl vrátit? Mám rád město, že tam je všechno. Můžu si vybírat v tom jak se budu bavit, kde budu trávit volno, a to ve Hvozďanech nejde, je tu jeden krám, jedna hospoda a sem tam nějaký zábavy a tím to zvadlo. Jinak tu je hrozná nuda.*

Když jsi si vybíral kam se odstěhuješ, bylo pro tebe důležité jak je to daleko od Hvozďan? *Ne to mi bylo úplně jedno, hlavně abych byl ve městě. Teď bydlím v Plzni a jsem spokojenej. Dojžděl bys za rodiči odkudkoli? Jo tak to zase jo, naše mám rád a nechtěl bych je ze svého života vypustit, jen se nevidáme tak často. Takže i kdybych se odstěhoval někam do Krkonoš, vždycky bych sem za našima jezdil.*

Když jsi zrovna ve Hvozďanech účastníš se společenských událostí v obci? *Málokdy, ale jo. Zajdu s klukama třeba na zábavu, nebo o čarodějnicích pečeme u nás prase. Jinak se asi ničeho neúčastním.*

Angažuješ se nějak v záležitostech obce? *Mám tím na mysli, jestli sám organizuješ nějaké společenské akce, nebo se podílíš jinak na chodu a fungování obce? Ne to vůbec ne, a asi ani protože by to bylo pro Hvozďany, ale to bych asi nedělal nikde. Nejsem takovej akční typ.*

Považuješ Hvozďany nebo jeho okolí v něčem výjimečné? *Tak Hvozďany nepovažuju za výjimečný v ničem. Snad jenom oblastí ve které jsou. Leží na jižním okraji Středních Čech, kde sousedí ještě s Plzeňským a Jihočeským krajem. Takže je to blízko když chci jet na kolo do Třeboně nebo na lyže na Šumavu. To se mi docela líbí. A myslíš si, že jsou Hvozďany výjimečné v nějaké oblasti třeba kultury, tradic atp.? Nevím o ničem co by bylo výjimečné, nic zvláštního. A jaké jsou vztahy mezi místními lidmi? *Nejsou moc dobrý. V jakém smyslu nejsou dobrý? No lidi tady ostatní dost drbou, ale asi jako všude, někdo je dobrý, někdo zlej, tak to bejvá. A vnímáš nějak politické či ekonomické dění v obci? Tak o politiku se vůbec nezajímám a jak je na tom obec ekonomicky nemám ponětí.**

Jsi na něco nebo na někoho ve Hvozďanech hrdý? *Bohužel, nevím o ničem, na co bych měl být ve Hvozďanech hrdý.*

Chtěl bys ještě k Hvozďanům něco dodat? *Ne. Tak bychom se posunuli k otázkám týkající se ČR. Co se ti vybaví, když se řekne ČR? Vybaví se mi domov a problémový život. Můžeš mi to nějak přiblížit? Myslím si, že tady v tý zemi nic nefunguje. Ve srovnání se západníma státnama tady máme malý platy a všechno hrozně drahý.*

Co pro tebe znamená ČR? *Znamená pro mě můj domov, protože jsem se tady narodil a žiju tady. A pak je to vlastně moje republika, ke který mám nějaký vztah.*

Jak bys vyjádřil tvůj vztah k ČR? *ČR mám rád, líbí se mi tady a mám k ní kladný vztah. Nejsem sice žádný velkej vlastenec, ve smyslu, že bych pořád lpěl na nějakých tradicích nebo vyzdvihoval naši zemi, ale mám to tady rád. Myslím si, že v porovnání s životem v jiných státech tady není lehký život, co se týče finančního zabezpečení nebo uplatnění v zaměstnání. Mohlo by být líp.*

Co podle tebe znamená být Čechem? *Podle mě to je, že někam patřím. A já jako Čech patřím právě do Čech. Kdo je podle tebe Čech? Čech je podle mě už úplně každý kdo tu žije. Ale pravý Čech je podle mého názoru ten, co tu má nějaké kořeny. A jsou nějaká další kritéria, jaký by měl Čech být? Tak určitě by měl mluvit česky. Ale jako typický Čech, to jsou takový ty vlastnosti jakože Češi jsou zloději, vychytralí, podlézaví... ale na druhou stranu se taky říká, že jsme pracovitý, umíme se postavit za společnou věc a máme chytrý lidi a dobrý vědce.*

V jakých situacích se považuješ za Čecha? *Jsem Čech, takže se za Čecha považuju v každé situaci. A stane se ti někdy, že bys řekl, ano já jsem zrovna teď rád, že jsem Čech? Tak to určitě, třeba když se hraje nějaký zápas třeba národák a vyhrajeme, nebo ani nemusíme vyhrát, tak to fandím a cítím se být hodně Čechem.*

Domníváš se, že má ČR nějaké přednosti? Případně nedostatky? *Já velký plus vidím v přírodě, ta je tady pěkná a je tady taky spousta zajímavých míst pro cestování. Já třeba v létě jezdím s kamarádama v Čechách vodu a to je krásný, když projždíme tou přírodou tak to je nepřekonatelný. Naopak nedostatku je tady spousta. I když se jak jsem říkal, se o politiku moc nezajímám, mám z ní takový pocit, že tu fakt nic nefunguje a tady spousta věcí co zlepšovat. Co konkrétně bys zlepšil? Tak rozhodně by se měla zvednou životní úroveň.*

Jsi na něco, nebo na někoho hrdý v ČR? *No jak jsem říkal, nejsem žádný úplně vlastenec, ale mám rád a možná jo jsem asi hrdej na Prahu, protože se tam sjíždějí turisté z celého světa a to město přitáhne nejen cizince, ale i jejich peníze. Pak jsem hrdý na Šumavu a Jižní Čechy, tam to mám moc rád, jak jsem říkal, jezdím tam na kolo do Třeboně, nebo sjížděť řeku.*

Pokud bys měl možnost odstěhovat se z ČR, udělal bys to? *Jo to bych se asi odstěhoval. A z jakých důvodů bys to udělal? No hlavně asi kvůli práci. Teď sice práci mám, ale kdybych o ní přišel, nebo bych dostal lepší i líp placenou nabídku tak bych se určitě odstěhoval. A asi bych se i odstěhoval kvůli klimatu, mám rád jižní státy. Je tam moře, teplo a lidé jsou takový víc v pohodě, nic úplně neřeší.*

V jaké zemi by sis tedy dovedl představit žít? *Tak nevedlo by mi žít v Chorvatsku, Itálii, Španělsku nebo Francii.*

Napadá tě, ještě něco co bys chtěl k ČR doplnit? *Asi ne. Tak se dostáváme k otázkám související s Evropou. Co se ti vybaví, když se řekne Evropa? Hm, vybaví se mi asi taky domov, ale ne takový jako v ČR, je to prostě kontinent, kde leží ČR.*

Co pro tebe Evropa znamená? *Asi nic zvláštního. Nikdy jsem o tom nepřemýšlel.*

Kdo je podle tebe Evropan? *Evropan je asi ten, kdo žije v Evropě. A musí splňovat ještě nějaká kritéria? To nevím, asi ne.*

Citíš se ty být Evropanem? *No nevím, asi jo.*

V jakých situacích se považuješ za Evropana? *Tak nějak asi ve všech situacích, když v Evropě žiju, považuju se za Evropana.*

Pokud by ses měl odstěhovat z Evropy, udělal bys to? *No z Evropy bych se úplně stěhovat nechtěl. Nevím kam bych se stěhoval. Východ mě neláká možná tak do Ameriky. Ale když bych nemusel tak bych chtěl asi zůstat v Evropě.*

Jsi na něco nebo v někoho v Evropě hrdý? *Hrdý v Evropě? To nevím. Možná historie, je zajímavá a určitě měla Evropa v historii velké slovo a vlastně ovlivňovala celý svět. Jak v kultuře, tak vlastně i dobýváním a koloniemi.*

Jak vnímáš procesy sjednocování Evropy? *Procesy sjednocování? Mám tím na mysli Evropskou unii. Jo aha, tak to vnímám částečně kladně. Částečně? No tak jsou věci co se mi nelíbí, třeba zakazovat nám používat název Pomazánkové máslo, to si myslím, že je úplně nesmysl a asi by se měli zabývat důležitějšíma věcmi. Ale asi je dobře, že existuje něco jako unie, je to pro nás výhodný i kvůli dotacím a možná i bezpečnosti.*

Domníváš se, že má EU pro tebe osobně nějaký přínos? *Pro mě asi ne.*

Myslíš si, že tě může sjednocená Evropa něčím obohatit? *Tak možná se k nám dostává víc evropský kultury, jako muziky, filmů a tak. Pak mě osobně může obohatit tím, že můžu jezdit k moři.*

Využil jsi někdy pracovní nabídky nebo studijního pobytu v některé z Evropských zemí? *Ne to jsem nikdy nebyl. Ale kdybych teď měl možnost tak bych neváhal a jel za prací hned.*

Když jsme si teď povídali o třech oblastech ve kterých ty žiješ, tedy o Hvožďanech, o ČR a Evropě, dokázal bys mi říct, kde je tvůj domov? *Můj domov je určitě v ČR.*

Chtěl by ses teď na závěr ty zeptat na něco mě? *Asi ne. Tak děkuji za rozhovor.*

ZÁZNAMOVÝ ARCH – D12

1. Pojem identita	totožnost, to co jsem já, vše co mám ráda a k čemu mám vztah (muzika, místa, lidé kolem, které mám ráda, rodina, volný čas)
2. Délka života v obci	od narození
3. Představa o obci	kamarádi, rodina, krásná krajina, místa se vztahem a vzpomínkami (hřbitov, koupaliště, místní hospoda) oslav, svátky
4. Vztah k obci	kladný, krásná vesnice, trávení volného času
a. vlivy na vztah	rodina, kamarádi, vzpomínky na dětství, trávení volného času
b. "Hvožďaňák" "Příbramák"	akce – plesy, pout', zájem lidí z okolí
c. zůstat natrvalo?	pokud bude práce tak určitě
d. podmínky stěhování	nedostatek pracovních příležitostí
e. vzdálenost při odstěhování	100 km
f. společenské události	taneční zábavy, koncerty, Prokopská pout'
g. angažovanost	neinicuje, na požádání pomůže, snaha prospět obci i občanům
5. Výjimečnost regionu	příroda, krajina, místa pro procházky, Třemšín, Padrtské rybníky
a. kultura	kdysi několik divadelních spolků, hudebníků, hospod, dnes ne
b. tradice	Velikonoce-rachtání, pomlázka, Vánoce- zpívání v kostele, Vánoční jarmark, živý Betlém, rozsvícení vánočního stromu, lampionový průvod pro děti, posvícení-hnětyňky, koláče
c. mezilidské vztahy, vazby s rodinou	dobré sousedské vztahy, soudržnost
d. politická a eko úroveň	-
e. hrdost	na Hvožďany jako celek a na lidi pracující ve prospěch obce
6. Představa o ČR	Praha, pivo, české tradice, příroda, folklor, regiony a hlavně čeština a její dialekty a její dialekty
7. Vztah k ČR	moje republika, rodiště, domov

a. vlivy na vztah	cíti se být Češkou, má ráda Prahu, Hvožďany a českou krajinu
b. kdo je Čech	mluvit česky, žít mezi českými lidmi, v typicky českém prostředí, stejná práva a povinnosti
c. situace kdy jsem Čech	sportovní akce x (negativní) burani ve světě
8. Přednosti ČR	příroda, památky, historie, hory
Nedostatky ČR	neschopnost lidí využít příležitosti, podlost, zkorumpovanost, politika
a. hrdost	rodina, lidé jichž si lze vážít, Češi co se prosadili ve světě, na ty co nejsou podlí a nejdou jen po penězích, Václav Havel
9. Důvody stěhování	změna demokratického režimu, jiný závažný důvod neumožňující dál zde žít
a. stěhování do jaké jiné země	Itálii, Anglie
10. Představa o Evropě	památky, cestovní, euro, Evropská unie, hodně jazyků, rozdělení na západ a východ
11. Vztah k Evropě	prostor pro bezpečný život, sdílení společných hodnot mezi státy
a. kdo je Evropan	žije v Evropě, ctí evropské tradice
b. pocit být Evropanem	ne, spíše Češka
c. situace kdy jsem Evropan	při kontaktu s mimoevropskými národy
d. důvody stěhování	politické důvody
e. stěhování na jiný kontinent	Severní Amerika
f. hrdost	italské umění, malíř, architekti, evropské spisovatele, velké osobnosti
12. Sjednocování Evropy	dobře, že ČR je součástí nějakého většího celku, může být slyšet náš hlas
a. přínos	poznávání jiných národů, jazyky, kultura
b. obohacení	myšlenky, pracovní příležitosti, cestování,
c. stáže / práce	Erasmus v Itálii
13. Domov	Hvožďany
14. Otázky?	-

Přepis rozhovoru s respondentem R12

Pokud můžeme začít, zeptala bych se tě co si představíš pod pojmem identita? *Identita? To je pro mě moje totožnost, to co jsem já, vše co mám ráda a k čemu mám vztah. Třeba oblíbená muzika, oblíbená místa, lidé kolem mě, které mám rád, rodina... mě oblečení, můj volný čas a tak nějak všechno co jsem já no.*

Jak dlouho žiješ ve Hvožďanech? *Od narození, tedy 25 let.*

Co se ti vybaví, když se řekne Hvožďany? *Tak první co mě asi napadá jsou moji kamarádi, rodina a krásná krajina kolem vesnice. Pak samozřejmě nějaká místa v obci, ke kterým mám nějaký vztah nebo se vážou s mými vzpomínkami. Třeba hřbitov, koupaliště, místní hospoda a tak. Taky si vzpomenu na oslavy a svátky, které tady nějak slavíme. Mohu se zeptat jaký vztah tě váže se hřbitovem? *No to je trochu úsměvné, ale když jsme ještě kouřili tajně, aby to rodiče nevěděli, tak jsme právě chodili za hřbitov, kde nás nikdo neviděl. A pak u hřbitova je kostel, ke kterému se přichází po kamenných schodech, kde jsme se v létě neměli co dělat scházeli s kamarády a povídali si a pak tam vymýšleli co ten den budeme dělat. Tak proto ten hřbitov.**

Jaký je tvůj vztah k Hvožďanům? *Kladný. Já mám Hvožďany ráda, je to krásná vesnice a neumím si představit, že bych tu už nikdy neměl trávit aspoň víkendy. Protože pracuji v Praze, tak přes týden jsem tam, ale na víkendy jezdím domů.*

Čím je tento vztah dán? *Řekl bych, že tím, že zde mám rodinu, kamarády, trávím zde volný čas a mám na každý kousek obce nějakou vzpomínku třeba z dětství.*

Jsou nějaké situace, kdy se považuješ za „Hvožďaňáka“? *Hlavně při nějakých akcích v obci, třeba při plesech nebo o pouti, kdy sem jezdí hodně lidí z okolních obcí a tak jsem rád, že jsem součástí obce, která něco takového pořádá a cizí lidi o to mají zájem.*

Plánuješ do budoucna ve Hvožďanech zůstat natrvalo? *To záleží na mnoha okolnostech, ale kdyby to bylo možné, třeba, že bych tu sehnal práci, tak bych tu rozhodně chtěl zůstat. Mám to tady moc rád a městský život, který jsem mohl poznat v Praze, mi tak blízký není. Radši bych bydlel tady, ale jak říkám, hlavně aby byla tady práce.*

Za jakých podmínek bys byl ochoten se odstěhovat? *Pouze v případě, že bych v blízkém okolí nenašel práci, a nejen já, ale i moje přítelkyně. Jiné podmínky asi ani nejsou.*

V případě, že by ses tedy odstěhoval, jak daleko od Hvožďan by to muselo být? *Tak asi bych se odstěhoval do Prahy, tam to už znám, studoval jsem tam, a teď i pracuju. Ale pořád to beru jako přechodné období a čekám na příležitost, abych se mohla vrátit domů. Chybí mi v Praze ten klid a*

klidné tempo života ve Hvozďanech, nejsem městský typ. Takže pokud tomu rozumím správně, odstěhoval by ses v nějaké dojezdové vzdálenosti od obce? No to určitě, nešel bych třeba na Moravu, chtěl bych pořád aspoň na ty víkendy jezdit, takže maximálně tak 100 km.

Účastníš se nějakých společenských událostí v obci? Určitě, ono se tady toho přes rok tolik nekoná, takže když něco je vždycky vyrazím. Chodíme na zábavy, mysliveckou, pouťovku, posvícenskou, učitelský ples nebo chodíme na kapely, který hrají v létě venku ve Vagonu (pozn. aut. hospoda). Velkou událostí je každoroční Prokopská pouť. Ale jak říkám uvítal bych těch akcí víc. Proč se těch akcí účastníš? Mám rád tu atmosféru, když se sejdou lidi ze vsi i z okolí a můžeme se společně bavit a taky tam potkám lidi, které třeba delší dobu nepotkám, protože se už z Hvozďan odstěhovali a jezdí sem jen na chalupu nebo tak. Líbí se, že lidi tak nějak drzej spolu a společně tyhle akce organizují.

Angažuješ se v záležitostech obce? Ne, já osobně neinicijuji nic, nemám na to povahu, ale když mi někdo požádá, jestli bych s něčím nepomohl, nebo nezařídila, snažím se vždycky vyhovět. Je to vlastně pro mě důležité i proto, že nějak mohu prospět místním. A to by mělo asi být přirozené pro všechny, kterým na týchle vesnici záleží.

Považuješ Hvozďany nebo i jejich okolí v něčem výjimečné? Výjimečná je tady příroda. Krajina která je tady je rozmanitá, je tu hodně rybníků, lesů a míst pro procházky a túry. Třeba na Třemšín, to je jeden z vrchů Brd, nebo cyklostezka a pěší trasy kolem Padrtských rybníků je taky skvělá. Domníváš se, že jsou výjimečné v oblasti kultury? No popravdě to si nemyslím. Kdysi, to mi vyprávěla babička, že tady ve vsi bylo spousta hudebníků a i ochotnický spolků. Hrlo se tady divadlo a byli tady tři hospody a celkově to tady prý více žilo. Ale je to dobou, dříve tady žilo i víc lidí, dnes hodně mladých odchází do města. Co tady ale máme teď je knihovna, sice je otevřená jednou za 14 dní, ale aspoň něco. A o kulturu se tu hodně zaslouhují děti a učitelé ze základky. Ty i pro lidi ze vsi připravují různá divadelní nebo pěvecká představení. V posledních několika letech se pro zájemce čte ze starých hvozďanských kronik. Máte ve Hvozďanech nějaké zajímavé tradice? Konkrétní tradice? Tak těch je víc. Asi jsou vždycky závislí na ročním období, co se zrovna slaví. Ale od těch tradičních jako Velikonoční tradice, kdy kluci chodí rachtat od Zeleného čtvrtka do Bílé soboty, v sobotu si pak chodí po vsi vyrachtávat odměnu a u toho zpívají O Jidášovi zrádce. Jinak na Vánoce se tady toho koná spousta, v kostele spívá dětský sbor, ve škole děti připravují pro veřejnost Vánoční jarmark. Ve vedlejší obci dělají místní představení Živý Betlém nebo se rozsvěcí Vánoční strom. Nebo teď mi napadá, na svatého Martina se pro děti organizuje lampionový průvod. O posvícení se pečou posvícenské placky a koláče. Ale to všechno nepovažují za výjimečné, protože to se asi dodržuje ve víc obcích, ale lidé tady pořád ty tradice a svátky dodržují. Jaké jsou vůbec vztahy mezi lidmi v obci? No já vnímám tady vztahy mezi lidmi dobře. Lidé jsou přátelští a fungují tady dobré sousedské vztahy. Zdá se mi, že lidé se snaží držet při sobě. Jaká je v obci politická či ekonomická situace? Je v něčem takové obec výjimečná? Tak to popravdě moc nemám představu. Výjimečný, ale ve špatném slova smyslu jsme asi v tom, že je tady bohužel hodně voličů komunistů. A co se ekonomické situace týče to opravdu nevím.

Jsi na něco, na někoho ve Hvozďanech hrdý? No asi na Hvozďany jako celek. Na lidi, kteří tady žijí a pracují pro lepší život a možnosti v obci. Na takové lidi jsem opravdu hrdá, že místo aby šli do města za prací, mimochodem jako já, tak zůstávají tady a snaží se obec pozvednout aby tu lidi naopak zůstávali.

Chceš k Hvozďanům ještě něco dodat? Už asi ne. Tak se můžeme přesunout k otázkám ohledně tvého pohledu na Českou republiku. Zeptám se, co se ti vybaví, když se řekne ČR? Co se mi vybaví? První asi Praha, pivo, české tradice, příroda. Pak nějaký regiony a folklor a hlavně čeština a její dialekty.

Výborně a co pro tebe ČR znamená? Je to moje republika ve které jsem se narodil a vlastně je to i můj domov.

Jak bys vyjádřila svůj vztah k republice? Cítím se být Čechem, mám rád nejen Prahu, ale zároveň také Hvozďany a českou krajinu.

Co podle tebe znamená být Čechem? Kdo je podle tebe Čech? Tak Čech by měl asi mluvit česky a žít mezi českými lidmi, v typickém českém prostředí. Má mít stejná práva a povinnosti jako ostatní Češi.

V jakých situacích se považujete za Čecha? No asi při sportovních akcích. Když se koná nějaká sportovní událost a dař se, tak to je člověk hrdý v tom dobrém slova smyslu. Naopak jsou situace, kdy nejsem moc hrdý na to, že jsem Čech, protože někdy se lidi chovají v cizině hrozně. Věčně si na něco stěžují, a když to řeknu takhle, tak se někteří chovají jako burani, a tím nám nedělají moc dobrou pověst ve světě.

Domníváš se, že má ČR nějaké přednosti a nedostatky? Přednosti má mnoho. Jsou tady krásná místa, ať už v přírodě nebo ve městech, kde máme třeba v Praze spousta krásných památek a po celé republice je plno historických zajímavostí. Já sám mám rád hory, jezdíme jak v zimě na lyže tak v létě na túry a myslím si, že máme krásné hory. To je velká přednost ČR. A ještě přednost vidím v lidech, kteří jsou tady chytří a nadaní. Co se týče nedostatků tak ty vidím v tom, že lidé zase naopak, někdy lidé nedokáží pořádně využít příležitosti. Co mi hodně u lidí ještě vadí je, že někteří jsou podlí a zkorumpovaní. V poslední době je naším velkým nedostatkem politika, se kterou nejsem teda vůbec spokojený.

Jsi na něco, nebo na někoho v ČR hrdý? Především na moji rodinu, že to jsou lidi, kterých si mohu vážit a kteří mi dávají dobrý vzor v tom být slušný a poctivý člověk. Kromě rodičů jsem hrdý na všechny Čechy, kteří se nějakým způsobem prosadili ve světě a dokázali velkou a dobrou věc. Jsem hrdý na ty co nejsou podlí a nejdou jen po penězích. Naopak nemohu být hrdý na lidi bez zájmů. Pokud bych měla být konkrétní a jmenovat někoho na koho jsem hrdý tak bych řekla na Václava Havla.

Pokud bys měl možnost odstěhovat se z ČR, udělala bys to? No musely by to být okolnosti, které by mi tady nedovolovaly dál žít. Jinak bych se asi nechtěl stěhovat. Jaké okolnosti by to byly? Bylo by to z politických důvodů. V případě, že by se změnil režim, nebo se změnili nějak podmínky naší demokracie, byla by to okolnost pro odstěhování z ČR. Jiné důvody asi nemám.

V jaké zemi by sis dovedla představit žít? Rozhodně v Itálii a Anglii. Proč zrovna tyhle země? Je mi blízká kultura obou zemí a mám rád jejich jazyk.

Chtěl bys ještě něco k ČR doplnit? Nechtěl. Tak bych se tě zeptala co se ti vybaví, když se řekne Evropa? To se mi vybaví památky, cestování, Euro, Evropská unie, hodně jazyků a rozdělení na západ a východ.

Co pro tebe Evropa znamená? Pro mě je to určitý prostor pro bezpečný život. Evropa je pro mě bezpečná, možná i díky unii mám ten pocit, že kdyby mělo dojít k napadnutí některého z Evropských států, tak se za něho ostatní postaví a pomohou mu. Potom pro mě Evropa znamená určitý pocit domova, protože naše republika sdílí některé společné hodnoty s ostatními státy.

Kdo je podle tebe Evropan? Tak Evropan je ten kdo bydlí a žije v Evropě a ctí evropské tradice.

Ty sám se považuješ za Evropanku? Spíše ne, ztotožňuji se spíše s ČR než s Evropou jako celkem.

Proč se za Evropana nepovažujete? Popravdě mockrát mě napadli si říct ...ááá já jsem Evropan... Spíš si to uvědomuji ve chvíli kdy dochází k nějaké konfrontaci, nebo setkání s mimoevropskými státy, takové to klasické rozdělení na my a oni. V tu chvíli se asi za Evropana považuji, protože patřím do Evropy.

Pokud by ses měl odstěhovat z Evropy, udělal bys to? Asi by to bylo stejné jako v případě odstěhování z ČR, odešel bych kvůli politickým důvodům a s celou rodinou.

Na jaký kontinent bys případně byl ochotný odstěhovat? Asi bych šel tam, kde by byly dobré možnosti uplatnění a kde jsou dobré podmínky pro přistěhování. Třeba do Severní Ameriky, to si umím představit se odstěhovat.

Jsi na něco, na někoho v Evropě hrdý? Protože jak už jsme říkali, mám rád Itálii a vše co s ní souvisí, jsem hrdý na italské umění, malíře, architektky, obecně na evropské spisovatele, vědce a vědecké výzkumy a noviny prospěšné celému lidstvu. Vůbec jsem hrdý na velké osobnosti, kterou fenomény i u nás. Myslím si, že v tomhle ohledu dala Evropa světu hodně.

Jak vnímáš procesy sjednocování Evropy? Já jsem za to moc rád, že tady existuje něco jako Evropská unie. Je to pro nás dobře. My jsme takový malý stát, o kterého se ve světě moc nezajímají obzvlášť o naše problémy, takže pokud jsme součástí nějakého většího celku může být slyšet náš hlas. My nikdy nebudeme tahouny ekonomiky nebo nějakých strategických politických her, ale můžeme přispět svou pomocí a našimi lidmi. Myslím si, že máme co říct v oblasti vědy a především v oblasti zdravotnictví. Ať už mluvíme o čočkách nebo současném výzkumu prospěšnému v lékařství.

Myslíš si, že má Evropa pro tebe osobně nějaký přínos? *Určitě, všechno nové co poznáváme nás obohacuje, nový jazyk, nová kultura, nové přemýšlení nad věcmi a hodnotami člověka, soucitění s dalšími lidmi to všechno nás ovlivňuje a v důsledku i obohacuje. A protože Evropa se svojí minulostí nás má pořád čím obohatit. Tím si mi vlastně už částečně odpověděl na další otázku, čím tě může Evropa obohatit... právě těmi jazyky, kulturou, myšlenkami. Ale taky nabízí pracovní možnosti, takže v oblasti kariéry nás může obohatit novými pracovními zkušenostmi. Mě obohacuje navíc ještě možnost cestování a svým uměním. Velmi výhodný pro nás všechny volný obchod, to nás může obohatit i finančně.*

Využil jsi někdy nabídky pracovní stáže nebo studia v některé z evropských zemí? *Ano, byl jsem díky programu Erasmus v Itálii na Sicílii, kde jsem studoval na vysoké škole ekonomiku. To bylo hodně zajímavá zkušenost. Byl jsem odkázán sám na sebe a navíc bez rodiny a přítelkyně, ale na druhou stranu jsem poznal mnoho lidí ze všech koutů Evropy, a to mě hodně ovlivnilo v mém pohledu na svět. Asi jsem teď víc otevřený změnám.*

Když jsme teď prošli nějaké tři teritoriální úrovně míst kde žije, řekl bys mi, kde je tvůj domov? *Můj domov je ve Hvozdanech, tam kde je má rodina, přátelé. Je to místo, ke kterému mám asi nehlubší vztah.*

Chtěl by ses na závěr na něco zeptat? *Asi ne. Děkuju.* Já ti moc děkuji za tvůj čas a zajímavý rozhovor.

Příloha č. 3 – Souhrnný seznam sloučených pojmů a kategorií

SOUHRN - HVOŽDANY		
POJMY	SLOUČENÍ POJMŮ	KATEGORIE
domov	vlastní prostor pro život - domov	I. Individuální životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)
přírodné prostředí		
vlastní místo		
rodiště		
malá vesnice		
příroda	obklopující okolí	II. Emocionální ukotvení
krajina		
trávení volného času v přírodě	vnitřní jistoty	
byt sám sebou		
pocit bezpečí		
vzpomínky	citové ukotvení	
dětství		
prožitky		
rodina		
pocit sounáležitosti	občanská vybavenost	III. Místo pro život
škola		
obchod		
zdravotní středisko		
hospoda		
hřbitov	dobré životní podmínky	
koupaliště		
místo pro rodinný život		
obec jako dobrý hospodář	místo na slunci	
zasluhy starostky		
historická kontinuita	pocit hrdosti	IV. Hrdá vesnice
křížovatka krajů		
prostředí		
byť součástí obce		
péče o obec		
příroda		
Brdy, Trémšín		
lidé pracující pro obec		
historie		
není na co být hrdý		
venkovský způsob života	preferenze venkova	V. Venkov pro a proti (životní potřeby a preference)
klidné životní tempo		
vhodné místo pro výchovu dětí	preferenze města	
zakorřenost		
městská zábava		
cestování za prací		
potřeba zaměstnání		
odchod vrstevníků	druhá stránka života v obci	
omezené kulturní možnosti		
potřeba žít v rusném městě		
špatná dostupnost do města		
stěhování vrstevníků	změna potřeb a zájmů	
úbytek mladých lidí		
klevetění	volný čas	
voliči KSČM		
absence kulturní instituce		
prevaha neangažovaných		
dětství plné zábavy		
puberta plná nudy		
trávení víkendů		
trávení volného času v přírodě		
trávení volného času v létě, víkendy		
sportovní vyžití		společenský život
hospody		
kulturní akce		
zábava s přáteli		
plesy		
vánoční koncert dětského sboru	občanská společnost	
pálení čarodějnic		
fotbal		
stavění májky		
školní Vánoční jarmark		
letní rokový parket		
Prokopska pouť		
sdrůžení proti těžbě zlata		
vystoupení proti hanobení obce		
boj za lepší podmínky obce		za lepší Hvoždany
blaho obce		
sdrůžování občanů	spolková činnost včera a dnes	
zašla sláva ochotníků		
kulturní děti		
historičti nadšenci	lidové slavnosti	
oslav		
svátky	mezilidské vztahy	
přátelé		
rodina		
schopní obyvatelé		
podpora v občanech		
dobré sousedské vztahy		
ocenování zásluh druhých		
soudržní domorodci		

SOUHRN - PŘIBRAM		
POJMY	SLOUČENÍ POJMŮ	KATEGORIE
rodiště	vlastní prostor pro život - domov	VII. Individuální životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)
známé místo		
domov		
Brdy	obklopující okolí	
příroda		
blízkost Šumavy, Orlíku	vnitřní jistoty	VIII. Emocionální ukotvení
budoucnost		
pocit jistoty		
pocit volnosti		
dětství		
vzpomínky	citové ukotvení	
rodné město		
pocit sounáležitosti mimo město		
pevné pouto		
okresní město		
dobrá poloha		
velké město		
atraktivní město		
klidné prostředí		
rozvíjející se město		
dobrá péče o město	občanská vybavenost	
nemocnice		
obchody		
kino, divadlo		
bazén		
hospody	pocit výjimečnosti	IX. Místo pro život
kvalitní vzdělávací instituce		
Jan Drda		
Karel Čapek		
František Gellner		
Antonín Dvořák		
prvoligový fotbalový tým		
hokejista		
Cechu příbramských horníků a hutníků		
historie		
Svatá Hora		
krajina		
bytová výstavba		
žádaná lokalita		
blízkost Prahy		pocit hrdosti
zámek Dobříš		
levné bydlení x Praze		
pocit hrdosti při oslavách města		
pocit hrdosti při mediální propagaci		
kladný vztah		
zastávání se dobrého jména města		
střední průmyslová škola		
příroda		
rodiště	preferenze velkoměsta - Prahy	
spokojený život		
tradice hornictví		
hornická historie		
prvoligový fotbalový tým		
obyvatele prospěšní městu	preferenze menšího města - Příbram	
Příbram x Praha		
zaměstnání		
bydlení		
existenční problémy		
odchod rodiny		
postavit dům		
potřeba zůstat s rodinou		
žádaná lokalita		
vazby		preferenze venkova
přátelé		
domov		
možnost dojíždění za prací		
touha žít na trvalo		
žít na venkově	druhá stránka života ve městě	XI. Město pro a proti (životní potřeby a preference)
drogy		
korupce		
mafie		
cikáni		
předražené rekonstrukce		
šedivá, nehezke bytovky		

procházky za město	volný čas		
cyklistika			
možnosti pro volný čas			
divadlo	společenský život		XII. Život s lidmi a pro lidi
kino			
slavnosti města			
slavnostní otevření náměstí			
začátek adventu			
ohňostroj			
galerie Františka Drtikola			
hostující soubory v divadle			
advent - slavní zpěváci			
Svatá Hora			
lokální kapely			
ochotníci			
hudební festival Ponton rock			
hudební festival Antonína Dvořáka			
noční život			
plesy			
hasičské soutěže			
spolek důchodců - sbírky oblečení			
mše na Svaté Hoře			
hokejové srazy			
fotbal			
sportovní události			
vedení dětského tanečního souboru			
dobrovolnictví v infocentru	účast na veřejném životě		
v budoucnu přání kandidovat do zastupitelstva			
neangažovanost			
angažovanost při osobním dotýkání problému			
hodné spolky	občanská společnost		
zájmové organizace			
městské slavnosti	lidové slavnosti		
skok přes kůži - uvádění do hornického cechu			
Prokopská pouť			
sběratelský veletrh			
Svatováclavská pouť			
adventní trhy			
farmářské trhy	mezilidské vztahy		
skupina příbramské maminky			
soudržnost			
starousedlíci soudržnost			
anonymita			
alibismus			
boj za stejnou věc			
rodina			
kamarádi			
známí			

SOUHRN - ČESKÁ REPUBLIKA		
POJMY	SLOUČENÍ POJMŮ	KATEGORIE
moje republika	vlastní prostor pro život - domov	XIII. Český životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)
domov		
rodná země		
spokojený život		
příroda		
geografická poloha		
místa pro trávení volného času	mít co nabídnout	XIII. Český životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)
památky		
vyjimečnost		
historický vývoj		
zajímavá historie		
zajímavá země pro cizince		
krásné místo	citové ukotvení	XIV. Emocionální ukotvení
přírodní krásy		
Šumava		
historická místa		
srdce Evropy		
kořeny		
rodina	vnitřní jistoty	XV. Poznávací znamení ČR
pozitivní pocit		
citový vztah		
neochota se stěhovat		
někam patřit		
způsob života		
jistota	symboly	XV. Poznávací znamení ČR
důležitost		
přírozenost		
Pražský hrad		
Národní divadlo		
hymna		
vlajka	hrdost - republika	XVI. Hrdá republika
pivo		
hokej		
Praha		
Karlův most		
hezké holky		
Čech	hrdost - sport	XVI. Hrdá republika
vlastenectví		
hrdost na státní příslušnost		
národní hrdost		
hrdost na původ		
hrdost na ČR		
lásku k vlasti	hrdost - věda	XVI. Hrdá republika
dobré postavení v Evropě		
liberální země		
otevřená společnost		
tolerantní společnost		
sportovci		
Nagano 98	hrdost - politika	XVI. Hrdá republika
Jaromír Jágr		
Martina Sáblíková		
tenisté		
plavkyně		
zdravotnictví		
Bohdan Pomahač	hrdost - politika	XVI. Hrdá republika
Otto Wichterle - objev kontaktních čoček		
vědci		
lékaři		
T.G. Masaryk		
Edvard Beneš		
Václav Havel	hrdost - politika	XVI. Hrdá republika
první republika - politická váha ve světě		

zlaté české ručičky			
schopní lidé			
lidé dělající dobré jméno ČR			
lidé posouvající ČR kupředu			
lidská empatie			
odpůrci komunismu			
lidé bojující za pravdu			
neziskový sektor	hrdost - současníci		
pocitívní lidé			
lidé bojovníci			
lidé dřiči			
chytří a nadaní lidé			
úspěchy Čechů doma i v zahraničí			
osobnosti zasahující do dění Evropy			
propagace v médiích			
vojáci v Afghánistánu			
historická postavy			
Karel IV.			
Jan Hus			
Jan Amos Komenský	hrdost - historie		
Praha			
revoluce 89 - boj za stejnou ideu			
památky			
zámky			
Macocha, Koněpruzské jeskyně			
Šumava			
Krkonoše	hrdost - příroda		
jižní Čechy			
jižní Morava			
vodáctví			
Voskovec a Werich			
let na měsíc - symfonie Z nového světa			
Antonín Dvořák			
Bedřich Smetana	hrdost - umělci		
Jan Neruda			
Karel Čapek			
spisovatelé			
hudební skladatelé			
špatná politická situace			
neschopnost se ozvat v EU			
státní dluh	pocit'ované nedostatky politické		
rozprodávání státního majetku			
korupce			
pozůstatky komunismu			
rezervy v péči o památky			
odliv mozků			
málo vlastenců			
pasivita lidí			
nelehký způsob života			
špatný fotbal			
nezájem o budoucnost země			
promarněná šance	pocit'ované nedostatky společenské		
zmar z vývoje demokracie			
absence vůdčích osobností			
obavy z ryzé konzumní společnosti			
lhání			
špatně využívané příležitosti			
neschopnost domluvy			
lidé uřápnutí			
malá finanční podpora vědy			
problémový život			
odliv mozků			
špatná ekonomická situace	pocit'ované nedostatky ekologické a ekonomické		
myx západ			
zloději			
životní úroveň			
ovzduší na karvinskú a ostravskou			
změna politického režimu			
práce			
teplejší klima			
válka			
vyšší životní úroveň	preferance jiných států		
návrat komunismu			
nedemokratický režim			
láska k cizince			
stěhování rodiny			
výhra ve Sportce			
zabezpečení rodiny			

XVI. Hrdá republika

XVII. Nedostatky a preference

neustále - vnitřní pocit všechny situace	Čechem a nikým jiným	→	XVIII. Být či nebýt Čechem
hovořit českým jazykem	podmínky češtví		
žít mezi českými lidmi			
žít v českém prostředí			
Čech musí žít v Čechách			
nepotřebovat se stěhovat do zahraničí			
rodilý Čech			
občanství			
hlubší kořeny			
vlastní pocit příslušnosti			
chápaní kultury			
někam patřit			
pochybnost o výjimečnosti			
stejná práva a povinnosti			
integrace cizinci			
české doklady - Čech je i Vietnamec			
druhá generace cizinců			
cizinci vychovaní v českých tradicích			
cizinci narození v ČR stále cizinci			
Vietnamci cizinci	Čechem v interakci s cizincem		
interakce s cizinci			
Čech a Rus			
ve světě			
dovolená v cizině			
kontakt v cizině s místními			
vychytralost	vlastnosti dobré i špatné		XIX. "čechačkové" nebo Češi
zloději			
podlézaví			
přizpůsobivý / ohybači hřbetů			
poohodlní			
burané			
hádaví			
pasivní přístup			
závistiví			
alibisté			
nevyužití nabízených možností			
málo elegantní			
věční stěžovatelé			
sjednocení za jednu věc			
inteligentní			
pracovití			
vzdělání			
smysl pro humor			
empatičtí	tradice a folklor	XX. Lidé a tradice	
čeština a její dialekty			
kulturní stát			
české tradice			
dílová tradice			
folklor			
společná historie			

SOUHRN - EVROPA				
POJMY	SLOUČENÍ POJMŮ	KATEGORIE		
nejstarší kontinent	dobré místo pro život	XXI. Evropský životní prostor (individuálně vnímaný prostor pro život)		
kontinent s ČR				
vyspělý kontinent				
mnoho států				
malé vzdálenosti mezi státy				
vysoká úroveň vzdělání				
vysoká životní úroveň				
Evropská unie				
domov	mit co nabídnout			
sdílené evropské hodnoty				
cestování				
příroda				
hodně jazyků				
přizpůsobování menšin	Evropa v nepovědomí			
nevnímání Evropy				
bez hlubšího vztahu				
nepřemýšlení o Evropě	vnitřní jistoty	XXII. Emocionální ukotvení		
osobní znalost				
bezpečné místo pro život				
stabilita	institucionalizovaná Evropa	XXIII. Evropa včera a dnes		
EU				
evropská integrace				
soudržnost států				
euro				
politické sjednocování pro i proti				
součást většího celku se stejnými cíly				
ČR součástí EU				
Erasmus				
pracovní příležitosti				
studium jazyků				
volný pohyb bez cel a hranic				
pomoc, bezpečnost ČR				
nevýhnutelná záležitost - nutnost spolupráce				
myšlenky				
kulturní obohacení				
pouze teoretická možnost práce				
nerovné postavení pracovníků				
špatně nastavená instituce				
byrokracie EU				
umělé slučování kultur				
historické centrum			historická kontinuita	
zámořské objevy				
formování světa				
památky	stín nad Evropou			
těžba drahých kovů v Africe				
kolonialismus				
rozdělení na západ a východ	pocitované nedostatky			
nevnímání Evropy				
omezené cestování - nevnímání evropanství				
nepocitování výjimečnosti života v Evropě	preferenze jiných kontinentů	XXIV. Evropa pro a proti (nespokojenost a preference)		
politické sjednocování				
politické důvody				
výjimečná situace ke stěhování				
lepší životní úroveň				
dočasně poznávání jiných světů				
získání zkušenosti				
USA				
Rusko - nikdy				
Afrika - nikdy				
válka v Evropě				
práce				
příteckyně cizinka				
nepocitovaná potřeba stěhování				

umění	pocit hrdosti	→	XXV. Hrdá Evropa			
malíři						
architektura						
spisovatelé						
vědci						
velké osobnosti						
historie						
nepocífovaná hrdost						
tolerance evropské společnosti						
svobodná Evropa						
životní úroveň						
vyspělost						
spolupráce mezi zeměmi						
srdce Evropy - ČR						
počátky západní kultury						
pohodlný, bezpečný život	uvědomování si evropanství	→	XXVI. Být Evropanem?			
život v Evropě						
narození v Evropě						
žít evropské tradice						
ztotožnění s ČR než Evropou						
Evropanem v interakci s mimoevropanem						
konfrontace s jinou kulturou						
vnitřní pocit příslušnosti k Evropě						
Americké svátky				vlivy jiných kultur	→	XXVII. Evropa jen pro Evropany?
prosazování tradic mimoevropanů						
stavění mešit - islám						
respektovat místní tradice a pravidla						
tolerance jiných názorů a náboženství						
dodržování nastavených pravidel						
demokratický způsob života						
radikálové						
obohatení evropské kultury						
hrozba vysoké porodnosti přistěhovalců						
přehnaná benevolence z evropské strany						
uchování mimoevropských tradic v soukromí						
oboustranná tolerance (šátky x kraťasy)						